

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kamu borcu / GSYH (%)	137,0	135,0	133,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-15,0	-13,0	-12,0
Nüfus (milyon kişi)	11,2	11,1	11,0
Yoksulluk oranı (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,764	0,765	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	2,6	2,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,33	0,33	0,34
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	45	42	42
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,6	4,5	4,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,0	3,0	3,0

KUZEY MAKEDONYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Balkanlar'da yer alan ve 1991'de Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden bir devlettir. 2019'da NATO üyesi olmuştur. Avrupa Birliği üyeliği için aday ülke statüsündedir. Çok etnikli yapısı, stratejik konumu ve bölgesel iş birlikleriyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi hizmetler, sanayi ve tarıma dayalıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artmaktadır; bütçe açıkları kontrol edilmeye çalışılmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Metal işleme, tekstil, inşaat, gıda işleme ve enerji üretimi öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tütün, üzüm, şarap, ayçiçeği ve tahıl üretimi önemlidir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji yatırımları gelişmektedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri, Türkiye, Çin ve Sırbistan başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 1,9 milyon nüfusa sahiptir; Arnavut, Türk, Boşnak ve Sırp azınlıklarıyla çok etnikli bir yapıya sahiptir.
- Eğitim:** Eğitim seviyesi gelişmektedir; üniversiteler bölgesel ölçekte önemlidir.
- Sağlık:** Sağlık altyapısı orta seviyededir; kırsal bölgelerde eksiklikler görülmektedir.

- **Kültür ve Medya:** Balkan, Osmanlı ve Avrupa kültürleri harmanlanmıştır; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve basketbol en popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Etnik gerginlikler dönemsel olarak sorun yaratmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri geliştirilmekte; yargı bağımsızlığı AB reformlarıyla güçlendirilmeye çalışılmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesi olarak kolektif güvenlik sistemine entegredir; ordu küçük ama profesyonelleşmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim sürecindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Sırbistan, Kosova, Arnavutluk, Bulgaristan ve Yunanistan ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB üyelik süreci en önemli stratejik hedeftir; Türkiye ve ABD ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, Avrupa Konseyi ve DTÖ üyesidir; AB aday ülkesidir.
- **Diaspora:** Avrupa’da (özellikle Almanya, İsviçre) ve Türkiye’de geniş diaspora bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, atık yönetimi ve iklim değişikliği sorunları öne çıkmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları tarım için önemlidir; orman alanları geniştir.
- **Tarım:** Tütün, üzüm ve şarap üretimi ihracatta kritik önemdedir.
- **Enerji:** Fosil yakıtlara bağımlılık yüksektir; yenilenebilir enerji projeleri desteklenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişim sürecindedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri uygulanmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji geliştirilme aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Bölgesel ulaşım için önemli karayolu bağlantıları vardır; demiryolu ağı modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Üsküp Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı bulunmamaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Üsküp ve Ohri şehirlerinde altyapı modernleşmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkilidir; AB standartlarına uyum çabaları sürmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** AB süreciyle reformlar geliştirilmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** NATO üyeliği, genç nüfus, stratejik Balkan konumu, diaspora desteği.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, etnik gerilimler, enerji bağımlılığı, sınırlı sanayi kapasitesi.
- **Stratejik Hedefler:** AB üyeliği, ekonomik çeşitlilik, bölgesel barışa katkı.
- **Politika Önerileri:**
 - Yolsuzlukla mücadelede kapsamlı reformların uygulanması.
 - Etnik uyumun güçlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - AB sürecinde yargı ve kamu yönetimi reformlarının hızlandırılması.

Kuzey Makedonya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	14,1	15,5	16,2
Kişi başına GSYH (\$)	6.770	7.450	7.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,1	2,5	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	14,2	8,0	4,0
İşsizlik oranı (%)	15,2	14,8	14,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–3,0	–2,8	–2,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	19,0	20,0	21,0
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	58,0	57,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,0	–4,5	–4,0
Nüfus (milyon kişi)	2,08	2,07	2,06
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,8	20,5
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,774	0,776	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	6,1	6,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,55	0,56	0,56
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	40	42	42
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,3	1,3	1,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,8	1,9	2,0

LAOS GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Laos Halk Demokratik Cumhuriyeti, Güneydoğu Asya’da, kara ile çevrili tek ASEAN üyesidir. 1975’ten beri tek partili sosyalist sistemle yönetilmektedir. Mekong Nehri ve dağlık coğrafyasıyla tanınan ülke, stratejik olarak Çin, Vietnam ve Tayland arasında bir köprü rolü üstlenmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; büyüme enerji, madencilik ve tarıma dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksek seviyededir; özellikle Çin’e karşı dış borç yükü artmıştır.
- **Sanayi ve Üretim:** Hidroelektrik, madencilik (bakır, altın), inşaat ve tekstil öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç başta olmak üzere tarım önemli bir sektördür; kırsal nüfusun büyük kısmı tarımda çalışmaktadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** “Asya’nın bataryası” olarak adlandırılmaktadır; hidroelektrik enerji ihracatında büyüktür.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Tayland, Vietnam ve Güney Kore başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 7,5 milyon nüfusa sahiptir; etnik çeşitlilik yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %85 civarındadır; kırsal bölgelerde eğitim erişimi sınırlıdır.
- **Sağlık:** Sağlık altyapısı zayıftır; bulaşıcı hastalıklar yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Budizm kültürün merkezindedir; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, voleybol ve geleneksel dövüş sanatları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni devlet kontrolü altındadır; muhalefet sınırlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı yoktur.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Ordu güçlüdür; tek parti yönetiminin ana dayanaklarından biridir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çin, Vietnam, Tayland, Myanmar ve Kamboçya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin en önemli yatırımcıdır; Rusya ile askeri ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN, Şanghay İşbirliği Örgütü gözlemcisi ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa, ABD ve Tayland’da Laos diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, baraj projelerinin çevresel etkileri ve iklim değişikliği sorun yaratmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları azalmakta; Mekong Nehri ülke için stratejiktir.
- **Tarım:** Pirinç üretimi stratejik önemdedir.
- **Enerji:** Hidroelektrik enerji üretimi bölgesel ihracatta önemlidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi kırsalda sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz gelişmemiştir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji geliştirme sürecindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Çin yatırımlarıyla demiryolu altyapısı gelişmektedir; karayolu ağı modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Vientiane Wattay Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Vientiane ve Luang Prabang'da altyapı modernleşmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Tek partili sosyalist sistem uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Merkeziyetçi yapı baskındır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, hidroelektrik kapasite, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, altyapı yetersizlikleri, Çin'e borç bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji ihracatında liderlik, ekonomik çeşitlilik, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Tarım ve enerji sektörlerinde modernleşme yatırımlarının artırılması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaf yönetim reformlarının uygulanması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısının geliştirilmesi.
 - ASEAN içinde entegrasyon ve ticaret ağlarının genişletilmesi.

Laos – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	15,7	16,6	17,5

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kişi başına GSYH (\$)	2.050	2.150	2.250
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,7	4,2	4,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	23,0	25,0	18,0
İşsizlik oranı (%)	9,0	8,8	8,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-6,5	-6,0	-5,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	14,0	14,8	15,5
Kamu borcu / GSYH (%)	120,0	118,0	116,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,2	-5,0	-4,8
Nüfus (milyon kişi)	7,65	7,75	7,85
Yoksulluk oranı (%)	23,0	22,5	22,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,607	0,610	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	2,0	2,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,36	0,36	0,37
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	28	28
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,0	6,0	6,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2

LESOTHO GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Lesotho Krallığı, Güney Afrika Cumhuriyeti toprakları içinde tamamen çevrili, dağlık bir ülkedir. 1966’da bağımsızlığını kazanmıştır. Stratejik önemi sınırlı olsa da, Güney Afrika’ya bağımlılığı nedeniyle ekonomik ve siyasi gelişmeleri bu ülke ile yakından bağlantılıdır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi büyük ölçüde tarım, tekstil ve Güney Afrika’daki işçi dövizlerine dayanır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış yardımlar ve işçi havaleleri ekonomide kritik rol oynamaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Tekstil ve konfeksiyon üretimi, elmas madenciliği ve inşaat öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, buğday ve hayvancılık önemlidir; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik üretimi mevcuttur; elmas rezervleri stratejik önemdedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Güney Afrika en büyük ticaret ortağıdır; ABD’nin AGOA programı tekstil ihracatına katkı sağlamaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 2,3 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %79 civarındadır; eğitim altyapısı gelişim sürecindedir.
- **Sağlık:** HIV/AIDS oranı dünyadaki en yüksek seviyelerden biridir; sağlık sistemi yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** Basotho kültürü ve Güney Afrika etkileri belirgindir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spor dalıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasi istikrarsızlık ve dönemsel darbeler ülkenin en önemli sorunlarından.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük bir orduya sahiptir; güvenlik sorunlarında Güney Afrika ile yakın iş birliği yapılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Güney Afrika Cumhuriyeti ile çevrilidir.
- **Küresel Aktörler:** Güney Afrika en önemli siyasi ve ekonomik aktördür; ABD ve Çin sınırlı ölçüde yatırım yapmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Afrika'da geniş Lesotho diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, toprak erozyonu ve kuraklık başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları sınırlıdır; su kaynakları Güney Afrika'ya ihracat için stratejiktir.
- **Tarım:** Küçük ölçekli tarım yaygındır; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji:** Hidroelektrik kapasitesi ülke ihtiyacını karşılamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmakta; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Dağlık coğrafya ulaşımı zorlaştırmaktadır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Moshoeshe I Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.

- **Kentsel Altyapı:** Başkent Maseru’da altyapı gelişmektedir; kırsalda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ve parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Güney Afrika’ya su ihracatı, genç nüfus, tekstil üretimi.
- **Zayıflıklar:** Siyasi istikrarsızlık, HIV/AIDS krizi, tarımsal yetersizlikler, altyapı eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Sosyal kalkınma, sağlık kriziyle mücadele, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - HIV/AIDS ile mücadeleye öncelik verilmesi.
 - Su ihracatından elde edilen gelirlerin altyapıya yönlendirilmesi.
 - Tarımda modern tekniklerin yaygınlaştırılması.
 - Siyasi istikrarı sağlayacak demokratik reformların güçlendirilmesi.

Lesotho – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	2,5	2,6	2,7
Kişi başına GSYH (\$)	1.050	1.070	1.090
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,5	2,0	2,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,0	7,5	6,5
İşsizlik oranı (%)	20,0	19,8	19,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–5,5	–5,0	–4,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	2,0	2,1	2,2
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	59,0	58,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,0	–2,8	–2,5
Nüfus (milyon kişi)	2,38	2,40	2,42
Yoksulluk oranı (%)	49,0	48,5	48,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,514	0,516	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,1	5,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,47	0,47	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	37	36	36
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	38,0	37,0	37,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,0	2,0	2,0

LETONYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Letonya Cumhuriyeti, Baltık bölgesinde yer alan, 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmış bir devlettir. Avrupa Birliği ve NATO üyesi olan ülke, demokratik yapısı, dijitalleşme yatırımları ve stratejik konumuyla öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; küçük ama açık bir ekonomiye sahiptir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu sürdürülebilir düzeydedir; AB mali disiplin kuralları uygulanmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Ahşap ürünler, gıda işleme, ilaç ve elektronik sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, süt ürünleri, sebze ve patates üretimi önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt kaynakları sınırlıdır; enerji ihtiyacında ithalata bağımlıdır. Yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri, Litvanya, Estonya, Almanya ve Rusya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 1,8 milyon nüfusa sahiptir; nüfus azalmakta ve yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim sistemi güçlüdür; yükseköğrenim AB standartlarına uyumludur.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi gelişmiştir; hizmetlerde bölgesel farklılıklar görülmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Leton kültürü Avrupa ve Baltık gelenekleriyle birleşmiştir; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Buz hokeyi, basketbol ve atletizm popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; savunma harcamaları artırılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Gelişmiş altyapıya sahiptir; Baltık bölgesinde dijital güvenlik öncülerindendir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Estonya, Litvanya, Rusya ve Belarus ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB, ABD ve NATO en önemli stratejik partnerlerdir; Rusya ile ilişkiler gergindir.

- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Avrupa Konseyi üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa ve ABD’de önemli bir Letonya diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, orman yönetimi ve Baltık Denizi’ndeki kirlilik en önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar ülke yüzölçümünün yarısından fazlasını kaplamaktadır.
- **Tarım:** Tahıl ve süt üretimi stratejik önemdedir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji (özellikle biyokütle) yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri gelişmektedir; biyoteknoloji ve bilişim öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetlerde Baltık bölgesinde Estonya ile birlikte öncü konumdadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; AB projeleriyle desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** NATO ve AB iş birlikleriyle güçlü altyapı geliştirilmiştir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Demiryolu Baltık ülkeleri arasındaki Rail Baltica projesiyle modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Riga Uluslararası Havalimanı Baltık bölgesinin en yoğun merkezidir.
- **Denizyolu:** Riga, Liepaja ve Ventspils limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Riga başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir; şeffaflık güçlüdür.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** NATO ve AB üyeliği, dijitalleşme kapasitesi, güçlü orman ve biyokütle kaynakları.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, nüfus azalması, enerji ithalat bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital ekonomi, enerji çeşitliliği, nüfus dengesinin korunması.
- **Politika Önerileri:**
 - Demografik sorunları giderecek sosyal politikaların uygulanması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Dijital dönüşüm ve Ar-Ge yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - NATO ve AB iş birliklerinin güvenlik alanında daha da güçlendirilmesi.

Letonya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	44,3	45,5	47,0
Kişi başına GSYH (\$)	23.700	24.600	25.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,0	0,6	1,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	17,3	9,1	3,0
İşsizlik oranı (%)	6,9	6,5	6,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–4,0	–3,5	–3,2
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	42,0	43,0	44,0
Kamu borcu / GSYH (%)	41,0	40,0	39,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–4,5	–3,5	–3,0
Nüfus (milyon kişi)	1,84	1,83	1,82
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,5	20,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,848	0,849	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,7	0,8	0,8
Demokrasi Endeksi	7,5	7,5	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,73	0,74	0,74
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	59	60	60
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,2	2,1	2,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,3	2,4	2,5

LİBERYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Liberya Cumhuriyeti, Batı Afrika’da Atlas Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1847’de bağımsızlığını kazanmış olup, Afrika’nın en eski cumhuriyetidir. Tarihsel olarak Amerika’dan gelen özgürleştirilmiş kölelerin kurduğu bir devlet olarak bilinmektedir. İç savaşlar ve Ebola salgını ülkenin sosyal ve ekonomik yapısını derinden etkilemiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi kırılgandır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.
- Sanayi ve Üretim:** Kauçuk, altın, demir cevheri ve kereste üretimi öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, manyok ve palmiye yağı üretimi önemlidir; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.

- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik ve biyokütle potansiyeli vardır; enerji altyapısı yetersizdir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, AB, ABD ve bölgesel ülkeler başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 5,5 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %48'dir; eğitim altyapısı zayıftır.
- **Sağlık:** Ebola salgını sağlık sistemini zayıflatmıştır; bulaşıcı hastalıklar ve yetersiz beslenme yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Yerel etnik kültürler ve Afro-Amerikan etkileri belirgindir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; eski futbolcu George Weah devlet başkanlığı yapmıştır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** İç savaş sonrası dönemde güvenlik görece istikrarlıdır; ancak suç oranı yüksektir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; güvenlik BM barış gücü misyonlarının desteğiyle sağlanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Sierra Leone, Gine ve Fildişi Sahili ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD tarihi bağlar nedeniyle en önemli aktördür; Çin ve AB yatırımlarda etkilidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS üyesidir.
- **Diaspora:** ABD'de geniş bir Liberya diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, iklim değişikliği ve kıyı erozyonu tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı Afrika'nın en zenginlerinden biridir; su kaynakları boldur.
- **Tarım:** Pirinç ve palmye yağı üretimi önemlidir; tarımsal verim düşüktür.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve biyokütle potansiyeli değerlendirilmemektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yetersizdir; demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Monrovia Roberts Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Monrovia Limanı Batı Afrika'nın en büyük limanlarından biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Monrovia dışında altyapı yetersizlikleri yaygındır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, stratejik liman, genç nüfus, ABD ile tarihi bağlar.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, sağlık ve eğitimde yetersizlik, kırılgan ekonomi, iç savaş sonrası zayıf kurumlar.
- **Stratejik Hedefler:** Sosyal kalkınma, ekonomik çeşitlilik, altyapı geliştirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Doğal kaynakların şeffaf yönetimi için reformların uygulanması.
 - Tarım ve enerji sektörlerinde modernleşme projelerinin geliştirilmesi.
 - Diaspora ile ekonomik bağların güçlendirilmesi.

Liberya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	3,5	3,8	4,0
Kişi başına GSYH (\$)	680	720	750
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,8	4,3	4,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,0	8,2	7,5
İşsizlik oranı (%)	4,5	4,4	4,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-24,0	-23,0	-22,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	2,2	2,3	2,4
Kamu borcu / GSYH (%)	52,0	51,0	50,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,5	-5,0	-4,8
Nüfus (milyon kişi)	5,1	5,3	5,4
Yoksulluk oranı (%)	50,0	49,5	49,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,481	0,483	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,4	5,3	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,44	0,44	0,45
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	29	28	28
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	5,0	5,0	5,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,8	0,8	0,8

LİBYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Libya Devleti, Kuzey Afrika’da Akdeniz kıyısında yer almakta olup, 1951’de bağımsızlığını kazanmıştır. 2011’de Arap Baharı sürecinde Muammer Kaddafi rejiminin devrilmesinden sonra uzun süreli iç savaş, siyasi bölünmüşlük ve güvenlik sorunları ülkenin istikrara kavuşmasını zorlaştırmıştır. Zengin petrol ve doğal gaz rezervleri Libya’yı küresel enerji piyasaları açısından stratejik kılmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi büyük ölçüde hidrokarbon gelirlerine dayalıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi petrol gelirlerine bağlıdır; iç savaş nedeniyle mali disiplin zayıflamıştır.
- Sanayi ve Üretim:** Petrol ve doğal gaz işleme ana sektördür; inşaat ve hizmetler sınırlıdır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Çöl iklimi nedeniyle tarım üretimi çok sınırlıdır; gıda güvenliği büyük ölçüde ithalata bağlıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Afrika’nın en büyük petrol rezervlerinden birine sahiptir; doğal gaz da önemli bir gelir kaynağıdır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** İtalya, Türkiye, Çin ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 7 milyon nüfusa sahiptir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %90 civarındadır; eğitim altyapısı çatışmalardan etkilenmiştir.
- Sağlık:** Sağlık sistemi iç savaş nedeniyle zayıflamıştır; ilaç ve personel yetersizdir.
- Kültür ve Medya:** Arap ve Berberi kültürleri hakimdir; medya kutuplaşmış ve parçalıdır.
- Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; genç nüfus oranı yüksektir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Ülke doğu, batı ve güney bölgelerinde farklı silahlı grupların kontrolü altındadır.

- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır; yargı bölünmüş yapıdadır.
- **Terörle Mücadele:** IŞİD ve radikal grupların varlığı geçmişte ciddi tehdit oluşturmuş; bugün kısmen bastırılmıştır.
- **Savunma:** Düzenli bir ulusal ordu bulunmamaktadır; milis gruplar öne çıkmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Mısır, Sudan, Çad, Nijer, Cezayir ve Tunus ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Türkiye, Rusya, ABD, İtalya ve Fransa Libya'da etkili aktörlerdir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Arap Ligi ve OPEC üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa'da (özellikle İtalya) ve Arap ülkelerinde geniş diaspora bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, su kıtlığı ve iklim değişikliği başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; "Büyük Yapay Nehir Projesi" önemli bir altyapı girişimidir.
- **Tarım:** Zeytin, hurma ve sebze üretimi kısıtlıdır.
- **Enerji:** Petrol ve doğal gaz temel enerji kaynaklarıdır; yenilenebilir enerji yatırımları başlangıç aşamasındadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** İnternet ve mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; ancak siyasi bölünmüşlük dijitalleşmeyi sınırlamaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz gelişmemiştir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı görece gelişmiştir; demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Trablus, Bingazi ve Misrata havalimanları önemli merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Trablus, Misrata ve Bingazi limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** İç savaş nedeniyle birçok kentte altyapı zarar görmüştür.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Fiilen bölünmüş yönetim bulunmaktadır; doğuda ve batıda farklı siyasi otoriteler mevcuttur.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteyle hizmet sunmaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Zengin petrol ve doğal gaz rezervleri, stratejik Akdeniz konumu, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Siyasi bölünmüşlük, güvenlik sorunları, altyapı tahribatı, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Ulusal birliğin sağlanması, güvenlik ve istikrarın yeniden inşası, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Ulusal birlik hükümetinin güçlendirilmesi ve siyasi uzlaşının sağlanması.
 - Petrol gelirlerinin şeffaf ve adil yönetilmesi.
 - Eğitim, sağlık ve altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Yenilenebilir enerji ve tarımda modernleşme yatırımlarının başlatılması.

Libya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	45,8	48,3	50,0
Kişi başına GSYH (\$)	6.400	6.600	6.700
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,5	3,5	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	4,5	4,0	4,0
İşsizlik oranı (%)	19,0	18,5	18,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+8,0	+7,0	+6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	30,0	32,0	33,0
Kamu borcu / GSYH (%)	83,0	81,0	80,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-8,0	-7,0	-6,5
Nüfus (milyon kişi)	7,1	7,3	7,4
Yoksulluk oranı (%)	30,0	29,5	29,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,718	0,720	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	2,0	2,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,33	0,33	0,34

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	17	18	18
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,5	3,5	3,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,5	3,6	3,6

LİHTENŞTAYN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Lihtenştayn Prensliği, Orta Avrupa’da İsviçre ve Avusturya arasında yer alan küçük bir anayasal monarşidir. 1719’da kurulan prenslik, 1806’da bağımsızlığını kazanmıştır. Avrupa’nın en küçük ama en zengin ülkelerinden biridir. Finans sektörü, sanayi ve yüksek yaşam kalitesiyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; kişi başına düşen gelir dünyada üst sıralardadır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yok denecek kadar düşüktür; bütçe fazlası veren bir ülkedir.
- Sanayi ve Üretim:** Hassas makineler, dişçilik ürünleri, elektronik ve gıda sanayi gelişmiştir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım küçük ölçekli olsa da hayvancılık, süt ürünleri ve bağcılık öne çıkmaktadır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ihtiyacını büyük ölçüde ithalatla karşılamaktadır; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** İsviçre ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; EFTA üyesidir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 40 bin nüfusa sahiptir.
- Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; öğrenciler çoğunlukla İsviçre ve Avusturya’daki üniversitelerde eğitim görmektedir.
- Sağlık:** Modern sağlık sistemine sahiptir; yüksek yaşam beklentisi öne çıkar.
- Kültür ve Medya:** Alman dili ve kültürü hakimdir; medya özgürlüğü güçlüdür.
- Gençlik ve Spor:** Kış sporları (kayak, buz hokeyi) ve futbol popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.

- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Düzenli ordusu bulunmamaktadır; savunma İsviçre ile iş birliği kapsamında sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Dijital güvenlik kapasitesi gelişmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İsviçre ve Avusturya.
- **Küresel Aktörler:** İsviçre ile yakın ekonomik ve siyasi iş birliği sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, EFTA, Avrupa Konseyi ve Schengen Bölgesi üyesidir; AB üyesi değildir.
- **Diaspora:** Diasporası sınırlıdır; İsviçre ve Almanya'da küçük toplulukları vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği ve dağlık coğrafya nedeniyle sel ve heyelan riskleri vardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları korunmaktadır; doğal kaynakları sınırlıdır.
- **Tarım:** Küçük ölçekli tarım yapılmaktadır; şarap üretimi gelenekseldir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (hidroelektrik, güneş) desteklenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Küçük ölçeğine rağmen sanayi ve finans sektöründe yüksek teknoloji kullanılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Finans ve sanayi sektöründe yapay zekâ uygulamaları kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiler uygulanmaktadır; AB ile iş birliği yapılmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ve demiryolu altyapısı İsviçre ve Avusturya ile entegredir.
- **Havayolu:** Kendi havalimanı yoktur; Zürih Havalimanı kullanılmaktadır.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Vaduz ve Schaan şehirlerinde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ve parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; prens devlet başkanıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkin rol oynamaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Yüksek gelir, siyasi istikrar, güçlü finans sektörü, AB ile entegrasyon.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, enerji ithalat bağımlılığı.

- **Stratejik Hedefler:** Finans sektörünün güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma, dijital dönüşüm.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Dijital ekonomi ve finans teknolojilerinde küresel rekabetin desteklenmesi.
 - Çevresel risklere karşı afet yönetimi politikalarının güçlendirilmesi.
 - Eğitim ve inovasyon yatırımlarının artırılması.

Lihtenştayn – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	7,6	8,0	8,3
Kişi başına GSYH (\$)	195.000	200.000	205.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,0	2,5	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,4	3,5	2,5
İşsizlik oranı (%)	4,3	4,2	4,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+7,0	+7,5	+7,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	14,5	15,0	15,5
Kamu borcu / GSYH (%)	14,0	13,0	13,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+1,0	+1,2	+1,0
Nüfus (bin kişi)	39	40	40
Yoksulluk oranı (%)	5,0	5,0	5,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,917	0,918	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,8	0,8	0,9
Demokrasi Endeksi	9,0	9,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,87	0,87	0,88
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	78	78	79

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,5	0,5	0,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Lihtenştayn'ın ordusu bulunmamaktadır; güvenlik İsviçre ile yapılan anlaşmalar kapsamında sağlanmaktadır.

LİTVANYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Litvanya Cumhuriyeti, Baltık bölgesinde yer alan, 1990'da Sovyetler Birliği'nden ayrılarak bağımsızlığını ilan eden ilk ülkelerden biridir. 2004'te hem Avrupa Birliği'ne hem de NATO'ya katılmıştır. Stratejik konumu, demokratik yapısı ve bölgesel güvenlikte üstlendiği rol ile öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; AB ortalamasının üzerinde büyüme kaydetmiştir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu sürdürülebilir düzeydedir; AB mali disiplin kriterlerine uyulmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Kimya, elektronik, biyoteknoloji, gıda işleme ve lojistik sektörleri önemlidir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, süt ürünleri, patates ve şeker pancarı üretimi öne çıkmaktadır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji kaynaklarında dışa bağımlıdır; LNG terminalleri ve yenilenebilir enerji yatırımlarıyla bağımlılığı azaltmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri, Polonya, Almanya ve İskandinav ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 2,7 milyon nüfusa sahiptir; nüfus azalmakta ve yaşlanmaktadır.
- Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; üniversiteler AB standartlarına uyumludur.
- Sağlık:** Kamu sağlık sistemi gelişmiştir; hizmet kalitesi AB normlarındadır.
- Kültür ve Medya:** Baltık, Avrupa ve Hristiyan kültürleri harmanlanmıştır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- Gençlik ve Spor:** Basketbol ülkenin ulusal sporu kabul edilmektedir; futbol ve atletizm de yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.

- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesi olarak savunma harcamalarını artırmaktadır; Rusya tehdidi öncelikli güvenlik konusudur.
- **Siber Güvenlik:** Baltık bölgesinde Estonya ile birlikte en güçlü siber güvenlik kapasitelerinden birine sahiptir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Letonya, Belarus, Polonya ve Rusya (Kaliningrad) ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, AB ve NATO ile güçlü ilişkiler; Rusya ile gerginlik yüksektir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Avrupa Konseyi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Birleşik Krallık, Almanya ve İrlanda'da önemli Litvanya diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, orman yönetimi ve hava kirliliği öne çıkan sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları ülke yüzölçümünün yaklaşık %35'ini kaplamaktadır.
- **Tarım:** Tahıl ve süt ürünleri üretiminde güçlüdür.
- **Enerji:** LNG terminalleri enerji güvenliğini artırmaktadır; rüzgâr ve biyokütle yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri gelişmektedir; biyoteknoloji ve bilişim öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetlerde güçlüdür; AB'nin dijital stratejilerine uyumludur.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyinde kullanılmaktadır; finans ve sağlık sektörlerinde uygulamalar artmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiler güçlüdür; NATO ile iş birlikleri sürmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Rail Baltica projesi ile AB ile entegrasyon sağlanmaktadır.
- **Havayolu:** Vilnius, Kaunas ve Palanga havalimanları uluslararası bağlantılar sunmaktadır.
- **Denizyolu:** Klaipeda Limanı Baltık Denizi'nde stratejik öneme sahiptir.
- **Kentsel Altyapı:** Vilnius başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, güçlü siber güvenlik kapasitesi, eğitim seviyesi, stratejik coğrafi konum.
- **Zayıflıklar:** Nüfus azalması, enerji ithalat bağımlılığı, küçük iç pazar.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji çeşitliliği, dijital ekonomi, bölgesel güvenlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Demografik sorunların çözümü için aile ve göç politikalarının geliştirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Dijitalleşme ve Ar-Ge yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - NATO ve AB iş birlikleriyle bölgesel güvenlik rolünün güçlendirilmesi.

Litvanya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	71,0	73,5	76,0
Kişi başına GSYH (\$)	26.300	27.500	28.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,9	0,5	1,8
Enflasyon oranı (yıllık, %)	18,9	8,7	3,5
İşsizlik oranı (%)	6,0	6,3	6,1
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,5	-1,2	-1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	75,0	77,0	80,0
Kamu borcu / GSYH (%)	38,0	37,0	36,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-0,6	-1,5	-1,2
Nüfus (milyon kişi)	2,81	2,80	2,79
Yoksulluk oranı (%)	20,0	19,5	19,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,858	0,860	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,2	1,3	1,3
Demokrasi Endeksi	7,9	7,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,75	0,76	0,76

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	63	61	61
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,3	2,2	2,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,5	2,7	2,8

LÜBNAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Lübnan Cumhuriyeti, Doğu Akdeniz’de yer alan küçük fakat stratejik öneme sahip bir devlettir. Başkenti Beyrut’tur. Tarih boyunca Doğu-Batı ticaret yollarının kesişim noktası olmuş, çok dinli ve çok kültürlü yapısıyla tanınmıştır. 1975–1990 iç savaşı ve sonrasında bölgesel krizler ülkenin siyasi ve ekonomik istikrarını derinden etkilemiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** 2019’dan itibaren ülke tarihinin en ağır ekonomik krizini yaşamaktadır; GSYH ciddi daralma göstermiştir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu GSYH’nin %150’sini aşmıştır; finansal sistem çökmüştür.
- Sanayi ve Üretim:** Küçük ölçekli; gıda işleme, tekstil, çimento ve mobilya öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Meyve, sebze, zeytin, üzüm üretimi vardır; ithalat bağımlılığı yüksektir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Elektrik altyapısı krizdedir; doğal gaz keşifleri umut vermektedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, Körfez ülkeleri ve Türkiye başlıca ticaret ortaklarıdır; dış yatırım güven sorunu nedeniyle düşüktür.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** 6 milyon civarında; 1,5 milyondan fazla Suriyeli ve Filistinli mülteci barındırmaktadır.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %90’ın üzerindedir; özel okullar ve üniversiteler güçlüdür.
- Sağlık:** Kamu sağlık sistemi yetersiz; kriz nedeniyle ilaç ve malzeme sıkıntısı vardır.
- Kültür ve Medya:** Arap, Hristiyan ve Batı kültürlerinin birleşimi; medya görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Futbol ve basketbol popülerdir; genç işsizlik yüksektir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasi kutuplaşma ve ekonomik kriz nedeniyle toplumsal huzursuzluk vardır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Hizbullah başta olmak üzere silahlı gruplar iç siyasette belirleyicidir.
- **Savunma:** Ordu kısıtlı kapasiteye sahiptir; güvenlik Hizbullah ile devlet arasında paylaşılmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Kurumsal kapasite zayıftır; bölgesel iş birliklerine ihtiyaç vardır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İsrail ve Suriye ile kara sınırı vardır; Akdeniz'e kıyısı bulunur.
- **Küresel Aktörler:** Fransa ve ABD geleneksel destekçiler; İran Hizbullah üzerinden nüfuz sahibidir. Körfez ülkeleri ekonomik yardımda bulunur.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Birliği ve İİT üyesidir.
- **Diaspora:** Afrika, Latin Amerika, ABD ve Avrupa'da büyük bir Lübnan diasporası vardır; havaleler ekonomiye önemli katkı sağlar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Atık yönetimi, hava kirliliği ve ormansızlaşma ciddi sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Litani Nehri ve dağlık bölgeler stratejik önemdedir.
- **Tarım:** Zeytin, üzüm, narenciye, tütün ve sebze üretimi yapılır; su kıtlığı risklidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları sınırlıdır; elektrik kesintileri yaygındır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler güçlüdür; ancak kriz nedeniyle kapasite düşmüştür.
- **Dijitalleşme:** İnternet altyapısı orta düzeydedir; dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Altyapı zayıftır; bölgesel iş birlikleri gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yetersizdir; demiryolu ağı yok denecek kadar azdır.
- **Havayolu:** Beyrut Uluslararası Havalimanı ülkenin ana hava merkezi konumundadır.
- **Denizyolu:** Beyrut ve Trablus limanları dış ticarete önemlidir; 2020'deki Beyrut Limanı patlaması büyük yıkıma yol açmıştır.
- **Kentsel Altyapı:** Elektrik, su ve atık yönetimi altyapısı krizdedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi vardır; ancak mezhep temelli siyasi sistem (konfesyonel sistem) nedeniyle istikrarsızdır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kaynaklara sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır; uluslararası endekslerde düşük sıralardadır.
- **Hukuk Devleti:** Zayıf; siyasi müdahaleler yaygındır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, kültürel çeşitlilik, güçlü diaspora, eğitilmiş iş gücü.
- **Zayıflıklar:** Siyasi kutuplaşma, ekonomik kriz, mülteci yükü, yolsuzluk ve güvenlik sorunları.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik istikrar, siyasi reform, enerji ve altyapı iyileştirmeleri, bölgesel barışa katkı.
- **Politika Önerileri:**
 - Mali reformlar ve uluslararası destekle ekonomik istikrarın sağlanması.
 - Siyasi sistemde mezhep temelli kotaların reforme edilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık mekanizmalarının güçlendirilmesi.
 - Enerji ve su altyapısının modernize edilmesi.
 - Diasporanın yatırım ve kalkınma süreçlerine daha aktif katılımının teşvik edilmesi.

Lübnan – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: 2019'dan bu yana süren mali ve siyasi kriz nedeniyle veriler sınırlı ve çoğu tahmini değerlerdir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	23,1	24,0	25,0
Kişi başına GSYH (\$)	3.400	3.500	3.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	-2,6	0,2	1,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	171,0	230,0	180,0
İşsizlik oranı (%)	14,0	14,5	15,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-21,0	-20,0	-19,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	15,0	15,5	16,0
Kamu borcu / GSYH (%)	280,0	275,0	270,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-10,5	-9,5	-9,0
Nüfus (milyon kişi)	5,5	5,6	5,6
Yoksulluk oranı (%)	55,0	56,0	56,5
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,706	0,705	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,7	0,7	0,7
Demokrasi Endeksi	4,2	4,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,37	0,36	0,36
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	24	24	25
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,1	4,0	4,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	4,1	4,0	4,0

LÜKSEMBURG GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Lüksemburg Büyük Dükalığı, Batı Avrupa’da yer alan küçük ama ekonomik açıdan güçlü bir devlettir. 963 yılında kurulan tarihi köklere sahip olan ülke, bugün anayasal monarşi ile yönetilmektedir. Avrupa Birliği’nin kurucu üyelerinden biri olan Lüksemburg, yüksek yaşam standardı, güçlü finans sektörü ve stratejik konumuyla öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; kişi başına düşen gelir dünyada en yüksek seviyelerden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu düşüktür; bütçe dengesi güçlüdür.
- **Sanayi ve Üretim:** Finans, çelik, kimya, lojistik ve bilişim sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım küçük ölçeklidir; üzüm, şarap üretimi ve hayvancılık önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal kaynakları sınırlıdır; enerji ihtiyacını büyük ölçüde ithalatla karşılamaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; finans sektörü uluslararası yatırım merkezi konumundadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 660 bin nüfusa sahiptir; nüfusun yarısı yabancı kökenlidir.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; çok dilli eğitim sistemi uygulanmaktadır.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi gelişmiştir; yaşam beklentisi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Çok kültürlü yapısıyla öne çıkar; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, bisiklet ve kış sporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; küçük ölçekli ama modern bir orduya sahiptir.
- **Siber Güvenlik:** Dijital güvenlik stratejileri güçlüdür; AB iş birlikleri ile desteklenmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fransa, Almanya ve Belçika ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB, NATO ve OECD çerçevesinde aktif roller üstlenmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Avrupa Konseyi üyesidir.
- **Diaspora:** Diasporası sınırlıdır; ancak çok sayıda yabancı kökenli nüfus ülkeye göç etmiştir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği ve çevre kirliliğiyle mücadele politikaları AB standartlarına uygundur.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları ülke yüzölçümünün üçte birini kaplamaktadır.
- **Tarım:** Üzüm bağları ve hayvancılık tarımsal ekonomide önemlidir.
- **Enerji:** Enerji ithalatına bağımlı olmakla birlikte yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Finans teknolojileri, uzay madenciliği araştırmaları ve biyoteknoloji alanlarında güçlüdür.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri ve dijital altyapı ileri düzeydedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Finans, uzay teknolojileri ve veri güvenliği alanlarında yapay zekâ uygulamaları kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** AB stratejileriyle uyumlu, güçlü bir siber güvenlik kapasitesi vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern karayolu ve demiryolu ağları vardır; AB ulaştırma projeleriyle entegredir.
- **Havayolu:** Lüksemburg Findel Uluslararası Havalimanı lojistik taşımacılıkta Avrupa'nın en yoğun merkezlerinden biridir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; ancak Avrupa limanlarına kara yoluyla entegredir.
- **Kentsel Altyapı:** Modern toplu taşıma sistemiyle öne çıkmaktadır; toplu taşıma ücretsizdir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ve parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; yerel yönetimler AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir; şeffaflık yüksektir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Yüksek gelir, güçlü finans sektörü, AB'nin kurucu üyeliği, siyasi istikrar.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, enerji ithalat bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital dönüşüm, yeşil enerji, finans sektörünün küresel liderliğinin sürdürülmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji çeşitliliğini artırmak için yenilenebilir enerjiye yatırımların hızlandırılması.
 - Uzay ve finans teknolojilerinde inovasyon yatırımlarının artırılması.
 - Sosyal uyum ve göçmen entegrasyonu politikalarının güçlendirilmesi.
 - AB içinde yeşil ve dijital dönüşüm liderliğinin sürdürülmesi.

Lüksemburg – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	82,3	83,5	85,0
Kişi başına GSYH (\$)	127.000	128.000	129.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,5	–0,5	1,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,3	3,7	3,0
İşsizlik oranı (%)	4,7	4,8	4,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+4,0	+3,5	+3,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	180	185	190
Kamu borcu / GSYH (%)	25,0	26,0	26,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–0,8	–1,0	–0,8
Nüfus (milyon kişi)	0,65	0,66	0,67
Yoksulluk oranı (%)	17,0	16,8	16,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,916	0,918	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,0	1,1	1,1
Demokrasi Endeksi	9,0	9,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,86	0,87	0,87
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	77	78	78
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,5	0,5	0,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,6	0,7	0,7

MACARİSTAN GENEL RAPORU

1. GİRİŞ

Macaristan, Orta Avrupa’da yer alan, tarihi kökleri Orta Çağ’a dayanan bir devlettir. 1989’da sosyalist rejimden çıkarak demokratikleşme sürecine girmiş, 2004’te Avrupa Birliği’ne üye olmuştur. NATO üyesi olan ülke, Orta Avrupa’nın stratejik ve kültürel merkezlerinden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; ihracata dayalı ekonomik yapıya sahiptir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu AB ortalamasının üzerindedir; mali disiplin dalgalı seyretmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, makine, kimya, gıda işleme ve ilaç sanayi öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, mısır, şarap, sebze ve meyve üretimi önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji kaynaklarında dışa bağımlıdır; nükleer enerji Paks santraliyle önemlidir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Almanya, Avusturya, İtalya ve Polonya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 9,6 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; mühendislik ve bilim alanlarında güçlü birikim vardır.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; AB standartlarının gerisindedir.
- **Kültür ve Medya:** Macar kültürü, Orta Avrupa’nın Slav, Germen ve Türk etkileriyle şekillenmiştir; medya özgürlüğü tartışmalıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, hentbol, su topu ve eskrim öne çıkan spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri tartışmalıdır; yargı bağımsızlığı AB tarafından eleştirilmektedir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; ordu modernleşme sürecindedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite geliştirilmekte; AB iş birlikleriyle güçlendirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Avusturya, Slovakya, Romanya, Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya ve Ukrayna ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB üyeliği stratejik önemdedir; Rusya ile enerji ilişkileri, AB içinde tartışma yaratmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Avrupa Konseyi üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa’da (özellikle Almanya ve Avusturya) geniş diaspora bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, su kirliliği ve iklim değişikliği sorunları öne çıkmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tuna Nehri ülke için stratejik önemdedir; orman varlığı orta seviyededir.
- **Tarım:** Tahıl, mısır ve şarap üretimi öne çıkmaktadır.
- **Enerji:** Enerji ithalat bağımlılığı yüksektir; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri güçlüdür; mühendislik alanında öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; AB projeleriyle desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB ve NATO iş birlikleriyle geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Orta Avrupa'nın lojistik merkezlerinden biridir; altyapı gelişmiştir.
- **Havayolu:** Budapeşte Ferenc Liszt Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; Tuna Nehri taşımacılıkta stratejik öneme sahiptir.
- **Kentsel Altyapı:** Budapeşte başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; ancak yürütmenin güç yoğunluğu tartışmalıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk ve demokrasi standartları AB tarafından eleştirilmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, AB ve NATO üyeliği, sanayi kapasitesi, bilimsel altyapı.
- **Zayıflıklar:** Enerji bağımlılığı, demografik sorunlar, demokratikleşme eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, enerji güvenliği, AB içindeki etkinliğin artırılması.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji bağımlılığını azaltacak yenilenebilir enerji yatırımlarına hız verilmesi.
 - Hukuk devleti ve demokratik kurumların güçlendirilmesi.
 - Eğitim ve Ar-Ge yatırımlarının artırılması.
 - Lojistik ve ulaşımda Orta Avrupa merkez rolünün pekiştirilmesi.

Macaristan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	178	181	190
Kişi başına GSYH (\$)	18.200	18.600	19.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,6	-0,7	2,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	14,5	17,0	5,5
İşsizlik oranı (%)	3,6	4,1	4,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-8,0	-1,5	-1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	180	185	190
Kamu borcu / GSYH (%)	76,0	74,0	73,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,2	-6,0	-5,5
Nüfus (milyon kişi)	9,63	9,59	9,55
Yoksulluk oranı (%)	12,5	12,3	12,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,850	0,852	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,6	1,7	1,7
Demokrasi Endeksi	6,5	6,5	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,55	0,56	0,56
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	43
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,9	0,9	0,9
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,6	1,8	2,0

MADAGASKAR GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Madagaskar Cumhuriyeti, Hint Okyanusu'nda Afrika kıtasının güneydoğu kıyısında yer alan dünyanın dördüncü büyük adasıdır. 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Biyolojik çeşitliliği, endemik türleri ve doğal kaynaklarıyla bilinen ülke, kronik yoksulluk ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle kalkınma zorlukları yaşamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi kırılgan ve tarım ağırlıklıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.
- **Sanayi ve Üretim:** Madencilik (vanadyum, nikel, kobalt), tekstil, gıda işleme ve turizm öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, kahve, vanilya ve karanfil üretimi önemlidir; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji altyapısı yetersizdir; yenilenebilir enerji potansiyeli yüksek ancak kullanılmamaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Fransa, Çin, Hindistan ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 30 milyon nüfusa sahiptir; nüfusun büyük çoğunluğu kırsalda yaşamaktadır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %75 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi çok zayıftır; sıtma, kolera ve yetersiz beslenme yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Malgaş kültürü Afrika ve Asya etkilerinin birleşimidir; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve atletizm en popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasi istikrarsızlık, organize suç ve kırsal bölgelerde eşkıyalık sorun oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; güvenlik kapasitesi sınırlıdır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Mozambik'e en yakın kara komşusudur; Hint Okyanusu ülkeleriyle deniz üzerinden bağlantılıdır.
- **Küresel Aktörler:** Fransa, Çin ve Hindistan ekonomik yatırımlarda etkilidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Hint Okyanusu Komisyonu ve Frankofon Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa'da önemli bir Madagaskar diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin kaybı en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanların hızla yok olması çevresel krize yol açmaktadır; su kaynaklarına erişim kırsalda sınırlıdır.
- **Tarım:** Vanilya ve kahve üretiminde küresel ölçekte önemli bir aktördür.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji (hidro, güneş) potansiyeli yüksektir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişim sürecindedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi kırsal bölgelerde çok sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yetersizdir; demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Antananarivo Ivato Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Toamasina Limanı en büyük ticaret kapısıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Antananarivo’da altyapı geliştirmekte, kırsalda çok zayıftır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; siyasi istikrarsızlık sürmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynaklar, biyolojik çeşitlilik, genç nüfus, vanilya ve kahvede küresel liderlik.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, siyasi istikrarsızlık, altyapı eksiklikleri, sağlık ve eğitimde yetersizlikler.
- **Stratejik Hedefler:** Sosyal kalkınma, çevre koruma, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Ormansızlaşmaya karşı çevre politikalarının güçlendirilmesi.
 - Tarımda verimliliğin artırılması ve ihracat kapasitesinin geliştirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.

Madagaskar – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	14,6	15,8	16,5
Kişi başına GSYH (\$)	480	510	530
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,2	4,0	4,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,2	9,0	8,5
İşsizlik oranı (%)	2,4	2,4	2,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-4,5	-4,3	-4,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	6,0	6,5	6,8
Kamu borcu / GSYH (%)	54,0	53,0	52,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,0	-4,8	-4,5
Nüfus (milyon kişi)	31,5	32,3	33,1
Yoksulluk oranı (%)	75,0	74,5	74,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,501	0,504	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	4,1	4,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,41	0,42	0,42
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	26	26	27
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,7	6,6	6,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,8	0,8	0,8

MALAVİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Malavi Cumhuriyeti, Güneydoğu Afrika’da, Malavi Gölü kıyısında yer alan kara ile çevrili bir ülkedir. 1964’te bağımsızlığını kazanmıştır. Doğal güzellikleri ve göl kaynaklarıyla bilinse de yoksulluk, sağlık sorunları ve tarımsal bağımlılık ülkenin kalkınmasını sınırlamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış yardımlar ve krediler bütçede önemli yer tutar.
- **Sanayi ve Üretim:** Tütün, çay, şeker ve pamuk işleme öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tütün ihracatta başlıca üründür; mısır temel besin kaynağıdır. Gıda güvenliği kuraklık ve iklim değişikliğine bağlı kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik enerji üretimi sınırlıdır; enerji erişimi kırsalda çok düşüktür.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Güney Afrika, Çin, Hindistan ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 22 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %62 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** HIV/AIDS ve sıtma en büyük sağlık sorunlarıdır; sağlık sistemi zayıftır.
- **Kültür ve Medya:** Malavi kültürü, Afrika’nın yerel gelenekleriyle şekillenmiştir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Suç oranı görece düşüktür; ancak ekonomik kriz dönemlerinde huzursuzluk artmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır; yargı kapasitesi yetersizdir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli orduya sahiptir; bölgesel barış operasyonlarında görev almaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Tanzanya, Mozambik ve Zambiya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Hindistan yatırımlarda aktiftir; ABD ve AB kalkınma desteği sağlamaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ve Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Afrika ve Birleşik Krallık’ta Malavi diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kuraklık ve ormansızlaşma en önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman kaybı yüksektir; Malavi Gölü ülkenin en önemli doğal kaynağıdır.
- **Tarım:** Mısır, tütün ve çay üretimi ekonominin bel kemiğidir.
- **Enerji:** Enerji ihtiyacının çoğu hidroelektrikten karşılanır; kapasite yetersizdir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmakta; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı yetersizdir; demiryolu bağlantıları sınırlıdır.
- **Havayolu:** Lilongwe Kamuzu ve Blantyre havalimanları ülkenin ana merkezleridir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; Malavi Gölü iç taşımacılıkta kullanılmaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Lilongwe ve Blantyre’de altyapı gelişmekte; kırsalda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal güzellikler, genç nüfus, tarımsal potansiyel, Malavi Gölü.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, sağlık ve eğitimde yetersizlik, enerji eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Sosyal kalkınma, tarımda modernleşme, enerji güvenliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Tarımda verimliliğin artırılması ve iklim değişikliğine uyum projelerinin geliştirilmesi.
 - Enerji altyapısının modernleştirilmesi ve yenilenebilir kaynakların kullanılması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve iyi yönetim politikalarının güçlendirilmesi.

Malavi – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
----------	------	------	----------------

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	12,6	13,5	14,2
Kişi başına GSYH (\$)	600	630	650
Ekonomik büyüme oranı (%)	0,9	1,6	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	20,9	28,0	25,0
İşsizlik oranı (%)	5,5	5,4	5,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-12,0	-11,5	-11,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	4,5	4,8	5,0
Kamu borcu / GSYH (%)	82,0	81,0	80,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-8,5	-8,0	-7,5
Nüfus (milyon kişi)	20,9	21,5	22,1
Yoksulluk oranı (%)	70,0	69,5	69,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,507	0,509	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,3	5,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,45	0,45	0,46
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	34	33	33
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,5	3,5	3,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,0	1,0	1,0

MALDİVLER GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Maldivler Cumhuriyeti, Hint Okyanusu'nda 1200'den fazla adadan oluşan bir ada devletidir. 1965'te bağımsızlığını kazanmıştır. Turizm ve balıkçılığa dayalı ekonomisi, iklim değişikliğine karşı yüksek hassasiyeti ve stratejik deniz yolları üzerindeki konumu ile öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; turizm ekonominin %30'dan fazlasını oluşturur.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; altyapı projeleri için dış kredilere bağımlıdır.
- **Sanayi ve Üretim:** Turizm, inşaat ve balıkçılık ana sektörlerdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım alanı çok sınırlıdır; gıda güvenliği büyük ölçüde ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş enerjisi yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hindistan, Sri Lanka ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 520 bin nüfusa sahiptir; başkent Malé nüfusun büyük kısmını barındırır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %98'dir; eğitim altyapısı gelişmektedir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi gelişim sürecindedir; dışarıdan uzman desteği alınmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** İslam kültürü baskındır; medya görece sınırlı özgürlükle faaliyet göstermektedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve kriket en popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni görece istikrarlıdır; turizme bağlı olarak güvenlik önlemleri sıkıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk sistemi İslam hukuku ile modern unsurların birleşiminden oluşmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Radikalleşmeye karşı önlemler alınmaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir güvenlik gücüne sahiptir; Hindistan ile askeri iş birlikleri önemlidir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; dijitalleşme arttıkça ihtiyaç büyümektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Deniz yoluyla Hindistan ve Sri Lanka'ya en yakındır.
- **Küresel Aktörler:** Hindistan, Çin ve ABD Maldivler üzerinde stratejik rekabet içindedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, İİT, SAARC ve Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** Hindistan, Sri Lanka ve Orta Doğu'da küçük Maldiv diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Deniz seviyesinin yükselmesi ülke için en büyük tehdittir; iklim değişikliğiyle mücadele ulusal önceliktir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanı yok denecek kadar azdır; içme suyu kaynakları sınırlıdır.
- **Tarım:** Hindistancevizi ve küçük ölçekli sebze üretimi yapılmaktadır.
- **Enerji:** Fosil yakıta bağımlılık yüksektir; yenilenebilir enerji projeleri gelişmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; çevre ve denizcilik konularına odaklanılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri gelişmektedir; internet erişimi yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji hazırlık sürecindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yalnızca büyük adalarda mevcuttur; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Velana Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir; turizm için kritik önemdedir.
- **Denizyolu:** Ada içi ulaşım ve lojistik büyük ölçüde deniz yoluyla sağlanmaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Malé aşırı nüfus yoğunluğu nedeniyle altyapı sorunları yaşamaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Adalara dayalı yönetim sistemi vardır; yerel yönetim kapasitesi sınırlıdır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Turizm potansiyeli, stratejik konum, yüksek okuryazarlık oranı.
- **Zayıflıklar:** İklim değişikliğine aşırı hassasiyet, gıda ve enerji bağımlılığı, sınırlı doğal kaynaklar.
- **Stratejik Hedefler:** İklim değişikliğine uyum, sürdürülebilir turizm, enerji çeşitliliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Uluslararası iklim fonlarından daha fazla yararlanılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Tarımda verimliliği artıracak modern tekniklerin uygulanması.
 - Turizmin çeşitlendirilmesi ve çevre dostu hale getirilmesi.

Maldivler – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	5,9	6,2	6,6
Kişi başına GSYH (\$)	11.700	12.100	12.700
Ekonomik büyüme oranı (%)	12,3	4,0	5,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	2,5	3,5	3,0
İşsizlik oranı (%)	6,3	6,2	6,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-23,0	-22,0	-21,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	5,0	5,3	5,5
Kamu borcu / GSYH (%)	113,0	110,0	108,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-11,0	-10,0	-9,5
Nüfus (milyon kişi)	0,53	0,54	0,55
Yoksulluk oranı (%)	15,0	14,8	14,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,747	0,750	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	5,8	5,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,52	0,53	0,53
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	40	39	39
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,6	1,6	1,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,5	3,4	3,4

MALEZYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Malezya, Güneydoğu Asya’da Malay Yarımadası ve Borneo Adası’nda toprakları bulunan federal bir devlettir. 1957’de bağımsızlığını kazanmıştır. Çok etnikli yapısı, stratejik deniz yolları üzerindeki konumu ve hızla gelişen ekonomisi ile bölgenin en dinamik ülkelerinden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; ihracata dayalı sanayi ve hizmetler ekonomide baskındır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir seviyededir; bütçe açıkları kontrol altındadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Elektronik, otomotiv, kauçuk, palm yağı, tekstil ve kimya sanayi öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Palm yağı, kauçuk, pirinç ve kakao üretimi önemlidir; gıda güvenliği büyük ölçüde ithalata dayalıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol, doğal gaz ve palm yağı ülkenin en önemli enerji ve ihracat kaynaklarıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Singapur, ABD, Japonya ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 34 milyon nüfusa sahiptir; Malay, Çinli ve Hint kökenli gruplar bir arada yaşamaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; üniversiteleri bölgesel ölçekte güçlüdür.
- **Sağlık:** Kamu ve özel sağlık sistemleri gelişmiştir; bölgesel ölçekte tıp turizmi gelişmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Çok kültürlü yapı Malay, Çin ve Hint etkilerini birleştirmektedir; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Badminton, futbol ve motorsporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; etnik uyum hassasiyetle korunmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmaktadır; ancak ifade özgürlüğü kısıtlamaları vardır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal gruplara karşı bölgesel iş birliği yapılmaktadır.
- **Savunma:** Modernleşen bir orduya sahiptir; Güney Çin Denizi’ndeki güvenlik konuları önceliklidir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejilerle siber kapasite güçlendirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Tayland, Endonezya, Brunei ve Singapur ile kara ve deniz sınırları vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve ABD ile dengeli ilişkiler sürdürülmektedir; ASEAN içinde etkin bir roledir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN, İİT, DTÖ ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.

- **Diaspora:** Orta Doğu, İngiltere, Avustralya ve Singapur'da Malezya diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, palmiye yağı üretiminin çevresel etkileri ve iklim değişikliği en büyük sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar önemli bir doğal mirastır; su kaynakları zengindir.
- **Tarım:** Palm yağı ve kauçuk dünya ihracatında liderdir.
- **Enerji:** Petrol ve doğal gaz stratejik ihracat kalemleridir; yenilenebilir enerji yatırımları başlamıştır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Elektronik, biyoteknoloji ve tıp alanlarında Ar-Ge yatırımları yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet uygulamaları ve dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; sanayi ve hizmetlerde uygulamalar yaygınlaşmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Güçlü ulusal stratejilerle altyapı geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern karayolu ve demiryolu altyapısı vardır; hızlı tren projeleri planlanmaktadır.
- **Havayolu:** Kuala Lumpur Uluslararası Havalimanı bölgenin en yoğun merkezlerinden biridir.
- **Denizyolu:** Port Klang ve Penang limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Kuala Lumpur başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal anayasal monarşi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Eyaletler ve federal bölgeler farklı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, çok kültürlü yapı, sanayi ve enerji kapasitesi, ASEAN'daki rolü.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, çevresel baskılar, etnik gerilim potansiyeli, enerjiye bağımlılık.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, çevre dostu büyüme, bölgesel liderlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Palm yağı ve ormansızlaşmaya karşı çevre koruma politikalarının geliştirilmesi.
 - Eğitim ve Ar-Ge yatırımlarının artırılması.
 - Dijital dönüşümün hızlandırılması.
 - Güney Çin Denizi'nde diplomatik denge politikalarının sürdürülmesi.

Malezya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	406	415	428
Kişi başına GSYH (\$)	12.300	12.500	12.900
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,7	3,8	4,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,4	2,8	3,0
İşsizlik oranı (%)	3,9	3,6	3,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+2,5	+1,5	+1,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	530	545	555
Kamu borcu / GSYH (%)	61,0	60,0	59,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,6	–5,0	–4,8
Nüfus (milyon kişi)	33,3	33,6	34,0
Yoksulluk oranı (%)	6,2	6,0	5,8
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,809	0,811	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,0	1,1	1,1
Demokrasi Endeksi	7,2	7,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,63	0,64	0,64
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	47	50	50
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,3	2,2	2,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,0	1,0	1,0

MALİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Mali Cumhuriyeti, Batı Afrika'da denize kıyısı olmayan büyük bir ülkedir. 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Zengin kültürel mirası ve tarihi Timbuktu şehriyle tanınan Mali, son yıllarda güvenlik sorunları, darbeler ve ekonomik kırılganlık nedeniyle ciddi zorluklar yaşamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi büyük ölçüde tarım ve madencilğe dayanır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.
- **Sanayi ve Üretim:** Altın madenciliği, pamuk üretimi ve gıda işleme öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk ve darı üretimi önemlidir; gıda güvenliği kuraklık ve güvenlik sorunları nedeniyle kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Altın, fosfat ve tuz önemli kaynaklardır; enerji altyapısı yetersizdir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Fransa ve diğer Batı Afrika ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 23 milyon nüfusa sahiptir; nüfusun yarısından fazlası gençtir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %35 civarındadır; eğitim altyapısı zayıftır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi çok zayıftır; sıtma, kolera ve yetersiz beslenme yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Geleneksel Afrika kültürü ve İslam etkileri belirgindir; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** 2012'den beri kuzey ve orta bölgelerde silahlı isyanlar ve etnik çatışmalar sürmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı yoktur.
- **Terörle Mücadele:** El Kaide bağlantılı gruplar ve IŞİD türevleri önemli tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Ordu zayıf ve darbe süreçlerinde etkili olmuştur; uluslararası barış gücü (BM MINUSMA) ülkede görev yapmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Cezayir, Nijer, Burkina Faso, Fildişi Sahili, Gine, Senegal ve Moritanya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Fransa ile ilişkiler gerilmiştir; Rusya ile askeri iş birliği artmaktadır. Çin ekonomik yatırımlarda etkilidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS ve İslam İşbirliği Teşkilatı üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa'da geniş Mali diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, kuraklık ve iklim değişikliği en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Niger Nehri ülkenin en stratejik su kaynağıdır; orman varlığı sınırlıdır.
- **Tarım:** Pamuk ve tahıl üretimi önemlidir; tarım geleneksel yöntemlere dayalıdır.
- **Enerji:** Enerji ihtiyacı büyük ölçüde ithalatla karşılanmaktadır; yenilenebilir enerji kapasitesi değerlendirilememektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı yetersizdir; demiryolu bağlantıları sınırlıdır.
- **Havayolu:** Bamako-Senou Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Bamako'da altyapı görece gelişmiştir; kırsalda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; son yıllarda darbelerle yönetim sık sık değişmiştir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, genç nüfus, altın rezervleri, kültürel miras.
- **Zayıflıklar:** Güvenlik sorunları, yoksulluk, siyasi istikrarsızlık, eğitim ve sağlıkta yetersizlik.
- **Stratejik Hedefler:** Barış ve güvenlik sağlanması, ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Terörle mücadele ve ulusal barış sürecine öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi.
 - Tarımda modern tekniklerin uygulanması.
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf yönetilmesi.

Mali – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	19,3	20,7	21,5
Kişi başına GSYH (\$)	850	890	910
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,7	4,0	4,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,7	6,0	4,5
İşsizlik oranı (%)	7,0	6,8	6,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-6,5	-6,0	-5,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	8,5	9,0	9,3
Kamu borcu / GSYH (%)	51,0	50,0	49,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-4,5	-4,0	-3,8
Nüfus (milyon kişi)	22,3	23,0	23,7
Yoksulluk oranı (%)	43,0	42,5	42,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,428	0,430	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	3,1	3,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,41	0,41	0,42
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	29	28	28
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,5	4,5	4,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	4,0	4,2	4,2

MALTA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Malta Cumhuriyeti, Akdeniz'in ortasında stratejik konumda bulunan ada devletidir. 1964'te Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazanmış, 1974'te cumhuriyet olmuştur. Avrupa Birliği üyesi olup NATO ile iş birliği içindedir. Tarihi mirası, turizm potansiyeli ve finans sektörüyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; küçük ama dinamik bir ekonomiye sahiptir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu AB kriterleri dahilindedir; bütçe dengesi güçlüdür.
- **Sanayi ve Üretim:** Gemi onarımı, elektronik, ilaç ve inşaat sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim sınırlıdır; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji projeleri artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri, Birleşik Krallık ve İtalya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 520 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; İngilizce ve Maltaca iki resmi dildir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi güçlüdür; yaşam beklentisi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Akdeniz, Arap ve Avrupa kültürleri harmanlanmıştır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve su sporları öne çıkmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşük seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşüktür; ancak göç ve organize suçlar risk oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; NATO ile iş birliği yapmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; AB stratejileriyle uyumludur.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İtalya'ya en yakın kara komşusudur; Akdeniz üzerinden Libya ile bağlantılıdır.
- **Küresel Aktörler:** AB, Birleşik Krallık ve ABD ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, Avrupa Konseyi, Commonwealth ve DTÖ üyesidir.
- **Diaspora:** Kanada, Avustralya, Birleşik Krallık ve İtalya'da geniş Malta diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kıyı erozyonu, iklim değişikliği ve atık yönetimi başlıca sorunlardır.

- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; deniz suyu arıtma tesisleri kritik önemdedir.
- **Tarım:** Zeytin, üzüm ve sebze üretimi küçük ölçeklidir.
- **Enerji:** Enerji ihtiyacı büyük ölçüde ithalatla karşılanmaktadır; güneş enerjisi yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Finans teknolojileri ve dijital hizmetlerde yatırımlar yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital bankacılık gelişmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; finans sektöründe kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** AB ve NATO iş birlikleriyle kapasite güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Malta Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Valletta Limanı Akdeniz'in stratejik limanlarından biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Valletta ve diğer şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkilidir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir; şeffaflık güçlüdür.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik Akdeniz konumu, AB üyeliği, finans ve turizm sektörü, yüksek yaşam standardı.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, enerji ve gıda ithalat bağımlılığı, su kaynaklarının yetersizliği.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital ekonomi, enerji çeşitliliği, sürdürülebilir turizm.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Su yönetimi ve arıtma teknolojilerinin geliştirilmesi.
 - Finans teknolojileri ve dijital hizmetlerde küresel merkez olma hedefinin güçlendirilmesi.
 - Turizmin çeşitlendirilmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi.

Malta – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	17,9	19,4	20,3
Kişi başına GSYH (\$)	36.400	39.200	40.800

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,9	4,1	3,6
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,1	5,6	3,4
İşsizlik oranı (%)	3,2	3,0	3,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-2,0	-1,8	-1,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	25,5	26,5	27,5
Kamu borcu / GSYH (%)	53,0	52,0	51,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,7	-5,0	-4,5
Nüfus (milyon kişi)	0,54	0,55	0,55
Yoksulluk oranı (%)	16,0	15,8	15,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,922	0,923	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,6	0,6	0,7
Demokrasi Endeksi	8,5	8,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,71	0,72	0,72
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	54	52	52
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,1	1,1	1,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,6	0,6	0,6

MARSHALL ADALARI GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Marshall Adaları Cumhuriyeti, Pasifik Okyanusu'nda 29 mercan adası ve 5 büyük ada üzerinde kurulu küçük bir ada devletidir. 1986'da ABD ile yaptığı Serbest İlişki Anlaşması (Compact of Free Association) ile bağımsızlığını kazanmıştır. Stratejik konumu, ABD ile yakın güvenlik ilişkileri ve iklim değişikliğine karşı yüksek hassasiyetiyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi büyük ölçüde dış yardımlar, balıkçılık ve hizmetlere dayanır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi büyük ölçüde ABD yardımlarına bağımlıdır.
- Sanayi ve Üretim:** Balık işleme, deniz taşımacılığı ve küçük ölçekli imalat faaliyetleri öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim çok sınırlıdır; hindistancevizi, ekmek ağacı ve pandanos temel ürünlerdir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş ve rüzgar enerjisi projeleri geliştirilmektedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Japonya, Avustralya ve Çin başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 60 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı yüksektir; eğitim altyapısı ABD yardımlarıyla desteklenmektedir.
- **Sağlık:** Sağlık hizmetleri sınırlıdır; yurtdışına hasta sevkleri sık yapılmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Mikronezya kültürü hâkimdir; medya kapasitesi sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Basketbol ve kano yarışları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk sistemi Anglo-Sakson modeline dayanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Savunma ABD tarafından garanti edilmektedir; ülkede ABD'nin askeri üsleri bulunmaktadır (Kwajalein Atolü).
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; ABD iş birlikleriyle güçlendirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Mikronezya Federal Devletleri ve Kiribati'ye yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** ABD en önemli stratejik aktördür; Çin ve Tayvan ile diplomatik ilişkiler hassastır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Pasifik Adaları Forumu ve diğer bölgesel örgütlere üyedir.
- **Diaspora:** ABD'de (özellikle Hawaii ve Arkansas'ta) önemli bir diaspora vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Deniz seviyesinin yükselmesi en büyük tehdittir; iklim değişikliği ulusal güvenlik sorunu olarak görülmektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; yağmur suyu toplama ve tuzdan arındırma tesisleri kritik önemdedir.
- **Tarım:** Hindistancevizi temel üründür; gıda ithalatı yüksektir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır; fosil yakıt bağımlılığı devam etmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; ABD destekli araştırmalar yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygındır; internet erişimi sınırlı ama gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite sınırlıdır; ABD iş birlikleriyle desteklenmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Adalarda karayolu kapasitesi sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Majuro Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Deniz taşımacılığı ve limanlar ekonomide hayati önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Majuro ve Ebeye'de altyapı gelişmiş; diğer adalarda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Adalara dayalı yerel yönetim yapısı vardır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** ABD ile stratejik ilişkiler, balıkçılık kaynakları, yüksek okuryazarlık oranı.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, iklim değişikliğine aşırı hassasiyet, enerji ve gıda bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** İklim değişikliğine uyum, sürdürülebilir balıkçılık, yenilenebilir enerji yatırımları.
- **Politika Önerileri:**
 - ABD ile güvenlik ve kalkınma iş birliğinin güçlendirilmesi.
 - İklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası fonlardan daha fazla yararlanılması.
 - Yenilenebilir enerji projelerine öncelik verilmesi.
 - Gıda güvenliği için ithalata bağımlılığı azaltacak projelerin geliştirilmesi.

Marshall Adaları – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,28	0,29	0,30
Kişi başına GSYH (\$)	4.900	5.000	5.100
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,5	2,0	2,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,0	7,5	6,5
İşsizlik oranı (%)	9,5	9,4	9,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-4,5	-4,3	-4,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,22	0,23	0,24
Kamu borcu / GSYH (%)	21,0	20,0	20,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-1,8	-1,5	-1,5
Nüfus (bin kişi)	57	58	59
Yoksulluk oranı (%)	24,0	23,8	23,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,639	0,641	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,46	0,46	0,47
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	41	40	40

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,0	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

MORİTÜS GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Moritüs Cumhuriyeti, Hint Okyanusu’nda Madagaskar’ın doğusunda yer alan ada devletidir. 1968’de bağımsızlığını kazanmış, 1992’de cumhuriyet olmuştur. Siyasi istikrarı, turizm potansiyeli, finans sektörü ve çok kültürlü yapısıyla Afrika’nın en gelişmiş ülkelerinden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; kişi başına düşen gelir Afrika ortalamasının çok üzerindedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; ekonomik büyüme güçlüdür.
- Sanayi ve Üretim:** Şeker, tekstil, turizm ve finans sektörü başlıca ekonomik alanlardır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şeker kamışı üretimi geleneksel önemdedir; gıda güvenliği ithalata dayalıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıta bağımlıdır; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, Hindistan, Çin ve Güney Afrika başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 1,3 milyon nüfusa sahiptir; Hint, Afrika, Çin ve Avrupa kökenli topluluklar bir arada yaşamaktadır.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %92’dir; üniversite sistemi gelişmiştir.
- Sağlık:** Kamu sağlık sistemi güçlüdür; yaşam beklentisi Afrika’nın en yüksek seviyelerindendir.
- Kültür ve Medya:** Çok kültürlü yapı (Hindistan, Afrika, Avrupa etkileri) belirgindir; medya özgürlüğü güçlüdür.
- Gençlik ve Spor:** Futbol ve kriket en popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı düşüktür.
- Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- Terörle Mücadele:** Terör tehdidi çok düşüktür.
- Savunma:** Düzenli ordusu bulunmamaktadır; güvenlik polis ve sahil güvenlik tarafından sağlanır.
- Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; bölgesel ölçekte öncü olma çabası vardır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Madagaskar ve Seyşeller'e yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** Hindistan, Çin, AB ve Afrika ülkeleriyle yakın ekonomik ilişkiler yürütmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Commonwealth, Frankofon Örgütü ve Hint Okyanusu Komisyonu üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa, Hindistan ve Güney Afrika'da önemli Moritüs diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve mercan kayalıklarının zarar görmesi tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları sınırlıdır; su kaynakları yönetimi gelişmektedir.
- **Tarım:** Şeker kamışı üretimi ekonomide önemini korumaktadır.
- **Enerji:** Fosil yakıt bağımlılığı yüksektir; güneş ve rüzgâr enerjisi projeleri hızla artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Finans, bilişim ve biyoteknoloji alanlarında yatırımlar yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve finansal dijital hizmetler gelişmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Finans ve sağlık sektörlerinde başlangıç düzeyinde kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite güçlendirilmekte; bölgesel merkez olma hedefi vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Sir Seewoosagur Ramgoolam Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Port Louis Limanı Hint Okyanusu'nda stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Port Louis ve diğer şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; hizmet kapasitesi yüksektir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir; şeffaflık güçlüdür.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Siyasi istikrar, finans ve turizm merkezi olma, çok kültürlü yapı, yüksek yaşam standardı.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, enerji ve gıda ithalatına bağımlılık, iklim değişikliğine hassasiyet.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir kalkınma, dijital dönüşüm, yeşil enerji yatırımları.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarına hız verilmesi.
 - Turizmin çeşitlendirilmesi ve çevre dostu hale getirilmesi.

- Finans ve teknoloji sektörlerinde küresel rekabet gücünün artırılması.
- İklim değişikliğine uyum projelerinin güçlendirilmesi.

Morityus – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	12,6	13,3	14,0
Kişi başına GSYH (\$)	9.700	10.100	10.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,9	5,0	4,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	10,8	7,0	5,5
İşsizlik oranı (%)	8,1	7,8	7,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–11,5	–10,0	–9,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	11,5	12,0	12,5
Kamu borcu / GSYH (%)	87,0	85,0	84,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,5	–5,0	–4,8
Nüfus (milyon kişi)	1,29	1,30	1,31
Yoksulluk oranı (%)	9,0	8,8	8,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,802	0,804	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	8,1	8,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,65	0,66	0,66
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	50	51	51
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,9	2,8	2,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2

MEKSİKA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Meksika Birleşik Devletleri, Kuzey Amerika’da yer alan federal bir devlettir. 1821’de İspanya’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Latin Amerika’nın en büyük ekonomilerinden biridir ve ABD ile paylaştığı uzun sınır, ekonomik ve güvenlik ilişkilerinde kritik rol oynamaktadır. Zengin kültürel mirası ve doğal kaynaklarıyla bölgesel ve küresel ölçekte etkili bir aktördür.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; G20 üyesidir.

- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir seviyededir; bütçe açıkları kronikleşmiştir.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, elektronik, madencilik, petrol ve gıda işleme başlıca sektörlerdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, kahve, avokado, meyve ve sebze üretiminde güçlüdür.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğal gaz önemli kaynaklardır; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD en büyük ticaret ortağıdır; ayrıca Kanada, Çin, AB ve Latin Amerika ülkeleriyle yoğun ticaret yapmaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 130 milyon nüfusa sahiptir; Latin Amerika'nın en kalabalık ikinci ülkesidir.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yükselmekle birlikte bölgesel farklılıklar sürmektedir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi vardır; özel sektör tamamlayıcı rol oynamaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Maya ve Aztek mirası ile İspanyol etkileri güçlüdür; medya özgürlüğü uyuşturucu kartelleri nedeniyle baskı altındadır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; beyzbol ve boks da yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Uyuşturucu kartelleri ve organize suçlar ülkenin en önemli güvenlik sorunlarıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sorunludur.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük; ancak organize suç yapıları devleti zorlamaktadır.
- **Savunma:** Modern ve büyük ölçekli bir orduya sahiptir; iç güvenlikte yoğun olarak kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal stratejiler yürütülmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** ABD, Guatemala ve Belize ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD ile ekonomik ve güvenlik iş birliği en kritik konudur; Çin ve AB ile ilişkiler artmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, G20, OECD, NAFTA/USMCA üyesidir.
- **Diaspora:** ABD'de çok büyük bir Meksika diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, hava kirliliği, iklim değişikliği ve doğal afetler başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları düzensiz dağılmıştır; tarım ve sanayi için kritik önemdedir.
- **Tarım:** Mısır, kahve ve avokado üretimi stratejiktir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (güneş ve rüzgâr) hızla artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri gelişmektedir; otomotiv ve enerji teknolojilerinde güçlüdür.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyinde kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite artmaktadır; özel sektör ve devlet iş birliği önemlidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu altyapısı modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Mexico City Uluslararası Havalimanı Latin Amerika'nın en yoğun merkezlerinden biridir.
- **Denizyolu:** Veracruz, Manzanillo ve Lazaro Cardenas limanları stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Büyük şehirlerde altyapı modern; kırsalda eksiklikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Eyaletler güçlü yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Büyük nüfus, stratejik konum, sanayi kapasitesi, ABD ile ekonomik entegrasyon.
- **Zayıflıklar:** Uyuşturucu kartelleri, yolsuzluk, sosyal eşitsizlikler, hukuk zayıflığı.
- **Stratejik Hedefler:** Güvenliğin güçlendirilmesi, ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Organize suçla mücadele için yargı ve güvenlik reformlarının uygulanması.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarına hız verilmesi.
 - ABD ile ekonomik ilişkilerin çeşitlendirilmesi ve dengelenmesi.

Meksika – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (trilyon \$)	1,47	1,61	1,70
Kişi başına GSYH (\$)	11.500	12.400	12.900
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,9	3,2	2,4
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,9	5,0	4,3
İşsizlik oranı (%)	3,3	3,0	3,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	−0,9	−0,8	−0,7
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	1.090	1.130	1.160

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kamu borcu / GSYH (%)	49,0	48,0	48,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,2	-3,0	-2,8
Nüfus (milyon kişi)	126,7	128,0	129,2
Yoksulluk oranı (%)	36,3	35,8	35,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,770	0,773	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,4
Demokrasi Endeksi	6,1	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,42	0,43	0,43
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	31	30	31
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	28,5	27,9	27,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,6	0,6	0,6

MISIR GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Mısır Arap Cumhuriyeti, Kuzey Afrika’da stratejik Süveyş Kanalı ile Akdeniz ve Kızıldeniz’i birbirine bağlayan kritik bir devlettir. 1952 devrimiyle cumhuriyet ilan edilmiştir. Antik medeniyet mirası, bölgesel liderlik iddiası ve Orta Doğu-Afrika arasında köprü konumuyla küresel ölçekte stratejik öneme sahiptir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi çeşitlenmiş ancak kırılgandır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; bütçe açıkları kronikleşmiştir.
- Sanayi ve Üretim:** Tekstil, çimento, kimya, otomotiv, enerji ve inşaat sektörleri öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Nil Nehri boyunca tarım yapılmaktadır; pamuk, buğday, pirinç ve şeker kamışı önemlidir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz rezervleri ve yeni keşifler stratejik önemdedir; güneş ve rüzgâr enerjisi potansiyeli yüksektir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, Çin, ABD, Suudi Arabistan ve BAE başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 112 milyon nüfusa sahiptir; Arap dünyasının en kalabalık ülkesidir.
- Eğitim:** Eğitim sistemi geniştir ancak kalite farklılıkları yüksektir.
- Sağlık:** Sağlık sistemi gelişmekte; altyapı yetersizlikleri mevcuttur.
- Kültür ve Medya:** Arap dünyasında kültürel lider konumundadır; sinema, televizyon ve edebiyatta etkisi büyüktür.

- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; genç nüfus oransal olarak yüksektir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasal istikrar görece sağlanmış olsa da muhalefet baskı altındadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sorunludur.
- **Terörle Mücadele:** Sina Yarımadası'nda terör örgütleri ciddi tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Orta Doğu'nun en büyük ordularından birine sahiptir; ABD ve Rusya'dan askeri destek almaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal stratejiler yürütülmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Libya, Sudan, İsrail ve Filistin (Gazze) ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD ve Rusya ile güvenlik ilişkileri; Çin ve Körfez ülkeleriyle ekonomik ilişkiler güçlüdür.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Ligi, Afrika Birliği, İİT ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa, Körfez ülkeleri ve Kuzey Amerika'da büyük bir Mısır diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, su kıtlığı ve iklim değişikliği ülkenin temel çevresel sorunlarıdır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Nil Nehri ülkenin ana su kaynağıdır; Etiyopya'nın baraj projeleri su güvenliğini etkilemektedir.
- **Tarım:** Nil deltası ve vadisi ülkenin tarımsal üretim merkezidir.
- **Enerji:** Doğal gaz üretimi artmakta; yenilenebilir enerji projeleri (Benban Güneş Parkı) stratejik öneme sahiptir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma kurumları bölgesel ölçekte güçlüdür.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç düzeyindedir; sağlık ve eğitimde projeler uygulanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Bölgesel ölçekte gelişmekte olan bir kapasiteye sahiptir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern otoyollar ve demiryolu ağları gelişmektedir.
- **Havayolu:** Kahire Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Süveyş Kanalı küresel ticaret için stratejik önemdedir; İskenderiye ve Port Said limanları önemlidir.
- **Kentsel Altyapı:** Kahire ve yeni idari başkent projeleriyle kentsel altyapı modernleşmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Yerel yönetim kapasitesi sınırlıdır; merkezileşme baskındır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik coğrafi konum, Süveyş Kanalı, büyük nüfus, güçlü ordu.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, yüksek kamu borcu, yolsuzluk, su kıtlığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma, enerji güvenliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Su güvenliği için bölgesel diplomasiye öncelik verilmesi.
 - Yenilenebilir enerji projelerine yatırımın artırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısının güçlendirilmesi.
 - Hukuk devleti ve şeffaflık reformlarının desteklenmesi.

Mısır – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	476	387	405
Kişi başına GSYH (\$)	4.470	3.560	3.700
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,7	3,8	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	13,9	23,5	28,0
İşsizlik oranı (%)	7,3	7,2	7,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,0	-2,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	110	112	115
Kamu borcu / GSYH (%)	89,0	91,0	90,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,1	-6,0	-5,8
Nüfus (milyon kişi)	110,0	112,0	114,0
Yoksulluk oranı (%)	29,5	30,0	30,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,731	0,733	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,7	0,8	0,8
Demokrasi Endeksi	2,9	2,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,37	0,37	0,38
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	33	33
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,0	3,0	3,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,3	1,3

MİKRONEZYA FEDERAL DEVLETLERİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Mikronezya Federal Devletleri (FSM), Pasifik Okyanusu’nda 4 eyaletten (Yap, Chuuk, Pohnpei, Kosrae) oluşan ada ülkesidir. 1986’da ABD ile imzaladığı Serbest İlişki Anlaşması (Compact of Free Association) ile bağımsızlığını kazanmıştır. Küçük ada devletleri arasında iklim değişikliğine en hassas ülkelerden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi büyük ölçüde dış yardımlara ve balıkçılığa bağlıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi ABD yardımları ile ayakta kalmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Balıkçılık, tarım ürünleri (hindistancevizi, taro, ekmek ağacı) ve küçük ölçekli imalat önemlidir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kendi kendine yeterlilik düşüktür; gıda ithalatına bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş ve rüzgâr enerjisi projeleri gelişmektedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Japonya, Avustralya ve Çin başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 115 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı yüksektir; eğitim ABD destekleriyle sürdürülmektedir.
- **Sağlık:** Sağlık altyapısı zayıftır; bulaşıcı hastalıklar ve obezite sorunları yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Mikronezya kültürü ve yerel gelenekler güçlüdür; medya kapasitesi sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Kano yarışları, futbol ve basketbol öne çıkan sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Anglo-Sakson hukuk sistemi uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Savunma ABD tarafından garanti edilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; ABD ile iş birlikleri önemlidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Palau, Marshall Adaları ve Papua Yeni Gine’ye yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** ABD stratejik müttefikdir; Çin ve Tayvan ile ilişkiler diplomatik rekabet konusudur.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Pasifik Adaları Forumu ve diğer bölgesel örgütlere üyedir.

- **Diaspora:** ABD’de (Guam ve Hawaii) geniş diaspora bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve doğal afetler en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; yağmur suyu toplama önemlidir.
- **Tarım:** Taro, ekmek ağacı ve hindistancevizi tarımsal üretimde öne çıkar.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi sınırlı ama gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** ABD ile iş birlikleri sayesinde kapasite geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Pohnpei, Yap, Chuuk ve Kosrae havaalanları ülkenin dış bağlantı noktalarıdır.
- **Denizyolu:** Deniz taşımacılığı kritik önemdedir; adalar arası ulaşım gemilerle sağlanır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Palikir’de ve eyalet merkezlerinde altyapı sınırlı ölçüde gelişmiştir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Eyaletler geniş özerkliklere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları vardır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** ABD ile güvenlik iş birliği, stratejik Pasifik konumu, kültürel bütünlük.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, iklim değişikliğine hassasiyet, sınırlı altyapı.
- **Stratejik Hedefler:** İklim değişikliğine uyum, sürdürülebilir ekonomi, enerji çeşitliliği.
- **Politika Önerileri:**
 - ABD ile ekonomik ve güvenlik iş birliğinin güçlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarına hız verilmesi.
 - Gıda güvenliği için tarım modernizasyonu yapılması.
 - İklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası fonların etkin kullanılması.

Mikronezya Federal Devletleri – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,40	0,41	0,42
Kişi başına GSYH (\$)	3.500	3.550	3.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,2	2,5	2,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	4,6	4,0	3,5
İşsizlik oranı (%)	16,0	15,8	15,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,30	0,31	0,32
Kamu borcu / GSYH (%)	23,0	22,0	22,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-1,2	-1,0	-1,0
Nüfus (bin kişi)	114	116	117
Yoksulluk oranı (%)	24,5	24,0	23,8
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,627	0,629	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,47	0,47	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	42
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,0	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Mikronezya'nın ordusu yoktur; güvenliği ABD ile yapılan Serbest İlişki Anlaşması (COFA) kapsamında ABD üstlenmektedir.

MOĞOLİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Moğolistan, Doğu Asya'da Rusya ve Çin arasında yer alan kara ile çevrili bir ülkedir. 1990'da sosyalist sistemden çok partili demokrasiye geçmiştir. Geniş toprakları, düşük nüfus yoğunluğu ve zengin maden kaynaklarıyla dikkat çeker. Bozkır kültürü, göçebe yaşam tarzı ve tarihi mirası ile öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; büyüme büyük ölçüde madencilik sektörüne dayalıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; ekonomi dış şoklara hassastır.
- Sanayi ve Üretim:** Kömür, bakır, altın ve uranyum madenciliği öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Hayvancılık (özellikle koyun ve at) ülke ekonomisinin temel direğidir; gıda güvenliği ithalata bağlıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Kömür ve maden kaynakları zengindir; yenilenebilir enerji potansiyeli yüksektir.

- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin en büyük ticaret ortağıdır; Rusya ve Güney Kore diğer önemli partnerlerdir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 3,5 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yoğunluğu dünyadaki en düşük seviyelerden biridir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %97'dir; eğitim seviyesi yüksektir.
- **Sağlık:** Sağlık altyapısı gelişmekte; kırsalda hizmetler sınırlıdır.
- **Kültür ve Medya:** Göçebe kültürü ve Budist gelenekler güçlüdür; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Güreş, at yarışı ve okçuluk geleneksel spor dallarıdır; futbol da yaygınlaşmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşük seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı gelişmektedir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ama profesyonelleşen bir orduya sahiptir; barış gücü misyonlarına katılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim sürecindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Rusya ve Çin ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile ekonomik, Rusya ile enerji ilişkileri stratejiktir; ABD ve AB ile iş birliği geliştirmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Şanghay İşbirliği Örgütü gözlemcisi, Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Kore, Japonya ve ABD'de Moğol diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, iklim değişikliği ve madencilik faaliyetleri çevresel sorunlara yol açmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı sınırlıdır; su kaynakları bölgesel dengesizlik göstermektedir.
- **Tarım:** Hayvancılık tarımın temelini oluşturmaktadır.
- **Enerji:** Fosil yakıtlara bağımlılık yüksektir; yenilenebilir enerji projeleri potansiyel taşımaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; madencilik ve enerji alanlarına odaklanılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi artmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Ulaştırma altyapısı gelişmektedir; Trans-Moğol demiryolu Çin ve Rusya'yı birbirine bağlamaktadır.
- **Havayolu:** Ulanbatur Chinggis Khaan Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı bulunmamaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Ulanbatur'da altyapı gelişmiş; kırsalda yetersizlikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, zengin maden kaynakları, genç ve eğitimli nüfus.
- **Zayıflıklar:** Enerji bağımlılığı, çevresel sorunlar, küçük iç pazar.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, yenilenebilir enerji, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Madencilik gelirlerinin şeffaf ve sürdürülebilir şekilde yönetilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının artırılması.
 - Çin ve Rusya arasında denge politikalarının sürdürülmesi.

Moğolistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	15,3	17,1	18,2
Kişi başına GSYH (\$)	4.500	5.000	5.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,8	5,5	5,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	12,2	9,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	8,0	7,8	7,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-15,0	-12,0	-11,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	20,5	21,8	22,5
Kamu borcu / GSYH (%)	78,0	76,0	75,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	3,42	3,45	3,48
Yoksulluk oranı (%)	27,0	26,5	26,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,737	0,739	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	6,5	6,5	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,52	0,53	0,53
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	33	33	34
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,0	6,0	6,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,8	0,9	0,9

MOLDOVA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Moldova Cumhuriyeti, Doğu Avrupa’da Romanya ve Ukrayna arasında yer alan kara ile çevrili bir ülkedir. 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmıştır. Avrupa ile Rusya arasında jeopolitik bir denge arayışı içerisindedir. Transdinyester bölgesindeki ayrılıkçı yapı, ülkenin siyasi ve güvenlik sorunlarının merkezinde yer almaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; tarım ve hizmetler ekonomide baskındır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış yardımlar önemli rol oynamaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, şarap üretimi, tekstil ve hafif sanayi öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şarapçılık, meyve ve tahıl üretimi stratejik önemdedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ithalatına bağımlıdır; özellikle Rusya’dan doğal gaz tedariki kritik önemdedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri ve Romanya başlıca ticaret ortaklarıdır; Rusya ile ticaret de önemlidir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 2,5 milyon nüfusa sahiptir; yüksek oranda göç vermektedir.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; genç nüfusun yurt dışına göçü beyin göçü yaratmaktadır.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi zayıftır; AB destekleriyle gelişmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Romen ve Slav kültürlerinin karışımı belirgindir; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; güreş ve halter de önemlidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Transdinyester sorunu ülkenin güvenlik gündemini belirlemektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sorunludur.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Ordu küçük ve sınırlı kapasitelidir; modernizasyon ihtiyacı vardır.

- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim sürecindedir; AB destekli projeler yürütülmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Romanya ve Ukrayna ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB üyeliği stratejik hedef olarak öne çıkmaktadır; Rusya ile enerji ve Transdinyester üzerinden gerilim sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Avrupa Konseyi, DTÖ ve BDT üyesidir; AB üyelik süreci devam etmektedir.
- **Diaspora:** İtalya, Romanya ve Rusya’da geniş Moldova diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çevre kirliliği, ormansızlaşma ve iklim değişikliği sorunları önemlidir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı sınırlıdır; su kaynakları tarım için kritik önemdedir.
- **Tarım:** Şarap, meyve ve tahıl üretimi ülke ekonomisinde belirleyici rol oynamaktadır.
- **Enerji:** Enerji ithalatına bağımlılık ülkenin en kırılgan yönlerinden biridir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; AB iş birlikleri önemlidir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite AB projeleriyle desteklenmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı modernleşmektedir; AB fonlarıyla projeler yürütülmektedir.
- **Havayolu:** Kişinev Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Kişinev’de altyapı gelişmektedir; kırsalda yetersizlikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter sistem uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, tarımsal potansiyel, AB entegrasyonu hedefi.
- **Zayıflıklar:** Enerji bağımlılığı, Transdinyester sorunu, yolsuzluk ve göç.
- **Stratejik Hedefler:** AB üyeliği, ekonomik çeşitlilik, enerji güvenliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji bağımlılığını azaltacak yenilenebilir projelere öncelik verilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele ve yargı reformlarının hızlandırılması.

- Tarım ve şarapçılık sektörlerinin modernleştirilmesi.
- AB üyelik sürecinde siyasi ve kurumsal reformların uygulanması.

Moldova – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	14,1	15,2	16,0
Kişi başına GSYH (\$)	3.700	4.000	4.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	–5,9	2,0	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	28,7	13,0	6,0
İşsizlik oranı (%)	2,9	2,8	2,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–11,0	–9,5	–9,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	12,5	13,0	13,5
Kamu borcu / GSYH (%)	34,0	33,0	32,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–6,2	–5,5	–5,0
Nüfus (milyon kişi)	2,60	2,58	2,56
Yoksulluk oranı (%)	26,0	25,5	25,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,767	0,769	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	6,2	6,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,54	0,55	0,55
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	39	42	42
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,0	3,0	3,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,4	0,5	0,5

MONAKO GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Monako Prenslüğü, Akdeniz kıyısında Fransa ile çevrili küçük bir şehir devletidir. 1297’den beri Grimaldi Hanedanı tarafından yönetilmektedir. Yüksek yaşam standardı, vergi avantajları ve turizm odaklı ekonomisiyle dünya çapında tanınmaktadır. Formula 1 Grand Prix’si ve lüks turizmiyle küresel cazibe merkezidir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; kişi başına düşen gelir dünyada üst sıralardadır.

- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu bulunmamaktadır; bütçe dengesi fazladır.
- **Sanayi ve Üretim:** Ekonomi büyük ölçüde turizm, finans, lüks hizmetler ve gayrimenkule dayanır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım alanı yok denecek kadar azdır; gıda tamamen ithalata dayalıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ihtiyacı Fransa üzerinden sağlanmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; küresel finans yatırımları için merkezdir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 40 bin nüfusa sahiptir; nüfusun büyük kısmı yabancı uyruklulardan oluşmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim altyapısı güçlüdür; Fransa ile entegrasyon içindedir.
- **Sağlık:** Modern sağlık sistemi mevcuttur; yaşam beklentisi dünyada en yüksek seviyelerdendir.
- **Kültür ve Medya:** Fransız ve Akdeniz kültürü baskındır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Motor sporları ve deniz sporları öne çıkar; futbol da popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni çok güçlüdür; suç oranı yok denecek kadar düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Düzenli ordusu yoktur; savunma Fransa tarafından sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Dijital güvenlik kapasiteleri gelişmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fransa ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Fransa ile yakın entegrasyon; AB ile özel ilişkiler yürütülmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Avrupa Konseyi ve Frankofon Örgütü üyesidir. AB üyesi değildir.
- **Diaspora:** Diaspora etkisi sınırlıdır; daha çok yabancı nüfus ülkeye göç etmektedir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Doğal kaynaklar yok denecek kadar sınırlıdır.
- **Tarım:** Tarımsal üretim yapılmamaktadır.
- **Enerji:** Enerji ihtiyacı Fransa üzerinden sağlanmaktadır; yenilenebilir enerji yatırımları planlanmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Küçük ölçekli teknoloji ve finans inovasyonu yatırımları vardır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri güçlüdür.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Finans ve güvenlik sektörlerinde kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal dijital güvenlik kapasitesi geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Fransa'nın altyapı sistemine entegredir.
- **Havayolu:** Kendi havalimanı yoktur; Nice Havalimanı kullanılmaktadır.
- **Denizyolu:** Monte Carlo Limanı ve diğer marina tesisleri stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Yüksek standartlı modern altyapıya sahiptir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ile yönetilmektedir; prens devlet başkanıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Küçük ölçekli yönetim yapısı mevcuttur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Yüksek gelir, siyasi istikrar, finans ve turizm merkezi olması, düşük suç oranı.
- **Zayıflıklar:** Küçük yüzölçümü, doğal kaynak eksikliği, ithalata bağımlılık.
- **Stratejik Hedefler:** Finans sektörünün liderliğini sürdürmek, turizmi çeşitlendirmek, çevresel risklere karşı direnç geliştirmek.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Turizm çeşitliliğinin geliştirilmesi.
 - Finansal şeffaflık ve dijital dönüşüm yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - İklim değişikliğine karşı uyum politikalarının uygulanması.

Monako – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Monako küçük ve özel statülü bir ülkedir; birçok veri sınırlı veya tahmini olarak uluslararası kuruluşlardan alınmaktadır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	8,0	8,5	8,8
Kişi başına GSYH (\$)	~190.000	~195.000	~200.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,0	3,5	2,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,2	3,5	2,5
İşsizlik oranı (%)	2,0	2,0	2,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	Veri yok	Veri yok	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	3,0	3,2	3,3
Kamu borcu / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+1,0	+1,0	+1,0
Nüfus (bin kişi)	39	39	40
Yoksulluk oranı (%)	0,0	0,0	0,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,956	0,958	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	7,0	7,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,82	0,82	0,83
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	70	70	71
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,0	0,0	0,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Notlar:

- Monako'nun **ordusu yoktur**, güvenliği Fransa sağlamaktadır.
- Ekonomi büyük ölçüde **turizm, finansal hizmetler, lüks emlak ve kumarhane gelirlerine** dayanmaktadır.

MORİTANYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Moritanya İslam Cumhuriyeti, Batı Afrika'da Atlas Okyanusu kıyısında yer alan, hem Arap hem Afrika kültürlerinin kesişiminde bulunan bir devlettir. 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Stratejik coğrafi konumu, doğal kaynakları ve İslam dünyasındaki yeriyle önem taşımaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi kırılgandır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.
- **Sanayi ve Üretim:** Demir cevheri, altın ve bakır madenciliği öne çıkmaktadır; balıkçılık da stratejiktir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim sınırlıdır; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz rezervleri ve yenilenebilir enerji (özellikle güneş) potansiyeli yüksektir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, AB, Fas ve Mali başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 5 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %55 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** Sağlık hizmetleri sınırlıdır; yetersiz beslenme ve bulaşıcı hastalıklar yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Arap-Berberi ve Afrika kültürleri birleşmiştir; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Etnik gerilimler ve yoksulluk güvenlik sorunlarını artırmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** El Kaide bağlantılı gruplar ve Sahel bölgesindeki radikal hareketler ciddi tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Ordu güçlüdür; iç güvenlikle etkin rol üstlenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fas, Cezayir, Mali ve Senegal ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve AB ekonomik yatırımlarda etkilidir; ABD ve Fransa güvenlik alanında iş birliği yapmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Arap Ligi, İİT ve G5 Sahel üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa ve İspanya'da önemli Moritanya diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, su kıtlığı ve iklim değişikliği en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; Senegal Nehri en önemli kaynaktır.
- **Tarım:** Sınırlı tarım arazileri vardır; küçük ölçekli üretim yapılmaktadır.
- **Enerji:** Güneş ve rüzgar enerjisi için yüksek potansiyel mevcuttur; doğal gaz projeleri geliştirilmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim artmaktadır; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yetersizdir; Zouerate–Nouadhibou demiryolu madencilik için stratejiktir.
- **Havayolu:** Nouakchott Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Nouadhibou ve Nouakchott limanları önemlidir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Nouakchott hızla büyümekte; altyapı baskı altındadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, doğal gaz ve madencilik potansiyeli, Arap ve Afrika dünyasında köprü rolü.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, terör tehdidi, eğitim ve sağlıkta yetersizlikler, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Güvenlik ve istikrar, ekonomik çeşitlilik, enerji yatırımlarının geliştirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - G5 Sahel çerçevesinde terörle mücadele iş birliklerinin güçlendirilmesi.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Doğal gaz ve yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık reformlarının hızlandırılması.

Moritanya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	11,1	12,2	12,8
Kişi başına GSYH (\$)	2.270	2.420	2.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,2	4,5	4,8
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,5	8,0	7,0
İşsizlik oranı (%)	11,0	10,8	10,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-6,0	-5,5	-5,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	5,5	6,0	6,2
Kamu borcu / GSYH (%)	47,0	46,0	45,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-4,0	-3,8	-3,5
Nüfus (milyon kişi)	4,9	5,1	5,2
Yoksulluk oranı (%)	28,0	27,5	27,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,557	0,560	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	4,0	4,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,43	0,44	0,44
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	31	31
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	5,6	5,5	5,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,0	3,1	3,1

MOZAMBİK GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Mozambik Cumhuriyeti, Güneydoğu Afrika’da Hint Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1975’te Portekiz’den bağımsızlığını kazanmıştır. Doğal kaynak zenginliği, uzun sahil şeridi ve stratejik deniz taşımacılığı konumu ile dikkat çekmektedir. Ancak iç savaş, yoksulluk ve güvenlik sorunları ülkenin kalkınmasını sınırlamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; büyüme potansiyeli yüksek ancak kırılgandır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; dış yardımlar ekonomide büyük paya sahiptir.
- **Sanayi ve Üretim:** Doğal gaz, kömür, alüminyum, tarım ve balıkçılık öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, manyok, pamuk, şeker kamışı ve fıstık başlıca ürünlerdir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz ve kömür rezervleri stratejiktir; hidroelektrik potansiyeli yüksektir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Güney Afrika, Çin, Hindistan ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 34 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %60 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** Sıtma, HIV/AIDS ve yetersiz beslenme en büyük sağlık sorunlarıdır.

- **Kültür ve Medya:** Bantu, Arap ve Portekiz etkileri kültürde birleşmiştir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kuzey bölgelerinde (Cabo Delgado) radikal gruplar ciddi güvenlik tehdidi oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** IŞİD bağlantılı gruplar kuzeyde aktiftir; uluslararası destek alınmaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli orduya sahiptir; güvenlik kapasitesi yetersizdir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Tanzanya, Malavi, Zambiya, Zimbabve, Güney Afrika ve Esvatini ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin, Hindistan ve Güney Afrika ekonomik yatırımlarda etkili aktörlerdir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Afrika'da önemli Mozambik diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kasırgalar ve sel felaketleri ülkenin en büyük tehditlerindendir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman kaybı yüksektir; su kaynakları zengindir ancak yönetim yetersizdir.
- **Tarım:** Küçük ölçekli tarım yaygındır; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve doğal gaz ihracatı ülke için stratejiktir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı yetersizdir; demiryolu bağlantıları Güney Afrika ve Zimbabve'ye yöneliktir.
- **Havayolu:** Maputo Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Beira, Maputo ve Nacala limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Maputo'da altyapı gelişmekte; kırsalda büyük yetersizlikler vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal gaz ve kömür rezervleri, hidroelektrik potansiyeli, stratejik deniz konumu.
- **Zayıflıklar:** Güvenlik sorunları, yoksulluk, sağlık ve eğitimde yetersizlikler, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Güvenlik ve istikrarın sağlanması, enerji ihracatında bölgesel liderlik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Terörle mücadelede bölgesel ve uluslararası iş birliklerinin güçlendirilmesi.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Tarımda verimliliğin artırılması ve gıda güvenliği projelerinin geliştirilmesi.
 - Doğal gaz gelirlerinin şeffaf ve sürdürülebilir yönetimi.

Mozambik – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	17,9	19,3	20,5
Kişi başına GSYH (\$)	550	580	610
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,2	5,0	5,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	10,3	8,0	7,5
İşsizlik oranı (%)	3,8	3,7	3,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–24,0	–22,0	–21,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	12,0	13,0	13,5
Kamu borcu / GSYH (%)	102,0	100,0	98,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–4,0	–3,8	–3,5
Nüfus (milyon kişi)	32,0	33,0	34,0
Yoksulluk oranı (%)	60,0	59,5	59,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,456	0,458	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	4,2	4,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,39	0,39	0,40
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	26	26	27
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,8	3,8	3,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,2	1,2

MYANMAR GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Myanmar (Burma), Güneydoğu Asya’da stratejik bir konumda yer alan, Çin, Hindistan ve Güneydoğu Asya ülkeleri arasında köprü görevi gören bir devlettir. 1948’de bağımsızlığını kazanmıştır. Ancak uzun yıllar süren askeri yönetimler, etnik çatışmalar ve 2021 darbesi sonrası siyasi istikrarsızlık ülkenin kalkınmasını sınırlamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; siyasi istikrarsızlık nedeniyle ekonomik büyüme düşmüştür.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; yaptırımlar nedeniyle finansal zorluklar yaşanmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Doğal gaz, petrol, madencilik (yakut, değerli taşlar), tarım ve tekstil öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç başlıca üründür; halkın büyük çoğunluğu tarımda çalışmaktadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz rezervleri stratejiktir; Çin’e enerji ihracatı yapılmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Tayland ve Hindistan başlıca ticaret ortaklarıdır; Batı ülkeleri yaptırımlar uygulamaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 55 milyon nüfusa sahiptir; etnik çeşitlilik çok yüksektir (Bamar, Karen, Shan, Rohingya vb.).
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %76’dır; eğitim altyapısı kırsalda zayıftır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi yetersizdir; çocuk ölümleri ve yetersiz beslenme oranı yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Budizm baskındır; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve dövüş sanatları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** 2021 darbesi sonrası ülke iç savaş benzeri bir ortam yaşamaktadır; etnik silahlı gruplar aktif durumdadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır; yargı askeri yönetimin kontrolündedir.
- **Terörle Mücadele:** Etnik isyanlar ve siyasi muhalefet bastırılmaya çalışılmaktadır.
- **Savunma:** Büyük bir orduya sahiptir; iç güvenlikte yoğun kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; otoriter kontrol amacıyla kullanılmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çin, Hindistan, Bangladeş, Tayland ve Laos ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin en büyük yatırımcı ve siyasi destekçidir; Rusya ile askeri ilişkiler güçlenmektedir. ABD ve AB yaptırımlar uygulamaktadır.

- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN üyesidir ancak askeri darbe nedeniyle izolasyon yaşamaktadır.
- **Diaspora:** Tayland, Malezya ve Batı ülkelerinde büyük Myanmar diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, sel, siklonlar ve iklim değişikliği başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar hızla yok olmaktadır; su kaynakları zengindir ancak kötü yönetilmektedir.
- **Tarım:** Pirinç, bakliyat, kauçuk ve değerli taşlar önemlidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik potansiyeli yüksektir; doğal gaz ihracatı stratejiktir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim hızla artmaktadır; internet sık sık hükümet tarafından kısıtlanmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç düzeyindedir.
- **Siber Güvenlik:** Daha çok devlet kontrolü için kullanılmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı yetersizdir; Çin destekli projeler sürmektedir.
- **Havayolu:** Yangon Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Yangon ve Thilawa limanları stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Nepido modern ancak nüfusun çoğu Yangon ve Mandalay'da yaşamaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Askeri yönetim fiilen ülkeyi kontrol etmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Etnik bölgelerde fiili özerklik yapıları vardır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, doğal gaz ve değerli taş rezervleri, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Siyasi istikrarsızlık, iç çatışmalar, yoksulluk, yaptırımlar.
- **Stratejik Hedefler:** Ulusal uzlaş, ekonomik çeşitlilik, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Barış süreci ve etnik uzlaşya öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının artırılması.
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf yönetimi.
 - ASEAN içinde diplomatik etkinliğin artırılması.

Myanmar – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Ülkedeki siyasi istikrarsızlık ve askeri yönetim nedeniyle birçok veri sınırlı veya tahmini kaynaklara dayanmaktadır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	65,0	68,5	70,0
Kişi başına GSYH (\$)	1.200	1.250	1.270
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,0	2,6	2,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	17,0	14,0	12,0
İşsizlik oranı (%)	2,2	2,2	2,1
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-5,0	-4,5	-4,3
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	32,0	33,0	34,0
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	59,0	58,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,5	-5,0	-4,8
Nüfus (milyon kişi)	54,9	55,2	55,5
Yoksulluk oranı (%)	26,0	26,0	25,8
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,585	0,587	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,1	0,1	0,1
Demokrasi Endeksi	1,1	1,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,28	0,27	0,27
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	23	20	20
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,3	2,3	2,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	4,0	4,1	4,1

NAMİBYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Namibya Cumhuriyeti, Güneybatı Afrika’da yer alan, 1990’da Güney Afrika’dan bağımsızlığını kazanmış genç bir devlettir. Namib Çölü, zengin doğal kaynakları ve siyasi istikrarıyla tanınmaktadır. Afrika’nın en düzenli yönetimlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; madencilik, tarım ve turizm temel sektörlerdir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; bütçe disiplini sağlanmaya çalışılmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Elmas, uranyum, çinko ve bakır madenciliği; balıkçılık ve gıda işleme öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Hayvancılık ve mısır üretimi önemlidir; kuraklık gıda güvenliği riskini artırmaktadır.

- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Güneş enerjisi potansiyeli yüksektir; uranyum rezervleri stratejiktir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Güney Afrika, Çin ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 2,6 milyon nüfusa sahiptir; düşük nüfus yoğunluğu dikkat çekicidir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %91'dir; eğitim altyapısı gelişmektedir.
- **Sağlık:** HIV/AIDS önemli bir sağlık sorunudur; sağlık sistemi güçlendirilmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Yerel etnik çeşitlilik (Herero, Ovambo, Nama vb.) kültürel yaşamı zenginleştirmektedir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve atletizm popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı görece düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli ve profesyonel bir orduya sahiptir; bölgesel barış misyonlarına katkı yapmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim aşamasındadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Güney Afrika, Botswana, Angola ve Zambiya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin, Almanya ve Güney Afrika önemli yatırımcı ve partnerlerdir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, SADC ve Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa'da ve Güney Afrika'da küçük Namibya diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kuraklık, çölleşme ve iklim değişikliği en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; okyanus balıkçılığı stratejik önemdedir.
- **Tarım:** Hayvancılık ve mısır üretimi ön plandadır.
- **Enerji:** Güneş enerjisi yatırımları hız kazanmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi artmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Bölgesel projelerle kapasite geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı görece gelişmiştir; demiryolu Güney Afrika ile bağlantılıdır.
- **Havayolu:** Windhoek Hosea Kutako Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Walvis Bay ve Lüderitz limanları stratejik önemdedir.

- **Kentsel Altyapı:** Başkent Windhoek ve kıyı şehirlerinde altyapı gelişmiştir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi ile yönetilmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı ancak işlevseldir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk görece düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, siyasi istikrar, düşük nüfus yoğunluğu, enerji potansiyeli.
- **Zayıflıklar:** Kuraklık, küçük iç pazar, HIV/AIDS, yüksek genç işsizlik.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji çeşitliliği, ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji projelerine hız verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - Tarımda iklim değişikliğine uyum politikalarının geliştirilmesi.
 - Madencilik gelirlerinin şeffaf yönetimi.

Namibya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	13,2	13,9	14,5
Kişi başına GSYH (\$)	5.000	5.200	5.350
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,6	3,2	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,1	5,9	5,5
İşsizlik oranı (%)	20,5	20,3	20,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,0	-6,5	-6,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	12,0	12,5	13,0
Kamu borcu / GSYH (%)	68,0	67,0	66,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,5	-5,2	-5,0
Nüfus (milyon kişi)	2,64	2,67	2,70
Yoksulluk oranı (%)	28,0	27,5	27,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,618	0,620	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	6,3	6,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,59	0,59	0,60
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	49	49	49
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	13,0	12,8	12,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,0	3,0	3,0

NAURU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Nauru Cumhuriyeti, Pasifik Okyanusu’nda Mikronezya bölgesinde yer alan küçük bir ada devletidir. 1968’de Avustralya’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Dünyanın en küçük yüzölçümüne sahip ülkelerinden biri olup fosfat rezervleriyle tanınmıştır. Ancak fosfat kaynaklarının tükenmesi ekonomik yapıyı kırılgan hale getirmiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomisi sınırlı sektörlere dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; özellikle Avustralya’dan destek alınmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Fosfat madenciliği tarihsel olarak ana sektördür; günümüzde balıkçılık ve hizmetler öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım alanı çok sınırlıdır; gıda güvenliği ithalata bağlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosfat dışında doğal kaynağı yoktur; enerji ihtiyacını ithalatla karşılamaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Avustralya ve Yeni Zelanda başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 12 bin nüfusa sahiptir; dünyanın en küçük nüfuslu ülkelerindendir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı yüksektir; eğitim sistemi Avustralya ile bağlantılıdır.
- **Sağlık:** Sağlık sorunları arasında obezite ve diyabet yaygındır; sağlık altyapısı yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** Yerel Polinezya kültürü hâkimdir; medya kapasitesi sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve Avustralya futbolu popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Anglo-Sakson hukuk sistemi uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Ordusu yoktur; savunma Avustralya tarafından garanti edilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** En yakın kara komşusu Kiribati ve Mikronezya’dır.
- **Küresel Aktörler:** Avustralya ile çok yakın ilişkilere sahiptir; Tayvan ile diplomatik bağlarını sürdürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Pasifik Adaları Forumu üyesidir.
- **Diaspora:** Avustralya ve Yeni Zelanda’da küçük Nauru diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Fosfat madenciliği ekolojik tahribata yol açmıştır; iklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; yağmur suyu toplama ve tuzdan arındırma tesisleri kritik önemdedir.
- **Tarım:** Küçük ölçekli tarım yapılmaktadır; ancak yetersizdir.
- **Enerji:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş enerjisi projeleri başlamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Nauru Uluslararası Havalimanı ülkenin tek hava bağlantısıdır.
- **Denizyolu:** Deniz taşımacılığı kritik önemdedir; ithalat ve ihracat için ana yoldur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Yaren ve çevresinde sınırlı altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter cumhuriyet sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Küçük ölçekli idari yapılar mevcuttur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları vardır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, Avustralya ile yakın iş birliği, yüksek okuryazarlık oranı.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, fosfat rezervlerinin tükenmesi, gıda ve enerji bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, çevre rehabilitasyonu, sürdürülebilir kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Fosfat sonrası ekonomi için alternatif sektörlerin (balıkçılık, turizm) geliştirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarına hız verilmesi.
 - Su kaynakları yönetimi ve altyapı yatırımlarının artırılması.
 - Eğitim ve sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi.

Nauru – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
----------	------	------	----------------

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,14	0,15	0,16
Kişi başına GSYH (\$)	11.500	12.000	12.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,2	1,5	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,8	3,5	3,2
İşsizlik oranı (%)	23,0	22,5	22,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-21,0	-20,0	-19,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,12	0,13	0,14
Kamu borcu / GSYH (%)	67,0	66,0	65,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,5	-2,3	-2,0
Nüfus (bin kişi)	12	12	12
Yoksulluk oranı (%)	22,0	21,8	21,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,630	0,632	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,0	5,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,43	0,44	0,44
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	27	27	27
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,5	3,5	3,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Nauru'nun ordusu yoktur; güvenlik ve savunma **Avustralya** ile yapılan anlaşmalar kapsamında sağlanmaktadır.

NEPAL GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Nepal Federal Demokratik Cumhuriyeti, Güney Asya'da Himalaya Dağları üzerinde, Hindistan ve Çin arasında yer alan kara ile çevrili bir devlettir. 2008'de monarşi kaldırılarak cumhuriyet ilan edilmiştir. Everest Dağı başta olmak üzere doğal zenginlikleriyle bilinir; çok etnikli yapısı ve stratejik konumu öne çıkar.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi büyük ölçüde tarım, turizm ve işçi dövizlerine bağlıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış yardımlar ve göçmen işçi gelirleri ekonomiyi desteklemektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Tekstil, halıcılık, çimento ve el sanatları öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, mısır, buğday ve çay başlıca ürünlerdir; gıda güvenliği kırılgandır.

- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik potansiyeli çok yüksektir; enerji ihracatı kapasitesi gelişmektedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Hindistan, Çin ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 30 milyon nüfusa sahiptir; kırsal nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %70 civarındadır; eğitimde bölgesel farklılıklar belirgindir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi yetersizdir; anne-çocuk sağlığı sorunları yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Hinduizm ve Budizm güçlüdür; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Kriket, futbol ve dağcılık popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Geçmişte Maoist isyan ciddi sorun yaratmış, bugün siyasi istikrar kısmen sağlanmıştır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri gelişim sürecindedir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; BM barış misyonlarına katkı yapmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; gelişim sürecindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çin ve Hindistan ile kara sınırı vardır; Bhutan'a da yakındır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Hindistan arasında denge politikası yürütmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, SAARC ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Orta Doğu, Hindistan, ABD ve Birleşik Krallık'ta geniş Nepal diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, buzulların erimesi, sel ve toprak kaymaları başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları geniştir; su kaynakları hidroelektrik için stratejiktir.
- **Tarım:** Pirinç, mısır ve çay üretimi öne çıkar.
- **Enerji:** Hidroelektrik kapasitesi ülkenin enerji geleceğinde belirleyicidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; eğitim ve teknoloji yatırımları artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite güçlendirilmesi gereken bir alandır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı dağlık coğrafya nedeniyle zayıftır; demiryolu ağı çok sınırlıdır.
- **Havayolu:** Katmandu Tribhuvan Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.

- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; ticaret büyük ölçüde Hindistan limanları üzerinden yapılmaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Katmandu’da altyapı gelişmekte; kırsalda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal parlamenter cumhuriyet sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, hidroelektrik potansiyeli, turizm (özellikle dağcılık).
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, altyapı eksikliği, siyasi istikrarsızlık riski, Hindistan ve Çin’e ekonomik bağımlılık.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji ihracatı, turizmin güçlendirilmesi, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Hidroelektrik yatırımlarının hızlandırılması ve ihracata yönlendirilmesi.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin geliştirilmesi.
 - Dağlık bölgelerde ulaştırma altyapısının modernleştirilmesi.
 - Çin ve Hindistan arasında dengeli dış politika izlenmesi.

Nepal – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	40,8	44,0	46,5
Kişi başına GSYH (\$)	1.270	1.350	1.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,8	1,9	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,3	7,7	6,5
İşsizlik oranı (%)	11,0	10,8	10,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–12,0	–11,0	–10,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	15,0	16,0	16,5
Kamu borcu / GSYH (%)	41,0	40,0	39,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,5	–5,0	–4,8
Nüfus (milyon kişi)	32,3	32,9	33,4
Yoksulluk oranı (%)	17,5	17,0	16,8
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,602	0,604	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	5,2	5,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,50	0,51	0,51
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	34	35	35
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,6	2,6	2,6

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,5	1,5	1,5

NİKARAGUA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Nikaragua Cumhuriyeti, Orta Amerika’da Karayip Denizi ve Pasifik Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1821’de İspanya’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Doğal gölleri, volkanik dağları ve tarımsal üretimi ile tanınır. Son yıllarda otoriterleşme eğilimleri, yoksulluk ve dış göç ülkenin başlıca sorunlarıdır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi tarım, madencilik ve hizmetler üzerine kuruludur.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış yardımlar ve krediler önemlidir.
- **Sanayi ve Üretim:** Altın madenciliği, tekstil ve gıda işleme öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kahve, muz, şeker kamışı ve sığır eti başlıca ihraç ürünleridir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Jeotermal enerji ve hidroelektrik potansiyeli yüksektir; fosil yakıt ithalatına bağımlıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Orta Amerika ülkeleri, Çin ve Venezuela başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 6,8 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %83 civarındadır; kırsal bölgelerde eğitim yetersizdir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi temel hizmet sunmaktadır; altyapı yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** Latin Amerika kültürü ve İspanyol etkisi baskındır; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Beyzbol ve futbol en popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasi baskılar ve gösteriler güvenlik sorunlarına yol açmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı hükümetin kontrolü altındadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Orta ölçekli orduya sahiptir; iç güvenlikte etkin rol oynamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Honduras ve Kosta Rika ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Rusya ile ilişkiler güçlenmektedir; ABD ile ilişkiler gergindir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, OAS, ALBA ve Orta Amerika Entegrasyon Sistemi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kosta Rika ve İspanya’da geniş Nikaragua diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, kasırgalar ve iklim değişikliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları azalmaktadır; göller ve nehirler tarım için stratejiktir.
- **Tarım:** Kahve ve muz üretimi ekonominin bel kemiğidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kapasitesi yüksektir; yatırımlar devam etmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim gelişmektedir; internet erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmektedir; demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Managua Augusto C. Sandino Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Corinto Limanı en büyük ticaret kapısıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Managua’da altyapı gelişmekte; kırsalda eksiklikler devam etmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk ve siyasi baskılar yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Tarımsal potansiyel, jeotermal enerji kaynakları, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, siyasi baskılar, dışa bağımlılık, altyapı eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji çeşitliliği, demokratikleşme, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Demokratik kurumların güçlendirilmesi ve hukuk devleti reformlarının yapılması.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Tarımda modern tekniklerin uygulanarak ihracat kapasitesinin yükseltilmesi.

Nikaragua – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	15,8	16,8	17,5
Kişi başına GSYH (\$)	2.300	2.420	2.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,8	3,5	3,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	10,0	7,0	6,0
İşsizlik oranı (%)	5,8	5,6	5,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–2,0	–2,2	–2,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	14,0	14,5	15,0
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	59,0	58,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,0	–2,8	–2,5
Nüfus (milyon kişi)	6,8	6,9	7,0
Yoksulluk oranı (%)	25,0	24,5	24,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,660	0,662	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,1	0,1	0,1
Demokrasi Endeksi	2,5	2,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,36	0,36	0,37
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	19	17	17
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	7,0	6,8	6,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,8	0,8	0,8

NİJER GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Nijer Cumhuriyeti, Batı Afrika’da denize kıyısı olmayan büyük bir kara ülkesidir. 1960’ta Fransa’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Sahra Çölü’nün büyük kısmını kapsayan ülke, uranyum rezervleriyle stratejik öneme sahiptir. Ancak yoksulluk, güvenlik sorunları ve iklim değişikliği nedeniyle kırılgan bir yapıya sahiptir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Dünyanın en yoksul ülkelerinden biridir; kişi başına düşen gelir çok düşüktür.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.

- **Sanayi ve Üretim:** Uranyum madenciliği stratejiktir; küçük ölçekli tarım ve hayvancılık ekonomiyi oluşturur.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Nüfusun çoğunluğu geçimlik tarımla uğraşır; gıda güvenliği kuraklık ve çölleşme nedeniyle risk altındadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Uranyum en önemli doğal kaynaktır; petrol ve kömür rezervleri de vardır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Fransa, Çin ve Nijerya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 27 milyon nüfusa sahiptir; dünyanın en yüksek doğurganlık oranlarından birine sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %35 civarındadır; eğitim altyapısı çok zayıftır.
- **Sağlık:** Sağlık göstergeleri dünyanın en kötü seviyelerindedir; sıtma, kolera ve yetersiz beslenme yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Tuareg ve Hausa kültürleri baskındır; medya özgürlüğü kısıtlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Boko Haram ve El Kaide bağlantılı gruplar ülkenin güney ve batısında ciddi tehdit oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi çok yüksektir; Fransa ve bölgesel güçlerle ortak operasyonlar yürütülmektedir.
- **Savunma:** Ordu güçlüdür ancak siyasi müdahalelere açıktır; 2023'te askeri darbe yaşanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Nijerya, Çad, Libya, Cezayir, Mali ve Burkina Faso ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Fransa, Çin ve Rusya önemli aktörlerdir; Batı ile ilişkiler darbe sonrası gerilmiştir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS ve İİT üyesidir; ECOWAS üyeliği askıya alınmıştır.
- **Diaspora:** Fransa'da önemli bir Nijer diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, kuraklık ve iklim değişikliği en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı çok sınırlıdır; Nijer Nehri en stratejik su kaynağıdır.
- **Tarım:** Tahıl, darı ve yerfıstığı üretimi yapılmaktadır; verim düşüktür.
- **Enerji:** Enerji ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji yatırımları başlamıştır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim artmaktadır; internet erişimi çok düşüktür.

- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı yetersizdir; demiryolu altyapısı gelişmemiştir.
- **Havayolu:** Niamey Diori Hamani Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Niamey dışında altyapı çok sınırlıdır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** 2023 darbesi sonrası askeri yönetim iş başındadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler zayıf kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Uranyum ve doğal kaynaklar, genç nüfus, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Terör tehdidi, siyasi istikrarsızlık, yoksulluk, eğitim ve sağlıkta yetersizlikler.
- **Stratejik Hedefler:** Güvenliğin sağlanması, ekonomik çeşitlilik, enerji yatırımları.
- **Politika Önerileri:**
 - Terörle mücadele kapasitesinin artırılması.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf yönetilmesi.
 - Yenilenebilir enerji projelerinin hızlandırılması.

Nijer – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	15,8	16,9	17,8
Kişi başına GSYH (\$)	640	670	690
Ekonomik büyüme oranı (%)	11,0	6,5	10,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,8	4,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	5,9	5,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-14,0	-12,0	-11,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	6,0	6,5	7,0
Kamu borcu / GSYH (%)	49,0	48,0	47,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,0	-4,8	-4,5
Nüfus (milyon kişi)	25,2	26,2	27,2
Yoksulluk oranı (%)	41,0	40,5	40,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,400	0,402	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	3,5	3,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,41	0,40	0,40
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	32	32	32
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,5	4,5	4,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,0	3,1	3,1

NİJERYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Nijerya Federal Cumhuriyeti, Afrika'nın en kalabalık ülkesi ve en büyük ekonomisidir. 1960'ta bağımsızlığını kazanmıştır. Petrol ve doğal gaz kaynakları, çok etnikli yapısı ve Batı Afrika'da lider konumu ile kıtanın en stratejik devletlerinden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; Afrika'nın en büyük GSYH'sine sahiptir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artmaktadır; bütçe açıkları kronikleşmiştir.
- Sanayi ve Üretim:** Petrol ve doğal gaz ekonominin bel kemiğidir; tarım, inşaat ve bankacılık sektörleri de önemlidir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kakao, manyok, mısır, pirinç ve yerfıstığı üretiminde güçlüdür.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğal gaz rezervleri stratejiktir; enerji altyapısı yetersizdir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, AB, Çin ve Hindistan başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 230 milyon nüfusa sahiptir; Afrika'nın en kalabalık ülkesidir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %62'dir; bölgesel farklılıklar yüksektir.
- Sağlık:** Sağlık altyapısı yetersizdir; anne-çocuk ölümleri yüksektir.
- Kültür ve Medya:** Hausa, Yoruba, İbo ve diğer etnik gruplar kültürel çeşitlilik sunmaktadır; medya görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Futbol ulusal kimliğin önemli bir parçasıdır; atletizm de yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Boko Haram, ISWAP ve diğer silahlı gruplar ciddi tehdit oluşturmaktadır.
- Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.

- **Terörle Mücadele:** Kuzeydoğu’da terör tehdidi yüksektir; ordu yoğun operasyonlar yürütmektedir.
- **Savunma:** Afrika’nın en büyük ordularından birine sahiptir; modernizasyon sürmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal strateji yürürlüktedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Nijer, Çad, Kamerun ve Benin ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Çin, Rusya ve AB ülkeleriyle dengeli ilişkiler sürdürülmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS, OPEC ve Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Birleşik Krallık ve Avrupa’da büyük Nijerya diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Petrol sızıntıları, ormansızlaşma, çölleşme ve iklim değişikliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları hızla azalmaktadır; Nijer ve Benue nehirleri stratejiktir.
- **Tarım:** Kakao, pirinç ve manyok üretimi öne çıkmaktadır.
- **Enerji:** Elektrik altyapısı yetersizdir; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve özel sektör girişimleri gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygındır; fintech sektörü güçlüdür.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; finans ve tarımda kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; Afrika’da öncü rol üstlenme hedefi vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı yetersizdir; modernizasyon projeleri sürmektedir.
- **Havayolu:** Lagos Murtala Muhammed ve Abuja Uluslararası Havalimanları ülkenin ana merkezleridir.
- **Denizyolu:** Lagos ve Port Harcourt limanları stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Lagos ve Abuja’da modern altyapı gelişmektedir; diğer bölgelerde yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** 36 eyalet geniş yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Büyük nüfus, doğal kaynak zenginliği, bölgesel liderlik, sanayi ve finans kapasitesi.
- **Zayıflıklar:** Güvenlik sorunları, yolsuzluk, enerji altyapısı eksiklikleri, sosyal eşitsizlik.
- **Stratejik Hedefler:** Güvenliğin sağlanması, ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Boko Haram ve diğer silahlı gruplara karşı kapsamlı güvenlik stratejisi uygulanması.
 - Petrol gelirlerinin şeffaf ve adil yönetilmesi.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının artırılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.

Nijerya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	477	506	520
Kişi başına GSYH (\$)	2.150	2.230	2.260
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,3	2,9	3,1
Enflasyon oranı (yıllık, %)	18,8	24,0	22,0
İşsizlik oranı (%)	9,8	9,5	9,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+0,5	+0,8	+1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	130	135	140
Kamu borcu / GSYH (%)	38,0	39,0	40,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,3	-5,0	-4,8
Nüfus (milyon kişi)	222	226	230
Yoksulluk oranı (%)	41,0	40,5	40,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,548	0,551	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	4,2	4,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,43	0,42	0,42
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	24	25	25
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	33,0	32,0	32,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,5	0,6	0,6

NORVEÇ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Norveç Krallığı, Kuzey Avrupa’da İskandinav Yarımadası’nda yer alan, refah seviyesi en yüksek ülkelerden biridir. 1905’te İsveç’ten ayrılarak tam bağımsızlığını kazanmıştır. NATO üyesi olan ülke, Avrupa Birliği üyesi olmamakla birlikte Avrupa Ekonomik Alanı aracılığıyla Avrupa ile entegredir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; dünyanın en zengin ekonomilerindendir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi güçlüdür; Norveç Varlık Fonu dünyanın en büyük devlet fonlarından biridir.
- **Sanayi ve Üretim:** Petrol ve doğal gaz, balıkçılık, denizcilik, gemi inşaatı ve yenilenebilir enerji öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim sınırlıdır; gıda güvenliği ithalatla desteklenmektedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Avrupa’nın en büyük petrol ve doğal gaz ihracatçılarından biridir; hidroelektrik üretiminde liderdir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, ABD, Birleşik Krallık ve Asya ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 5,5 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Eğitim sistemi güçlüdür; PISA sıralamalarında üst sıralarda yer almaktadır.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi gelişmiştir; yaşam beklentisi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** İskandinav kültürü baskındır; medya özgürlüğü çok güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Kış sporları, futbol ve el sanatları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir; radikalleşmeye karşı önlemler alınmaktadır.
- **Savunma:** NATO üyesidir; modern ve yüksek kapasiteli bir orduya sahiptir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji güçlüdür; AB ve NATO iş birlikleriyle kapasite geliştirilmiştir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İsveç, Finlandiya ve Rusya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** NATO ve Avrupa Ekonomik Alanı üzerinden Batı dünyası ile yakın iş birliği yürütmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, Avrupa Konseyi, OECD ve Schengen Bölgesi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kanada ve İskandinav ülkelerinde Norveç diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği ve Arktik bölgedeki buzulların erimesi başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar genişir; su kaynakları zengindir.
- **Tarım:** Tahıl, süt ürünleri ve hayvancılık öne çıkar.
- **Enerji:** Hidroelektrik, petrol ve doğal gaz ülkenin enerji politikasında belirleyicidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Yüksek teknoloji yatırımları, enerji ve denizcilikte Ar-Ge çalışmaları öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri çok gelişmiştir; dijitalleşmede dünya liderleri arasındadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Sağlık, enerji ve denizcilik sektörlerinde kullanılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite güçlüdür; NATO stratejileriyle uyumludur.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ve demiryolu ağı modern ve genişir; tünel ve köprü altyapısı gelişmiştir.
- **Havayolu:** Oslo Gardermoen Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Bergen ve Oslo limanları stratejik önemdedir; deniz taşımacılığı güçlüdür.
- **Kentsel Altyapı:** Şehirlerde modern altyapı ve sürdürülebilir ulaşım sistemleri mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ve parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlü yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Enerji zenginliği, siyasi istikrar, yüksek yaşam standardı, güçlü kurumlar.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, iklim değişikliğine hassasiyet, petrol gelirlerine bağımlılık.
- **Stratejik Hedefler:** Yeşil enerji dönüşümü, dijital liderlik, Arktik bölgesinde etkinlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Petrol gelirlerinin çeşitlendirilmiş yatırımlara yönlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji ve yeşil dönüşüm projelerinin artırılması.
 - Arktik bölgesinde çevresel ve stratejik liderliğin güçlendirilmesi.
 - Dijitalleşme ve yapay zekâ yatırımlarının artırılması.

Norveç – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	579	546	555
Kişi başına GSYH (\$)	106.000	99.000	100.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,3	1,1	1,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,8	5,4	3,5
İşsizlik oranı (%)	3,2	3,5	3,4
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+25,0	+20,0	+18,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	350	340	345
Kamu borcu / GSYH (%)	37,0	36,0	35,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+18,0	+15,0	+14,0
Nüfus (milyon kişi)	5,43	5,48	5,53
Yoksulluk oranı (%)	12,0	11,8	11,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,961	0,962	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	2,3	2,4	2,4
Demokrasi Endeksi	9,8	9,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,94	0,94	0,95
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	84	84	85
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,6	0,6	0,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,6	1,7	1,8

ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Orta Afrika Cumhuriyeti (OAC), Afrika kıtasının merkezinde, kara ile çevrili bir devlettir. 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Elmas ve altın gibi doğal kaynak zenginliğine rağmen, uzun süredir iç savaş, siyasi istikrarsızlık ve yoksullukla mücadele etmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Dünyanın en yoksul ülkelerinden biridir; GSYH kişi başına düşen gelir çok düşüktür.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır.
- Sanayi ve Üretim:** Elmas ve altın madenciliği ekonominin temelini oluşturur; küçük ölçekli tarım ve kereste de önemlidir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk, kahve, manyok ve mısır temel ürünlerdir; gıda güvenliği kırılgandır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji altyapısı zayıftır; yenilenebilir enerji potansiyeli yüksektir.

- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Kamerun ve Fransa başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 6 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %37 civarındadır; eğitim altyapısı çok yetersizdir.
- **Sağlık:** Sıtma, HIV/AIDS ve yetersiz beslenme yaygındır; sağlık altyapısı en zayıf ülkelerden biridir.
- **Kültür ve Medya:** Yerel etnik gruplar çeşitlilik sunar; medya özgürlüğü çok sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Ülkenin büyük kısmında silahlı gruplar etkin durumdadır; devlet otoritesi sınırlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Seleka ve Anti-Balaka grupları arasındaki çatışmalar ülkeyi istikrarsızlaştırmaktadır.
- **Savunma:** Ordu zayıftır; BM Barış Gücü (MINUSCA) güvenliğin sağlanmasında kritik rol oynamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çad, Sudan, Güney Sudan, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kongo Cumhuriyeti ve Kamerun ile sınır komşusudur.
- **Küresel Aktörler:** Fransa, Rusya ve Çin ülke üzerinde etkili aktörlerdir. Rusya son yıllarda güvenlik iş birliğini artırmıştır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği ve Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECCAS) üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa'da ve komşu ülkelerde küçük bir diaspora vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, yasa dışı madencilik ve iklim değişikliği büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar ve Ubangi Nehri stratejiktir.
- **Tarım:** Pamuk ve kahve üretimi önemlidir; gıda güvenliği ithalatla desteklenmektedir.
- **Enerji:** Hidroelektrik potansiyel yüksek olmasına rağmen kullanılmamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite bulunmamaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim kısmen yaygın; internet erişimi çok sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı çok zayıftır; kırsalda ulaşım neredeyse imkânsızdır.
- **Havayolu:** Bangui M'Poko Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.

- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Bangui dışında altyapı çok sınırlıdır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Yerel yönetim kapasitesi çok zayıftır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği (elmas, altın, ormanlar), stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Siyasi istikrarsızlık, silahlı çatışmalar, yoksulluk, eğitim ve sağlıkta yetersizlikler.
- **Stratejik Hedefler:** Barış ve güvenlik, ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Barış süreci ve ulusal uzlaşya öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık altyapısının güçlendirilmesi.
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf ve sürdürülebilir yönetimi.
 - Uluslararası barış gücü desteğinin sürdürülmesi.

Orta Afrika Cumhuriyeti – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	2,5	2,7	2,8
Kişi başına GSYH (\$)	480	500	510
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,0	1,8	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,6	6,5	5,5
İşsizlik oranı (%)	6,5	6,4	6,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,0	-6,5	-6,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	1,0	1,1	1,2
Kamu borcu / GSYH (%)	44,0	43,0	42,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,2	-3,0
Nüfus (milyon kişi)	5,2	5,3	5,4
Yoksulluk oranı (%)	70,0	69,5	69,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,404	0,405	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	1,4	1,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,30	0,31	0,31
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	24	24	24

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	12,0	12,0	12,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,4	1,5	1,5

ÖZBEKİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Özbekistan Cumhuriyeti, Orta Asya’da yer alan kara ile çevrili bir devlettir. 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmıştır. Bölgenin en kalabalık ülkesi olan Özbekistan, stratejik konumu, doğal kaynakları ve kültürel mirası ile Orta Asya’nın merkezinde önemli bir aktördür.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomik büyüme son yıllarda güçlüdür.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir seviyededir; mali disiplin sürdürülmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Pamuk, tekstil, altın, doğal gaz, kimya ve otomotiv öne çıkan sektörlerdir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk üretimi geleneksel olarak stratejiktir; buğday, meyve ve sebze üretimi yaygındır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Altın, uranyum, doğal gaz ve petrol rezervleri ülke ekonomisinde kritik önemdedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Rusya, Kazakistan ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 36 milyon nüfusa sahiptir; Orta Asya’nın en kalabalık ülkesidir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %99’dur; eğitim altyapısı güçlüdür.
- Sağlık:** Sağlık altyapısı gelişmektedir; kırsalda yetersizlikler sürmektedir.
- Kültür ve Medya:** İslam kültürü, Sovyet mirası ve Türk kimliği harmanlanmıştır; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- Gençlik ve Spor:** Futbol, güreş ve boks popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; muhalefet sınırlı faaliyet göstermektedir.
- Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri gelişim sürecindedir; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- Terörle Mücadele:** Radikal İslamcı gruplara karşı güvenlik önlemleri alınmaktadır.
- Savunma:** Orta Asya’nın en büyük ordularından birine sahiptir.
- Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal strateji hazırlanmıştır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan ve Türkmenistan ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Rusya ile yakın ilişkiler; ABD ve AB ile ekonomik iş birlikleri geliştirilmek istenmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Şanghay İşbirliği Örgütü, Türk Devletleri Teşkilatı, Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Rusya, Kazakistan, Türkiye ve Güney Kore’de geniş Özbek diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Aral Gölü’nün kuruması en büyük çevresel felakettir; çölleşme ve iklim değişikliği sorun oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; sulama tarım için kritiktir.
- **Tarım:** Pamuk ve tahıl üretimi baskındır; tarımsal reformlar devam etmektedir.
- **Enerji:** Doğal gaz üretimi güçlüdür; yenilenebilir enerji yatırımları başlamıştır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma kurumları gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri hızla gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; tarım ve güvenlik alanlarında kullanılmaya başlanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiyle kapasite güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Demiryolu ağı Orta Asya’da stratejiktir; karayolu modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Taşkent Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Taşkent modern altyapıya sahiptir; diğer şehirler gelişim sürecindedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri gelişim sürecindedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, doğal gaz ve maden kaynakları, genç ve eğitimli nüfus, Türk dünyası ile bağlar.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, otoriter siyasi yapı, su kıtlığı, çevresel sorunlar.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, bölgesel entegrasyon, enerji ihracatında liderlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Aral Gölü çevre felaketine yönelik uluslararası projelerin güçlendirilmesi.

- Yolsuzlukla mücadele ve hukuk devleti reformlarının hızlandırılması.
- Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
- Türk Devletleri Teşkilatı ve Orta Asya entegrasyonunda aktif rol üstlenilmesi.

Özbekistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	80,4	90,8	98,0
Kişi başına GSYH (\$)	2.250	2.500	2.650
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,7	6,0	5,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	11,0	9,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	9,0	8,8	8,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,5	-7,0	-6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	55,0	62,0	65,0
Kamu borcu / GSYH (%)	37,0	36,0	35,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,0	-2,8
Nüfus (milyon kişi)	35,6	36,3	37,0
Yoksulluk oranı (%)	17,0	16,5	16,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,727	0,730	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	1,9	2,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,44	0,45	0,45
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	28	31	31
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,0	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,2	1,2

PAKİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Pakistan İslam Cumhuriyeti, Güney Asya’da stratejik bir konuma sahip, 1947’de Hindistan’dan ayrılarak kurulmuş bir devlettir. Nüfusu, askeri gücü ve jeopolitik konumu itibarıyla hem Güney Asya’da hem de İslam dünyasında kritik bir aktördür.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; ancak yüksek enflasyon ve döviz krizi ekonomiyi zorlamaktadır.

- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; IMF ve diğer uluslararası finans kuruluşlarına bağımlılık söz konusudur.
- **Sanayi ve Üretim:** Tekstil, tarım, çimento, kimya ve ilaç sanayisi öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Buğday, pirinç, pamuk ve şeker kamışı üretimi stratejiktir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğalgaz, kömür ve hidroelektrik kaynaklara sahiptir; enerji açığı kronik bir sorundur.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, ABD, Suudi Arabistan ve BAE başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 242 milyon nüfusuyla dünyanın en kalabalık beşinci ülkesidir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %62'dir; eğitim altyapısı bölgesel olarak farklılık göstermektedir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi yetersizdir; anne ve çocuk ölümleri yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** İslam kültürü baskındır; Urduca resmi dil olup, farklı etnik diller de yaygındır.
- **Gençlik ve Spor:** Kriket ulusal spordur; futbol ve hokey de popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Terör örgütleri, etnik ayrılıklar ve siyasi istikrarsızlık ülkenin güvenlik gündemini belirlemektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** TTP ve IŞİD bağlantılı gruplar önemli tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Güney Asya'nın en büyük ordularından birine sahiptir; nükleer silah kapasitesi mevcuttur.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal strateji uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Hindistan, Afganistan, Çin ve İran ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile "Kuşak ve Yol" projesi kapsamında yakın ilişkilere sahiptir; ABD ile ilişkiler inişli çıkışlıdır; Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleriyle güçlü bağlara sahiptir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, İİT, Şanghay İşbirliği Örgütü, Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** Orta Doğu, İngiltere, ABD ve Kanada'da büyük Pakistan diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, sel felaketleri, hava kirliliği ve çölleşme başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** İndus Nehri tarım için hayati önemdedir; su kaynakları Hindistan ile gerilim konusudur.
- **Tarım:** Pirinç, buğday, pamuk ve şeker kamışı stratejik ürünlerdir.
- **Enerji:** Enerji açığı kroniktir; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; Çin ile iş birlikleri önemlidir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi hızla artmaktadır.

- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir; savunma ve tarım alanlarında kullanılmaya başlanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı genişler; demiryolu altyapısı modernizasyon sürecindedir.
- **Havayolu:** Karaçi Jinnah, Lahor ve İslamabad uluslararası havalimanları ülkenin ana merkezleridir.
- **Denizyolu:** Karaçi ve Gwadar limanları stratejik öneme sahiptir.
- **Kentsel Altyapı:** Büyük şehirlerde altyapı gelişmiş; kırsalda eksiklikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal parlamenter sistem uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Eyaletler güçlü yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Nükleer güç, stratejik konum, genç nüfus, Çin ile yakın ekonomik iş birliği.
- **Zayıflıklar:** Siyasi istikrarsızlık, terör tehdidi, enerji açığı, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik istikrar, güvenlik güçlendirmesi, enerji çeşitliliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Terörle mücadele ve güvenlik reformlarına öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının artırılması.
 - Yenilenebilir enerji ve altyapı projelerine hız verilmesi.
 - Çin iş birliğinin yanında Batı ile dengeli ilişkilerin geliştirilmesi.

Pakistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	376	338	348
Kişi başına GSYH (\$)	1.600	1.450	1.470
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,1	–0,2	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	12,2	29,2	25,0
İşsizlik oranı (%)	6,2	6,5	6,4
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–4,7	–1,0	–1,2
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	115	110	113
Kamu borcu / GSYH (%)	77,0	78,0	79,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–7,8	–7,5	–7,0
Nüfus (milyon kişi)	235	240	243

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yoksulluk oranı (%)	37,0	39,0	39,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,544	0,546	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	4,3	4,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,39	0,38	0,38
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	27	28	28
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,8	3,8	3,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,5	3,7	3,7

PALAU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Palau Cumhuriyeti, Pasifik Okyanusu’nun batısında yer alan bir ada devletidir. 1994’te ABD ile yapılan Serbest İlişki Anlaşması kapsamında bağımsızlığını kazanmıştır. Zengin deniz ekosistemi, turizm potansiyeli ve ABD ile yakın güvenlik ilişkileri ülkenin temel özelliklerindendir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Küçük ölçekli ve düşük-orta gelirli bir ekonomiye sahiptir; turizm ve balıkçılık temel gelir kaynaklarıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi büyük ölçüde ABD yardımlarına bağımlıdır.
- Sanayi ve Üretim:** Küçük ölçekli tarım ve balıkçılık dışında sanayi yoktur.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim sınırlıdır; gıda güvenliği büyük ölçüde ithalata dayalıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş enerjisi projeleri geliştirilmekte.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Japonya ve Filipinler başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 18 bin nüfusa sahiptir.
- Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; ABD destekli burs ve eğitim programları yaygındır.
- Sağlık:** Sağlık altyapısı sınırlıdır; kritik sağlık hizmetleri için yurtdışına yönelim vardır.
- Kültür ve Medya:** Mikronezya kültürü ile ABD etkisi birleşmiştir; medya kapasitesi sınırlıdır.
- Gençlik ve Spor:** Basketbol ve kano yarışları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı çok düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Anglo-Sakson hukuk sistemi uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Savunma ABD tarafından sağlanmaktadır; ülkede ABD üsleri bulunmamaktadır ama stratejik iş birlikleri vardır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; ABD destekleri önemlidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Mikronezya ve Filipinler'e yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** ABD stratejik müttefikdir; Çin ile diplomatik ilişkiler sınırlıdır, Tayvan ile resmi ilişkiler yürütülmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Pasifik Adaları Forumu ve diğer bölgesel örgütlere üyedir.
- **Diaspora:** ABD'de küçük bir Palau diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve mercan kayalıklarının zarar görmesi ülkenin en büyük sorunlarıdır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları ve tatlı su kaynakları sınırlıdır.
- **Tarım:** Taro, hindistancevizi ve ekmek ağacı üretimi yapılmaktadır.
- **Enerji:** Fosil yakıt bağımlılığı yüksektir; güneş enerjisi yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji bulunmamaktadır; ABD desteği önemlidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Roman Tmetuchl Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Deniz taşımacılığı hayati önemdedir; küçük ölçekli limanlar mevcuttur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Ngerulmud ve Koror'da modern altyapı gelişmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Geleneksel şeflikler modern yönetimle birlikte varlığını sürdürmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** ABD ile yakın ilişkiler, turizm potansiyeli, düşük suç oranı, siyasi istikrar.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, ithalata bağımlılık, iklim değişikliğine aşırı hassasiyet.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir turizm, iklim değişikliğine uyum, enerji çeşitliliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Turizmin çeşitlendirilmesi ve çevre dostu hale getirilmesi.
 - ABD ile güvenlik ve ekonomik iş birliğinin güçlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi.

Palau – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,23	0,25	0,26
Kişi başına GSYH (\$)	12.800	13.200	13.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,5	5,0	4,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,5	6,0	5,0
İşsizlik oranı (%)	1,8	1,8	1,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-16,0	-15,0	-14,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,20	0,21	0,22
Kamu borcu / GSYH (%)	75,0	74,0	73,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,5	-2,3	-2,0
Nüfus (bin kişi)	18	19	19
Yoksulluk oranı (%)	19,0	18,8	18,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,827	0,828	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	7,0	7,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,63	0,63	0,64
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	55	55	55
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,0	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Palau'nun ordusu yoktur; güvenlik, ABD ile yapılan Serbest İlişki Anlaşması (COFA) kapsamında sağlanmaktadır. Ekonomi büyük ölçüde turizm ve dış yardımlara dayalıdır.

PANAMA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Panama Cumhuriyeti, Orta Amerika’da stratejik Panama Kanalı sayesinde küresel ticaretin merkezlerinden biri olan bir devlettir. 1903’te Kolombiya’dan ayrılarak bağımsızlığını kazanmış, ABD’nin uzun süreli etkisi altında kalmıştır. Kanalin devri ile birlikte ekonomik ve siyasi önemini daha da artırmıştır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; Latin Amerika’nın en hızlı büyüyen ekonomilerindendir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; finans sektörü güçlüdür.
- **Sanayi ve Üretim:** Lojistik, finans, ticaret ve inşaat öne çıkan sektörlerdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Muz, kahve, şeker kamışı ve pirinç başlıca tarımsal ürünlerdir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik kapasitesi vardır; enerji ithalatına bağımlıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Çin ve Latin Amerika ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 4,6 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95’tir; eğitim altyapısı gelişmiştir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi yaygındır; özel sağlık hizmetleri de güçlüdür.
- **Kültür ve Medya:** İspanyol ve Afro-Karayip kültürleri birleşmiştir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Beyzbol ve futbol popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Organize suç ve uyuşturucu kaçakçılığı sorun oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı görece güçlüdür.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Ordusu bulunmamaktadır; güvenlik polis ve sahil güvenlik tarafından sağlanır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal strateji uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kolombiya ve Kosta Rika ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD ve Çin, kanal üzerinden stratejik etkiye sahiptir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, OAS, DTÖ ve Latin Amerika bölgesel örgütlerine üyedir.
- **Diaspora:** ABD’de ve İspanya’da Panama diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, ormansızlaşma ve sel riskleri başlıca sorunlardır.

- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar geniş yer kaplamaktadır; su kaynakları Panama Kanalı için stratejiktir.
- **Tarım:** Muz ve kahve ihracatta önemlidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik önemli enerji kaynağıdır; güneş ve rüzgâr yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; lojistik ve kanal teknolojilerine odaklanılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri gelişmektedir; finans sektörü dijitalleşmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; lojistik ve finans sektörlerinde kullanılmaya başlanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiyle kapasite güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı güçlüdür; Panama Kanalı demiryolu hattı stratejiktir.
- **Havayolu:** Tocumen Uluslararası Havalimanı bölgesel bir merkezdir.
- **Denizyolu:** Panama Kanalı küresel deniz taşımacılığının merkezidir.
- **Kentsel Altyapı:** Panama City modern altyapıya sahiptir; metro sistemi bölgesel ölçekte öncüdür.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Panama Kanalı, güçlü lojistik altyapı, finans merkezi olma özelliği.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, sosyal eşitsizlik, uyuşturucu kaçakçılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Kanalin modernizasyonu, finansal çeşitlilik, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Panama Kanalı'nın kapasitesini artıracak projelere öncelik verilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık reformlarının uygulanması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına yatırım yapılması.
 - Enerji çeşitliliği ve sürdürülebilir turizm projelerinin geliştirilmesi.

Panama – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	76,5	80,5	83,0
Kişi başına GSYH (\$)	17.300	18.000	18.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	10,8	7,5	5,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Enflasyon oranı (yıllık, %)	2,9	1,8	2,5
İşsizlik oranı (%)	8,7	7,4	7,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-4,5	-4,0	-3,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	28,0	29,5	30,0
Kamu borcu / GSYH (%)	57,0	56,0	55,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,0	-4,5	-4,0
Nüfus (milyon kişi)	4,44	4,50	4,55
Yoksulluk oranı (%)	18,0	17,5	17,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,815	0,817	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	6,6	6,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,53	0,54	0,54
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	35	35
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	11,5	11,0	11,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

PAPUA YENİ GİNE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Papua Yeni Gine (PYG) Bağımsız Devleti, Güney Pasifik'te, Avustralya'nın kuzeyinde yer alan ada ülkesidir. 1975'te Avustralya'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Büyük etnik çeşitliliği, doğal kaynak zenginliği ve jeostratejik konumu ile dikkat çekmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; büyüme potansiyeli yüksektir ancak kırılgandır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü artmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Madencilik (altın, bakır), LNG üretimi, tarım ve balıkçılık öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kahve, kakao, palmye yağı, tatlı patates ve taro başlıca ürünlerdir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** LNG rezervleri ve madencilik kaynakları stratejiktir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Avustralya, Çin ve Japonya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 10,5 milyon nüfusa sahiptir; yüzlerce etnik grup ve 800'den fazla dil vardır.

- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %65 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** Sağlık göstergeleri zayıftır; sıtma, tüberküloz ve yetersiz beslenme yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Etnik çeşitlilik kültürel zenginlik sunar; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve rugby popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Etnik çatışmalar, kabile kavgaları ve suç oranı yüksektir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır ancak iç şiddet olayları yaygındır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli orduya sahiptir; güvenlikte Avustralya destek sağlamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Endonezya (Papua eyaleti), Solomon Adaları ve Avustralya'ya yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** Avustralya ve Çin ekonomik yatırımlarda önde gelmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Pasifik Adaları Forumu üyesidir.
- **Diaspora:** Avustralya ve Yeni Zelanda'da Papua diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, iklim değişikliği ve maden kaynaklı çevresel tahribat başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal yağmur ormanları zengin biyoçeşitlilik barındırır; su kaynakları boldur.
- **Tarım:** Kahve, kakao ve tropikal ürünler ihracatta öne çıkmaktadır.
- **Enerji:** LNG ve hidroelektrik enerji kaynakları kullanılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Dağlık coğrafya nedeniyle karayolu ağı sınırlıdır; demiryolu yoktur.
- **Havayolu:** Port Moresby Jacksons Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Limanlar ticaret ve ulaşım için kritik önemdedir; Lae Limanı en büyüğüdür.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Port Moresby'de altyapı gelişmekte; kırsalda büyük eksiklikler vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.

- **Yerel Yönetimler:** Geleneksel kabile yapıları modern yönetimle birlikte varlığını sürdürmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, etnik çeşitlilik, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Siyasi kırılganlık, suç oranı, altyapı eksikliği, sağlık ve eğitimde yetersizlik.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji ihracatında artış, sosyal kalkınma, siyasi istikrar.
- **Politika Önerileri:**
 - Avustralya ve Çin ile dengeli ilişkiler sürdürülmesi.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi.
 - Tarımda modernleşme ve ihracat kapasitesinin artırılması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve kamu yönetiminin reforme edilmesi.

Papua Yeni Gine – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	32,0	36,0	39,0
Kişi başına GSYH (\$)	3.250	3.550	3.750
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,7	4,4	4,8
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,6	6,0	5,5
İşsizlik oranı (%)	4,6	4,5	4,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+22,0	+20,0	+19,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	15,5	16,5	17,0
Kamu borcu / GSYH (%)	51,0	50,0	49,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,0	–4,8	–4,5
Nüfus (milyon kişi)	9,9	10,1	10,3
Yoksulluk oranı (%)	37,0	36,5	36,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,567	0,569	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,1	0,1	0,1
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,45	0,46	0,46
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	29	29
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	13,0	13,0	13,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,6	0,6	0,6

PARAGUAY GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Paraguay Cumhuriyeti, Güney Amerika’da denize kıyısı olmayan, stratejik olarak Brezilya, Arjantin ve Bolivya arasında yer alan bir devlettir. 1811’de İspanya’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Tarımsal üretimi, hidroelektrik kapasitesi ve genç nüfusu ile bölgesinde önemli bir aktördür.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; büyüme tarım ve enerji sektörlerine dayanmaktadır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu görece düşüktür; mali disiplin korunmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, et üretimi, tekstil ve enerji sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Soya fasulyesi, mısır, pamuk ve sığır eti başlıca ihraç ürünleridir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Itaipu ve Yacyretá hidroelektrik santralleri ile dünyanın en büyük elektrik ihracatçılarından biridir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Brezilya, Arjantin, AB ve Çin başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 7,5 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %94’tür; kırsal bölgelerde eğitim kalitesi düşüktür.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; altyapı yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** İspanyolca ve Guaranı resmi dillerdir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Organize suç, uyuşturucu kaçakçılığı ve sınır güvenliği sorunları öne çıkmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** EPP (Paraguay Halk Ordusu) adlı küçük bir gerilla grubu tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; sınır güvenliği ana önceliklidir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim aşamasındadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Brezilya, Arjantin ve Bolivya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Brezilya ve Arjantin ile ekonomik entegrasyon ön plandadır; Tayvan ile diplomatik ilişkilerini sürdüren az sayıda ülkeden biridir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, MERCOSUR, OAS üyesidir.

- **Diaspora:** Arjantin, İspanya ve ABD’de Paraguay diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, tarımsal genişleme ve iklim değişikliği önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Paraguay ve Paraná nehirleri stratejik önemdedir.
- **Tarım:** Soya fasulyesi ve et üretimi ekonomide belirleyicidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik kapasitesi ülkenin enerji fazlası yaratmasını sağlamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; tarım ve enerji alanında projeler yürütülmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygındır; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç düzeyindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmektedir; demiryolu kapasitesi sınırlıdır.
- **Havayolu:** Asunción Silvio Pettrossi Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı olmamasına rağmen nehir taşımacılığı (Paraguay ve Paraná nehirleri) stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Asunción’da modern altyapı gelişmekte; kırsalda eksiklikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Hidroelektrik fazlası, tarım ve hayvancılık kapasitesi, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, organize suç, küçük iç pazar, dışa bağımlılık.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji ihracatında liderlik, tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Yolsuzlukla mücadele ve hukuk reformlarının hızlandırılması.
 - Tarımda modern tekniklerin yaygınlaştırılması.
 - Hidroelektrik gelirlerinin sürdürülebilir kalkınma için kullanılması.
 - Bölgesel iş birliklerinin güçlendirilmesi.

Paraguay – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge

2022 2023 2024 (tahmini)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	41,7	46,2	48,0
Kişi başına GSYH (\$)	5.700	6.200	6.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	-0,3	4,8	4,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,1	4,0	3,8
İşsizlik oranı (%)	6,7	6,5	6,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,5	-1,2	-1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	21,0	22,5	23,0
Kamu borcu / GSYH (%)	36,0	35,0	34,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	7,3	7,4	7,5
Yoksulluk oranı (%)	27,0	26,5	26,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,728	0,730	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	6,6	6,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,54	0,55	0,55
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	33	33
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	7,5	7,3	7,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,0	1,0	1,0

PERU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Peru Cumhuriyeti, Güney Amerika'nın batısında Pasifik Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1821'de İspanya'dan bağımsızlığını kazanmıştır. İnka medeniyetinin mirası, zengin doğal kaynakları ve tarım, sanayi ile turizme dayalı ekonomisiyle bölgesinde öne çıkan ülkelerden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; son yıllarda büyüme istikrarsız seyretmiştir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; bütçe disiplini görece güçlüdür.
- **Sanayi ve Üretim:** Madencilik (bakır, altın, gümüş), balıkçılık, tarım ve tekstil öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Patates, mısır, kahve ve kakao üretimi stratejiktir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik ve doğal gaz kaynakları güçlüdür.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, ABD, AB ve Latin Amerika ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 34 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95'tir; kırsal bölgelerde eğitim kalitesi düşüktür.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi yaygındır; altyapı yetersizlikleri sürmektedir.
- **Kültür ve Medya:** İnka mirası ve İspanyol etkisi belirgindir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; voleybol da önemlidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suç önemli güvenlik sorunlarıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmakta ancak yargıdaki yolsuzluk güven sorunları yaratmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Geçmişte aktif olan Aydınlık Yol örgütünün etkisi büyük ölçüde azalmıştır.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; bölgesel barışta aktif rol oynamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim sürecindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Ekvador, Kolombiya, Brezilya, Bolivya ve Şili ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve ABD en önemli ekonomik ortaklardır; Latin Amerika bölgesel iş birliklerinde aktiftir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, OAS, Pasifik İttifakı, DTÖ ve APEC üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, İspanya ve Arjantin'de geniş Peru diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Amazon ormanlarının tahribatı, iklim değişikliği ve maden faaliyetlerinin çevresel etkileri önemlidir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Amazon Havzası ülkenin büyük bölümünü kaplar; su kaynakları zengindir.
- **Tarım:** Patates, mısır, kahve ve kakao öne çıkan ürünlerdir.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve doğal gaz üretimi enerji ihtiyacını karşılamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; madencilik ve tarım odaklı çalışmalar yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç düzeyindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmekte; And Dağları nedeniyle ulaşım zorlukları vardır. Demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Lima Jorge Chávez Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Callao Limanı stratejik öneme sahiptir.

- **Kentsel Altyapı:** Lima’da modern altyapı gelişmektedir; kırsalda eksiklikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, tarım ve turizm potansiyeli, stratejik coğrafi konum.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, uyuşturucu kaçakçılığı, kırsalda yoksulluk ve altyapı eksikliği.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma, çevresel sürdürülebilirlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflığın güçlendirilmesi.
 - Tarımsal modernizasyon ve gıda güvenliği yatırımları.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinin iyileştirilmesi.
 - Amazon ormanlarının korunmasına yönelik çevre politikalarının uygulanması.

Peru – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	242	239	250
Kişi başına GSYH (\$)	7.250	7.050	7.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,7	–0,6	2,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,5	6,0	3,0
İşsizlik oranı (%)	4,4	4,2	4,1
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–2,3	–1,5	–1,2
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	115	117	120
Kamu borcu / GSYH (%)	34,0	33,0	32,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–1,6	–1,4	–1,2
Nüfus (milyon kişi)	33,7	34,0	34,3
Yoksulluk oranı (%)	27,5	27,0	26,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,762	0,764	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	6,3	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,49	0,48	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	33	33
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	7,9	8,0	8,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,1	1,1

POLONYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Polonya Cumhuriyeti, Orta Avrupa’da yer alan ve 2004’ten bu yana Avrupa Birliği üyesi olan stratejik bir devlettir. 1989’da sosyalist rejimden demokratik sisteme geçmiştir. NATO üyeliği ve AB içindeki konumuyla hem Doğu Avrupa hem de Batı Avrupa arasında köprü görevi üstlenmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; AB’nin en hızlı büyüyen ekonomilerinden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu AB ortalamalarının altındadır; mali disiplin güçlüdür.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, kimya, makine, gıda işleme ve bilgi teknolojileri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, patates, şeker pancarı, süt ürünleri ve et üretimi güçlüdür.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Kömür önemli enerji kaynağıdır; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Almanya, Fransa, İtalya ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 37 milyon nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %99’dur; üniversite eğitimi güçlüdür.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; altyapı modernleşmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Katolik kimlik baskındır; medya özgürlüğü AB ortalamaları çerçevesindedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; voleybol ve atletizm de yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; siyasi kutuplaşma zaman zaman gerilim yaratmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti AB standartlarında olmakla birlikte son yıllarda yargı bağımsızlığı tartışmalıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesi olup güçlü bir orduya sahiptir; savunma bütçesini ciddi şekilde artırmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** AB ve NATO iş birlikleriyle kapasite güçlendirilmiştir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Almanya, Çekya, Slovakya, Ukrayna, Belarus, Litvanya ve Rusya (Kaliningrad) ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD ile güvenlik ilişkileri güçlüdür; Almanya ile ekonomik entegrasyon üst seviyededir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, AB, OECD ve Schengen Bölgesi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Almanya ve Birleşik Krallık'ta büyük Polonya diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, kömür bağımlılığı ve iklim değişikliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar ülkenin üçte birini kaplamaktadır; Vistül ve Oder nehirleri stratejiktir.
- **Tarım:** Tahıl, pancar ve süt ürünleri üretimi güçlüdür.
- **Enerji:** Kömür halen temel enerji kaynağıdır; yenilenebilir enerji yatırımları hızlanmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri güçlüdür; AB fonları önemli rol oynamaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri yaygınlaşmıştır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Savunma, finans ve sanayide kullanılmaya başlanmıştır.
- **Siber Güvenlik:** NATO ve AB destekli stratejiler uygulanmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern otoyollar ve hızlı tren projeleri gelişmektedir.
- **Havayolu:** Varşova Chopin Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Gdansk ve Gdynia limanları Baltık Denizi'nde stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Varşova, Krakow ve Gdansk'ta modern altyapı güçlüdür.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; hizmet kapasitesi yüksektir.
- **Şeffaflık:** AB ortalamalarına yakın olmakla birlikte yolsuzluk sorunları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri tartışmalı olmakla beraber AB çerçevesinde sürdürülmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB üyeliği, NATO ittifakı, genç iş gücü, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Siyasi kutuplaşma, kömür bağımlılığı, yargı bağımsızlığı sorunları.
- **Stratejik Hedefler:** Yeşil dönüşüm, bölgesel liderlik, dijitalleşme.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerjiye geçişin hızlandırılması.
 - Yargı bağımsızlığını güçlendirecek reformların yapılması.

- o Eğitim ve Ar-Ge yatırımlarının artırılması.
- o AB içinde enerji ve güvenlik politikalarında daha aktif rol üstlenilmesi.

Polonya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	716	751	780
Kişi başına GSYH (\$)	19.100	20.100	20.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,3	0,2	2,6
Enflasyon oranı (yıllık, %)	14,4	11,4	6,0
İşsizlik oranı (%)	2,9	3,0	3,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–3,0	–1,2	–1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	680	700	730
Kamu borcu / GSYH (%)	50,0	49,0	48,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,7	–5,0	–4,0
Nüfus (milyon kişi)	37,8	37,6	37,5
Yoksulluk oranı (%)	12,0	11,8	11,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,880	0,882	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,5	1,6	1,6
Demokrasi Endeksi	6,9	6,7	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,65	0,64	0,65
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	55	54	55
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,7	0,7	0,7
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,2	3,9	4,0

PORTEKİZ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Portekiz Cumhuriyeti, Güneybatı Avrupa’da İber Yarımadası’nda yer alan, köklü tarihi, denizcilik geçmişi ve Avrupa Birliği üyeliğiyle öne çıkan bir devlettir. 1974’teki “Karanfil Devrimi” sonrası demokratikleşmiş ve Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşmiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; AB ve Euro Bölgesi üyesidir.

- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** 2008 krizi sonrası mali disiplin güçlendirilmiş, kamu borcu yüksek olmakla birlikte yönetilebilir düzeydedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, tekstil, ayakkabı, tarım ürünleri işleme ve yenilenebilir enerji teknolojileri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şarap, zeytin, balıkçılık ve meyve-sebze üretimi stratejik önemdedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yenilenebilir enerji üretiminde (özellikle rüzgâr ve güneş) AB içinde öncü ülkelerden biridir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** İspanya, Fransa, Almanya ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 10,2 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim sistemi gelişmiştir; üniversiteleri AB standartlarında eğitim vermektedir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi mevcuttur; hizmet kalitesi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Latin, Akdeniz ve Katolik kültürleriyle şekillenmiştir; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; Portekiz uluslararası futbol başarılarıyla tanınmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşük seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; modern ve profesyonel bir orduya sahiptir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; AB siber güvenlik stratejilerine entegredir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İspanya ile kara sınırı; Atlas Okyanusu'na kıyısı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB ve NATO içinde aktif rol oynamaktadır; Brezilya, Angola ve Mozambik ile tarihi bağlara sahiptir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve CPLP (Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu) üyesidir.
- **Diaspora:** Brezilya, Fransa, Lüksemburg ve ABD'de geniş Portekiz diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, orman yangınları ve kuraklık başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı yangınlara hassastır; su kaynakları sınırlı bölgelerde baskı altındadır.
- **Tarım:** Şarap (özellikle Porto), zeytinyağı ve balıkçılık ekonomide stratejiktir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımlarında AB liderleri arasındadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve teknoloji merkezleri Ar-Ge yatırımlarını artırmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler yaygınlaşmıştır.

- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** AB projeleri kapsamında gelişmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB stratejilerine uyumlu güçlü altyapı geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern karayolu ağı vardır; demiryolu ağı modernleşme sürecindedir.
- **Havayolu:** Lizbon, Porto ve Faro havalimanları uluslararası merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Lizbon, Leixões ve Sines limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Lizbon ve Porto başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük-orta seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, tarihi ve kültürel bağlar, yenilenebilir enerji kapasitesi, turizm potansiyeli.
- **Zayıflıklar:** Nüfusun yaşlanması, küçük iç pazar, yüksek kamu borcu.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital dönüşüm, yeşil kalkınma, demografik dengenin korunması.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Eğitim ve Ar-Ge'ye daha fazla kaynak aktarılması.
 - Nüfusun yaşlanmasına karşı aile ve göç politikalarının geliştirilmesi.
 - Afrika ve Latin Amerika'daki tarihi bağların ekonomik iş birliklerine dönüştürülmesi.

Portekiz – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	255	270	280
Kişi başına GSYH (\$)	24.800	26.300	27.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,8	2,3	1,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,1	5,3	2,6
İşsizlik oranı (%)	6,0	6,5	6,4
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,2	-0,8	-0,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	220	230	235
Kamu borcu / GSYH (%)	113,0	110,0	108,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-0,3	+0,2	+0,5
Nüfus (milyon kişi)	10,3	10,3	10,3

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yoksulluk oranı (%)	16,5	16,2	16,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,866	0,868	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,7	1,8	1,9
Demokrasi Endeksi	8,9	8,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,73	0,74	0,74
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	62	63	63
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,7	0,7	0,7
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,4	1,5	1,6

ROMANYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Romanya, Güneydoğu Avrupa’da Karadeniz kıyısında yer alan, tarihsel ve stratejik önemi yüksek bir devlettir. 2007’den beri Avrupa Birliği üyesidir, NATO’nun etkin bir parçasıdır. Orta Avrupa ile Balkanlar arasında köprü konumundadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; AB’nin yükselen ekonomilerinden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu AB ortalamasına göre düşüktür; bütçe açığı kontrol edilmeye çalışılmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, makine, kimya, tekstil, IT ve enerji sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, ayçiçeği, mısır, şarap ve hayvancılık önemli üretim alanlarıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz ve petrol rezervleri vardır; nükleer enerji yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Almanya, İtalya, Fransa ve Türkiye başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 19 milyon nüfusa sahiptir; nüfus azalma eğilimindedir.
- **Eğitim:** Üniversiteleri bölgesel ölçekte güçlüdür; mühendislik ve tıp fakülteleri öne çıkar.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; AB standartlarının gerisinde kalmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Latin ve Doğu Avrupa kültürlerinin kesişimindedir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spor dalıdır; jimnastik ve tenis de başarı sağlamaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; yolsuzluk sorun teşkil etmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri AB reformlarıyla geliştirilmiştir; yargı bağımsızlığı korunmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; Karadeniz güvenliğinde stratejik rol oynamaktadır. ABD ile yakın askeri iş birliği vardır.
- **Siber Güvenlik:** AB ile koordineli şekilde kapasite güçlendirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Bulgaristan, Sırbistan, Macaristan, Ukrayna ve Moldova ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB, ABD ve NATO ile yakın ilişkiler sürdürmektedir; Rusya ile ilişkiler sınırlıdır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) üyesidir.
- **Diaspora:** İtalya, İspanya ve Almanya'da büyük Rumen diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, ormansızlaşma ve iklim değişikliği sorunları vardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Karpat Dağları ormanlarla kaplıdır; Tuna Nehri su kaynakları açısından stratejiktir.
- **Tarım:** Tahıl, ayçiçeği, şarap ve hayvancılık öne çıkar.
- **Enerji:** Nükleer enerji ve yenilenebilir yatırımlar artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** IT sektörü hızla gelişmektedir; yazılım ve mühendislik öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet uygulamaları gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; AB fonlarıyla desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB ve NATO iş birlikleriyle güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** AB fonlarıyla modernleşme sürmektedir; otoyol altyapısı gelişmektedir.
- **Havayolu:** Bükreş Henri Coandă Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Köstence Limanı Karadeniz'in en önemli limanlarından biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Bükreş ve diğer büyük şehirlerde altyapı modernleşmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler ve yerel yönetimler AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** AB'nin gözetimiyle hukuk devleti güçlendirilmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, stratejik Karadeniz konumu, gelişen IT sektörü, tarımsal potansiyel.
- **Zayıflıklar:** Nüfus azalması, yolsuzluk, sağlık sistemindeki eksiklikler.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital dönüşüm, enerji çeşitliliği, nüfus dengesinin korunması.
- **Politika Önerileri:**
 - Yolsuzlukla mücadele için kapsamlı reformların uygulanması.
 - IT ve dijital sektörlere yatırımın artırılması.
 - Sağlık altyapısının güçlendirilmesi.
 - Karadeniz güvenliği ve bölgesel iş birliğinin geliştirilmesi.

Romanya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	301	320	335
Kişi başına GSYH (\$)	15.700	16.600	17.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,7	2,1	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	13,8	10,4	6,0
İşsizlik oranı (%)	5,6	5,4	5,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-9,3	-7,0	-6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	220	235	245
Kamu borcu / GSYH (%)	47,0	48,0	48,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,2	-5,8	-5,5
Nüfus (milyon kişi)	19,0	18,9	18,8
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,5	20,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,821	0,823	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,5	0,5	0,6
Demokrasi Endeksi	6,5	6,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,62	0,63	0,63
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	46	46	47
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,4	1,3	1,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,0	2,2	2,3

RUANDA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Ruanda Cumhuriyeti, Doğu Afrika'da yer alan küçük ama stratejik bir devlettir. 1994'teki soykırım sonrası derin bir yeniden yapılanma süreci yaşamış, Afrika'nın en hızlı gelişen ekonomilerinden biri haline gelmiştir. "Afrika'nın Singapur'u" olarak anılan ülke, istikrarı ve kalkınma vizyonuyla öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; son yıllarda ortalama %6-7 büyüme kaydetmiştir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artmakla birlikte yönetilebilir düzeydedir.
- **Sanayi ve Üretim:** İnşaat, turizm, kahve işleme, çay ve bilgi teknolojileri gelişmektedir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Nüfusun %70'i tarımda çalışır; kahve ve çay ihracatta öne çıkar.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik ve güneş enerjisi yatırımları artmaktadır; madenler (kalay, tungsten, tantal) stratejik önemdedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hindistan, AB ve bölgesel Afrika ülkeleri ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 14 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi hızla artmaktadır; okuryazarlık oranı %75'in üzerindedir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi gelişmektedir; HIV/AIDS ve sıtma kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Kinyarwanda, Fransızca, İngilizce ve Svahili resmi dillerdir; medya görece sınırlı özgürlük alanına sahiptir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve atletizm popülerdir; gençler teknoloji girişimciliğinde öne çıkmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; etnik gerilimler kontrol altına alınmıştır.
- **Adalet Sistemi:** Soykırım sonrası özel mahkemeler (Gacaca) uygulanmıştır; hukuk sistemi modernleşmektedir.
- **Terörle Mücadele:** Bölgesel tehditlere karşı önlemler alınmaktadır.
- **Savunma:** Küçük ama profesyonel bir orduya sahiptir; Afrika'da barış misyonlarına aktif katkı sunmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; bölgesel liderlik hedeflenmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Uganda, Tanzanya, Burundi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, AB ve Çin önemli yatırımcıdır; bölgesel entegrasyona öncelik verilmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Doğu Afrika Topluluğu ve Commonwealth üyesidir.

- **Diaspora:** Avrupa ve ABD’de geniş Ruanda diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, toprak erozyonu ve iklim değişikliği ülkenin başlıca çevre sorunlarıdır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları korunmakta; göller ve nehirler su kaynağı açısından önemlidir.
- **Tarım:** Çay ve kahve ihracatta stratejik önemlidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları ön plandadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Hükümet teknoloji ve inovasyonu önceliklendirmektedir.
- **Dijitalleşme:** Kigali, “akıllı şehir” projeleriyle Afrika’da öne çıkmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasında olsa da teknoloji girişimleri artmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmektedir; demiryolu projeleri bölgesel iş birlikleriyle planlanmaktadır.
- **Havayolu:** Kigali Uluslararası Havalimanı Doğu Afrika’nın yükselen merkezlerindendir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Kigali’de modern altyapı yatırımları sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; yürütme güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler ve yerel yönetimler merkezi otoriteye bağlıdır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyelerdedir; Afrika’nın en şeffaf yönetimlerinden biridir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlendirilmekte; demokratikleşme sınırlı ilerlemektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Siyasi istikrar, düşük yolsuzluk, genç nüfus, teknoloji vizyonu.
- **Zayıflıklar:** Coğrafi kısıtlılık, tarım bağımlılığı, insan hakları eleştirileri.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital ekonomi, yenilenebilir enerji, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Teknoloji ve dijital dönüşüm yatırımlarının artırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısının güçlendirilmesi.
 - Tarımın modernleştirilerek ihracat kapasitesinin artırılması.
 - Bölgesel barış ve istikrar için diplomatik katkının artırılması.

Ruanda – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	13,3	14,4	15,2
Kişi başına GSYH (\$)	970	1.020	1.060
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,2	6,2	6,6
Enflasyon oranı (yıllık, %)	13,9	10,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	17,0	16,5	16,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-10,5	-9,5	-9,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	5,0	5,5	5,8
Kamu borcu / GSYH (%)	67,0	66,0	65,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,8	-6,2	-6,0
Nüfus (milyon kişi)	13,7	14,1	14,4
Yoksulluk oranı (%)	55,0	54,5	54,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,543	0,546	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,7	0,7	0,7
Demokrasi Endeksi	3,0	3,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,49	0,50	0,50
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	51	53	53
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,5	2,5	2,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,1	1,1	1,1

RUSYA FEDERASYONU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Rusya Federasyonu, yüzölçümü bakımından dünyanın en büyük ülkesi olup Avrupa ve Asya kıtalarında stratejik bir konuma sahiptir. 1991’de Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanmıştır. Zengin doğal kaynakları, askeri gücü ve küresel politikadaki rolü ile dünyanın önde gelen aktörlerinden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; enerji ihracatı ekonominin bel kemiğidir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu düşüktür; ancak uluslararası yaptırımlar nedeniyle ekonomik kırılganlık artmıştır.
- **Sanayi ve Üretim:** Savunma sanayi, enerji, metalürji, kimya ve tarım makineleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Buğday üretiminde dünyanın en büyük ihracatçılarından biridir.

- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol, doğal gaz, kömür, uranyum ve nadir metaller açısından dünya liderlerindendir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hindistan, Türkiye ve Asya ülkeleriyle ticaret artmaktadır; AB ve ABD ile ilişkiler sınırlıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 145 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmakta ve azalmaktadır.
- **Eğitim:** Köklü bir eğitim sistemine sahiptir; mühendislik ve temel bilimlerde güçlüdür.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi vardır; bölgesel farklılıklar nedeniyle hizmet kalitesi değişmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Zengin kültürel mirasa sahiptir; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Buz hokeyi, futbol, güreş ve jimnastik popülerdir; olimpiyatlarda başarıları vardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; muhalefet hareketleri baskı altındadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal gruplara karşı özellikle Kafkasya bölgesinde mücadele sürmektedir.
- **Savunma:** Dünyanın en büyük ordularından birine sahiptir; nükleer silah kapasitesi küresel caydırıcılığın temelidir.
- **Siber Güvenlik:** Gelişmiş kapasiteye sahiptir; siber saldırı operasyonlarıyla küresel ölçekte etkin bir aktördür.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** 14 ülke ile kara sınırı vardır; Avrupa, Orta Asya, Çin ve Pasifik'e komşudur.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile stratejik ortaklık güçlenmektedir; ABD ve AB ile ilişkiler gergindir. Hindistan, İran ve Türkiye ile iş birlikleri artmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi, BRICS, Şanghay İşbirliği Örgütü ve Avrasya Ekonomik Birliği üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa, ABD ve eski Sovyet ülkelerinde büyük Rus diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, hava kirliliği, ormansızlaşma ve Arktik bölgedeki erime en önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Dünyanın en geniş ormanlarına ve tatlı su kaynaklarına sahiptir.
- **Tarım:** Buğday, arpa, şeker pancarı ve ayçiçeği üretimi stratejiktir.
- **Enerji:** Fosil yakıt üretiminde dünya lideridir; yenilenebilir enerji yatırımları sınırlıdır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Uzun, savunma ve enerji teknolojilerinde güçlüdür.
- **Dijitalleşme:** Dijital altyapı gelişmektedir; ancak Batı yaptırımları nedeniyle teknoloji erişimi sınırlıdır.

- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Askeri ve devlet kontrolünde gelişmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Güçlü kapasiteye sahip olup saldırı ve savunma alanında etkilidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Trans-Sibiry Demiryolu stratejik önemdedir; kara yolları gelişmiştir.
- **Havayolu:** Moskova Sheremetyevo ve St. Petersburg Pulkovo havalimanları uluslararası merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Vladivostok, Novorossiysk ve St. Petersburg limanları stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Büyük şehirlerde modern altyapı vardır; kırsalda eksiklikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal başkanlık sistemi uygulanmaktadır; yürütme gücü merkezileşmiştir.
- **Yerel Yönetimler:** Federal bölgeler teorik özerkliğe sahip olsa da merkezi otorite baskındır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, askeri güç, küresel diplomatik ağırlık.
- **Zayıflıklar:** Yaptırımlar, yolsuzluk, demografik azalma, enerji bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Doğu'ya yönelim, enerji çeşitlendirme, teknolojik bağımsızlık.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji dışı sektörlerle yatırım yapılarak ekonominin çeşitlendirilmesi.
 - Demografik krize karşı doğum oranını artırıcı sosyal politikaların uygulanması.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların güçlendirilmesi.
 - Çevre ve iklim değişikliği politikalarının güçlendirilmesi.

Rusya Federasyonu – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (trilyon \$)	2,10	2,24	2,25
Kişi başına GSYH (\$)	14.500	15.500	15.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	-2,1	3,0	2,6
Enflasyon oranı (yıllık, %)	13,8	7,4	6,0
İşsizlik oranı (%)	3,9	3,3	3,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+10,0	+5,5	+3,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	850	790	800
Kamu borcu / GSYH (%)	17,0	18,0	18,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Bütçe dengesi (% GSYH)	+0,3	-1,9	-1,5
Nüfus (milyon kişi)	144,7	144,0	143,5
Yoksulluk oranı (%)	11,0	10,8	10,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,822	0,824	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,1	1,1	1,2
Demokrasi Endeksi	3,2	3,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,42	0,42	0,42
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	28	26	26
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	7,3	7,2	7,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	4,1	5,9	6,0

SAINT KİTTS VE NEVİS GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Saint Kitts ve Nevis Federasyonu, Karayipler’de yer alan, 1983’te bağımsızlığını kazanmış küçük ada devletidir. İngiliz Milletler Topluluğu üyesi olup anayasal monarşiyle yönetilmektedir. Stratejik önemi sınırlı olsa da turizm ve finans sektörüyle bölgesel ölçekte dikkat çekmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Küçük ada ekonomisi; kişi başına düşen gelir Karayip ortalamasının üzerindedir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** 2000’lerde yüksek olan kamu borcu azaltılmıştır; mali disiplin güçlenmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Şeker kamışı üretimi geçmişte önemliydi; günümüzde turizm, finans hizmetleri ve inşaat öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarım küçük ölçeklidir; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji (özellikle jeotermal ve güneş) yatırımları başlamıştır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Kanada, AB ülkeleri ve Karayip ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 50 bin nüfusa sahiptir; Karayipler’in en küçük bağımsız ülkesidir.
- **Eğitim:** Eğitim altyapısı Karayipler’de gelişmiştir; yüksek okuryazarlık oranı vardır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi sınırlı kapasitededir; bölgesel iş birlikleriyle desteklenmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Afro-Karayip kültürü baskındır; medya özgürlüğü vardır.

- **Gençlik ve Spor:** Kriket ve futbol en popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genellikle istikrarlıdır; dönemsel çete suçları sorun oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** İngiliz hukuk sistemine dayanmaktadır; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Düzenli ordusu yoktur; güvenlik polis gücüyle sağlanmaktadır. Bölgesel güvenlik iş birlikleri mevcuttur.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Karayip ada devletleriyle deniz komşuluğu vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Birleşik Krallık, Kanada ve AB ülkeleriyle yakın ilişkiler sürdürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Karayip Topluluğu (CARICOM) ve Doğu Karayip Devletleri Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kanada ve Birleşik Krallık'ta Saint Kitts ve Nevis diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kasırgalar ve deniz seviyesinin yükselmesi en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar sınırlıdır; su kaynakları yağışlara bağlıdır.
- **Tarım:** Muz, sebze ve şeker kamışı üretimi sınırlı ölçekte devam etmektedir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları stratejik önemdedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişim sürecindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; Saint Kitts'te turistik amaçlı tarihi demiryolu hattı vardır.
- **Havayolu:** Robert L. Bradshaw Uluslararası Havalimanı başlıca merkezdir.
- **Denizyolu:** Basseterre Limanı turizm ve ticaret için stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Basseterre başta olmak üzere şehirlerde altyapı gelişmiştir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi altında parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; İngiltere Kralı devlet başkanıdır, genel vali temsil etmektedir.

- **Yerel Yönetimler:** Saint Kitts ve Nevis arasında özerklik mekanizmaları vardır; Nevis geniş özerkliğe sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Turizm potansiyeli, siyasi istikrar, Commonwealth üyeliği.
- **Zayıflıklar:** Küçük ölçekli ekonomi, iklim değişikliğine kırılganlık, sınırlı tarım ve sanayi.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, yenilenebilir enerji yatırımları, turizmde sürdürülebilirlik.
- **Politika Önerileri:**
 - İklim değişikliğine uyum için uluslararası desteklerin artırılması.
 - Yenilenebilir enerji projelerine yatırım yapılması.
 - Turizmin çeşitlendirilmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi.
 - Diaspora ile ekonomik bağların güçlendirilmesi.

Saint Kitts ve Nevis – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	1,1	1,2	1,3
Kişi başına GSYH (\$)	21.000	22.500	23.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	9,0	4,5	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,8	3,5	3,0
İşsizlik oranı (%)	5,0	4,8	4,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-10,0	-9,5	-9,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	1,5	1,6	1,7
Kamu borcu / GSYH (%)	78,0	76,0	75,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-1,5	-1,2	-1,0
Nüfus (bin kişi)	52	53	54
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,5	20,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,779	0,780	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	7,1	7,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,61	0,61	0,62
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	60	60	61
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	9,0	9,0	9,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

SAINT LUCIA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Saint Lucia, Karayipler’de Küçük Antiller grubunda yer alan ada devletidir. 1979’da bağımsızlığını kazanmıştır. İngiliz Milletler Topluluğu üyesi olup parlamenter demokrasiyle yönetilmektedir. Turizm, kültürel çeşitlilik ve doğal güzellikleriyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Küçük ada ekonomisidir; orta gelirli ülke statüsündedir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksek seviyededir; dış yardımlar ekonomide önemlidir.
- **Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, rom üretimi, tekstil ve inşaat sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Muz üretimi uzun yıllar ekonominin bel kemiği olmuştur; günümüzde tarımsal üretim çeşitlenmektedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji (jeotermal, güneş) projeleri artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Birleşik Krallık, Kanada ve Karayip ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 180 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %90’ın üzerindedir; eğitim altyapısı gelişmiştir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi sınırlı kapasitededir; modernizasyon projeleri sürmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Afro-Karayip ve Fransız etkileri baskındır; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Kriket ve futbol en popüler spor dallarıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Çete suçları ve uyuşturucu kaçakçılığı başlıca güvenlik sorunlarıdır.
- **Adalet Sistemi:** İngiliz hukuk sistemine dayalıdır; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Düzenli ordu yoktur; güvenlik polis teşkilatı ve bölgesel iş birlikleriyle sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Başlangıç aşamasındadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Karayipler’de ada devletleriyle deniz komşulukları vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Birleşik Krallık ve Kanada ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Karayip Topluluğu (CARICOM) ve Doğu Karayip Devletleri Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kanada ve Birleşik Krallık’ta önemli Saint Lucia diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kasırgalar, iklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar korunmaktadır; su kaynakları sınırlı bölgelerdedir.
- **Tarım:** Muz, kakao ve baharat üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları stratejik önemdedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet erişimi artmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır; dış iş birliklerine ihtiyaç vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Hewanorra Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Castries Limanı turizm ve ticaret için stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Castries ve turistik bölgelerde altyapı gelişmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; İngiltere Kralı devlet başkanıdır, genel vali temsil etmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyelerdedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Turizm potansiyeli, siyasi istikrar, Commonwealth üyeliği, tarımsal çeşitlilik.
- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, iklim değişikliğine kırılganlık, güvenlikte çete suçları.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir turizm, enerji çeşitliliği, ekonomik çeşitlenme.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Çete suçları ve uyuşturucu kaçakçılığına karşı bölgesel güvenlik iş birliğinin artırılması.
 - Tarım sektöründe modernleşmenin desteklenmesi.
 - Diaspora ile ekonomik bağların güçlendirilmesi.

Saint Lucia – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
----------	------	------	----------------

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	2,4	2,6	2,7
Kişi başına GSYH (\$)	13.000	14.200	14.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	9,0	3,2	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,0	5,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	19,0	18,5	18,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-11,0	-10,0	-9,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	2,0	2,1	2,2
Kamu borcu / GSYH (%)	75,0	74,0	73,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Nüfus (bin kişi)	185	186	187
Yoksulluk oranı (%)	18,0	17,8	17,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,732	0,734	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	7,0	7,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,60	0,61	0,61
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	55	55	55
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	21,0	20,5	20,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Saint Lucia'nın ordusu yoktur; güvenlik polis gücü ve bölgesel iş birlikleriyle sağlanmaktadır. Ekonomi büyük ölçüde **turizm, tarım (muz üretimi) ve vatandaşlık yatırım programına** dayanmaktadır.

SAINT VINCENT VE GRENADİNLER GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Saint Vincent ve Grenadinler, Karayipler'de Küçük Antiller'in Windward Adaları'nda yer alan küçük bir ada devletidir. 1979'da bağımsızlığını kazanmıştır. İngiliz Milletler Topluluğu üyesi olup parlamenter demokrasiyle yönetilmektedir. Turizm, tarım ve hizmet sektörü ülke ekonomisinin temel taşlarıdır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Küçük ada ekonomisidir; düşük-orta gelirli ülke statüsündedir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; dış yardımlar ve krediler ekonomide kritik rol oynamaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Tarımsal ürün işleme, inşaat, hafif sanayi ve turizmle bağlantılı hizmetler öne çıkmaktadır.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Muz geçmişte başlıca ihraç ürünüydü; günümüzde çeşitlilik artmıştır (köklü bitkiler, tropikal meyveler).
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji (jeotermal ve güneş) yatırımları gelişmektedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Birleşik Krallık, Trinidad ve Tobago ile Karayip ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 105 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95'in üzerindedir; eğitim altyapısı Karayipler'de ortalama düzeydedir.
- **Sağlık:** Sağlık hizmetleri sınırlıdır; bölgesel iş birlikleri ve dış yardımlarla desteklenmektedir.
- **Kültür ve Medya:** Afro-Karayip kültürü ile İngiliz etkileri birleşmiştir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Kriket ve futbol en popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genel olarak istikrarlıdır; suç oranı orta seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** İngiliz hukuk sistemine dayanmaktadır; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Düzenli ordusu yoktur; güvenlik polis teşkilatı ve bölgesel iş birlikleriyle sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Karayip adalarıyla deniz komşulukları vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Birleşik Krallık ve Kanada ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Karayip Topluluğu (CARICOM), Doğu Karayip Devletleri Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kanada ve Birleşik Krallık'ta güçlü bir diaspora bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kasırgalar ve yanardağ faaliyetleri (La Soufrière Yanardağı) ciddi tehditler oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar korunmaktadır; su kaynakları ada ekosistemi için kritiktir.
- **Tarım:** Muz, köklü bitkiler ve tropikal meyveler önemli üretim alanlarıdır.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları stratejik hedefler arasındadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet altyapısı gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişim sürecindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Argyle Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Kingstown Limanı turizm ve ticaret açısından stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Kingstown ve çevresinde altyapı gelişmiştir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; İngiltere Kralı devlet başkanıdır, genel vali temsil etmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Turizm potansiyeli, tarımsal çeşitlilik, diaspora desteği, siyasi istikrar.
- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, doğal afetlere hassasiyet, sınırlı altyapı.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir turizm, tarımın modernizasyonu, enerji çeşitliliği.
- **Politika Önerileri:**
 - İklim değişikliği ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın artırılması.
 - Yenilenebilir enerji projelerinin hızlandırılması.
 - Tarım ve turizmde sürdürülebilirlik ilkelerinin uygulanması.
 - Diaspora ile ekonomik ve kültürel bağların güçlendirilmesi.

Saint Vincent ve Grenadinler – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,97	1,02	1,05
Kişi başına GSYH (\$)	8.600	9.000	9.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,0	4,5	4,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,8	5,0	4,5
İşsizlik oranı (%)	20,0	19,5	19,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-13,0	-12,0	-11,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,85	0,90	0,95
Kamu borcu / GSYH (%)	88,0	86,0	85,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-4,0	-3,8	-3,5
Nüfus (bin kişi)	112	113	114
Yoksulluk oranı (%)	30,0	29,5	29,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,745	0,746	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Demokrasi Endeksi	7,0	7,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,56	0,57	0,57
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	43
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	16,0	15,5	15,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Saint Vincent ve Grenadinler'in ordusu yoktur; güvenlik **polis ve bölgesel güvenlik iş birlikleri** ile sağlanmaktadır. Ekonomi büyük ölçüde **turizm, tarım (özellikle muz üretimi)** ve dış yardımlara dayanmaktadır.

SAMOA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Samoa Bağımsız Devleti, Güney Pasifik'te Polinezya bölgesinde yer alan bir ada ülkesidir. 1962'de bağımsızlığını kazanarak bölgedeki ilk bağımsız ada devleti olmuştur. Geleneksel kültürü, stratejik Pasifik konumu ve diasporasıyla öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Küçük ada ekonomisidir; düşük-orta gelirli ülke statüsündedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlar ve havalelere bağımlıdır.
- Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, balıkçılık, tarım ürünleri işleme ve turizm öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Hindistancevizi, taro, muz ve kakao üretimi önemlidir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji (hidro, güneş) yatırımları gelişmektedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Yeni Zelanda, Avustralya, Çin ve ABD başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 220 bin nüfusa sahiptir; nüfus gençtir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %99'dur; eğitim altyapısı bölgesel ortalamanın üzerindedir.
- Sağlık:** Sağlık sistemi sınırlıdır; bulaşıcı hastalıklar ve obezite önemli sorunlardır.
- Kültür ve Medya:** Polinezya kültürü baskındır; medya özgürlüğü kısmen sınırlıdır.
- Gençlik ve Spor:** Rugby ulusal spor olarak öne çıkar; futbol da yaygınlaşmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı düşük seviyededir.
- Adalet Sistemi:** İngiliz hukuk sistemine dayanmaktadır; yargı bağımsızdır.
- Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.

- **Savunma:** Düzenli ordusu yoktur; güvenlik polis teşkilatı ve Yeni Zelanda ile iş birliğiyle sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fiji, Tonga ve Amerikan Samoası'na yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** Yeni Zelanda ve Avustralya en önemli siyasi ve ekonomik partnerlerdir; Çin yatırımcı olarak öne çıkmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Pasifik Adaları Forumu ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Yeni Zelanda, Avustralya ve ABD'de geniş bir Samoa diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve kasırgalar en büyük tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar önemli bir kaynaktır; su kaynakları yağışlara bağlıdır.
- **Tarım:** Hindistancevizi, taro ve kakao temel tarım ürünleridir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları teşvik edilmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; internet altyapısı gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişim sürecindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmektedir; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Faleolo Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Apia Limanı ticaret ve ulaşım açısından stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Apia'da modernleşme projeleri yürütülmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; geleneksel şeflik sistemi de etkilidir.
- **Yerel Yönetimler:** Köy konseyi sistemi güçlüdür; yerel yönetimler toplumsal hayatta belirleyici rol oynar.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük-orta seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik Pasifik konumu, diaspora desteği, turizm ve tarım potansiyeli.

- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, doğal afetlere hassasiyet, sınırlı sanayi.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir enerji, diaspora ile entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - İklim değişikliğine uyum için uluslararası desteklerin artırılması.
 - Tarım ve turizm sektörlerinin sürdürülebilir hale getirilmesi.
 - Diaspora yatırımlarının ülkeye yönlendirilmesi.
 - Dijital dönüşüm ve eğitim yatırımlarının artırılması.

Samoa – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,86	0,92	0,97
Kişi başına GSYH (\$)	4.250	4.500	4.700
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,2	4,5	4,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,2	7,5	6,0
İşsizlik oranı (%)	8,7	8,5	8,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–6,0	–5,5	–5,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,75	0,80	0,82
Kamu borcu / GSYH (%)	49,0	48,0	47,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,5	–3,2	–3,0
Nüfus (bin kişi)	202	204	206
Yoksulluk oranı (%)	22,0	21,8	21,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,707	0,708	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	7,2	7,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,62	0,63	0,63
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	55	54	54
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,3	2,3	2,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Samoa'nın ordusu yoktur; güvenlik polis teşkilatı ve bölgesel güvenlik iş birlikleri ile sağlanmaktadır. Ekonomisi büyük ölçüde tarım, turizm, işçi dövizleri ve dış yardımlara dayalıdır.

SAN MARİNO GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

San Marino, Avrupa'nın güneyinde, İtalya toprakları içerisinde yer alan dünyanın en küçük ve en eski cumhuriyetlerinden biridir. 301 yılında kurulduğu kabul edilmektedir. Avrupa Birliği üyesi olmamakla birlikte AB ile yakın ekonomik ve siyasi ilişkilere sahiptir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli küçük bir ekonomidir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu düşük seviyededir; bütçe dengesi genellikle sağlanmaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Seramik, tekstil, bankacılık ve küçük ölçekli sanayi öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şarap, zeytin ve buğday üretimi vardır; gıda ithalatına kısmen bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ihtiyacını büyük ölçüde ithalatla karşılamaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** İtalya en büyük ticaret ortağıdır; turizm önemli gelir kaynağıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 34 bin nüfusa sahiptir.
- **Eğitim:** Eğitim sistemi gelişmiş ve yüksek standarttır.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi mevcuttur; yaşam beklentisi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** İtalyan kültürüyle büyük benzerlik taşır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve motorsporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı çok düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Düzenli ordusu yoktur; küçük sembolik askeri birlikler mevcuttur. Güvenlik İtalya ile iş birliği içinde sağlanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; AB ile iş birliği önemlidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İtalya ile tamamen çevrilidir.
- **Küresel Aktörler:** İtalya en önemli stratejik ortaktır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Avrupa Konseyi ve diğer bölgesel örgütlerin üyesidir; AB ile özel anlaşmaları vardır.
- **Diaspora:** İtalya ve Avrupa'da küçük San Marino diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Küçük ölçekli çevresel sorunlar; karbon ayak izinin düşürülmesi hedeflenmektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman ve su kaynakları sınırlıdır.
- **Tarım:** Zeytin ve üzüm üretimi öne çıkmaktadır.
- **Enerji:** Enerji ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji projeleri geliştirilmiştir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; İtalya ile iş birliği yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Dijital altyapı gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz gelişmemiştir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite düşük; AB projeleriyle desteklenmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Kendi havalimanı yoktur; en yakın merkez İtalya'daki Rimini Havalimanı'dır.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent San Marino şehri ve çevresinde modern altyapı vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; “Büyük ve Genel Konsey” yasama organıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Dokuz belediye (castelli) üzerinden yerel yönetim yapılmaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok düşüktür.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Siyasi istikrar, düşük suç oranı, turizm, AB ile yakın ilişkiler.
- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, enerji ve gıda ithalat bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Turizmin çeşitlendirilmesi, dijital dönüşüm, çevre dostu kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Turizmde sürdürülebilirlik ve çeşitliliğin artırılması.
 - Dijitalleşme ve teknoloji yatırımlarının güçlendirilmesi.
 - Enerji bağımlılığını azaltacak yenilenebilir projelere odaklanılması.
 - İtalya ve AB ile ekonomik iş birliklerinin genişletilmesi.

San Marino – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	1,9	2,0	2,1
Kişi başına GSYH (\$)	55.000	57.000	58.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,5	2,0	1,8
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,8	5,5	3,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	5,8	5,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+3,0	+3,2	+3,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	2,5	2,6	2,7

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kamu borcu / GSYH (%)	86,0	85,0	84,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Nüfus (bin kişi)	33	34	34
Yoksulluk oranı (%)	6,0	5,8	5,7
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,880	0,882	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	8,2	8,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,76	0,77	0,77
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	69	70	70
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,3	0,3	0,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: San Marino'nun ordusu yoktur; güvenlik ve savunma **İtalya ile yapılan özel düzenlemeler** kapsamında sağlanmaktadır. Ekonomisi büyük ölçüde **bankacılık, turizm ve serbest ticaret** faaliyetlerine dayalıdır.

SÃO TOMÉ VE PRÍNCIPE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

São Tomé ve Príncipe Demokratik Cumhuriyeti, Orta Afrika kıyılarında, Gine Körfezi'nde yer alan küçük bir ada devletidir. 1975'te Portekiz'den bağımsızlığını kazanmıştır. Afrika'nın en küçük ikinci ülkesi olan São Tomé ve Príncipe, doğal güzellikleri ve kakao üretimiyle tanınmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli küçük ada ekonomisidir; büyüme dış yardımlar ve turizme dayalıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; borç yükü yüksektir.
- Sanayi ve Üretim:** Tarımsal üretim (kakao, kahve) ve küçük ölçekli gıda işleme öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kakao en önemli ihracat ürünüdür; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol keşifleri umut vericidir; enerji üretimi sınırlı, ithalata bağımlıdır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Portekiz, Nijerya ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 230 bin nüfusa sahiptir.

- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %92 civarındadır; eğitim altyapısı sınırlıdır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi yetersizdir; bulaşıcı hastalıklar yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Portekizce resmi dildir; medya özgürlüğü sınırlı ölçüde vardır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak istikrarlıdır; siyasi çekişmeler zaman zaman sorun yaratmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk sistemi Portekiz hukukuna dayalıdır; kapasite sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli güvenlik güçlerine sahiptir; dış yardımlara bağımlıdır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Ada devleti olduğundan kara sınırı yoktur; en yakın ülkeler Nijerya, Gabon ve Ekvator Ginesi'dir.
- **Küresel Aktörler:** Portekiz ile tarihi bağlar sürmektedir; Çin, Nijerya ve AB ülkeleri yatırımcıdır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, CPLP (Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu) üyesidir.
- **Diaspora:** Portekiz ve Angola'da önemli São Tomé diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve ormansızlaşma tehdit oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlarla kaplıdır; biyolojik çeşitlilik yüksektir.
- **Tarım:** Kakao, kahve ve tropikal meyveler en önemli ürünlerdir.
- **Enerji:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; yenilenebilir enerji projeleri geliştirilmesi hedeflenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** İnternet erişimi düşük seviyededir; mobil iletişim yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** São Tomé Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Liman altyapısı sınırlıdır; ithalat ve ihracatta kritik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent São Tomé'de altyapı gelişmektedir; kırsalda yetersizlikler sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Yarı başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, kakao üretimi, genç nüfus, biyolojik çeşitlilik.
- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, gıda ve enerji ithalat bağımlılığı, altyapı eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, enerji güvenliği, sürdürülebilir tarım ve turizm.
- **Politika Önerileri:**
 - Kakao ve tarım sektöründe modernleşme yatırımlarının artırılması.
 - Yenilenebilir enerji projelerinin geliştirilmesi.
 - Sağlık ve eğitim altyapısının güçlendirilmesi.
 - Çevre koruma ve sürdürülebilir turizm politikalarının uygulanması.

São Tomé ve Príncipe – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,55	0,58	0,60
Kişi başına GSYH (\$)	2.300	2.350	2.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,8	2,5	2,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	14,0	12,0	10,0
İşsizlik oranı (%)	12,0	11,8	11,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-17,0	-16,0	-15,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,40	0,42	0,44
Kamu borcu / GSYH (%)	97,0	95,0	94,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,3	-3,0
Nüfus (bin kişi)	239	242	245
Yoksulluk oranı (%)	30,0	29,5	29,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,625	0,627	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,8	5,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,47	0,48	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	45	45	45
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,5	4,5	4,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

SENEGAL GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Senegal Cumhuriyeti, Batı Afrika’da Atlas Okyanusu kıyısında yer alan, siyasi istikrarı ve bölgesel diplomatik rolüyle öne çıkan bir devlettir. 1960’ta Fransa’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Demokratik geleneği ve bölgesel iş birlikleri sayesinde Afrika’da istikrarlı ülkelerden biri olarak görülmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; son yıllarda %5-6 civarında büyüme kaydetmektedir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artmaktadır; dış yardımlar ve krediler ekonomide önemli rol oynamaktadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, kimya, çimento ve inşaat sektörü öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Yer fıstığı, pamuk, darı ve pirinç üretimi stratejiktir; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz ve petrol rezervleri yeni keşfedilmiştir; güneş ve rüzgâr enerjisi yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Fransa, Çin, Hindistan ve ECOWAS ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 18 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %55 civarındadır; eğitim altyapısı geliştirilmekte, özellikle kız çocuklarının eğitimi teşvik edilmektedir.
- **Sağlık:** Sağlık hizmetleri gelişmekte; bulaşıcı hastalıklar ve yetersiz altyapı sorun oluşturmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Fransızca resmi dil, Wolof ise yaygın konuşulan dildir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; milli takım Afrika ve dünya çapında başarı göstermektedir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genelde istikrarlıdır; Casamance bölgesinde ayrılıkçı hareketler zaman zaman sorun yaratmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Sahel bölgesindeki radikal gruplar potansiyel tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; bölgesel barış operasyonlarına katkı sunmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişim sürecindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Moritanya, Mali, Gine ve Gambiya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Fransa en önemli stratejik partnerdir; Çin ve Türkiye yatırımları artmaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS ve Frankofon Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa ve Avrupa’da geniş Senegal diasporası bulunmaktadır; havaleler ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, iklim değişikliği ve kıyı erozyonu başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman varlığı azalmakta; su kaynakları kırsal bölgelerde sınırlıdır.
- **Tarım:** Yer fıstığı üretimi ülkenin tarım ekonomisinin temelidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (güneş, rüzgâr) hızla artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık ve telekomünikasyon hızla yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji hazırlık aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Dakar merkezli ulaştırma ağı modernleşmektedir; demiryolu kapasitesi sınırlıdır.
- **Havayolu:** Blaise Diagne Uluslararası Havalimanı bölgesel bir merkezdir.
- **Denizyolu:** Dakar Limanı Batı Afrika’nın en stratejik limanlarından biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Dakar’da modern altyapı projeleri sürmektedir; kırsalda eksiklikler vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kaynaklara sahiptir; yerelleşme süreci devam etmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Demokratik istikrar, stratejik konum, diaspora desteği, tarımsal potansiyel.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, düşük eğitim seviyesi, sağlık altyapısı eksiklikleri, Casamance sorunu.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, sosyal kalkınma, bölgesel entegrasyon.
- **Politika Önerileri:**
 - Eğitim ve sağlık altyapısının güçlendirilmesi.
 - Tarımda modernleşme ve gıda güvenliğinin sağlanması.

- Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların uygulanması.
- Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
- Diaspora ile ekonomik iş birliklerinin geliştirilmesi.

Senegal – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	27,7	28,8	32,0
Kişi başına GSYH (\$)	1.570	1.600	1.750
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,2	4,1	8,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,7	5,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	3,6	3,5	3,4
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–10,0	–9,0	–8,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	14,0	14,8	16,0
Kamu borcu / GSYH (%)	74,0	73,0	72,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–6,0	–5,5	–5,0
Nüfus (milyon kişi)	17,9	18,4	18,9
Yoksulluk oranı (%)	37,0	36,5	36,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,512	0,514	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,47	0,48	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	43	43	44
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,0	6,0	6,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,6	2,6	2,5

SEYŞELLER GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Seyşeller Cumhuriyeti, Hint Okyanusu’nda, Afrika kıtasının doğusunda yer alan 115 adadan oluşan küçük bir ada devletidir. 1976’da bağımsızlığını kazanmıştır. Stratejik deniz yollarına yakınlığı, turizm potansiyeli ve çevre politikalarıyla öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek-orta gelirli ada ekonomisidir; Afrika’nın en yüksek kişi başına gelire sahip ülkelerinden biridir.

- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** 2008'deki borç krizinden sonra mali disiplin güçlendirilmiş, IMF reformları uygulanmıştır.
- **Sanayi ve Üretim:** Balıkçılık, gıda işleme, turizm hizmetleri ve hafif sanayi öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, sebze ve tropikal meyveler üretilmektedir; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ihtiyacı büyük ölçüde ithal edilmektedir; güneş ve rüzgâr yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, BAE, Hindistan ve Çin başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 100 bin nüfusa sahiptir; Afrika'nın en küçük nüfuslu ülkesidir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95'in üzerindedir; eğitim altyapısı gelişmiştir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi vardır; bölgesel ortalamanın üzerindedir.
- **Kültür ve Medya:** Afrika, Asya ve Avrupa kültürlerinin harmanlandığı bir yapıya sahiptir; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve deniz sporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** İngiliz ve Fransız hukuk sistemlerinden etkilenmiştir; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; Hint Okyanusu'ndaki deniz güvenliğinde rol üstlenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Başlangıç aşamasındadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Madagaskar, Mauritius ve Doğu Afrika ülkelerine yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** Hindistan, Çin, Fransa ve BAE ile yakın ilişkiler sürdürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Commonwealth ve Hint Okyanusu Komisyonu üyesidir.
- **Diaspora:** Fransa ve İngiltere'de küçük Seyşeller diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve mercan kayalıklarının zarar görmesi en önemli tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları korunmaktadır; biyolojik çeşitlilik yüksektir.
- **Tarım:** Pirinç, sebze ve tropikal meyveler üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (güneş, rüzgâr) artırılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygın; e-devlet uygulamaları gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.

- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji hazırlık aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı sınırlıdır; demiryolu bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Seyşeller Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Victoria Limanı bölgesel ticaret için stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Victoria ve çevresinde altyapı gelişmiştir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük-orta seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri görece güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Turizm potansiyeli, yüksek okuryazarlık oranı, siyasi istikrar.
- **Zayıflıklar:** Küçük ekonomi, gıda ve enerji ithalat bağımlılığı, iklim değişikliğine kırılganlık.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir turizm, yenilenebilir enerji, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - İklim değişikliğine uyum için uluslararası desteklerin artırılması.
 - Yenilenebilir enerji projelerinin hızlandırılması.
 - Eğitim ve sağlık yatırımlarının sürdürülmesi.
 - Turizm sektöründe sürdürülebilirlik ilkelerinin güçlendirilmesi.

Seyşeller – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	1,9	2,0	2,1
Kişi başına GSYH (\$)	19.200	20.000	20.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,9	4,5	3,8
Enflasyon oranı (yıllık, %)	2,5	3,0	3,0
İşsizlik oranı (%)	3,4	3,2	3,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	−9,0	−8,5	−8,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	2,3	2,4	2,5
Kamu borcu / GSYH (%)	68,0	66,0	65,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	−1,8	−1,5	−1,5
Nüfus (bin kişi)	107	108	109
Yoksulluk oranı (%)	19,0	18,5	18,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,796	0,798	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Demokrasi Endeksi	7,2	7,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,59	0,60	0,60
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	55	55	55
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,5	4,4	4,4
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,2	1,2

SIERRA LEONE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Sierra Leone Cumhuriyeti, Batı Afrika’da Atlas Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1961’de Birleşik Krallık’tan bağımsızlığını kazanmıştır. 1990’larda yaşanan iç savaş sonrasında yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Elmas kaynaklarıyla tanınmasına rağmen, uzun yıllar yoksulluk, siyasi istikrarsızlık ve sağlık krizleriyle mücadele etmiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülke statüsündedir; büyüme madencilik ve tarıma dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış borç yüksektir ve IMF destek programlarına bağımlılık sürmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Madencilik (elmas, boksit, demir cevheri) ve gıda işleme öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç başta olmak üzere tarım halkın temel geçim kaynağıdır; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji altyapısı yetersizdir; hidroelektrik kapasite sınırlıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Belçika, Hindistan ve ECOWAS ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 9 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %43 civarındadır; eğitim altyapısı zayıftır.
- **Sağlık:** Ebola salgını ülkeyi derinden etkilemiştir; sağlık sistemi yetersizdir. Sıtma ve anne-çocuk ölümleri yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Çeşitli etnik gruplar kültürel çeşitlilik sunmaktadır; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; genç nüfus sporda aktiftir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** İç savaş sonrası istikrar sağlanmış olsa da yoksulluk ve işsizlik toplumsal gerilimlere yol açmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir; ancak bölgesel güvenlik riskleri mevcuttur.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; uluslararası destekle modernleşmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Gine ve Liberya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin, ABD ve Birleşik Krallık ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS ve Commonwealth üyesidir.
- **Diaspora:** ABD ve Birleşik Krallık'ta önemli Sierra Leone diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, toprak erozyonu ve iklim değişikliği sorunları vardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlı ölçüde kullanılmaktadır; orman kaybı artmaktadır.
- **Tarım:** Pirinç, manyok ve palm yağı üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik kapasite geliştirilmek istenmektedir; enerji arzı yetersizdir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi düşük seviyededir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı yetersizdir; demiryolu ağı çok sınırlıdır.
- **Havayolu:** Lungi Uluslararası Havalimanı başlıca merkezdir.
- **Denizyolu:** Freetown Limanı ülkenin en önemli ticaret kapısıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Freetown'da altyapı gelişmektedir; kırsalda ciddi eksiklikler vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği (elmas), genç nüfus, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, sağlık krizleri, düşük eğitim seviyesi, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Sosyal kalkınma, sağlık ve eğitim altyapısının güçlendirilmesi, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Elmas ve madencilik gelirlerinin şeffaf yönetilmesi.
 - Sağlık ve eğitim yatırımlarının artırılması.
 - Tarımda modern tekniklerin uygulanması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi.

Sierra Leone – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	4,1	4,4	4,6
Kişi başına GSYH (\$)	500	520	540
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,5	2,7	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	27,2	44,0	30,0
İşsizlik oranı (%)	4,5	4,6	4,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–13,0	–12,0	–11,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	3,0	3,1	3,2
Kamu borcu / GSYH (%)	80,0	79,0	78,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,5	–5,2	–5,0
Nüfus (milyon kişi)	8,4	8,6	8,8
Yoksulluk oranı (%)	43,0	42,5	42,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,477	0,478	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	4,5	4,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,42	0,42	0,43
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	34	34	34
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	5,0	5,0	5,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,9	1,0	1,0

SIRBİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Sırbistan Cumhuriyeti, Güneydoğu Avrupa’da Balkanlar’ın merkezinde yer alan kara ile çevrili bir devlettir. 2006’da Karadağ ile olan devlet birliğinin sona ermesiyle bağımsızlığını ilan etmiştir. Avrupa Birliği üyeliği için aday ülke statüsündedir. Stratejik konumu, tarihi mirası ve bölgesel politikadaki rolüyle dikkat çekmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi sanayi, tarım ve hizmetler sektörüne dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu sürdürülebilir düzeydedir; bütçe açıkları kontrol altındadır.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, makine, kimya, tekstil ve gıda işleme sektörleri öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, meyve-sebze, üzüm ve hayvancılık stratejik önemdedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Kömür, hidroelektrik ve yenilenebilir enerji kaynakları önemlidir; enerji ithalatına bağımlıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri, Çin, Rusya ve Türkiye başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 6,6 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim altyapısı güçlüdür; teknik üniversiteler öne çıkmaktadır.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; modernizasyon ihtiyacı vardır.
- **Kültür ve Medya:** Slav, Osmanlı ve Avrupa kültürlerinin etkisi görülmektedir; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, basketbol ve tenis popülerdir; uluslararası başarıları vardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genelde istikrarlıdır; ancak Kosova meselesi güvenlikte temel sorun alanıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri geliştirilmekte; AB süreci kapsamında reformlar sürmektedir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Orta ölçekli ve profesyonel bir orduya sahiptir; NATO üyeliği yoktur, tarafsızlık politikası izlenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; AB projeleriyle desteklenmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Kuzey Makedonya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Karadağ ve Kosova ile sınırları vardır.
- **Küresel Aktörler:** Rusya ve Çin ile yakın ilişkiler sürdürmektedir; AB üyelik süreci stratejik önceliklidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AGİT, Karadeniz Ekonomik İşbirliği ve diğer bölgesel örgütlere üyedir.
- **Diaspora:** Almanya, Avusturya, İsviçre ve ABD’de güçlü bir Sırp diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, ormansızlaşma ve atık yönetimi sorunları vardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları orta düzeydedir; Tuna ve Sava nehirleri stratejik su kaynaklarıdır.
- **Tarım:** Tahıl, mısır, üzüm ve meyve üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve kömür ağırlıklıdır; yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Mühendislik ve bilgi teknolojileri alanında kapasite gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet projeleri uygulanmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; AB iş birlikleri önemlidir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite artırılmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; Çin yatırımlarıyla demiryolu modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Belgrad Nikola Tesla Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; Tuna Nehri üzerinden ulaşım sağlanmaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Belgrad ve Novi Sad'da modern altyapı yatırımları sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkilidir; yerel yönetim kapasitesi gelişmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** AB süreciyle hukuk devleti reformları ileriletilmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, AB adaylığı, güçlü diaspora, tarım ve sanayi potansiyeli.
- **Zayıflıklar:** Kosova sorunu, yolsuzluk, enerji bağımlılığı, nüfusun yaşlanması.
- **Stratejik Hedefler:** AB entegrasyonu, ekonomik çeşitlilik, bölgesel barış ve istikrar.
- **Politika Önerileri:**
 - Kosova sorununa barışçıl ve sürdürülebilir çözüm aranması.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların hızlandırılması.
 - Enerji çeşitliliği ve yenilenebilir yatırımların artırılması.
 - AB uyum sürecinde yargı ve kamu yönetimi reformlarının güçlendirilmesi.

Sırbistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	68,7	74,0	78,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kişi başına GSYH (\$)	10.000	10.800	11.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,3	2,0	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	11,9	12,0	6,0
İşsizlik oranı (%)	9,4	9,0	8,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,0	-5,0	-4,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	73,0	76,0	78,0
Kamu borcu / GSYH (%)	56,0	55,0	54,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,1	-2,8	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	6,8	6,7	6,7
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,5	20,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,807	0,808	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,9	1,0	1,0
Demokrasi Endeksi	6,3	6,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,56	0,56	0,57
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	36	37
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,2	1,2	1,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,2	2,4	2,5

SİNGAPUR GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Singapur Cumhuriyeti, Güneydoğu Asya’da Malakka Boğazı’nın girişinde yer alan stratejik bir ada devletidir. 1965’te bağımsızlığını kazanmıştır. Küresel finans, ticaret ve lojistik merkezi olarak dünya ekonomisinde önemli bir rol oynamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; dünyanın en rekabetçi ekonomilerinden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu düşük; bütçe yönetimi disiplinli ve sürdürülebilirdir.
- **Sanayi ve Üretim:** Yarı iletkenler, biyoteknoloji, kimya ve ilaç sanayi öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim yok denecek kadar azdır; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt ithalatına bağımlıdır; temiz enerji yatırımlarına önem verilmektedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Dünyanın en büyük ticaret limanlarından birine sahiptir; Çin, Malezya, ABD ve AB başlıca ortaklardır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 6 milyon nüfusa sahiptir; çok etnikli ve çok kültürlü bir yapıya sahiptir.
- **Eğitim:** Dünyanın en güçlü eğitim sistemlerinden birine sahiptir; STEM alanında liderdir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi vardır; hizmet kalitesi çok yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Çin, Malay, Hint ve Batı kültürlerinin harmanlandığı bir yapıya sahiptir; medya sıkı denetim altındadır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, masa tenisi ve e-spor popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı çok düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Bölgesel terör tehditlerine karşı güçlü önlemler alınmaktadır.
- **Savunma:** Modern ve teknolojik donanımlı bir orduya sahiptir; zorunlu askerlik uygulanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Küresel ölçekte en güçlü siber güvenlik kapasitelerinden birine sahiptir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Malezya ve Endonezya ile deniz ve kara bağlantıları vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Çin, AB ve ASEAN ülkeleriyle güçlü ekonomik ve siyasi ilişkiler sürdürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN, Dünya Ticaret Örgütü ve APEC üyesidir.
- **Diaspora:** Malezya, Avustralya ve ABD’de geniş Singapur diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve kirlilik başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; Malezya’dan su ithalatı yapılmaktadır.
- **Tarım:** Gıda üretimi çok sınırlıdır; tarım teknolojileriyle kentsel tarım projeleri desteklenmektedir.
- **Enerji:** Temiz enerji ve verimlilik projeleri önceliklidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Dünyanın en yenilikçi ülkelerinden biridir; Ar-Ge yatırımları GSYH’nin %2,5’ini aşmaktadır.
- **Dijitalleşme:** “Akıllı Ulus” (Smart Nation) stratejisi ile dijitalleşmede küresel liderdir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Yapay zekâ, biyoteknoloji, robotik ve fintech alanlarında küresel öncüdür.
- **Siber Güvenlik:** Uluslararası standartlarda güçlü bir siber güvenlik altyapısı vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern metro (MRT) ve toplu taşıma sistemleri gelişmiştir.

- **Havayolu:** Changi Uluslararası Havalimanı dünyanın en işlek ve modern havalimanlarından biridir.
- **Denizyolu:** Singapur Limanı küresel ticaretin en önemli merkezlerinden biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Akıllı şehir teknolojileri, çevreci ulaşım ve sürdürülebilir kent planlaması uygulanmaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır; yürütme güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Merkezi yönetim baskındır; yerel yönetim sınırlıdır.
- **Şeffaflık:** Dünyanın en düşük yolsuzluk oranlarından birine sahiptir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Küresel finans ve lojistik merkezi, yüksek teknoloji kapasitesi, şeffaf yönetim, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, gıda ve enerji ithalat bağımlılığı, yaşlanan nüfus.
- **Stratejik Hedefler:** Teknoloji liderliği, sürdürülebilir kalkınma, bölgesel ve küresel finans merkezi rolünün güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji ve gıda güvenliği için uzun vadeli stratejilerin uygulanması.
 - Demografik sorunlara karşı aile politikalarının geliştirilmesi.
 - Yapay zekâ ve biyoteknoloji yatırımlarının artırılması.
 - ASEAN ve küresel ticaret ağlarındaki liderliğin sürdürülmesi.

Singapur – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	466	500	515
Kişi başına GSYH (\$)	82.800	87.000	88.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,8	1,1	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,1	4,8	3,5
İşsizlik oranı (%)	2,2	2,0	2,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+17,0	+15,0	+15,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	1.200	1.230	1.250
Kamu borcu / GSYH (%)	168,0	167,0	166,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	−0,9	−0,5	−0,5
Nüfus (milyon kişi)	5,64	5,70	5,75
Yoksulluk oranı (%)	12,0	11,8	11,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,939	0,940	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,9	2,0	2,0
Demokrasi Endeksi	6,2	6,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,81	0,82	0,82

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	83	83	84
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,2	0,2	0,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,2	3,3	3,3

SURİYE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Suriye Arap Cumhuriyeti, Batı Asya’da Doğu Akdeniz kıyısında yer alan bir devlettir. 1946’da bağımsızlığını kazanmıştır. 2011’de başlayan iç savaş ülkeyi siyasi, ekonomik ve sosyal açıdan derin bir krize sürüklemiştir. Günümüzde ülke topraklarının bir kısmı rejim, muhalif gruplar, Kürt güçleri ve yabancı aktörlerin kontrolündedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Savaş öncesi orta gelirli ülkeyken, bugün ekonomisi büyük ölçüde çökmüş durumdadır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi iflas noktasındadır; dış borç yüksektir.
- Sanayi ve Üretim:** Sanayi tesislerinin büyük kısmı savaşta tahrip olmuştur; petrol, tekstil ve gıda işleme sınırlı ölçekte sürmektedir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl ve pamuk üretimi savaş nedeniyle düşmüştür; gıda güvenliği kritik seviyededir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğalgaz sahalarının önemli kısmı farklı grupların kontrolündedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Yaptırımlar nedeniyle dış ticaret büyük ölçüde kısıtlanmıştır; İran, Rusya ve bazı Asya ülkeleriyle sınırlı ticaret yapılmaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Savaş öncesi 22 milyon olan nüfus günümüzde yaklaşık 18 milyona düşmüştür; milyonlarca Suriyeli mülteci durumundadır.
- Eğitim:** Eğitim sistemi ağır darbe almıştır; birçok okul kullanılamaz durumdadır.
- Sağlık:** Sağlık altyapısı çökmüştür; salgın hastalık riski yüksektir.
- Kültür ve Medya:** Kültürel miras büyük zarar görmüştür; medya devlet ve grupların kontrolündedir.
- Gençlik ve Spor:** Spor faaliyetleri büyük ölçüde durmuş durumdadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** İç savaş sürmektedir; farklı gruplar arasında çatışmalar devam etmektedir.
- Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri yoktur; yargı bağımsızlığı ortadan kalkmıştır.
- Terörle Mücadele:** DEAŞ ve radikal gruplara karşı mücadele sürmektedir.
- Savunma:** Ordu, Rusya ve İran desteğiyle varlığını sürdürmektedir.

- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; rejim kontrolüne dayalıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Türkiye, Irak, Ürdün, Lübnan ve İsrail ile kara sınırına sahiptir.
- **Küresel Aktörler:** Rusya ve İran rejimin başlıca destekçileridir; ABD ve Batı ülkeleri yaptırımlar uygulamaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM üyesidir; Arap Birliği üyeliği askıya alınmış, 2023'te yeniden kabul edilmiştir.
- **Diaspora:** Türkiye, Lübnan, Ürdün, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde milyonlarca Suriyeli bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Savaşın yıkıcı etkileri, çölleşme ve iklim değişikliği ülkeyi olumsuz etkilemektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları kritik seviyededir; Fırat Nehri ülkenin can damarıdır.
- **Tarım:** Tahıl, pamuk ve zeytin üretimi savaş öncesine göre büyük ölçüde azalmıştır.
- **Enerji:** Petrol sahalarının parçalı kontrolü enerji üretimini kısıtlamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite yok denecek kadar azalmıştır.
- **Dijitalleşme:** Telekom altyapısı zayıftır; internet erişimi rejim kontrolündedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Bulunmamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Devlet kontrolü altında sınırlı kapasite mevcuttur.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı savaşta ağır hasar almıştır.
- **Havayolu:** Şam Uluslararası Havalimanı sınırlı işlevselliğe sahiptir.
- **Denizyolu:** Tartus ve Lazkiye limanları rejimin kontrolündedir.
- **Kentsel Altyapı:** Şehirler savaş nedeniyle büyük tahribat görmüştür.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi altında otoriter yönetim sürmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Ülke fiilen parçalı otorite yapısına sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik coğrafi konum, genç nüfus, enerji kaynakları.
- **Zayıflıklar:** İç savaş, ekonomik çöküş, insani kriz, uluslararası izolasyon.
- **Stratejik Hedefler:** Barışın tesisi, yeniden inşa, ekonomik toparlanma.
- **Politika Önerileri:**
 - Kapsamlı barış sürecinin uluslararası destekle yürütülmesi.
 - Yeniden inşa için bölgesel ve küresel iş birliklerinin artırılması.

- Mültecilerin güvenli dönüşünü sağlayacak sosyal politikaların uygulanması.
- Tarım ve enerji sektörlerinde yeniden yapılanmanın önceliklendirilmesi.

Suriye – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Savaş ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle veriler sınırlı ve tahminidir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	11,0	12,0	12,5
Kişi başına GSYH (\$)	600	630	640
Ekonomik büyüme oranı (%)	–3,5	–2,0	0,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	139,0	90,0	80,0
İşsizlik oranı (%)	50,0	48,0	47,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–12,0	–11,0	–10,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	4,5	4,8	5,0
Kamu borcu / GSYH (%)	140,0	145,0	150,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–8,0	–8,5	–8,0
Nüfus (milyon kişi)	21,1	21,3	21,5
Yoksulluk oranı (%)	90,0	89,0	88,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,549	0,550	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	1,1	1,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,24	0,23	0,23
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	13	13	13
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,0	4,0	4,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	5,0	5,2	5,2

SLOVAKYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Slovakya Cumhuriyeti, Orta Avrupa’da yer alan, 1993’te Çekoslovakya’nın barışçıl ayrılığıyla bağımsızlığını kazanmış bir devlettir. Avrupa Birliği ve NATO üyesidir. Stratejik coğrafi konumu ve sanayi üretimiyle Avrupa’nın önemli ekonomilerinden biri haline gelmiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek-orta gelirli ülke statüsündedir; sanayi odaklı büyüme sürmektedir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu AB ortalamaları çerçevesinde sürdürülebilir düzeydedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv sanayi (Volkswagen, Kia, Peugeot) ülkenin lokomotif sektörüdür; makine ve elektronik üretimi önemlidir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tahıl, patates, süt ürünleri ve şarap üretimi öne çıkmaktadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gazda Rusya'ya bağımlı olmakla birlikte nükleer enerji ve yenilenebilir kaynak yatırımları artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Almanya, Çekya, Polonya ve Avusturya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 5,4 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim altyapısı güçlüdür; teknik eğitim öne çıkmaktadır.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi AB standartlarının altında kalmaktadır.
- **Kültür ve Medya:** Slav ve Orta Avrupa kültürleri harmanlanmıştır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, buz hokeyi ve atletizm popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; suç oranı düşük seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri mevcuttur; yargı bağımsızlığı AB çerçevesinde korunmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; modernizasyon süreci devam etmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB ile uyumlu stratejiler uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çekya, Avusturya, Polonya, Macaristan ve Ukrayna ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB ve NATO çerçevesinde Almanya ve ABD en önemli partnerlerdir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Schengen Bölgesi üyesidir.
- **Diaspora:** Çekya, Almanya ve ABD'de Slovak diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Hava kirliliği, endüstriyel atıklar ve iklim değişikliği sorun oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Karpat Dağları ormanları stratejik önemdedir; su kaynakları bol ve kalitelidir.
- **Tarım:** Tahıl, patates ve üzüm üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Nükleer enerji ve yenilenebilir enerji yatırımları önceliklidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve sanayi iş birlikleriyle Ar-Ge yatırımları artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; AB fonlarıyla desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji AB ile uyumludur.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Orta Avrupa'nın lojistik koridorlarından biridir; demiryolu ağı modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Bratislava Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; Tuna Nehri üzerinden uluslararası taşımacılık yapılmaktadır.
- **Kentsel Altyapı:** Bratislava başta olmak üzere şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkin rol oynamaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir; AB reformlarıyla iyileştirmeler yapılmaktadır.
- **Hukuk Devleti:** AB standartlarına uyumlu hukuk sistemi vardır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, güçlü otomotiv sanayii, stratejik Orta Avrupa konumu.
- **Zayıflıklar:** Nüfus azalması, enerji bağımlılığı, sağlık sistemindeki yetersizlikler.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital dönüşüm, enerji çeşitliliği, sanayinin modernleşmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji bağımlılığını azaltacak yatırımların artırılması.
 - Sağlık altyapısının modernizasyonu.
 - Nüfusun yaşlanmasına karşı sosyal politikaların güçlendirilmesi.
 - Ar-Ge ve teknoloji yatırımlarının hızlandırılması.

Slovakya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	116	122	128
Kişi başına GSYH (\$)	21.300	22.400	23.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,8	1,1	2,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	12,1	10,9	6,0
İşsizlik oranı (%)	6,2	5,9	5,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-6,0	-4,5	-4,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	195	200	210
Kamu borcu / GSYH (%)	57,0	56,0	55,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,0	-5,0	-4,5
Nüfus (milyon kişi)	5,43	5,42	5,41
Yoksulluk oranı (%)	12,0	11,8	11,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,848	0,850	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,9	1,0	1,0
Demokrasi Endeksi	7,2	7,2	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,68	0,69	0,69
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	53	54	54
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,1	1,1	1,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,8	2,0	2,1

SLOVENYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Slovenya Cumhuriyeti, Orta Avrupa’da yer alan, 1991’de Yugoslavya’dan ayrılarak bağımsızlığını kazanmış bir devlettir. Avrupa Birliği ve NATO üyesidir. Adriyatik kıyısı, Alpler ve Orta Avrupa’ya açılan stratejik konumuyla bölgesel bir geçiş ülkesidir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; AB içinde istikrarlı ekonomilerden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu sürdürülebilir düzeydedir; bütçe yönetimi AB kurallarına uyumludur.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv yan sanayi, makine, ilaç, kimya ve turizm öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Süt ürünleri, şarap, tahıl ve meyve üretimi önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik, nükleer enerji ve yenilenebilir yatırımlar çeşitlendirilmiştir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Almanya, İtalya, Avusturya ve Hırvatistan başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 2,1 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Eğitim seviyesi yüksektir; üniversiteler AB standartlarında eğitim vermektedir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi mevcuttur; hizmet kalitesi AB ortalamasıdır.

- **Kültür ve Medya:** Orta Avrupa ve Balkan kültürleri birleşmiştir; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Kış sporları, basketbol ve futbol popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşük seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi çok düşük seviyededir.
- **Savunma:** NATO üyesidir; ordu küçük ama profesyoneldir.
- **Siber Güvenlik:** AB çerçevesinde güçlü kapasite geliştirilmiştir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İtalya, Avusturya, Macaristan ve Hırvatistan ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB ve NATO çerçevesinde Almanya, İtalya ve ABD ile yakın ilişkiler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, AB, NATO, OECD ve Schengen Bölgesi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Almanya ve Avusturya’da Sloven diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, orman yönetimi ve hava kirliliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar ülke yüzölçümünün yarısından fazlasını kaplamaktadır; su kaynakları bol ve kalitelidir.
- **Tarım:** Şarapçılık ve süt ürünleri öne çıkmaktadır.
- **Enerji:** Nükleer enerji, hidroelektrik ve yenilenebilir kaynaklar dengeli biçimde kullanılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve özel sektör Ar-Ge yatırımlarında aktiftir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetlerde ilerleme kaydedilmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** AB projeleri kapsamında gelişmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB standartlarına uyumlu güçlü altyapı vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Orta Avrupa’yı Adriyatik’e bağlayan koridor üzerinde güçlü karayolu ve demiryolu altyapısı vardır.
- **Havayolu:** Ljubljana Jože Pučnik Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Koper Limanı Adriyatik’te stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Ljubljana ve diğer büyük şehirlerde modern altyapı bulunmaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; AB standartlarına uyumludur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, stratejik konum, güçlü altyapı, çevre dostu politikalar.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, nüfusun yaşlanması, sınırlı doğal kaynaklar.
- **Stratejik Hedefler:** Dijital dönüşüm, enerji çeşitliliği, sürdürülebilir kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması.
 - Nüfusun yaşlanmasına karşı sosyal politikaların geliştirilmesi.
 - Dijital dönüşüm ve Ar-Ge yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - AB içinde bölgesel iş birliklerinin güçlendirilmesi.

Slovenya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	62,0	67,0	70,0
Kişi başına GSYH (\$)	29.400	31.800	33.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,5	1,5	2,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,8	7,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	4,0	3,9	3,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,5	-1,0	-0,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	120	125	130
Kamu borcu / GSYH (%)	69,0	68,0	67,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,7	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	2,11	2,10	2,10
Yoksulluk oranı (%)	13,0	12,8	12,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,918	0,919	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	2,0	2,1	2,1
Demokrasi Endeksi	7,5	7,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,74	0,74	0,75
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	56	56	57
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,5	0,5	0,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,3	1,3

SOLOMON ADALARI GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Solomon Adaları, Güney Pasifik'te yaklaşık 900 adadan oluşan bir ada devletidir. 1978'de Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Honiara'dır. Ülke, doğal kaynakları, balıkçılığı, tropikal ormanları ve jeostratejik konumuyla öne çıkar.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ekonomidir; ekonomik faaliyetler tarım, balıkçılık ve ormancılığa dayalıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi büyük ölçüde dış yardımlara ve hibelerle desteklenmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Ahşap, balık işleme, hindistancevizi ve kakao üretimi öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Taro, manyok, muz ve tatlı patates gibi temel gıdalar üretilir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Altın, boksit ve nikel madenleri bulunmaktadır; enerji ihtiyacı ithalata bağımlıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Avustralya, Japonya ve Güney Kore başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 750 bin; nüfusun çoğu kırsal alanlarda yaşamaktadır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %85 civarındadır; eğitim altyapısı gelişmektedir.
- **Sağlık:** Tropikal hastalıklar (sıtma, dengue) yaygındır; sağlık hizmetlerine erişim kısıtlıdır.
- **Kültür ve Medya:** Melanezyen, Polinezyen ve Mikronezyen kültürlerin birleşimi vardır; medya kapasitesi sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve rugby popülerdir; genç nüfus işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Etnik gerginlikler ve dönemsel huzursuzluklar yaşanabilmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Karma hukuk sistemi (geleneksel ve İngiliz hukuku) uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Ordu yoktur; güvenlik Avustralya ve bölgesel iş birlikleriyle desteklenir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; bölgesel destek programlarına ihtiyaç vardır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Papua Yeni Gine ve Vanuatu yakın komşularıdır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile diplomatik ilişkilerini 2019'da Tayvan'dan Çin'e kaydırmıştır; Avustralya ve Yeni Zelanda temel güvenlik ve kalkınma ortaklarıdır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Pasifik Adaları Forumu üyesidir.
- **Diaspora:** Avustralya ve Yeni Zelanda'da küçük bir Solomon Adaları diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve tropikal siklonlar en büyük risklerdir.

- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormansızlaşma ciddi bir sorundur; yağmur ormanları hızla azalmaktadır.
- **Tarım:** Kakao, palm yağı, hindistancevizi ve kök bitkileri tarımda öne çıkar.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kapasitesi sınırlıdır; güneş ve hidroelektrik yatırımları gündemdedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; uluslararası iş birlikleri önemlidir.
- **Dijitalleşme:** İnternet erişimi düşük seviyededir; mobil iletişim artmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite sınırlı; dış destek ve eğitim ihtiyacı vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Adalar arasında altyapı sınırlıdır; demiryolu yoktur.
- **Havayolu:** Honiara Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Adalar arası deniz ulaşımı kritik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Honiara dışında altyapı yetersizdir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi; İngiliz Milletler Topluluğu üyesidir.
- **Yerel Yönetimler:** Adalar arasında yerel yönetim ve şeflik sistemi etkilidir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları vardır; reform ihtiyacı devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, tarım ve balıkçılık potansiyeli, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Küçük ölçekli ekonomi, dış yardıma bağımlılık, etnik gerginlikler, iklim kırılganlığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, altyapı geliştirme, çevresel sürdürülebilirlik, dijital dönüşüm.
- **Politika Önerileri:**
 - Ormansızlaşmaya karşı sürdürülebilir ormancılık politikalarının uygulanması.
 - Tarım ve balıkçılık sektörlerinde katma değerli üretim kapasitesinin artırılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık reformlarının derinleştirilmesi.
 - Bölgesel iş birlikleriyle güvenlik ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi.

Solomon Adaları – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
----------	------	------	----------------

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	1,6	1,7	1,8
Kişi başına GSYH (\$)	2.200	2.300	2.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,5	2,5	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,8	4,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	5,5	5,4	5,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,2	-3,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	1,2	1,3	1,4
Kamu borcu / GSYH (%)	15,0	16,0	16,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,8	-2,6	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	0,72	0,74	0,75
Yoksulluk oranı (%)	25,0	24,8	24,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,564	0,565	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,46	0,46	0,47
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	43
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,5	3,5	3,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Solomon Adaları'nın ordusu yoktur; güvenlik **polis teşkilatı** ve bölgesel iş birlikleri ile sağlanır. Ekonomi büyük ölçüde **balıkçılık, ormancılık, tarım ve dış yardımlara** dayalıdır.

SOMALİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Somali Federal Cumhuriyeti, Afrika Boynuzu'nda stratejik bir konuma sahip olup, Aden Körfezi ve Hint Okyanusu'na kıyısı ile küresel deniz ticaret yolları üzerinde yer almaktadır. 1991'de merkezi yönetimin çökmesinden sonra uzun süre iç savaş ve kaos yaşamış, günümüzde ise kısmi federal yapıyla yeniden devlet kapasitesini inşa etme sürecindedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülkedir; ekonomi büyük ölçüde tarım, hayvancılık ve dış yardımlara dayanmaktadır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; IMF ve Dünya Bankası desteğiyle borç hafifletme programları yürütülmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Sanayi gelişmemiştir; küçük ölçekli gıda işleme ve inşaat faaliyetleri vardır.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Hayvancılık (deve, koyun, keçi) ve tahıl üretimi temel sektörlerdir; gıda güvenliği çok kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yenilenebilir enerji (güneş, rüzgâr) potansiyeli yüksektir; petrol ve doğalgaz rezervleri keşif aşamasındadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Başlıca ticaret ortakları BAE, Türkiye, Kenya ve Çin'dir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 18 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı çok yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %40 civarındadır; eğitim altyapısı çok zayıftır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi çok yetersizdir; anne-çocuk ölümleri yüksek, bulaşıcı hastalıklar yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Somalice resmi dil; İslam kültürü belirleyicidir. Medya büyük ölçüde parçalıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; gençler kültürel etkinliklerde aktiftir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Ülkede Al-Şebab başta olmak üzere silahlı gruplar ciddi tehdit oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; kabile ve şariat temelli sistemler öne çıkmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Al-Şebab'a karşı ulusal ordu ve Afrika Birliği Misyonu (ATMIS) operasyonları sürmektedir.
- **Savunma:** Ordu kapasitesi sınırlıdır; güvenlikte dış desteğe bağımlıdır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite yok denecek kadar azdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Etiyopya, Kenya ve Cibuti ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Türkiye, Katar, ABD ve Çin ülkeye yatırım ve yardım sağlamaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Arap Birliği ve İslam İşbirliği Teşkilatı üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Avrupa ve Orta Doğu'da büyük Somali diasporası bulunmaktadır; havaleler ekonomiye büyük katkı sağlar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kuraklık, çölleşme ve iklim değişikliği ülkenin en ciddi sorunlarından.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; kuraklık sık yaşanmaktadır.
- **Tarım:** Tarım ve hayvancılık ekonominin bel kemiğidir.
- **Enerji:** Fosil yakıt keşifleri umut verse de yenilenebilir enerjiye yönelim artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite çok sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık (EVC Plus gibi) yaygın; internet erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite bulunmamaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı zayıftır; demiryolu altyapısı yoktur.
- **Havayolu:** Mogadişu Aden Adde Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Mogadişu ve Berbera limanları stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Mogadişu’da yeniden inşa projeleri sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal sistem kurulmaya çalışılmaktadır; otorite parçalıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Federal eyaletler ve kabile yapıları güçlüdür.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri neredeyse uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik deniz konumu, genç nüfus, diaspora desteği, tarım ve enerji potansiyeli.
- **Zayıflıklar:** Süregelen iç savaş, terör tehdidi, yolsuzluk, sağlık ve eğitim yetersizlikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Barışın tesis edilmesi, devlet kapasitesinin güçlendirilmesi, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Ulusal barış sürecinin hızlandırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Tarım ve hayvancılığın modernize edilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarıyla enerji güvenliğinin sağlanması.
 - Diaspora yatırımlarının ülkeye çekilmesi.

Somali – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Ülkedeki iç çatışma ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle veriler sınırlı ve büyük ölçüde tahminidir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	7,6	8,1	8,5
Kişi başına GSYH (\$)	460	480	500
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,4	2,8	3,1
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,8	6,5	6,0
İşsizlik oranı (%)	19,0	18,8	18,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-11,0	-10,5	-10,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	5,2	5,5	5,8
Kamu borcu / GSYH (%)	79,0	77,0	75,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,8	-2,5	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	16,8	17,2	17,6
Yoksulluk oranı (%)	70,0	69,5	69,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,361	0,363	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	1,5	1,5	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,21	0,22	0,22
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	12	11	11
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	8,0	8,0	8,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,3	1,3

SRI LANKA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti, Hint Okyanusu’nda Hindistan’ın güneyinde yer alan ada devletidir. 1948’de İngiltere’den bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Sri Jayawardenepura Kotte, en büyük kenti Kolombo’dur. Jeostratejik konumu, limanları ve tarihi ticaret yollarındaki rolü ile Güney Asya’da önemli bir merkezdir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke; 2022’de yaşanan borç krizi ve ekonomik çöküş sonrası IMF destekli toparlanma süreci sürmektedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu GSYH’nin %100’ünü aşmıştır; borç yapılandırma ve mali disiplin programları yürütülmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Tekstil, çay, kauçuk, gıda işleme ve turizm öne çıkan sektörlerdir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Çay, kauçuk, pirinç, hindistancevizi ve baharat stratejik ürünlerdir; gıda güvenliği dönemsel kırılganlık göstermektedir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ithalatına bağımlıdır; hidroelektrik ve güneş enerjisi yatırımları artırılmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Hindistan, Çin, ABD ve AB en önemli ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 22 milyon; etnik olarak Sinhala, Tamil ve Müslüman topluluklardan oluşur.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %92’dir; Güney Asya’nın en gelişmiş eğitim sistemlerinden biridir.
- Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi mevcuttur; ekonomik kriz ilaç ve malzeme tedarikinde sorun yaratmıştır.
- Kültür ve Medya:** Budist, Hindu, Müslüman ve Hristiyan kültürleri birleşmiştir; medya görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Kriket ulusal spor niteliğindedir; voleybol ve futbol da popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** İç savaş (1983–2009) sonrası Tamil bölgelerinde barış korunmaya çalışılmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti prensipleri uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı görece güçlüdür.
- **Terörle Mücadele:** Tamil Kaplanları'nın (LTTE) sona ermesiyle büyük tehdit kalmamıştır; ancak dönemsel radikal tehditler mevcuttur.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; iç güvenlik ve deniz güvenliğine odaklanır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal strateji hazırlıkları vardır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** En yakın komşusu Hindistan'dır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile altyapı yatırımları (liman, otoyol) öne çıkmaktadır; Hindistan stratejik destek sağlar; ABD ve AB ekonomik ilişkilerde önemlidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, SAARC ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Tamil diasporası Kanada, İngiltere ve Avustralya'da; Sinhala diasporası ise Orta Doğu'da yoğunlaşmıştır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, ormansızlaşma, toprak erozyonu ve sel riskleri önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Tropikal ormanlar ve su kaynakları tarım için kritiktir.
- **Tarım:** Pirinç, çay, kauçuk ve baharat üretimi öne çıkar.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve güneş yatırımlarıyla enerji bağımlılığı azaltılmaya çalışılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler bölgesel düzeyde gelişmiştir; teknoloji yatırımları artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık ve e-devlet uygulamaları yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Altyapı güçlendirilmektedir; uluslararası iş birlikleri sürmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiş; demiryolu modernizasyonu sürmektedir.
- **Havayolu:** Bandaranaike Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Kolombo Limanı Güney Asya'nın en yoğun limanlarından biridir.
- **Kentsel Altyapı:** Büyük şehirlerde kentsel dönüşüm ve altyapı projeleri sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler hizmetlerde önemli rol oynar.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.

- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti prensipleri kısmen güçlüdür; ancak siyasi baskılar yaşanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Jeostratejik konum, turizm, tarım (özellikle çay), eğitim düzeyi.
- **Zayıflıklar:** Borç krizi, enerji ithalat bağımlılığı, siyasi istikrarsızlık, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik toparlanma, enerji çeşitlendirmesi, sürdürülebilir kalkınma, toplumsal uyum.
- **Politika Önerileri:**
 - Borç krizinin sürdürülebilir şekilde çözülmesi ve mali disiplinin güçlendirilmesi.
 - Tarımda verimlilik artırıcı ve gıda güvenliğini sağlayıcı yatırımlar.
 - Yenilenebilir enerji kapasitesinin artırılması.
 - Eğitim-istihdam uyumunun güçlendirilmesi, genç işsizliğin azaltılması.
 - Şeffaflık ve yolsuzlukla mücadelede kurumsal reformların uygulanması.

Sri Lanka – Temel Göstergeler (2022–2024)

- (Not: 2022’de ağır borç krizi ve temerrüt yaşanmıştır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	74,3	84,4	91,0
Kişi başına GSYH (\$)	3.360	3.780	4.050
Ekonomik büyüme oranı (%)	-7,8	-2,3	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	46,4	12,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	5,0	4,8	4,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,9	-0,5	-0,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	31,0	32,0	34,0
Kamu borcu / GSYH (%)	119,0	115,0	110,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-9,6	-8,0	-7,0
Nüfus (milyon kişi)	22,2	22,1	22,0
Yoksulluk oranı (%)	25,0	24,5	24,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,782	0,783	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,1	0,1	0,1
Demokrasi Endeksi	6,2	6,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,52	0,51	0,51
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	34	34
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,7	2,7	2,7
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,9	2,0	2,0

SUDAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Sudan Cumhuriyeti, Kuzeydoğu Afrika’da, Kızıldeniz kıyısında yer alan stratejik bir devlettir. 2011’de Güney Sudan’ın ayrılmasıyla topraklarının ve petrol gelirlerinin önemli bir kısmını kaybetmiştir. 2019’da uzun süreli yönetim sona ermiş, ardından siyasi geçiş süreci başlamış ancak darbeler ve iç çatışmalar ülkeyi istikrarsızlığa sürüklemiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük gelirli ülkedir; enflasyon ve işsizlik çok yüksektir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; dış borç yüksektir, IMF destek programlarına bağımlıdır.
- **Sanayi ve Üretim:** Tarımsal üretim, tekstil, gıda işleme ve küçük ölçekli sanayi öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk, yer fıstığı, sorgum ve buğday üretimi önemlidir; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol rezervlerinin büyük kısmı Güney Sudan’da kalmıştır; altın madenciliği stratejik gelir kaynağıdır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, BAE, Suudi Arabistan ve Mısır başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 46 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %60 civarındadır; eğitim altyapısı yetersizdir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi çok zayıftır; salgın hastalıklar ve yetersiz altyapı yaygındır.
- **Kültür ve Medya:** Arap ve Afrika kültürleri birleşmiştir; medya sıkı denetim altındadır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** 2023’ten itibaren ordu ile paramiliter Hızlı Destek Kuvvetleri (HDK) arasındaki çatışmalar ülkeyi iç savaş ortamına sürüklemiştir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Bölgesel radikal gruplar ve iç savaş ortamı güvenliği tehdit etmektedir.
- **Savunma:** Ordu ve HDK arasındaki çatışmalar merkezi devlet otoritesini zayıflatmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite çok sınırlıdır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Mısır, Libya, Çad, Orta Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Etiyopya ve Eritre ile sınırı vardır.

- **Küresel Aktörler:** Çin en büyük yatırımcıdır; Rusya ve Körfez ülkeleriyle iş birlikleri öne çıkmaktadır. ABD ve AB ile ilişkiler zayıftır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Arap Birliği ve IGAD üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa, Körfez ülkeleri ve ABD’de geniş Sudan diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, iklim değişikliği ve su kaynaklarının azalması başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Nil Nehri su kaynaklarının bel kemiğidir; tarım için kritik önemdedir.
- **Tarım:** Pamuk, sorgum, susam ve yer fıstığı üretimi öne çıkar.
- **Enerji:** Altın madenciliği ve hidroelektrik enerji önemlidir; fosil yakıt üretimi sınırlıdır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; araştırma altyapısı zayıftır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim artmaktadır; internet erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişmemiştir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı yetersizdir; savaş nedeniyle birçok yol kullanılamaz haldedir.
- **Havayolu:** Hartum Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Kızıldeniz kıyısındaki Port Sudan stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Hartum ve büyük şehirlerde altyapı ağır hasar görmüştür.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal sistem kağıt üzerinde vardır; fiilen iç savaş ve çoklu otorite yapısı hakimdir.
- **Yerel Yönetimler:** Yerel yönetimler zayıf kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk çok yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, genç nüfus, tarım potansiyeli, altın rezervleri.
- **Zayıflıklar:** İç savaş, siyasi istikrarsızlık, gıda güvensizliği, yolsuzluk.
- **Stratejik Hedefler:** Barışın tesisi, devlet kapasitesinin yeniden inşası, ekonomik çeşitlilik.
- **Politika Önerileri:**
 - Barış görüşmelerinin hızlandırılması ve uluslararası arabuluculuk mekanizmalarının desteklenmesi.
 - Tarım ve gıda güvenliği politikalarının güçlendirilmesi.
 - Altın ve doğal kaynak gelirlerinin şeffaf yönetilmesi.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Diaspora katkılarının ülke kalkınmasına yönlendirilmesi.

Sudan – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Ülkede 2023'te başlayan iç savaş nedeniyle veriler büyük ölçüde tahmini ve belirsizdir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	51,7	46,0	45,0
Kişi başına GSYH (\$)	1.050	920	880
Ekonomik büyüme oranı (%)	0,5	-12,0	-4,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	138,0	250,0	150,0
İşsizlik oranı (%)	19,0	20,0	21,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-8,0	-9,0	-9,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	12,0	10,0	9,5
Kamu borcu / GSYH (%)	180,0	190,0	195,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-7,0	-8,0	-8,5
Nüfus (milyon kişi)	46,2	47,5	48,8
Yoksulluk oranı (%)	55,0	60,0	62,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,508	0,505	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	2,0	1,5	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,30	0,25	0,25
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	22	20	19
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,5	7,0	7,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,5	3,5	3,8

SURINAM GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Surinam Cumhuriyeti, Güney Amerika'nın kuzey kıyısında, Atlantik Okyanusu'na açılan küçük bir devlettir. 1975'te Hollanda'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Etnik çeşitliliği, doğal kaynakları ve stratejik konumu ile dikkat çekmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi dalgalı seyir izlemektedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; yüksek borç ve enflasyon sorunları yaşanmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Altın madenciliği, boksit, petrol ve tarım ürünleri işleme öne çıkmaktadır.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, muz, kakao ve tropikal meyveler üretimi stratejik önemdedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve altın en önemli gelir kaynaklarıdır; hidroelektrik enerji üretimi yüksektir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hollanda, ABD ve Karayip ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 600 bin nüfusa sahiptir; etnik yapısı Hindistan, Afrika, Çin, Java ve yerli halklardan oluşur.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95 civarındadır; eğitim altyapısı gelişmektedir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi sınırlı kapasitededir; kırsalda erişim zayıftır.
- **Kültür ve Medya:** Çok etnikli kültürel yapı toplumsal çeşitlilik sağlar; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve atletizm popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genellikle istikrarlıdır; yolsuzluk ve organize suçlar sorun oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk sistemi Hollanda hukukundan etkilenmiştir; kapasite sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ölçekli bir orduya sahiptir; güvenlik bölgesel iş birlikleriyle desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Guyana, Brezilya ve Fransız Guyanası ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Hollanda en önemli ekonomik ortaklardır; ABD ile ilişkiler de önemlidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, CARICOM, Güney Amerika Ulusları Birliği (UNASUR) ve İslam İşbirliği Teşkilatı üyesidir.
- **Diaspora:** Hollanda'da geniş Surinam diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Tropikal ormanların korunması, yasa dışı madencilik ve iklim değişikliği sorun oluşturmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Yüzölçümünün büyük kısmı tropikal ormanlarla kaplıdır; tatlı su kaynakları zengindir.
- **Tarım:** Pirinç ve muz üretimi stratejiktir.
- **Enerji:** Hidroelektrik enerji üretiminde yüksek kapasiteye sahiptir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygındır; internet altyapısı gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz gelişmemiştir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite düşük seviyededir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı sınırlıdır; demiryolu sistemi bulunmamaktadır.
- **Havayolu:** Johan Adolf Pengel Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Paramaribo Limanı ticarete stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Paramaribo’da altyapı gelişmiş; kırsalda zayıftır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği, hidroelektrik potansiyeli, kültürel çeşitlilik, diaspora desteği.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, küçük ekonomi, kırılgan kamu maliyesi.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlilik, tarım ve enerji sektörlerinin geliştirilmesi, şeffaf yönetim.
- **Politika Önerileri:**
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf ve sürdürülebilir yönetilmesi.
 - Tarımın modernize edilerek ihracat kapasitesinin artırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısının geliştirilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların uygulanması.

Surinam – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	3,6	4,1	4,3
Kişi başına GSYH (\$)	6.100	6.800	7.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,5	2,5	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	52,0	41,0	30,0
İşsizlik oranı (%)	9,5	9,3	9,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–12,0	–10,0	–9,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	6,0	6,5	6,8
Kamu borcu / GSYH (%)	120,0	118,0	115,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–6,0	–5,5	–5,0
Nüfus (milyon kişi)	0,59	0,60	0,61
Yoksulluk oranı (%)	46,0	45,0	44,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,726	0,727	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Demokrasi Endeksi	6,1	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,47	0,47	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	39	40	40
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,7	6,6	6,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,1	1,1	1,1

SUUDİ ARABİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Suudi Arabistan Krallığı, Arap Yarımadası'nın en büyük ülkesi olup İslam dünyasının merkezi konumundadır. Mekke ve Medine'ye ev sahipliği yapması nedeniyle dini açıdan özel bir statüye sahiptir. 1932'de kurulmuş olan krallık, petrol zenginliğiyle küresel enerji piyasalarında kritik rol oynamaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; dünyanın en büyük petrol ihracatçısıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi güçlüdür; bütçe gelirleri büyük ölçüde enerji sektöründen sağlanır.
- Sanayi ve Üretim:** Petrol, petrokimya, alüminyum, çelik ve inşaat sektörleri öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Çöl iklimi nedeniyle tarım sınırlıdır; gıda güvenliği ithalata bağımlıdır.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Dünyanın en büyük petrol rezervlerinden birine sahiptir; Vision 2030 kapsamında yenilenebilir enerji yatırımları (güneş, rüzgâr, hidrojen) artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, ABD, Hindistan, Japonya ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 36 milyon nüfusa sahiptir; yabancı işçi nüfusu önemli bir orana sahiptir.
- Eğitim:** Eğitim altyapısı gelişmiştir; yükseköğretimde mühendislik ve İslami ilimler öne çıkar.
- Sağlık:** Sağlık sistemi modernleşmiştir; bölgesel standartların üzerindedir.
- Kültür ve Medya:** Katı dini kurallar son yıllarda esnetilmektedir; medya devlet kontrolündedir.
- Gençlik ve Spor:** Nüfusun büyük bölümü gençtir; futbol ve motor sporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; siyasi muhalefet kısıtlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Şeriat temelli hukuk sistemi uygulanmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** El Kaide ve DEAŞ gibi gruplara karşı etkin mücadele yürütülmektedir.
- **Savunma:** Dünyanın en yüksek savunma bütçelerinden birine sahiptir; modern silah sistemleriyle donatılmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Stratejik yatırımlar yapılmaktadır; bölgesel liderlik hedeflenmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Ürdün, Irak, Kuveyt, Katar, BAE, Umman ve Yemen ile kara sınırına sahiptir.
- **Küresel Aktörler:** ABD, Çin ve Rusya ile ilişkiler önemlidir; OPEC+ çerçevesinde küresel enerji dengelerinde belirleyici rol oynamaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Birliği, İİT, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ve OPEC üyesidir.
- **Diaspora:** Yurt dışı diasporası sınırlı olsa da ülkede geniş bir yabancı işçi nüfusu vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Çölleşme, su kıtlığı ve iklim değişikliği başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları çok sınırlıdır; deniz suyu arıtımıyla ihtiyaç karşılanmaktadır.
- **Tarım:** Hurma üretiminde dünya liderlerindendir; buğday ve sebze üretimi desteklenmektedir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji ve yeşil hidrojen projeleri önceliklidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Vision 2030 çerçevesinde teknoloji yatırımları artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve akıllı şehir projeleri (ör. Neom City) yürütülmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Yapay zekâ, robotik ve uzay programları geliştirilmekte; ulusal stratejiler uygulanmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Uluslararası standartlarda güçlü altyapı geliştirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern otoyol ağı vardır; hızlı tren projeleri (Riyad-Cidde hattı) uygulanmaktadır.
- **Havayolu:** Riyad, Cidde ve Dammam uluslararası havalimanları bölgesel merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Kızıldeniz ve Basra Körfezi limanları enerji ihracatında stratejik önemlidir.
- **Kentsel Altyapı:** Mega projelerle (Neom, Kral Abdullah Ekonomi Şehri) modernleşme hızla sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Mutlak monarşiyle yönetilmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Yerel idareler sınırlı yetkilere sahiptir.

- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları olsa da reform çalışmaları yürütülmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri şeriat temelli çerçevede uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Enerji kaynakları, finansal gücü, İslam dünyasındaki merkezi rolü, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Petrol bağımlılığı, su kıtlığı, siyasi özgürlüklerin sınırlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonominin çeşitlendirilmesi, enerji dönüşümü, bölgesel liderlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Vision 2030 kapsamındaki reformların hızlandırılması.
 - Yenilenebilir enerji ve yeşil hidrojen yatırımlarına öncelik verilmesi.
 - Eğitim ve Ar-Ge'ye daha fazla kaynak aktarılması.
 - Su güvenliği için sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesi.
 - Bölgesel barış ve istikrar için diplomatik girişimlerin artırılması.

Suudi Arabistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (trilyon \$)	1,11	1,07	1,05
Kişi başına GSYH (\$)	31.900	30.500	29.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,7	–0,8	2,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	2,5	2,3	2,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	5,8	5,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+13,6	+8,0	+6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	375	355	360
Kamu borcu / GSYH (%)	24,0	25,0	26,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+2,5	–2,0	–1,5
Nüfus (milyon kişi)	36,0	36,5	37,0
Yoksulluk oranı (%)	14,0	13,8	13,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,875	0,876	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,9	1,0	1,0
Demokrasi Endeksi	1,9	1,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,55	0,55	0,56
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	51	52	52
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,1	1,1	1,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	7,4	7,0	6,8

ŞİLİ GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Şili Cumhuriyeti, Güney Amerika'nın batısında, Pasifik kıyısında uzun ve dar bir coğrafyaya sahip ülkedir. 1818'de İspanya'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Demokratik yapısı, istikrarlı ekonomisi ve doğal kaynaklarıyla Latin Amerika'nın önde gelen ülkelerindendir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek-orta gelirli ülke statüsündedir; Latin Amerika'nın en rekabetçi ekonomilerinden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi görece güçlüdür; borç oranı sürdürülebilir seviyededir.
- **Sanayi ve Üretim:** Bakır madenciliği ülkenin lokomotif sektörüdür; ayrıca şarap, gıda işleme, balıkçılık ve ormancılık öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şarap, meyve (üzüm, elma, kivi), sebze ve deniz ürünleri ihracatta önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Dünya bakır rezervlerinin büyük bölümüne sahiptir; lityum rezervleri stratejik önemdedir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, ABD, AB ve Latin Amerika ülkeleriyle güçlü ticaret bağları vardır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 19,5 milyon nüfusa sahiptir; şehirleşme oranı %85'in üzerindedir.
- **Eğitim:** Eğitim altyapısı gelişmiştir; yükseköğrenim güçlüdür ancak eşitsizlikler vardır.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi mevcuttur; özel sektör güçlüdür, erişimde eşitsizlikler yaşanır.
- **Kültür ve Medya:** Latin, yerli (Mapuche) ve Avrupa etkileri birleşmiştir; medya özgürlüğü görece güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; tenis ve rodeo da öne çıkmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genellikle istikrarlıdır; toplumsal protestolar zaman zaman yoğunlaşmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızlığı korunmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal terör tehdidi düşük seviyededir; yerli Mapuche hareketleri dönemsel gerilim yaratmaktadır.
- **Savunma:** Profesyonel ve modern bir orduya sahiptir; bölgesel ölçekte caydırıcı güçtür.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; devlet stratejileri uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Arjantin, Bolivya ve Peru ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve ABD en önemli ticaret ortaklarıdır; AB ve Asya-Pasifik ülkeleriyle ilişkiler güçlüdür.

- **Uluslararası Örgütler:** BM, OECD, Pasifik İttifakı, CELAC ve DTÖ üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Arjantin ve Avrupa’da önemli Şili diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Depremler, kuraklık, iklim değişikliği ve orman yangınları başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman alanları genişler; su kaynakları tarım ve enerji için kritiktir.
- **Tarım:** Şarap, meyve ve sebze üretimi ihracatın temelini oluşturur.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji (özellikle güneş ve rüzgâr) yatırımlarında Latin Amerika liderlerindendir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri gelişmektedir; maden teknolojileri ve astronomi öne çıkar.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital altyapı hızla gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; teknoloji girişimleri desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji uygulanmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; demiryolu ağı sınırlıdır.
- **Havayolu:** Santiago Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Valparaíso ve San Antonio limanları stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Santiago ve büyük şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler etkin çalışmaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düşük seviyededir; şeffaflık güçlüdür.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Zengin doğal kaynaklar, güçlü madencilik sektörü, siyasi istikrar, AB ve OECD üyeliği.
- **Zayıflıklar:** Sosyal eşitsizlikler, su kıtlığı, deprem riski.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir kalkınma, dijital ekonomi, sosyal eşitliğin güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Sosyal politikalarla gelir dağılımındaki eşitsizliklerin azaltılması.
 - Su yönetimi ve iklim değişikliğine uyum projelerinin artırılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Maden gelirlerinin çeşitlendirilmiş ekonomik yatırımlara yönlendirilmesi.

Şili – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	310	335	350
Kişi başına GSYH (\$)	15.800	16.800	17.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,4	0,2	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	11,6	7,8	4,0
İşsizlik oranı (%)	7,9	8,5	8,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	−9,0	−4,0	−3,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	195	200	210
Kamu borcu / GSYH (%)	37,0	38,0	38,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	−1,8	−2,0	−2,0
Nüfus (milyon kişi)	19,6	19,7	19,8
Yoksulluk oranı (%)	10,8	10,5	10,3
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,855	0,857	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	8,2	8,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,72	0,73	0,73
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	67	66	66
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	4,6	4,7	4,7
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,9	1,9	1,9

TACİKİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tacikistan Cumhuriyeti, Orta Asya’da denize kıyısı olmayan dağlık bir devlettir. 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmış, 1992-1997 yılları arasında iç savaş yaşamıştır. Günümüzde siyasi istikrar otoriter bir yönetimle sağlanmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; ekonomi büyük ölçüde işçi havalelerine dayanmaktadır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; Çin’e karşı dış borç bağımlılığı artmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Alüminyum üretimi ve hidroelektrik enerji öne çıkar; sanayi kapasitesi sınırlıdır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk, tahıl, meyve-sebze üretimi stratejik önemdedir.

- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Zengin hidroelektrik potansiyeli vardır; Rogun Barajı ülkenin en büyük enerji projesidir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Rusya, Kazakistan ve Özbekistan başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 10 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %99'dur; ancak eğitim kalitesi Sovyet sonrası dönemde gerilemiştir.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi zayıftır; kırsalda erişim sorunludur.
- **Kültür ve Medya:** Fars kültürünün etkisi güçlüdür; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve güreş popülerdir; genç nüfus işsizlik nedeniyle göç etmektedir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Siyasi istikrar otoriter yöntemlerle korunmaktadır; muhalefet sınırlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıftır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal gruplar ve Afganistan kaynaklı tehditler mevcuttur.
- **Savunma:** Küçük ölçekli ama bölgesel destekle güçlendirilen bir orduya sahiptir; Rusya ile yakın askeri iş birliği vardır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç seviyesindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Afganistan, Çin, Kırgızistan ve Özbekistan ile sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Rusya ve Çin en önemli stratejik partnerlerdir; ABD ve AB ile ilişkiler sınırlıdır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Şanghay İşbirliği Örgütü, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) ve Bağlantısızlar Hareketi üyesidir.
- **Diaspora:** Rusya'da büyük bir Tacik diasporası vardır; işçi havaleleri GSYH'nin %30'undan fazlasını oluşturur.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, toprak erozyonu ve su kaynaklarının paylaşımı sorun yaratmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Amu Derya ve Panj nehirleri su kaynaklarının bel kemiğidir.
- **Tarım:** Pamuk, tahıl ve meyve üretimi öne çıkar.
- **Enerji:** Hidroelektrik enerji ülke için stratejik önemdedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; Sovyet döneminden kalan altyapı kullanılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygındır; internet erişimi sınırlı ve pahalıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz mevcut değildir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite çok sınırlıdır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Dağlık coğrafya nedeniyle ulaşım zordur; Çin yatırımlarıyla yollar modernize edilmektedir.
- **Havayolu:** Duşanbe Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent Duşanbe’de modernleşme projeleri vardır; kırsalda yetersizlik sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; yürütme güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Yerel yönetim kapasitesi sınırlıdır; merkeziyetçi yapı baskındır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik jeopolitik konum, hidroelektrik potansiyeli, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, işsizlik, yolsuzluk, dış borç bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Enerji üretiminde bölgesel liderlik, ekonomik çeşitlenme, göç bağımlılığının azaltılması.
- **Politika Önerileri:**
 - Hidroelektrik projelerinin hızlandırılması.
 - Tarımda modernleşme ve gıda güvenliğinin güçlendirilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların yapılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına yatırım yapılması.
 - Diaspora gelirlerine bağımlılığın azaltılması için sanayi yatırımlarının artırılması.

Tacikistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	11,4	12,7	13,5
Kişi başına GSYH (\$)	1.160	1.270	1.330
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,0	7,5	6,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,3	7,5	7,0
İşsizlik oranı (%)	7,5	7,3	7,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–3,5	–3,0	–2,8
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	6,5	7,0	7,3
Kamu borcu / GSYH (%)	45,0	44,0	43,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–2,0	–1,8	–1,5
Nüfus (milyon kişi)	9,9	10,1	10,3
Yoksulluk oranı (%)	27,0	26,5	26,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,660	0,663	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	1,9	1,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,41	0,42	0,42
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	24	25	25
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,5	2,5	2,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,1	1,1	1,1

TANZANYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, Doğu Afrika’da Hint Okyanusu kıyısında yer alan stratejik bir devlettir. 1964’te Tanganika ve Zanzibar’ın birleşmesiyle kurulmuştur. Doğal kaynakları, turizm potansiyeli ve bölgesel rolüyle Afrika’nın yükselen ülkelerindendir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülke statüsündedir; son yıllarda %5-6 arası büyüme göstermektedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; altyapı yatırımları nedeniyle borçlanma artmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Madencilik (altın, elmas, tanzanit), tarımsal ürün işleme, çimento ve tekstil öne çıkmaktadır.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, kahve, çay, pamuk ve şeker üretimi stratejik önemdedir; tarım ekonominin %25’ini oluşturur.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz rezervleri vardır; hidroelektrik kapasite geliştirilmekte, yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hindistan, Kenya, Güney Afrika ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 65 milyon nüfusa sahiptir; genç nüfus oranı yüksektir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %80 civarındadır; kırsalda eğitim erişimi sorunludur.
- Sağlık:** Sıtma ve HIV/AIDS temel sağlık sorunlarıdır; sağlık sistemi gelişme aşamasındadır.
- Kültür ve Medya:** Swahili ulusal kimliğin merkezindedir; medya görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; atletizm de yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak istikrarlıdır; ancak kıyı bölgelerinde radikal gruplar potansiyel tehdit oluşturmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Somali bağlantılı gruplara karşı önlemler alınmaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; bölgesel barış operasyonlarına katkı sağlar.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kenya, Uganda, Ruanda, Burundi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Zambiya, Mozambik ve Malavi ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Hindistan en önemli yatırımcılar arasındadır; ABD ve AB ile ilişkiler gelişmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Doğu Afrika Topluluğu (EAC) ve Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa ve Kuzey Amerika'da Tanzanya diasporası mevcuttur.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, iklim değişikliği ve vahşi yaşamın korunması başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Serengeti ve Kilimanjaro bölgeleri biyolojik çeşitlilik açısından stratejiktir; su kaynakları bol ancak yönetim sorunludur.
- **Tarım:** Mısır, kahve ve çay üretimi ekonomide kritik öneme sahiptir.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve doğal gaz projeleri enerji üretiminde önemli rol oynamaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık (M-Pesa) yaygın; internet erişimi artmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji oluşturulma aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmektedir; Çin yatırımlarıyla demiryolu modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Darüselam Julius Nyerere Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Darüselam ve Zanzibar limanları bölgesel ticaret için stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Darüselam başta olmak üzere şehirlerde altyapı yatırımları sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynaklar, genç nüfus, turizm potansiyeli (Serengeti, Kilimanjaro, Zanzibar), bölgesel rol.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, sağlık ve eğitimde altyapı eksiklikleri, enerji bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir büyüme, enerji çeşitlendirmesi, sosyal kalkınma.
- **Politika Önerileri:**
 - Tarım ve madencilik sektörlerinin modernize edilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların uygulanması.
 - Bölgesel ticaret ve entegrasyon projelerinin desteklenmesi.

Tanzanya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	75,0	79,0	84,0
Kişi başına GSYH (\$)	1.180	1.210	1.250
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,6	5,2	5,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	4,3	4,0	4,0
İşsizlik oranı (%)	2,9	2,8	2,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–6,5	–6,0	–5,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	27,0	28,5	30,0
Kamu borcu / GSYH (%)	41,0	40,0	39,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,5	–3,2	–3,0
Nüfus (milyon kişi)	63,5	65,0	66,5
Yoksulluk oranı (%)	26,0	25,8	25,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,549	0,551	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	5,1	5,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,45	0,46	0,46
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	39	40	40
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,0	6,0	6,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,1	1,1	1,1

TAYLAND GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tayland Krallığı, Güneydoğu Asya’da stratejik bir konuma sahip olup, ASEAN’ın önemli bir üyesidir. Hiçbir zaman sömürge olmamış olmasıyla bölgesinde farklı bir tarihe sahiptir. Turizm, sanayi ve tarımsal üretimiyle Asya’nın önde gelen orta-yüksek gelirli ekonomilerindendir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke statüsündedir; ASEAN’ın en büyük ikinci ekonomilerinden biridir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir seviyededir; bütçe açıkları pandemi sonrası artmıştır.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, elektronik, petrokimya, gıda işleme ve tekstil öne çıkan sektörlerdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, kauçuk, deniz ürünleri ve tropikal meyve üretiminde dünya liderleri arasındadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz, hidroelektrik ve yenilenebilir enerji yatırımları mevcuttur.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Japonya, ABD ve ASEAN ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 70 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaya başlamaktadır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95’in üzerindedir; üniversite sistemi gelişmiştir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sigortası modeli uygulanmaktadır; bölgesel ölçekte güçlüdür.
- **Kültür ve Medya:** Budizm toplumsal yaşamda belirleyicidir; medya özgürlüğü sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, tekvando ve Muay Thai popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Güney bölgelerde Müslüman azınlıkla hükümet arasında gerilimler sürmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı tartışmalıdır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal gruplara karşı güvenlik operasyonları yapılmaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli modern bir orduya sahiptir; sık sık askeri darbelerle siyasette belirleyici olmuştur.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ASEAN içinde koordinasyon sağlanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Myanmar, Laos, Kamboçya ve Malezya ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin, Japonya ve ABD en önemli stratejik partnerlerdir; ASEAN çerçevesinde bölgesel liderlik rolü üstlenmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN, APEC ve Dünya Ticaret Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Avustralya ve Avrupa’da Tayland diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, hava kirliliği ve iklim değişikliği başlıca tehditlerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Mekong Nehri ve tropikal ormanlar ülke için stratejik önemdedir.
- **Tarım:** Pirinç ve kauçuk dünya çapında stratejik ürünlerdir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır; enerji güvenliği için çeşitlilik hedeflenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve sanayi iş birlikleri güçlenmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-ticaret, mobil ödeme sistemleri ve e-devlet hizmetleri gelişmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; Çin ve Japonya ile iş birlikleri önemlidir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji uygulanmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiştir; Çin yatırımlarıyla hızlı tren projeleri yürütülmektedir.
- **Havayolu:** Bangkok Suvarnabhumi ve Don Mueang havalimanları bölgesel merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Laem Chabang Limanı stratejik ticaret merkezidir.
- **Kentsel Altyapı:** Bangkok'ta metro ve toplu taşıma altyapısı gelişmektedir; şehirleşme hızla artmaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi altında parlamenter sistem uygulanmaktadır; ancak askeri vesayet güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı yetkilere sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik coğrafi konum, güçlü tarım ve sanayi, turizm potansiyeli, ASEAN içindeki merkezi rol.
- **Zayıflıklar:** Askeri müdahaleler, yolsuzluk, güney bölgelerdeki etnik-dini çatışmalar, yaşlanan nüfus.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir kalkınma, enerji çeşitliliği, demokratikleşmenin güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Yolsuzlukla mücadele ve demokratik reformların hızlandırılması.
 - Tarım ve sanayi modernizasyonu ile ihracat kapasitesinin artırılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının teşvik edilmesi.
 - Güney bölgelerde toplumsal barışı sağlayacak kapsayıcı politikaların uygulanması.

Tayland – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	495	543	580
Kişi başına GSYH (\$)	7.100	7.700	8.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,6	1,9	2,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	6,1	1,6	2,3
İşsizlik oranı (%)	1,4	1,0	1,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–3,5	+3,0	+2,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	570	600	620
Kamu borcu / GSYH (%)	61,0	60,0	59,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,8	–3,0	–2,8
Nüfus (milyon kişi)	70,2	70,6	71,0
Yoksulluk oranı (%)	6,3	6,2	6,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,800	0,802	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,2	1,2	1,3
Demokrasi Endeksi	6,7	6,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,49	0,49	0,50
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	35	35
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,6	2,5	2,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,3	1,3	1,3

TAYVAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tayvan (Çin Cumhuriyeti), Doğu Asya’da yer alan, yüksek teknoloji üretimi ve demokratik yapısıyla öne çıkan bir ada devletidir. Çin Halk Cumhuriyeti tarafından kendi toprağı olarak görülse de fiilen bağımsız yönetilmektedir. ABD ve bazı ülkelerle gayriresmî diplomatik ilişkiler sürdürmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli ülke statüsündedir; dünyanın önde gelen teknoloji ve ihracat ekonomilerindendir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi güçlüdür; bütçe açıkları yönetilebilir düzeydedir.
- Sanayi ve Üretim:** Yarı iletkenler (TSMC liderliğinde), elektronik, bilişim, kimya ve makine üretimi stratejiktir.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, çay, sebze ve meyve üretimi vardır; gıda ithalatı önemlidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Enerji ihtiyacının büyük kısmını ithalatla karşılamaktadır; nükleer ve yenilenebilir enerjiye yatırım yapılmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, ABD, Japonya, AB ve ASEAN ülkeleri en önemli ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 23,5 milyon nüfusa sahiptir; nüfus yaşlanmaktadır.
- **Eğitim:** Asya'nın en güçlü eğitim sistemlerinden biridir; mühendislik ve teknoloji alanında liderdir.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi vardır; hizmet kalitesi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Çin kültürü ile demokratik değerler harmanlanmıştır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Beyzbol, basketbol ve e-spor popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranı düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Modern ve teknolojik donanımlı bir orduya sahiptir; zorunlu askerlik yeniden güçlendirilmiştir. Çin'den gelen askeri tehdit ana güvenlik kaygısıdır.
- **Siber Güvenlik:** Gelişmiş kapasiteye sahiptir; Çin kaynaklı siber tehditlere karşı öncelikli strateji izlenmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çin, Japonya ve Filipinler'e deniz yoluyla komşudur.
- **Küresel Aktörler:** ABD en büyük stratejik ortağıdır; Çin ile ilişkiler gergindir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM üyesi değildir; Dünya Ticaret Örgütü ve APEC gibi kuruluşlarda yer almaktadır.
- **Diaspora:** ABD, Kanada ve Güneydoğu Asya'da Tayvan diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Tayfunlar, deprem riski ve iklim değişikliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar korunmaktadır; su kaynakları sınırlı ve baskı altındadır.
- **Tarım:** Pirinç, çay ve meyve üretimi önemlidir.
- **Enerji:** Fosil yakıt ithalatına bağımlı; yenilenebilir enerji projeleri hızlandırılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Yarı iletken ve yüksek teknoloji araştırmalarında dünya lideridir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet, akıllı şehirler ve dijital altyapı gelişmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Yapay zekâ, biyoteknoloji ve yeşil teknolojilerde küresel liderlik hedeflenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Çin tehdidi nedeniyle ileri düzey siber güvenlik altyapısı kurulmuştur.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modern karayolu ağı vardır; hızlı tren (HSR) altyapısı gelişmiştir.
- **Havayolu:** Taipei Taoyuan Uluslararası Havalimanı Asya'nın önemli merkezlerindendir.
- **Denizyolu:** Kaohsiung Limanı dünyanın en işlek limanları arasındadır.
- **Kentsel Altyapı:** Taipei ve Kaohsiung modern altyapıya sahiptir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemiyle yönetilmektedir; demokratik ve çok partili yapı mevcuttur.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler ve yerel yönetimler güçlüdür.
- **Şeffaflık:** Dünyanın en düşük yolsuzluk seviyelerine sahip Asya ülkelerinden biridir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Yüksek teknoloji üretimi, demokratik istikrar, güçlü eğitim ve sağlık sistemi, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Enerji ve gıda ithalat bağımlılığı, Çin'den gelen askeri ve diplomatik baskı, nüfusun yaşlanması.
- **Stratejik Hedefler:** Teknoloji liderliğini sürdürmek, savunma kapasitesini güçlendirmek, enerji çeşitliliğini artırmak.
- **Politika Önerileri:**
 - Çin'den gelen baskılara karşı uluslararası iş birliklerinin güçlendirilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Nüfus yaşlanmasına karşı aile politikalarının uygulanması.
 - Yarı iletken ve yüksek teknoloji sektörlerindeki liderliğin korunması.

Tayvan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	760	770	790
Kişi başına GSYH (\$)	32.600	32.800	33.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,6	1,3	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,0	2,5	2,0
İşsizlik oranı (%)	3,7	3,5	3,4
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+14,0	+13,0	+12,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	907	880	910
Kamu borcu / GSYH (%)	28,0	27,5	27,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,5	-2,3	-2,0
Nüfus (milyon kişi)	23,5	23,4	23,4
Yoksulluk oranı (%)	1,5	1,5	1,4

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,915	0,916	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	3,6	3,7	3,7
Demokrasi Endeksi	8,9	8,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,79	0,79	0,80
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	68	68	69
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,6	0,6	0,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,4	2,5	2,6

TOGO GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Togo Cumhuriyeti, Batı Afrika’da Gine Körfezi kıyısında yer alan dar sahil şeridinde sahip bir devlettir. 1960’ta Fransa’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Bölgesel ticaret koridoru üzerinde bulunması ve Lomé Limanı’nın derin su kapasitesi nedeniyle lojistik açıdan stratejik konumdadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ekonomi; büyüme son yıllarda altyapı ve liman yatırımlarıyla desteklenmektedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artış eğilimindedir; IMF ve bölgesel finans kurumlarıyla programlar yürütülmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Fosfat madenciliği, çimento, gıda işleme, tekstil ve inşaat malzemeleri öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk, kahve, kakao, manyok ve mısır temel ürünlerdir; kırsal yoksulluk ve iklim şokları gıda güvenliğini etkiler.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Elektrik üretimi sınırlıdır; ithalat ve bağımsız güç projeleriyle karşılanır. Güneş ve rüzgâr için potansiyel yüksektir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Lomé, Sahel’e (Burkina Faso, Mali, Nijer) giden yükler için aktarma kapısıdır; AB, Çin, Hindistan ve bölge ülkeleri başlıca ortaklardır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 9 milyon; genç nüfus oranı yüksektir ve şehirleşme artmaktadır.
- Eğitim:** Okuryazarlık artış eğiliminde; kırsal-kentsel kalite farkı sürer.
- Sağlık:** Birincil sağlık hizmetleri yetersiz; anne-çocuk ölümleri ve sıtma önemli sorunlardır.
- Kültür ve Medya:** Çok etnikli yapı; Fransızca resmi dildir. Medya ortamı görece sınırlıdır.
- Gençlik ve Spor:** Futbol en yaygın spordur; genç işsizliği belirgin bir politika alanıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kuzey bölgelerinde Sahel kaynaklı aşırılık ve sınır ötesi tehditlere karşı teyakkuz sürmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Reformlar gündemdedir; kapasite ve erişim sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Sınır güvenliği ve istihbarat iş birlikleri güçlendirilmektedir.
- **Savunma:** Küçük-orta ölçekli ordu; iç güvenlik ve sınır gözetimine odaklıdır.
- **Siber Güvenlik:** Kurumsal kapasite başlangıç düzeyindedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Gana, Burkina Faso ve Benin ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB, Çin ve Hindistan ekonomik ortak; bölgesel olarak ECOWAS içinde aktif rol oynar.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, ECOWAS, UEMOA ve Frankofon Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa ve Kuzey Amerika'da önemli diaspora mevcuttur; havaleler ekonomiye katkı sağlar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, toprak erozyonu, kıyı erozyonu ve iklim değişikliği kırılganlık yaratır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman örtüsü gerilemektedir; kırsalda içme suyu ve sanitasyon erişimi sınırlıdır.
- **Tarım:** Küçük ölçekli aile tarımı hakim; iklim-dirençli tohum, sulama ve depolama yatırımları önceliklidir.
- **Enerji:** Güneş enerjisi ve mini-şebekeler kırsal elektrifikasyonda temel araçlardır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kurumsal kapasite sınırlı; uygulamalı mühendislik ve tarım teknolojileri odak noktasıdır.
- **Dijitalleşme:** Mobil penetrasyon yüksek; e-ödeme ve fintech yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Erken aşamadır; kamu hizmetlerinde veri temelli yaklaşımlar teşvik edilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal çerçeve oluşturulmakta; farkındalık ve yetkinlik artırımı gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Kuzey-güney koridoru bölgesel taşımacılık için kritiktir; demiryolu ağı sınırlı ve modernizasyon ihtiyacı vardır.
- **Havayolu:** Lomé Gnassingbé Eyadéma Uluslararası Havalimanı bölgesel aktarma noktasına dönüşmektedir.
- **Denizyolu:** Lomé Limanı, derin su kapasitesiyle Batı Afrika'da stratejik transshipment merkezidir.
- **Kentsel Altyapı:** Lomé'de yol, atık yönetimi ve su projeleri sürmektedir; iklim dayanıklılığı yatırımları öncelik taşır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi; yürütme güçlü ve merkezîdir.
- **Yerel Yönetimler:** Yerelleşme adımları atılmaktadır; mali ve teknik kapasite sınırlıdır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk ve hesap verebilirlik alanlarında iyileşme ihtiyacı devam etmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Yargı bağımsızlığı ve temel haklar alanında reform gündemi mevcuttur.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik liman ve lojistik konum, fosfat rezervleri, genç nüfus, bölgesel pazar erişimi.
- **Zayıflıklar:** Enerji ve altyapı açığı, sosyal göstergelerde kırılganlık, güvenlik risklerinin kuzeyde artışı.
- **Stratejik Hedefler:** Lojistik merkez rolünün güçlendirilmesi, tarımda verimlilik artışı, enerji dönüşümü ve sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması.
- **Politika Önerileri:**
 - Lomé Limanı etrafında serbest bölge/katma değerli üretim kümelenmelerinin geliştirilmesi.
 - Kırsal elektrifikasyon ve güneş enerjisi mini-şebekelerinin ölçeklenmesi.
 - İklim-dirençli tarım (sulama, depolama, kooperatifleşme) ve değer zinciri finansmanının yaygınlaştırılması.
 - Sağlık ve eğitimde temel hizmet kalitesinin artırılması; genç istihdam programlarının güçlendirilmesi.
 - Kuzey koridorunda sınır güvenliği ve sivil-kalkınma programlarının entegre yürütülmesi.

Togo – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	8,1	8,7	9,2
Kişi başına GSYH (\$)	940	990	1.030
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,8	5,3	5,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,5	6,2	5,5
İşsizlik oranı (%)	4,3	4,2	4,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–5,0	–4,8	–4,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	6,2	6,5	6,8
Kamu borcu / GSYH (%)	62,0	61,0	60,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–6,0	–5,5	–5,0
Nüfus (milyon kişi)	8,6	8,8	9,0
Yoksulluk oranı (%)	46,0	45,5	45,0
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,539	0,541	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Demokrasi Endeksi	3,5	3,5	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,44	0,45	0,45
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	30	30	30
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,5	6,5	6,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,8	2,8	2,8

TONGA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tonga Krallığı, Güney Pasifik'te Polinezya'da yer alan kalıtsal monarşidir. 1970'te resmen bağımsızlığını teyit etmiş, Commonwealth içinde yer almıştır. Ada ekonomisi, diasporadan gelen havaleler ve turizmle şekillenmektedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Küçük, açık ve dış şoklara duyarlı bir ekonomidir; büyüme turizm, inşaat ve kamu yatırımlarına bağlıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu sınırlı bütçe imkânları nedeniyle kısırlıdır; kalkınma kredileri ve hibeler önemlidir.
- Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, inşaat malzemeleri ve küçük ölçekli imalat öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kök bitkileri (taro, manyok), kabak (squash), vanilya, meyve; balıkçılık ve deniz ürünleri stratejiktir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yakıt ithalatına bağımlıdır; güneş ve rüzgâr potansiyeli yüksektir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Yeni Zelanda, Avustralya, Fiji ve Çin başlıca ortaklardır; diasporadan gelen havaleler GSYH'de önemli paya sahiptir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 100–110 bin; genç nüfus oranı yüksektir, şehirleşme sınırlıdır.
- Eğitim:** Okuryazarlık yüksek; ortaöğretime erişim güçlü, yükseköğretim için dış ülkelere gidiş yaygındır.
- Sağlık:** Bulaşıcı olmayan hastalıklar (obezite, diyabet) yüksektir; temel hizmetler kamu ağıyla sağlanır.
- Kültür ve Medya:** Polinezya kültürü ve Hristiyanlık belirleyicidir; medya küçük ölçekli ve sınırlı kaynaklıdır.
- Gençlik ve Spor:** Rugby ulusal kimliğin parçasıdır; genç işsizliği politika önceliğidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- İç Güvenlik:** Kamu düzeni genel olarak istikrarlı; afetler güvenlik ve lojistik riskleri artırır.

- **Adalet Sistemi:** Westminster etkili hukuk sistemi; kapasite kısıtları mevcuttur.
- **Terörle Mücadele:** Düşük tehdit seviyesi.
- **Savunma:** Küçük ölçekli Tonga Silahlı Kuvvetleri ve deniz unsurları mevcuttur; bölgesel iş birlikleriyle hareket eder.
- **Siber Güvenlik:** Başlangıç düzeyinde kurumsal yapı; kritik altyapı dayanıklılığı geliştirilmelidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fiji, Samoa ve Yeni Zelanda'ya nispi yakınlık.
- **Küresel Aktörler:** Yeni Zelanda ve Avustralya güvenlik ve kalkınmada birincil ortaklardır; Çin ve Japonya altyapı finansmanında aktiftir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, Pasifik Adaları Forumu ve ACP üyelikleri bulunmaktadır.
- **Diaspora:** Yeni Zelanda, Avustralya ve ABD'de geniş Tonga diasporası; havaleler kritik önemdedir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Tropikal siklonlar, deniz seviyesinin yükselmesi ve volkanik/tsunami riskleri yüksek; kıyı erozyonu yaygındır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Yeraltı suyu ve yağmur suyu hasadı önemlidir; tuzlanma riski artmaktadır.
- **Tarım:** İklim-dirençli tohum, sulama, depolama ve soğuk zincir yatırımları önceliklidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir payını artırma hedefi; ada şebekelerinde güneş-dizel hibrit modelleri yaygınlaşmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kurumsal kapasite sınırlı; uygulamalı tarım ve deniz bilimleri odaklı küçük programlar.
- **Dijitalleşme:** Mobil penetrasyon yüksek; denizaltı fiber kabloyla genişbant kapasitesi artmıştır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Erken aşama; kamu hizmetlerinde veri temelli karar destek çalışmaları başlatılmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Farkındalık, mevzuat ve CERT kapasitesinin güçlendirilmesi gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolları adalar arası ölçekli; demiryolu yoktur.
- **Havayolu:** Fua'amotu Uluslararası Havalimanı ana giriş kapısıdır; adalar arası havacılık sınırlıdır.
- **Denizyolu:** Nuku'alofa Limanı ve adalar arası deniz hatları kritik lojistik omurgadır.
- **Kentsel Altyapı:** Nuku'alofa'da içme suyu, atık su ve atık yönetimi projeleri iklim dayanıklılığı odağında sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi; son reformlarla seçilmiş temsilin payı artmıştır ancak yürütmede monarşik etki sürer.

- **Yerel Yönetimler:** Ada konseyleri sınırlı kaynakla hizmet sunar.
- **Şeffaflık:** Küçük ölçekli ekonomi; kamu mali yönetiminde kapasite artırımı ihtiyacı devam eder.
- **Hukuk Devleti:** Temel hak ve özgürlükler korunmakla birlikte kurumsal kapasite kısıtlıdır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Sosyal uyum, diaspora desteği, turizm ve balıkçılık potansiyeli, yenilenebilir enerji fırsatları.
- **Zayıflıklar:** Afetlere yüksek maruziyet, küçük pazar ölçeği, enerji ve gıda ithalat bağımlılığı, kamu borcu kırılganlığı.
- **Stratejik Hedefler:** İklim dayanıklılığı, enerji dönüşümü, tarımsal değer zincirlerinin güçlendirilmesi, dijital bağlantılılığın artırılması.
- **Politika Önerileri:**
 - Kıyı koruma, afet erken uyarı ve iklim-dirençli altyapı yatırımlarının ölçeklenmesi.
 - Güneş+depolama mini-şebekeleri ve kamu binalarında enerji verimliliği programları.
 - Tarımda soğuk zincir, paketleme ve ihracat standartlarının geliştirilmesi; balıkçılıkta sürdürülebilir filo yönetimi.
 - Diaspora tahvilleri ve havale-fintech çözümleriyle kalkınma finansmanının çeşitlendirilmesi.
 - Kamu mali yönetimi ve tedarik süreçlerinde şeffaflık ve veri odaklı karar alma kapasitesinin güçlendirilmesi.

Tonga – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,55	0,58	0,60
Kişi başına GSYH (\$)	5.200	5.400	5.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,7	2,4	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,5	6,8	6,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	5,8	5,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-12,0	-11,0	-10,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,45	0,47	0,49
Kamu borcu / GSYH (%)	43,0	42,0	41,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,5	-2,3	-2,0
Nüfus (bin kişi)	106	107	108
Yoksulluk oranı (%)	22,0	21,8	21,5
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,725	0,726	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	6,6	6,6	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,58	0,59	0,59

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	42
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,5	1,5	1,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

TRİNİDAD VE TOBAGO GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Trinidad ve Tobago Cumhuriyeti, Karayipler'in güneyinde Venezuela kıyılarına yakın konumlanan iki adadan oluşan bir devlettir. 1962'de bağımsızlığını kazanmış, 1976'da cumhuriyet olmuştur. Bölgesel ölçekte enerji üretimi, petrokimya ve LNG ihracatı ile öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek-orta/ yüksek gelirli ada ekonomisi; büyüme döngüsü enerji fiyatlarına duyarlıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi enerji gelirlerine bağlıdır; egemen varlık fonu ve orta vadeli mali kurallar önem taşır.
- Sanayi ve Üretim:** Doğal gaz, LNG, metanol, amonyak ve petrokimya; ayrıca gıda-ıçecek, inşaat malzemeleri ve yaratıcı endüstriler.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Şeker ve kakao tarihsel öneme sahip; güncel üretim sınırlı ve ithalata bağımlılık yüksektir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz temelli enerji sistemi; offshore sahalar ve LNG ihracatı kritik. Yenilenebilir (güneş) ve enerji verimliliği programları gündemdedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Başlıca pazarlar ABD, Latin Amerika ve Karayipler; bölgesel serbest liman ve sanayi bölgeleri yatırım çeker.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 1,5 milyon; kentleşme yüksek, etnik yapı Afrika ve Hint kökenli toplulukların dengesiyle çeşitlidir.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı yüksektir; teknik ve mesleki eğitim güçlendirilmektedir.
- Sağlık:** Kamu ağı yaygındır; bulaşıcı olmayan hastalıklar (obezite, diyabet, kardiyovasküler hastalıklar) yüksektir.
- Kültür ve Medya:** Kalipso, soca, karnaval ve çelik davul (steelpan) ile tanınır; medya ortamı görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Kriket ve futbol popüler; genç istihdam ve beceri programları önceliklidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Organize suç ve silahlı şiddet dönemsel yükselmektedir; kentsel alanlarda güvenlik öncelikli gündemdir.
- **Adalet Sistemi:** İngiliz hukuk kökenli sistem; mahkeme kapasitesi ve davaların hızlandırılması ihtiyaç alanıdır.
- **Terörle Mücadele:** Düşük-orta düzey risk; sınır güvenliği ve finansal denetimler güçlendirilmektedir.
- **Savunma:** Kara kuvvetleri, sahil güvenlik ve hava unsurlarından oluşan küçük-orta ölçekli bir yapı; deniz gözetimi ve uyuşturucu ile mücadele odaklıdır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal çerçeve gelişmektedir; kritik altyapı koruması ve farkındalık programları genişletilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Venezuela'ya yakınlık enerji ve göç başlıklarında önem taşır; Karayip ada devletleriyle deniz komşulukları vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, AB, Çin ve bölgesel Latin Amerika ülkeleriyle ekonomik ilişkiler çeşitlidir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, CARICOM ve Amerikan Devletleri Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** Kuzey Amerika ve Birleşik Krallık'ta güçlü diaspora; havaleler sosyoekonomik etkiye sahiptir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kıyı erozyonu, sel ve fırtına riskleri ile endüstriyel emisyonlar başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman örtüsü ada ekosistemi için kritiktir; su havzalarının korunması önceliklidir.
- **Tarım:** Sebze-meyve, kakao ve baharatlarda niş üretim ve katma değerli işleme potansiyeli vardır.
- **Enerji:** Gaz temelli güç üretiminin yanında güneş projeleri ve endüstride verimlilik yatırımları desteklenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Enerji, kimya ve iklim alanlarında uygulamalı araştırmalar; üniversite-sanayi iş birlikleri gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital ödeme sistemleri yaygınlaşmaktadır; KOBİ'lerin dijital dönüşümü politika gündemindedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Kamu hizmetleri ve enerji verimliliğinde veri analitiği uygulamaları yaygınlaşıyor.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal CERT ve sektör bazlı güvenlik standartlarıyla yetkinlik artışı hedeflenmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ana omurgadır; demiryolu yoktur. Trafik sıkışıklığını azaltmaya dönük projeler öne çıkar.

- **Havayolu:** Piarco Uluslararası Havalimanı bölgesel aktarma noktasıdır; adalar arası hatlar mevcuttur.
- **Denizyolu:** Port of Spain ve Point Lisas limanları enerji ve dökme yükte stratejiktir; kruvaziyer turizmi de önemlidir.
- **Kentsel Altyapı:** Atık su, atık yönetimi ve sel kontrolü projeleri iklim dayanıklılığı perspektifiyle geliştirilmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter cumhuriyet; başbakan yürütmenin başıdır, cumhurbaşkanı sembolik devlet başkanıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı mali imkânlarla hizmet sunar; performans esaslı bütçeleme güçlendirilmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzlukla mücadele, kamu alımları ve fayda sahipliği şeffaflığı reform alanlarıdır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri mevcuttur; dava sürelerinin kısaltılması ve adalete erişim güçlendirilmelidir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal gaz ve petrokimya kümelenmesi, bölgesel lojistik erişim, yüksek okuryazarlık ve kültürel dinamizm.
- **Zayıflıklar:** Ekonominin enerjiye aşırı bağımlılığı, gıda ithalatı, güvenlikte organize suç baskısı, afet ve iklim riskleri.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, enerji dönüşümü, kamu hizmetlerinde dijitalleşme ve toplumsal güvenliğin güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Petrokimya dışı imalat, yaratıcı endüstriler ve turizmde kümelenme/teşvik mekanizmalarının ölçeklenmesi.
 - Güneş enerjisi ve endüstriyel verimlilik projeleriyle emisyon ve maliyetlerin düşürülmesi; LNG zincirinde Ar-Ge ve yerelleşme.
 - Gıda güvenliği için tarımsal değer zincirlerinde soğuk zincir, depolama ve finansmana erişimin artırılması.
 - Toplum güvenliği için veri odaklı polislik, gençler için beceri-istihdam programları ve suç önleme inisiyatiflerinin entegrasyonu.
 - Kamu alımlarında şeffaflık, açık veri ve fayda sahipliği kayıtlarının yaygınlaştırılması.

Trinidad ve Tobago – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	30,1	32,0	33,5
Kişi başına GSYH (\$)	21.300	22.500	23.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,5	1,5	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,8	5,0	4,5

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İşsizlik oranı (%)	4,8	4,7	4,6
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+10,0	+8,5	+8,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	19,0	20,0	20,5
Kamu borcu / GSYH (%)	71,0	70,0	69,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-4,5	-4,0	-3,8
Nüfus (milyon kişi)	1,41	1,42	1,42
Yoksulluk oranı (%)	20,0	19,8	19,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,810	0,812	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	7,0	7,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,58	0,59	0,59
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	43	43
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	38,0	37,0	36,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,7	0,7	0,7

TUNUS GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tunus Cumhuriyeti, Kuzey Afrika’da Akdeniz’e kıyısı bulunan stratejik bir devlettir. 1956’da Fransa’dan bağımsızlığını kazanmıştır. Coğrafi konumu, Avrupa ve Afrika pazarlarına yakınlığı, eğitimli iş gücü ve turizm potansiyeli ile öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta-üst gelirli ekonomidir; büyüme sanayi, turizm ve hizmetlerce belirlenir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu ve bütçe açığı yüksektir; dış finansman ve reform programları kritik önemdedir.
- Sanayi ve Üretim:** Otomotiv yan sanayi, kablo/elektronik, tekstil-konfeksiyon, fosfat ve gübre, gıda işleme öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Zeytin ve zeytinyağı, hurma (Deglet Nour), narenciye ve tahıl stratejiktir; kuraklık gıda güvenliğini baskılar.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğal gaz ve petrol üretimi sınırlıdır; enerji ithalatına bağımlıdır. Güneş ve rüzgâr yatırımları artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB (özellikle Fransa, İtalya, Almanya) başlıca ortaklardır; serbest ticaret rejimi ve özel ekonomik bölgeler yatırım çekmektedir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 12 milyon; şehirleşme yüksek, genç işsizlik belirgin sorundur.

- **Eğitim:** Okuryazarlık yüksektir; teknik eğitim ve mühendislik alanları güçlüdür.
- **Sağlık:** Kapsayıcı kamu ağı mevcuttur; bölgesel erişim farkları sürer.
- **Kültür ve Medya:** Arap-İslam kültürü ile Akdeniz etkileri birleşmiştir; kültürel üretim canlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; gençlik istihdam ve girişimcilik programları önceliklidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak kontrollü; Libya sınırı ve kırsal/dağlık alanlarda radikal unsurlara karşı tedbirler sürmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Reform gündemi devam etmekte; mahkeme kapasitesi ve yargı süreçleri iyileştirme ihtiyacı taşır.
- **Terörle Mücadele:** Sınır güvenliği, istihbarat paylaşımı ve mali izleme mekanizmaları güçlendirilmektedir.
- **Savunma:** Orta ölçekli güvenlik kapasitesi; sınır gözetimi ve terörle mücadele odaklı modernizasyon yürütülür.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal çerçeve gelişmektedir; kritik altyapıların korunması önceliklidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Cezayir ve Libya ile kara sınırı, Akdeniz üzerinden Avrupa'ya yakınlık.
- **Küresel Aktörler:** AB ile ekonomik entegrasyon güçlü; İtalya ve Fransa ile göç, enerji ve tedarik zincirleri gündemdedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Arap Birliği ve Akdeniz için Birlik çerçevelerinde aktiftir.
- **Diaspora:** Avrupa'da, özellikle Fransa ve İtalya'da geniş Tunus diasporası bulunmaktadır; havaleler ekonomiye katkı sağlar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kuraklık, su kıtlığı, çölleşme ve kıyı erozyonu başlıca risklerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Kuzey-güney iklim farkları belirgindir; su yönetimi ve depolama kapasitesi kritik önemdedir.
- **Tarım:** Zeytin, hurma, tahıl ve sebze üretimi; sulama verimliliği ve değer zinciri modernizasyonu gerektirir.
- **Enerji:** Yenilenebilir payının artırılması; enerji verimliliği ve talep yönetimi programları önceliklidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversite-sanayi iş birlikleri gelişmektedir; uygulamalı mühendislik ve ICT odaklıdır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet, elektronik ödemeler ve KOBİ'lerin dijital dönüşümü yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Erken-orta aşamadadır; kamu hizmetleri ve sanayide veri analitiği uygulamaları artar.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal CERT kapasitesi güçlendirilmektedir; mevzuat ve farkındalık çalışmaları sürer.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Kuzey-güney ve doğu-batı akslarında karayolu omurgası güçlü; demiryolu modernizasyonu gündemdedir.
- **Havayolu:** Tunus-Kartaca, Enfidha-Hammamet ve Monastir havalimanları turizm ve ticaret stratejiktir.
- **Denizyolu:** Radès, Sfax, Bizerte ve Susa limanları dış ticaretin ana kapılarıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Tunus ve sahil kentlerinde toplu taşıma, atık su ve katı atık projeleri yürütülmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık ağırlıklı yürütme; merkeziyetçi yapı baskındır.
- **Yerel Yönetimler:** Yerelleşme çabaları sürmektedir; mali ve teknik kapasite kısıtları mevcuttur.
- **Şeffaflık:** Yolsuzlukla mücadele ve kamu alımlarında şeffaflık reformları öncelikli gündemdir.
- **Hukuk Devleti:** Yargı süreçlerinin etkinliği ve temel hakların korunması alanlarında kurumsal güçlendirme ihtiyacı devam etmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Avrupa pazarlarına yakınlık, eğitimli iş gücü, sanayi tabanı, turizm ve tarım potansiyeli.
- **Zayıflıklar:** Yüksek işsizlik (özellikle gençlerde), kamu maliyesi kırılganlığı, enerji ithalat bağımlılığı, su kıtlığı.
- **Stratejik Hedefler:** Makroekonomik istikrar, istihdam odaklı büyüme, enerji dönüşümü, su ve gıda güvenliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Mali konsolidasyon ve gelir tabanının genişletilmesi; KİT reformları ve kamu alımlarında şeffaflık.
 - Sanayide üretkenlik artışı: otomotiv yan sanayi, elektronik ve gıda işleme için kümelenme ve ihracat teşvikleri.
 - Tarımda iklim-dirençli sulama, tohum ve depolama/soğuk zincir yatırımları; zeytinyağı ve hurmada markalaşma.
 - Enerjide güneş+rüzgâr yatırımları ve enerji verimliliği; dağıtık üretim ve yerli ekipman tedarik zincirleri.
 - Genç istihdamı için teknoparklar, staj/çıraklık ve girişim sermayesi araçlarının ölçeklenmesi.
 - Su yönetiminde kayıp-kaçak azaltımı, yeniden kullanım ve havza bazlı planlama.

Tunus – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	46,5	48,5	50,0
Kişi başına GSYH (\$)	3.850	4.000	4.100

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,4	1,3	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,3	9,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	16,0	15,8	15,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-8,4	-7,5	-7,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	33,0	34,5	36,0
Kamu borcu / GSYH (%)	79,0	80,0	81,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,8	-6,5	-6,0
Nüfus (milyon kişi)	12,1	12,2	12,3
Yoksulluk oranı (%)	16,0	16,2	16,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,740	0,742	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,6	0,6	0,6
Demokrasi Endeksi	5,1	4,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,49	0,48	0,48
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	40	40	40
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	3,1	3,1	3,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,2	2,2	2,3

TÜRKMENİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Türkmenistan, Orta Asya’da Hazar Denizi’ne kıyısı bulunan, 1991’de bağımsızlığını kazanmış bir devlettir. Başkenti Aşgabat’tır. BM tarafından tanınan “kalıcı tarafsızlık” statüsüyle dış politikasını şekillendirir; ekonomi büyük ölçüde doğal gaz sektörüne dayanır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Görünüm:** Devlet öncülüğünde, dışa kapalı eğilimleri olan bir ekonomidir; büyüme büyük ölçüde enerji gelirlerine bağlıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç:** Kamu maliyesi enerji döngülerine duyarlıdır; kur ve fiyat kontrolleri yaygındır.
- **Sanayi ve Üretim:** Doğal gaz ve türevleri, petrokimya, gübre, inşaat malzemeleri ve tekstil öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk ve buğday stratejiktir; sulama altyapısına bağımlılık yüksektir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Çok büyük doğal gaz rezervleri (Galkynyş sahası dahil). İhracat başlıca Çin’e; İran ve Rusya hatları sınırlı. TAPI hattı projelendirme aşamasındadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Rusya, Türkiye ve bölge ülkeleri temel ortaklardır; özel ekonomik bölgeler ve Hazar geçişi lojistiği önem kazanmaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 6–7 milyon; şehirleşme artmaktadır.
- **Eğitim:** Temel okuryazarlık yüksek; yükseköğretimde teknik alanlar öne çıkar, yurt dışı eğitim yaygındır.
- **Sağlık:** Kamu ağı mevcut; altyapı ve ilaç tedarikinde dönemsel kısıtlar görülür.
- **Kültür ve Medya:** Türkmençe resmî dildir; medya ve sivil toplum üzerinde güçlü denetim mevcuttur.
- **Gençlik ve Spor:** Güreş, futbol ve atçılık geleneksel ve popüler alanlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni kontrollüdür; sınır bölgelerinde (özellikle Afganistan hattı) güvenlik önlemleri yüksektir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti kapasitesi sınırlıdır; yargı bağımsızlığı kısıtlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Bölgesel risklere karşı sınır güvenliği ve istihbarat iş birliği sürdürülür.
- **Savunma:** Zorunlu hizmet temelli, kara ve sınır güvenliğine odaklı kuvvet yapısı.
- **Siber Güvenlik:** Kurumsal kapasite başlangıç–orta düzeydedir; internet erişimi ve içerik denetimi yüksektir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşular:** Kazakistan, Özbekistan, Afganistan ve İran ile kara; Hazar üzerinden Azerbaycan ile deniz komşuluğu.
- **Küresel Aktörler:** Çin (enerji alıcısı), Rusya, Türkiye ve bölge ülkeleri öne çıkar.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, İslam İşbirliği Teşkilatı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı; BDT ile sınırlı angajman.
- **Diaspora:** Türkiye, Rusya ve komşu ülkelerde çalışma amaçlı göç ve diaspora mevcuttur.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Kurak-çöl iklimi, çölleşme ve toprak tuzlanması temel sorunlardır.
- **Su Kaynakları:** Amu Derya ve Karakum Kanalı hayati önemdedir; su verimliliği ve modern sulama önceliklidir.
- **Tarım:** Pamuk ve buğday odaklı model; ürün çeşitlendirme, depolama ve değer zinciri geliştirme ihtiyacı vardır.
- **Enerji-İklim:** Metan sızıntıları ve enerji verimliliği projeleri iklim taahhütleri açısından kritik alanlardır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Sınırlı kurumsal kapasite; uygulamalı mühendislik ve enerji teknolojileri odaklı küçük programlar.
- **Dijitalleşme:** E-devlet girişimleri başlangıç–orta aşamada; genişbant erişimi ve kalite farklılıkları sürmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Erken aşama; kamu hizmetlerinde veri temelli karar desteği geliştirilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kamu ağları için temel standartlar; insan kaynağı ve farkındalık artışı gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Doğu-batı ve kuzey-güney eksenlerinde bölgesel koridorlara bağlantılar; modernizasyon ihtiyacı sürer.
- **Havayolu:** Aşkabat Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Türkmenbaşı Uluslararası Limanı (Hazar) Orta Koridor ve Trans-Hazar taşımacılıkta stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Aşkabat başta olmak üzere içme suyu, atık su ve konut projeleri yürütülmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi; yürütme güçlü ve merkezîdir.
- **İdari Bölünüş:** Ahal, Balkan, Daşoğuz, Lebap ve Mari vilayetleri.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk ve veri şeffaflığı alanlarında gelişim ihtiyacı yüksektir.
- **Hukuk Devleti:** Mevzuat modernizasyonu ve yargı kapasitesinin güçlendirilmesi gereklidir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Çok büyük doğal gaz rezervleri, Hazar üzerinden lojistik konum, düşük nüfus yoğunluğu, altyapı yatırımları.
- **Zayıflıklar:** Enerjiye aşırı bağımlılık, dışa açıklığın sınırlılığı, su kıtlığı, özel sektör ve KOBİ ekosisteminin zayıflığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, su ve enerji verimliliği, bölgesel lojistik entegrasyonu, kurumsal kapasite artışı.
- **Politika Önerileri:**
 - Enerji dışı sektörlerde (petrokimya dışı kimya, inşaat malzemeleri, lojistik hizmetler, tekstil-katma değer) kümelenme ve ihracat teşvikleri.
 - Su verimliliği, damla sulama, drenaj ve tuzlulukla mücadele için entegre tarımsal dönüşüm programları.
 - Metan sızıntılarının azaltımı, enerji verimliliği ve yenilenebilir projelerle iklim performansının iyileştirilmesi.
 - Trans-Hazar ve Orta Koridor bağlantılarında gümrük-lojistik kolaylaştırma, liman-demiryolu entegrasyonu ve dijital taşımacılık çözümleri.
 - İstatistik şeffaflığı, kamu alımlarında açıklık ve yargı kapasitesiyle yatırım ortamının güçlendirilmesi.

Türkmenistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	45,0	48,5	51,0
Kişi başına GSYH (\$)	7.200	7.600	7.900
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,2	6,3	6,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	13,0	12,0	10,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İşsizlik oranı (%)	4,5	4,4	4,3
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+6,0	+6,5	+6,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	21,0	23,0	24,0
Kamu borcu / GSYH (%)	11,0	10,0	10,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+1,0	+1,0	+1,2
Nüfus (milyon kişi)	6,2	6,3	6,4
Yoksulluk oranı (%)	21,0	20,5	20,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,745	0,747	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	1,7	1,7	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,39	0,39	0,40
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	19	20	20
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	5,0	5,0	5,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,5	1,5	1,6

TUVALU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Tuvalu, Polinezya’da dokuz mercan adasından oluşan, 1978’de bağımsızlığını kazanmış ada devletidir. Başkent Funafuti’dir. Nüfus yaklaşık 11.500’dür ve ülke iklim değişikliği ile deniz seviyesinin yükselmesinden en fazla etkilenen devletler arasında yer alır. [AP NewsOcean Climate](#)

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Görünüm:** Küçük, açık ve dış şoklara duyarlı bir ekonomidir; kamu gelirleri büyük ölçüde balıkçılık lisansları, egemen varlık fonu getirileri ve .tv ülke alan adı gelirlerinden oluşur. [Wikipedi](#)
- **Mali Disiplin ve Borç:** 1987’de kurulan **Tuvalu Trust Fund (TTF)**, bütçe dalgalanmalarını dengeleyen temel mali çıpadır; bütçeye düzenli transferlerle kamu hizmetlerinin sürekliliğini destekler. [Wikipedituvalustrustfund.tv](#)
- **Sanayi ve Üretim:** Küçük ölçekli gıda işleme, inşaat ve kamu yatırımları sınırlı üretim tabanını oluşturur.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Toprak yapısı ve ada ölçeği nedeniyle gıda ithalatı yüksektir; kök bitkileri ve yerel bahçecilik desteklenmektedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yakıt ithalatına bağımlılık sürerken, güneş enerjisi ve depolama çözümleriyle üretim karmaşasını çeşitlendirme hedefi öne çıkmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Avustralya, Yeni Zelanda ve bölge ülkeleri başlıca ortaklardır; diasporadan gelen havaleler önemli bir gelir kaynağıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus ve Demografi:** Yaklaşık 11–12 bin kişilik küçük ve genç bir nüfus yapısı vardır; göç ve diaspora belirgin rol oynar. [AP News](#)
- **Eğitim:** Okuryazarlık yüksektir; ortaöğretime erişim güçlü, yükseköğretim için bölge ülkelerine gidiş yaygındır.
- **Sağlık:** Bulaşıcı olmayan hastalıklar (obezite, diyabet) yüksektir; iklim kaynaklı afetler sağlık hizmetlerinin sürekliliğini zorlayabilir.
- **Kültür ve Medya:** Polinezya kültürü ve Hristiyanlık belirleyicidir; toplumsal dayanışma yüksektir.
- **Gençlik ve Spor:** Rugby ve futbol popülerdir; gençlere yönelik beceri-istihdam programları önceliklidir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; afet yönetimi güvenlik gündeminin merkezindedir.
- **Adalet Sistemi:** Westminster etkili hukuk sistemi uygulanır; küçük ada ölçeği nedeniyle kurumsal kapasite sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Tehdit düzeyi düşüktür.
- **Savunma ve Deniz Güvenliği:** Sahil güvenlik ve bölgesel iş birlikleriyle deniz yetki alanlarının korunmasına odaklanılır.
- **Siber Güvenlik:** Kritik hizmetlerin dijitalleşmesiyle birlikte ulusal siber kapasitenin güçlendirilmesi gereklidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Bölgesel Konumlanma:** Pasifik Adaları Forumu (PIF) içinde aktif bir üyedir; 2025 yazında PIF etrafındaki “diyalog ortakları” tartışmalarında şeffaflık ve kapsayıcılık çağrısı yapmıştır. [The Guardian](#)[The Australian](#)
- **Küresel Aktörler:** Avustralya ve Yeni Zelanda kalkınma ve güvenlik alanlarında temel ortaklardır.
- **Tayvan İlişkileri:** 2024 seçimleri sonrası kurulan hükümet, Tayvan’la diplomatik ilişkilerin sürdürüleceğini beyan etmiş; iki taraf üst düzey temaslara bağları güçlendirmiştir. [AP News](#)[english.president.gov.tw](#)[Reuters](#)
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth ve bölgesel kuruluşlarda iklim diplomasisi önceliklidir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **İklim ve Çevre:** Deniz seviyesinin yükselmesi, kıyı erozyonu ve fırtınalar başlıca varoluşsal tehditlerdir.
- **Uyum Programları:** Bilim temelli L-TAP (Uzun Vadeli Uyum Planı) ve Tuvalu Kıyı Uyum Projesi (TCAP) ile kıyı koruma ve iklim dirençli altyapı ölçeklenmektedir. [Ocean Climate](#)[Tuvalu Coastal Adaptation Project](#)
- **Orman ve Su:** Yağmur suyu hasadı ve yeraltı suyu tuzlanmasına karşı yönetim önlemleri önemlidir.
- **Tarım:** Kısıtlı arazi ve toprak verimliliği nedeniyle küçük ölçekli, iklim-dirençli üretim desteklenmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Dijitalleşme:** Ülke, varlık ve altyapının yüksek çözünürlüklü haritalanması dâhil “dijital ulus” vizyonu için pilot uygulamalar yürütmektedir. preventionweb.net
- **Ar-Ge ve Yenilik:** Kurumsal kapasite sınırlı olmakla birlikte çevre, afet ve deniz bilimleri odaklı küçük ölçekli programlar geliştirilmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Veri:** Kamu hizmetlerinde veri temelli karar destek ve erken uyarı sistemleri önceliklidir.
- **Siber Güvenlik:** Temel standartların yaygınlaştırılması ve kamu personeli için kapasite geliştirme gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Adalar arası ölçekli karayolu ağı vardır; demiryolu yoktur.
- **Havayolu:** Funafuti Uluslararası Havalimanı ülkenin ana giriş kapısıdır.
- **Denizyolu:** Funafuti Limanı ve adalar arası hatlar, tedarik ve gıda güvenliğinin omurgasıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Atık su, içme suyu ve kıyı koruma altyapısı, iklim dayanıklılığı odağında güçlendirilmektedir. Tuvalu Coastal Adaptation Project

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi; 2024’te seçilen Başbakan **Feleti Teo** liderliğindeki hükümet görev yapmaktadır. The Guardian
- **Yerel Yönetimler:** Ada konseyleri sınırlı kaynaklarla hizmet sunar; merkezi hükümet koordinasyonunda yürütülür.
- **Şeffaflık ve Mali Yönetim:** TTF ve bütçe süreçlerinin kurumsal yönetimi, küçük ekonomi ölçeğinde istikrar sağlayan temel araçlardır. Wikipedia
- **Hukuk Devleti:** Temel hak ve özgürlükler korunmakla birlikte kurumsal kapasite ve mevzuat uygulamasında güçlendirme ihtiyacı sürer.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** TTF sayesinde görece mali tampon, balıkçılık lisans gelirleri, .tv alan adı geliri, toplumsal dayanışma ve güçlü iklim diplomasisi. Wikipedia
- **Zayıflıklar:** Afet ve iklim risklerine yüksek maruziyet, küçük pazar ölçeği, enerji ve gıda ithalat bağımlılığı, sınırlı kurumsal kapasite.
- **Stratejik Hedefler:** İklim dayanıklılığı ve yerleşim güvenliği, enerji dönüşümü, dijital bağlantılılık ve kamu hizmetlerinde süreklilik.
- **Politika Önerileri:**
 - **Kıyı koruma ve iklim uyumu:** TCAP/L-TAP kapsamının genişletilmesi, ekosistem temelli çözümler ile dalgakıran-dolgu hibrit modellerinin ölçeklenmesi. Ocean Climate Tuvalu Coastal Adaptation Project
 - **Enerji güvenliği:** Güneş+depolama mini-şebekelerinin yaygınlaştırılması; yakıt bağımlılığını azaltacak enerji verimliliği programları.
 - **Mali istikrar:** TTF kural setlerinin korunması; balıkçılık lisansları ve .tv gelirlerinin şeffaf ve öngörülebilir bütçeleme. Wikipedia
 - **Dijital dönüşüm:** Yüksek çözünürlüklü haritalama ve dijital arşivlerin e-devlet süreçlerine entegrasyonu; kritik altyapı için siber güvenlik protokollerinin güçlendirilmesi. preventionweb.net

- **Dış politika:** PIF içinde kapsayıcılığın savunulması; Avustralya, Yeni Zelanda ve Tayvan’la altyapı-telekom iş birliklerinin sürdürülmesi.

Tuvalu – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,06	0,07	0,07
Kişi başına GSYH (\$)	5.600	6.000	6.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,4	3,5	3,2
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,5	6,5	6,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	6,0	5,9
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–21,0	–20,0	–19,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,05	0,05	0,06
Kamu borcu / GSYH (%)	42,0	41,0	40,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–1,5	–1,5	–1,2
Nüfus (bin kişi)	11,0	11,2	11,3
Yoksulluk oranı (%)	24,0	23,8	23,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,623	0,624	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	6,0	6,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,50	0,51	0,51
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	40	40	40
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,5	1,5	1,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Tuvalu’nun ordusu yoktur; güvenlik polis teşkilatı ve bölgesel iş birlikleriyle sağlanmaktadır. Ekonomisi büyük ölçüde **balıkçılık, dış yardımlar, işçi dövizleri ve .tv alan adı gelirlerine** dayalıdır.

TÜRKİYE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa ile Asya arasında köprü konumunda, üç kıtayı ve üç denizi bağlayan stratejik bir devlettir. 1923’te cumhuriyetin ilanı ile modernleşme ve kurumsallaşma sürecine girmiştir. NATO üyesi, G20 ekonomisi ve bölgesel diplomaside etkin bir aktördür.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Büyük ve çeşitlenmiş bir ekonomidir; sanayi, hizmetler ve ihracat odaklı büyüme modeli izlenir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Merkezi bütçe ve kamu mali yönetimi çerçevesi mevcuttur; kur ve enflasyon oynaklığı makro istikrar için temel risk alanıdır.
- **Sanayi ve Üretim:** Otomotiv, makine, beyaz eşya, savunma sanayii, kimya, tekstil-konfeksiyon ve gıda işleme rekabetçidir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Buğday, arpa, mısır, ayçiçeği, pamuk, meyve-sebze ve hayvancılık stratejiktir; su verimliliği ve lojistik soğuk zincir kritik önemdedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğalgaz ve petrol ithalat bağımlılığı sürerken, yenilenebilir (güneş, rüzgâr, hidroelektrik) ve nükleer enerji portföyü genişlemektedir; doğal gaz depolama ve iletim kapasitesi artırılmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB, Orta Doğu, Rusya, Orta Asya ve Afrika ile güçlü ticaret bağları; serbest bölgeler ve organize sanayi bölgeleri yatırım çeker.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 85 milyonu aşan nüfus; kentleşme oranı yüksektir, genç nüfus önemli bir ekonomik potansiyel sunar.
- **Eğitim:** Zorunlu eğitim ve yaygın yükseköğretim ağı; mesleki-teknik eğitim ve nitelik uyumu politika önceliğidir.
- **Sağlık:** Genel sağlık sigortası ve şehir hastaneleriyle geniş kapsayıcılık; sağlık turizmi büyüyen bir alandır.
- **Kültür ve Medya:** Zengin tarih ve kültürel miras; yaratıcı endüstriler ve medya ihracatı (dizi/film) öne çıkar.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol başta olmak üzere basketbol, voleybol ve bireysel sporlarda uluslararası başarılar artmaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Terörle mücadele, sınır güvenliği ve düzensiz göç yönetimi öncelikli alanlardır.
- **Adalet Sistemi:** Yargı süreçlerinin etkinliği ve mevzuat uyumu gündemdedir; dijitalleşme (e-duruşma vb.) yaygınlaşmaktadır.
- **Terörle Mücadele:** PKK ve bağlantılı yapılar, DEAŞ ve aşırı unsurlara karşı bütüncül yaklaşım sürdürülür.
- **Savunma:** Milli savunma sanayiinde yerlilik payı artmıştır; İHA/SİHA, deniz platformları ve elektronik harp kabiliyetleri güçlenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji ve kurumlar (USOM vb.) üzerinden kritik altyapı koruması ve kapasite artışı hedeflenir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Yunanistan, Bulgaristan, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan (Nahçıvan), İran, Irak, Suriye ile sınır; Karadeniz, Ege ve Akdeniz'e kıyısı.
- **Küresel Aktörler:** NATO ve AB ile kurumsal ilişkiler; ABD, Rusya, Körfez, Orta Asya ve Afrika ile çok boyutlu dış politika.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, OECD, G20, Avrupa Konseyi ve İİT gibi platformlarda aktiftir.

- **Diaspora:** Avrupa başta olmak üzere geniş Türk diasporası; ekonomik, kültürel ve diplomatik etkileşimde stratejik rol oynar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kuraklık, su stresi, orman yangınları ve hava kirliliği başlıca risklerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Havza bazlı su yönetimi, barajlar ve sulama yatırımları sürmektedir; su verimliliği ve atıksu geri kazanımı güçlendirilmektedir.
- **Tarım:** Rejimsel sulama, modern tohum, gübre verimliliği ve sözleşmeli üretim çerçeveleriyle verim artışı hedeflenir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji ihaleleri, çatı GES/YEK uygulamaları ve enerji verimliliği programları yaygınlaştırılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Teknoparklar, TÜBİTAK ve kalkınma ajansları destekleriyle Ar-Ge ve girişimcilik ekosistemi büyümektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet hizmetleri, ödeme sistemleri ve kamu/özel sektörde veri temelli süreçler gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** YZ, siber güvenlik, biyoteknoloji, mikroelektronik ve uzay teknolojilerinde yerli projeler artmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kritik altyapı, finans ve kamu ağları için standartlar ve acil müdahale birimleri yaygınlaştırılır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Otoyol, hızlı tren ve lojistik koridor yatırımları; orta koridor/Trans-Hazar bağlantılarıyla entegrasyon hedeflenir.
- **Havayolu:** İstanbul Havalimanı küresel bir merkezdir; hava kargo ve turizm trafiği yüksektir.
- **Denizyolu:** Liman kapasitesi genişlemekte; Ro-Ro ve konteyner taşımacılığında bölgesel ağlar güçlenmektedir.
- **Kentsel Altyapı:** Büyükşehirlerde metro/toplu taşıma, akıllı şehir ve kentsel dönüşüm projeleri sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi uygulanmaktadır; merkezi koordinasyon güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler altyapı, çevre ve sosyal hizmetlerde temel icra aktörleridir; finansman ve kapasite dengesi önemlidir.
- **Şeffaflık:** Kamu alımları, veri şeffaflığı ve performans esaslı bütçeleme alanlarında iyileştirme gündemi mevcuttur.
- **Hukuk Devleti:** Mevzuat uyumu, yargı süreçlerinin etkinliği ve temel haklar alanında kurumsal güçlendirme hedeflenir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik jeopolitik konum, çeşitlenmiş sanayi tabanı, geniş iç pazar, genç ve girişimci nüfus, gelişen savunma ve lojistik kapasitesi.

- **Zayıflıklar:** Enflasyon ve finansman maliyetleri, enerji ithalat bağımlılığı, dış talep şoklarına duyarlılık, nitelik uyumsuzluğu.
- **Stratejik Hedefler:** Makro istikrar ve fiyat istikrarı, yüksek katma değerli üretim, yeşil ve dijital dönüşüm, bölgesel tedarik zinciri üsleri.
- **Politika Önerileri:**
 - **Makro istikrar:** Enflasyonla mücadele, öngörülebilir para-maliye politikası ve uzun vadeli TL cinsi derin sermaye piyasaları.
 - **Sanayi ve ihracat:** Orta-yüksek teknoloji kümeleri (makine, kimya, elektronik), yeşil dönüşüm yatırımları ve tedarik zinciri yakınlaştırma fırsatlarının değerlendirilmesi.
 - **Enerji dönüşümü:** Yenilenebilir kapasite ve depolama, enerji verimliliği ve doğal gaz altyapısında esneklik; yerli ekipman ve hidrojen yol haritası.
 - **Tarım-gıda güvenliği:** Su verimliliği, sözleşmeli üretim, soğuk zincir ve gıda lojistiği; kırsal kalkınma ve kooperatifçilik.
 - **İşgücü ve beceriler:** Mesleki eğitim-sanayi eşleşmesi, kadın ve genç istihdamını artıran teşvikler, teknoloji girişimciliği finansmanı.
 - **Yönetişim ve hukuk:** Düzenleyici etki analizi, açık veri ve dijital kamu alımları; yargı süreçlerinin hızlandırılması ve yatırımcı güveni.

Türkiye – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	906	1.118	1.150
Kişi başına GSYH (\$)	10.650	13.100	13.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,5	4,5	3,4
Enflasyon oranı (yıllık, %)	72,3	53,9	65,0
İşsizlik oranı (%)	10,4	9,4	9,2
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–5,4	–4,1	–3,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	617	615	640
Kamu borcu / GSYH (%)	34,0	35,0	36,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–1,1	–5,2	–4,0
Nüfus (milyon kişi)	85,3	85,9	86,5
Yoksulluk oranı (%)	14,4	14,0	13,8
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,856	0,858	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,4	1,5	1,5
Demokrasi Endeksi	4,4	4,3	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,42	0,41	0,41
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	36	34	34
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,1	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,1	2,2	2,2

UGANDA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Uganda Cumhuriyeti, Doğu Afrika’da yer alan ve 1962’de İngiltere’den bağımsızlığını kazanmış bir devlettir. Başkenti Kampala’dır. Afrika’nın Büyük Göller bölgesinde yer alması, tarımsal potansiyeli, genç nüfusu ve bölgesel ticaret yollarındaki konumuyla stratejik bir ülkedir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülkedir; son yıllarda %5-6 civarında büyüme kaydetmiştir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu artış eğilimindedir; bütçe yatırımları dış borçla finanse edilmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Tarımsal işleme, tekstil, inşaat, çimento ve telekom sektörleri öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kahve, çay, muz, pamuk, mısır ve balık başlıca ürünlerdir. Kahve en önemli ihracat kalemidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğalgaz keşifleri umut vericidir; hidroelektrik kapasite artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Kenya, Tanzanya, Çin, Hindistan ve AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 48 milyon nüfusa sahiptir; nüfusun %75’ten fazlası 30 yaş altındadır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %76’dır; kırsal bölgelerde eğitim kalitesi düşüktür.
- **Sağlık:** HIV/AIDS, sıtma ve tüberküloz başlıca sağlık sorunlarıdır; sağlık altyapısı gelişmektedir.
- **Kültür ve Medya:** 50’den fazla etnik grup vardır; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, atletizm ve boks popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak istikrarlı; kuzey bölgelerinde dönemsel huzursuzluklar yaşanmıştır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** El-Şebab ve yerel aşırı gruplara karşı güvenlik önlemleri alınmaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli ve bölgesel operasyonlarda aktif bir orduya sahiptir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlı olmakla birlikte gelişmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kenya, Tanzanya, Ruanda, Güney Sudan ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile sınırı vardır.

- **Küresel Aktörler:** Çin ve Hindistan yatırımlarda öne çıkar; ABD ve AB kalkınma ve güvenlik desteği sağlamaktadır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, Doğu Afrika Topluluğu (EAC) ve IGAD üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa ve Kuzey Amerika’da diaspora mevcuttur; havaleler ekonomiye katkı sağlar.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, toprak erozyonu, su kirliliği ve iklim değişikliği ciddi sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Viktorya Gölü ve Nil Nehri ülke için stratejik önemlidir.
- **Tarım:** Kahve ve çay ihracat odaklı; gıda güvenliği için mısır ve muz önemlidir.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve güneş yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık ve mobil ödeme yaygındır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji oluşturulmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı yetersizdir; bölgesel ticaret koridorları geliştirilmekte.
- **Havayolu:** Entebbe Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; bölgesel limanlar (Mombasa, Darüsselam) kullanılır.
- **Kentsel Altyapı:** Kampala’da ulaşım ve konut projeleri önceliklidir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; yürütme güçlüdür.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteyle hizmet sunmaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorundur.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Genç nüfus, tarım ve doğal kaynak potansiyeli, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, sağlık ve eğitimde yetersizlikler, enerji bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, altyapı geliştirme, insan sermayesinin güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Tarımın modernize edilmesi ve ihracat kapasitesinin artırılması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına öncelik verilmesi.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının teşvik edilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele için kurumsal reformların uygulanması.
 - Bölgesel ticaret ve entegrasyon projelerinin güçlendirilmesi.

Uganda – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	45,6	49,4	53,0
Kişi başına GSYH (\$)	970	1.020	1.070
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,6	5,2	5,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,2	5,5	5,0
İşsizlik oranı (%)	4,3	4,2	4,1
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–8,0	–7,5	–7,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	15,0	16,0	17,0
Kamu borcu / GSYH (%)	48,0	47,0	46,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,2	–5,0	–4,8
Nüfus (milyon kişi)	46,2	47,6	49,0
Yoksulluk oranı (%)	41,0	40,5	40,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,548	0,551	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	5,1	5,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,43	0,44	0,44
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	26	26	27
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	11,0	11,0	11,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,7	1,7	1,7

UKRAYNA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Ukrayna, Doğu Avrupa’da Karadeniz ve Azak Denizi’ne kıyısı olan stratejik bir devlettir. 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmıştır. 2014’te Kırım’ın Rusya tarafından ilhakı ve 2022’de başlayan geniş çaplı Rus işgali, ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal yapısını derinden etkilemiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke statüsündedir; savaş ekonomisi koşulları hâkimdir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi dış yardımlara bağımlıdır; IMF, AB ve ABD desteği önemlidir.

- **Sanayi ve Üretim:** Çelik, makine, kimya ve tarımsal işleme sektörleri önemlidir; savaş nedeniyle üretim kapasitesi düşmüştür.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** “Avrupa’nın tahıl ambarı” olarak bilinir; buğday, mısır, ayçiçeği ve arpa üretiminde küresel liderlerdendir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Kömür, doğal gaz ve nükleer enerji kullanılır; enerji altyapısı saldırılarla ağır hasar görmüştür.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; ihracatta tarım ürünleri öne çıkar.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Savaş öncesi 41 milyon olan nüfus, göç ve kayıplar nedeniyle ciddi oranda azalmıştır.
- **Eğitim:** Okuryazarlık yüksek; savaş nedeniyle eğitim altyapısında aksaklıklar vardır.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi büyük yük altındadır; uluslararası yardım önemlidir.
- **Kültür ve Medya:** Ukrayna kültürü, Rusya ile tarihi bağlardan ayrılarak ulusal kimliğini güçlendirmektedir.
- **Gençlik ve Spor:** Savaş genç nüfusu doğrudan etkilemiştir; spor faaliyetleri kısıtlıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Ülkenin doğusunda aktif savaş sürmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Savaş koşullarında hukuk sistemi kısıtlı işlevselliğe sahiptir.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi Rus işgaliyle bağlantılıdır.
- **Savunma:** Ukrayna ordusu, NATO ülkelerinden gelen askeri yardımlarla desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Rusya kaynaklı saldırılara karşı uluslararası iş birlikleriyle güçlü savunma geliştirilmiştir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Rusya, Belarus, Polonya, Slovakya, Macaristan, Romanya ve Moldova.
- **Küresel Aktörler:** ABD, AB ve NATO ülkeleri en önemli destekçileridir; Rusya ile savaş halindedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Avrupa Konseyi, DTÖ ve GUAM üyesidir; NATO ve AB üyeliği stratejik hedeflerdir.
- **Diaspora:** Avrupa, Kuzey Amerika ve Rusya’da geniş Ukrayna diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Savaş, çevresel yıkıma ve kirlenmeye yol açmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Dinyeper Nehri ve Karadeniz ekosistemi stratejiktir.
- **Tarım:** Tahıl, ayçiçeği ve mısır üretiminde küresel payı yüksektir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kapasitesini artırma hedefi sürmektedir; savaş bu süreci yavaşlatmıştır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Savaş öncesi bilişim sektörü gelişmekteydi; yetenekli insan kaynağı mevcuttur.

- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital hizmetler (DiiA uygulaması) örnek teşkil etmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Askerî teknolojilerde ve siber savunmada öne çıkmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** NATO iş birlikleriyle güçlendirilmiştir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Savaş nedeniyle büyük yıkım vardır; yeniden inşa önceliklidir.
- **Havayolu:** Sivil uçuşlar askıya alınmıştır.
- **Denizyolu:** Karadeniz limanları stratejik önemlidir; tahıl koridoru uluslararası anlaşmalarla güvence altına alınmıştır.
- **Kentsel Altyapı:** Şehirler büyük yıkıma uğramış, yeniden inşa planları gündemdedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Üniter devlet yapısı; savaş yönetimi çerçevesinde olağanüstü yetkiler kullanılmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler insani yardımların koordinasyonunda kritik rol oynamaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzlukla mücadele sürmektedir; AB üyeliği reformları gündemdedir.
- **Hukuk Devleti:** Savaş şartları altında sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Tarım potansiyeli, insan kaynağı, stratejik konum, uluslararası destek.
- **Zayıflıklar:** Savaş nedeniyle ekonomik çöküş, altyapı yıkımı, göç ve insani kriz.
- **Stratejik Hedefler:** Savaşın sona erdirilmesi, yeniden inşa, AB ve NATO entegrasyonu.
- **Politika Önerileri:**
 - Uluslararası desteğin kalıcı yatırım ve yeniden inşa fonlarına dönüştürülmesi.
 - Tarım ve enerji sektörlerinin hızla toparlanması için özel programlar.
 - AB müktesebatına uyum sürecinin hızlandırılması.
 - Siber güvenlik ve savunma sanayii yatırımlarının artırılması.
 - Mülteci ve göçmenlerin geri dönüşü için sosyal politikaların güçlendirilmesi.

Ukrayna – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Devam eden savaş nedeniyle birçok veri tahmini ve belirsizlik içermektedir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	160	180	195
Kişi başına GSYH (\$)	4.300	4.800	5.100
Ekonomik büyüme oranı (%)	-29,0	5,0	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	26,6	12,9	8,0
İşsizlik oranı (%)	21,0	19,0	18,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+5,0	-3,5	-4,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	90	100	110
Kamu borcu / GSYH (%)	78,0	83,0	85,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-17,0	-20,0	-18,0
Nüfus (milyon kişi)	39,0*	38,5*	38,0*
Yoksulluk oranı (%)	25,0	26,0	27,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,773	0,774	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	5,4	5,4	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,50	0,49	0,49
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	33	36	36
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,0	5,8	5,8
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,0	7,5	8,0

UMMAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Umman Sultanlığı, Arap Yarımadası'nın güneydoğusunda, Hürmüz Boğazı ve Umman Denizi'ne kıyısı bulunan stratejik bir devlettir. 1970'ten itibaren Sultan Kabus döneminde modernleşme sürecine girmiş, bugün ise Sultan Heysem bin Tarık yönetimindedir. Jeostratejik konumu, enerji kaynakları ve bölgesel barış diplomasisiyle öne çıkar.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülke; ekonomik büyüme büyük ölçüde petrol ve doğalgaza bağlıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi enerji gelirlerine duyarlıdır; ekonomik çeşitlenme programları (*Vision 2040*) yürütülmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Petrol rafinerileri, petrokimya, inşaat, lojistik ve balıkçılık öne çıkan sektörlerdir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Hurma, sebze ve meyve üretimi vardır; gıda ithalat bağımlılığı yüksektir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğalgaz rezervleri ekonominin temelidir; LNG ihracatında önemli aktördür.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 4,7 milyon; nüfusun yaklaşık %40'ı yabancı işçilerden oluşur.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95'in üzerindedir; yükseköğretim kurumları güçlendirilmektedir.
- **Sağlık:** Kamu sağlık sistemi modern ve erişilebilir; yaşam beklentisi bölge ortalamasının üzerindedir.
- **Kültür ve Medya:** Arap-İslam kültürü hakimdir; medya devlet denetimi altındadır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; genç işsizlik temel sosyal sorunlardan biridir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; toplumsal huzur büyük ölçüde korunmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk sistemi şeriat, geleneksel hukuk ve modern yasaların birleşiminden oluşur.
- **Terörle Mücadele:** İç güvenlikte tehdit düşüktür; bölgesel iş birliği sürdürülmektedir.
- **Savunma:** Orta ölçekli modern bir orduya sahiptir; İngiltere ve ABD ile askeri iş birlikleri vardır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal siber güvenlik stratejisi yürürlükte.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen ile kara sınırı vardır; Hürmüz Boğazı üzerinden İran'a karşı stratejik konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, İngiltere ve Çin ile dengeli ilişkiler; İran ve Körfez ülkeleri arasında arabulucu rolü vardır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Birliği, İİT, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyesidir.
- **Diaspora:** Avrupa, Körfez ülkeleri ve Doğu Afrika'da Umman diasporası mevcuttur.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Su kıtlığı, çölleşme ve iklim değişikliği temel sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Doğal su kaynakları sınırlıdır; tuzdan arındırma tesisleri stratejik önemdedir.
- **Tarım:** Hurma, narenciye ve sebze üretimi yapılmaktadır; gıda güvenliği için ithalat kritiktir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (özellikle güneş ve rüzgar) artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital ödeme sistemleri hızla yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasında; enerji ve lojistik sektörlerinde pilot projeler yürütülmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Kritik altyapı için ulusal güvenlik programları yürütülmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu altyapısı genişletilmektedir.

- **Havayolu:** Maskat Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir; Oman Air ulusal taşıyıcıdır.
- **Denizyolu:** Duqm, Sohar ve Salalah limanları küresel lojistikte önemlidir.
- **Kentsel Altyapı:** Maskat başta olmak üzere modern konut ve altyapı projeleri devam etmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Mutlak monarşi ile yönetilmektedir; Sultan yürütmenin başıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Vilayetler vali ve yerel konseyler aracılığıyla yönetilmektedir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk düzeyi görece düşük; kamu reformları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti prensipleri kısmen uygulanmaktadır; siyasi özgürlükler sınırlıdır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Jeostratejik konum (Hürmüz Boğazı), enerji kaynakları, siyasi istikrar, bölgesel arabuluculuk rolü.
- **Zayıflıklar:** Petrol ve gaz bağımlılığı, genç işsizlik, su kıtlığı, sınırlı tarımsal kapasite.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, gıda ve enerji güvenliği, dijital dönüşüm, bölgesel diplomatik rolün sürdürülmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - *Vision 2040* kapsamında enerji dışı sektörlere (lojistik, turizm, finans, yeşil ekonomi) yatırımların artırılması.
 - Su ve gıda güvenliği için tuzdan arındırma ve modern tarım teknolojilerinin geliştirilmesi.
 - Dijital ekonomi ve yapay zekâ uygulamalarına öncelik verilmesi.
 - Bölgesel krizlerde tarafsız ve arabulucu rolün korunması.
 - Eğitim-istihdam uyumunun güçlendirilmesi, genç işsizliğinin azaltılması.

Umman – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	114	112	115
Kişi başına GSYH (\$)	25.600	25.000	25.300
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,3	-0,3	1,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	2,8	1,0	1,5
İşsizlik oranı (%)	3,0	3,0	3,1
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+6,0	+5,0	+4,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	90	88	89

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	58,0	57,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	+6,0	+1,5	+1,0
Nüfus (milyon kişi)	4,5	4,6	4,7
Yoksulluk oranı (%)	11,0	10,8	10,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,816	0,818	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	3,0	3,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,61	0,62	0,62
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	44	45	45
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,6	0,6	0,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	7,3	7,2	7,1

URUGUAY GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Uruguay Doğu Cumhuriyeti, Güney Amerika'nın güneydoğusunda, Atlas Okyanusu kıyısında yer alan bir devlettir. 1828'de bağımsızlığını kazanmıştır. Demokratik gelenekleri, siyasi istikrarı ve yüksek yaşam standartlarıyla bölgesinde öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta-yüksek gelirli ülkedir; ekonomik büyüme istikrarlıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi görece disiplinlidir; borç yönetiminde şeffaflık yüksektir.
- Sanayi ve Üretim:** Et işleme, tarım ürünleri, tekstil, kimya ve yazılım öne çıkan sektörlerdir.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Et, süt ürünleri, soya, pirinç ve buğday üretiminde güçlüdür; tarımsal ihracat stratejiktir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yenilenebilir enerji (özellikle rüzgâr ve hidroelektrik) kullanımında Latin Amerika lideridir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Brezilya, Çin, AB ve Arjantin başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 3,5 milyon; şehirleşme oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık %98 düzeyindedir; eğitim sistemi güçlüdür.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi mevcuttur; bölgesel ölçekte en gelişmiş modellerden biridir.
- **Kültür ve Medya:** Tango, futbol ve edebiyat öne çıkan kültürel alanlardır; medya özgürlüğü güçlüdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ulusal kimliğin merkezindedir; atletizm ve basketbol da yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genel olarak güçlüdür; suç oranı düşük-orta seviyededir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Küçük ama profesyonel bir orduya sahiptir; barışı koruma operasyonlarında aktiftir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; dijitalleşmeye paralel stratejiler uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Brezilya ve Arjantin ile kara sınırı; Atlas Okyanusu'na kıyısı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve AB en büyük ticaret ortaklarıdır; ABD ile ilişkiler de güçlüdür.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, OAS, MERCOSUR ve Dünya Ticaret Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** İspanya, İtalya ve ABD'de Uruguay diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğine uyum politikaları güçlüdür.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Orman örtüsü ve tatlı su kaynakları zengindir.
- **Tarım:** Sığır eti, süt ürünleri, soya ve pirinç üretiminde rekabetçidir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kullanım oranı %95'in üzerindedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Eğitimli insan kaynağı ve yazılım sektörü öne çıkmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet uygulamaları Latin Amerika'nın en gelişmişleri arasındadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Yazılım ve fintech alanında büyüyen yatırımlar vardır.
- **Siber Güvenlik:** Güçlendirilen ulusal altyapı ile kapasite artmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu altyapısı modernleşmektedir.
- **Havayolu:** Carrasco Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Montevideo Limanı bölgesel lojistikte stratejik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Montevideo ve diğer şehirlerde modern altyapı mevcuttur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; katılımcı yönetim anlayışı yaygındır.
- **Şeffaflık:** Latin Amerika'nın en düşük yolsuzluk oranına sahip ülkelerinden biridir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Siyasi istikrar, demokratik kurumlar, yenilenebilir enerji, tarımsal ihracat gücü.
- **Zayıflıklar:** Küçük pazar, dış ticaret bağımlılığı, demografik yaşlanma.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir kalkınma, dijital dönüşüm, bölgesel lojistik merkez olma.
- **Politika Önerileri:**
 - Tarımsal ürünlerde markalaşma ve katma değerli ihracatın artırılması.
 - Teknoloji ve yazılım sektörlerine yönelik Ar-Ge yatırımlarının genişletilmesi.
 - Demiryolu ve lojistik altyapısının MERCOSUR entegrasyonu çerçevesinde güçlendirilmesi.
 - Sosyal refah sisteminin sürdürülebilirliği için nüfus yaşlanmasına karşı tedbirler.

Uruguay – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	71,2	69,0	72,0
Kişi başına GSYH (\$)	20.300	19.700	20.400
Ekonomik büyüme oranı (%)	4,9	-0,5	3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,0	7,0	6,0
İşsizlik oranı (%)	8,0	8,2	8,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-1,0	-1,2	-1,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	25,0	24,5	26,0
Kamu borcu / GSYH (%)	60,0	59,0	58,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,7	-2,5	-2,3
Nüfus (milyon kişi)	3,55	3,56	3,57
Yoksulluk oranı (%)	10,5	10,2	10,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,809	0,811	Veri yok

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,4	0,4	0,4
Demokrasi Endeksi	8,6	8,7	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,71	0,72	0,72
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	74	73	73
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	11,0	10,8	10,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,3	2,3	2,2

ÜRDÜN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Ürdün Haşimi Krallığı, Orta Doğu’da stratejik bir konuma sahip olup 1946’da bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Amman’dır. Filistin, Irak, Suriye ve Suudi Arabistan’la sınırları, bölgesel güvenlik ve diplomasi açısından kritik önem taşır. Siyasi istikrarı, bölgesel krizlerde dengeleyici rolü ve Batı ile güçlü ilişkileriyle öne çıkmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli bir ülkedir; ekonomik büyüme sınırlı ve dış yardımlara bağımlıdır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu GSYH’nin %90’ının üzerindedir; IMF destekli mali reformlar yürütülmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Fosfat, potas, tekstil, ilaç ve turizm öne çıkan sektörlerdir.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim su kıtlığı nedeniyle sınırlıdır; gıda ithalatına bağımlılık yüksektir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıt rezervleri yetersizdir; yenilenebilir enerji (özellikle güneş ve rüzgâr) yatırımları artmaktadır.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, AB ve Körfez ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; serbest ticaret anlaşmaları yatırım çekmektedir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** Yaklaşık 11,5 milyon; nüfusun önemli kısmı mülteci ve göçmenlerden oluşmaktadır.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %98; üniversite mezunu oranı yüksek, ancak işsizlik yüksektir.
- Sağlık:** Kamu sağlık sistemi gelişmiştir; mülteci nüfusu sağlık hizmetleri üzerinde baskı yaratmaktadır.
- Kültür ve Medya:** Arap-İslam kültürü hâkimdir; medya görece özgürdür.
- Gençlik ve Spor:** Futbol ve basketbol en yaygın sporlardır; genç nüfus işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak istikrarlıdır; ancak bölgesel çatışmalardan etkilenmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** DEAŞ ve bölgesel radikal gruplara karşı aktif güvenlik politikaları sürmektedir.
- **Savunma:** Orta ölçekli modern bir orduya sahiptir; ABD ve NATO ile yakın iş birliği içindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiler geliştirilmiştir; kritik altyapı koruması gündemdedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** İsrail, Filistin, Suriye, Irak ve Suudi Arabistan ile sınırları vardır.
- **Küresel Aktörler:** ABD, AB ve Körfez ülkeleri en büyük stratejik ortaklardır; Çin ile ticari ilişkiler gelişmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Birliği, İİT ve Dünya Ticaret Örgütü üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Körfez ülkeleri ve Avrupa'da büyük Ürdün diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Su kıtlığı, çölleşme ve iklim değişikliği en önemli sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları sınırlıdır; Desalination ve su geri dönüşüm projeleri önceliklidir.
- **Tarım:** Tahıl, zeytin, sebze ve meyve üretimi yapılmakta ancak yetersizdir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları hızla artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler bölgesel ölçekte güçlüdür; bilgi teknolojilerine yönelim artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital ödeme sistemleri gelişmektedir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; teknoloji girişimleri teşvik edilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal CERT kapasitesi geliştirilmiştir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu altyapısı gelişmiş; demiryolu yatırımları sınırlıdır.
- **Havayolu:** Amman Kraliçe Aliye Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Akabe Limanı ülkenin tek deniz çıkışıdır ve stratejik öneme sahiptir.
- **Kentsel Altyapı:** Amman ve büyük şehirlerde modernleşme projeleri sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Anayasal monarşi ile yönetilmektedir; yürütme kralın yetkileriyle güçlendirilmiştir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler altyapı ve hizmetlerde önemli rol oynamaktadır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları vardır; reform ihtiyacı sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlı uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik konum, siyasi istikrar, eğitimli iş gücü, Batı ve Körfez ile yakın ilişkiler.
- **Zayıflıklar:** Su kıtlığı, yüksek kamu borcu, işsizlik, mülteci yükü.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir büyüme, su ve enerji güvenliği, bölgesel barışta rol pekiştirme.
- **Politika Önerileri:**
 - Su yönetiminde desalination ve geri dönüşüm projelerine hız verilmesi.
 - Yenilenebilir enerji kapasitesinin artırılması.
 - Eğitim-istihdam uyumunun güçlendirilmesi.
 - Mülteci krizinin yönetimi için uluslararası destek mekanizmalarının genişletilmesi.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık reformlarının uygulanması.

Ürdün – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	47,5	49,5	52,0
Kişi başına GSYH (\$)	4.550	4.700	4.900
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,5	2,6	2,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	4,2	2,5	2,8
İşsizlik oranı (%)	21,9	21,4	21,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-8,0	-7,5	-7,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	30,0	31,5	32,0
Kamu borcu / GSYH (%)	91,0	90,0	89,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-5,2	-5,0	-4,8
Nüfus (milyon kişi)	10,3	10,5	10,6
Yoksulluk oranı (%)	15,0	15,2	15,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,720	0,722	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,6	0,6	0,6
Demokrasi Endeksi	3,9	3,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,53	0,53	0,54
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	47	46	46
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,2	2,2	2,2
Askeri harcamalar / GSYH (%)	4,8	4,9	5,0

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ (ABD) GENEL RAPORU

1. GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri, 1776’da bağımsızlığını ilan etmiş, 50 eyalet ve bir federal bölgeden oluşan federal bir cumhuriyettir. Dünyanın en büyük ekonomisi, askeri gücü ve bilimsel-teknolojik kapasitesiyle uluslararası sistemin öncü aktörüdür. Coğrafi konumu, Atlantik ve Pasifik okyanuslarına erişimi ve küresel ittifak ağları sayesinde stratejik üstünlüğe sahiptir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Görünüm:** 27 trilyon doların üzerinde GSYH ile dünyanın en büyük ekonomisidir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksek seviyededir; doların rezerv para statüsü borçlanma esnekliği sağlar.
- **Sanayi ve Üretim:** Yüksek teknoloji, havacılık, savunma, otomotiv, kimya, ilaç ve tarımda küresel liderdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, buğday, soya, pamuk, et ve süt ürünlerinde önde gelen üreticilerden biridir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve doğal gaz üretiminde liderdir; yenilenebilir enerji payını artırmaktadır.
- **Dış Ticaret:** Çin, Kanada, Meksika, AB ve Japonya başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 335 milyon civarında; etnik ve kültürel çeşitlilik yüksektir.
- **Eğitim:** Dünyanın önde gelen üniversiteleri ve araştırma merkezleri buradadır.
- **Sağlık:** Özel sektör ağırlıklıdır; erişimde eşitsizlikler görülmektedir.
- **Kültür:** Sinema, müzik, moda ve dijital medya küresel kültür endüstrisini yönlendirir.
- **Gençlik ve Spor:** Amerikan futbolu, basketbol, beyzbol ve atletizm yaygındır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Terörle mücadele, siber güvenlik ve organize suç öncelikli konulardır.
- **Adalet Sistemi:** Federal ve eyalet düzeyinde çok katmanlıdır; hukuk devleti güçlüdür.
- **Terörle Mücadele:** İç ve dış kaynaklı tehditlere karşı küresel operasyon kapasitesine sahiptir.
- **Savunma:** Dünyanın en büyük savunma bütçesine sahip ülkesidir; NATO’nun lideridir, küresel askeri üs ağı vardır.
- **Siber Güvenlik:** Gelişmiş stratejiler ve kurumlarla küresel ölçekte öncüdür.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşular:** Kanada ve Meksika ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile stratejik rekabet; AB ile ittifak; Rusya ile jeopolitik gerilim; Orta Doğu ve Asya-Pasifik’te geniş etki alanı politikaları sürdürülmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, OECD, G7, G20, Dünya Bankası ve IMF’nin kurucu üyelerindendir.
- **Diaspora:** Çok sayıda etnik topluluk ABD’de yaşamaktadır; ayrıca Amerikan diasporası dünyada etkili durumdadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kasırgalar, orman yangınları ve kuraklık öncelikli sorunlardır.
- **Su ve Orman Kaynakları:** Zengin doğal kaynaklara sahiptir; bölgesel farklılıklar yönetim zorlukları doğurur.
- **Tarım:** Modern ve mekanize; ihracatta rekabetçidir.
- **Enerji:** Fosil yakıt üretimi yüksek; yenilenebilir enerji ve yeşil hidrojen yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Dünyanın en büyük Ar-Ge harcamalarına sahiptir.
- **Dijitalleşme:** Dijital hizmetler ve e-ticaret küresel ölçekte güçlüdür.
- **Yapay Zekâ:** Yapay zekâ, biyoteknoloji, uzay ve kuantum teknolojilerinde küresel liderdir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal güvenlik ajansları ve özel sektör iş birlikleriyle yüksek kapasiteye sahiptir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Dünyanın en gelişmiş ağlarından biridir.
- **Havayolu:** New York, Atlanta, Los Angeles ve Chicago hava taşımacılığında küresel merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Atlantik ve Pasifik kıyılarında büyük limanlar vardır.
- **Kentsel Altyapı:** Mega şehirlerde modern altyapı; akıllı şehir projeleri hızla gelişmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Federal cumhuriyet; başkan yürütmenin başıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Eyaletler geniş özerkliğe sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yüksek kurumsal şeffaflık; ancak siyasi kutuplaşma artmaktadır.
- **Hukuk Devleti:** Yargı bağımsızdır; temel hak ve özgürlükler güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Ekonomik ve askeri liderlik, ileri teknoloji, enerji zenginliği, demokratik kurumlar.
- **Zayıflıklar:** Gelir eşitsizliği, siyasi kutuplaşma, sağlık hizmetlerinde erişim sorunları, iklim riskleri.
- **Stratejik Hedefler:** Teknoloji liderliğini sürdürmek, iklim değişikliğiyle mücadele, küresel ittifakları güçlendirmek.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Sosyal politikalarla gelir eşitsizliğinin azaltılması.
 - Demokratik kurumlarda güvenin artırılması.
 - Yapay zekâ ve stratejik teknolojilerde küresel liderliğin korunması.
 - Çok kutuplu dünya düzeninde müttefiklerle uyumlu dış politikanın sürdürülmesi.

Amerika Birleşik Devletleri – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (trilyon \$)	25,4	27,0	28,0
Kişi başına GSYH (\$)	76.400	80.400	82.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	1,9	2,5	2,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,0	4,1	3,2
İşsizlik oranı (%)	3,6	3,5	3,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–3,7	–3,0	–2,8
Dış ticaret hacmi (trilyon \$)	5,8	6,0	6,2
Kamu borcu / GSYH (%)	121,0	122,0	123,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–5,4	–6,3	–6,0
Nüfus (milyon kişi)	333	335	337
Yoksulluk oranı (%)	11,5	11,6	11,5
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,921	0,922	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	3,5	3,6	3,6
Demokrasi Endeksi	7,9	8,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,69	0,70	0,70
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	69	69	70
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,8	6,5	6,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,5	3,4	3,4

ÖZBEKİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Özbekistan Cumhuriyeti, Orta Asya’da denize kıyısı olmayan en kalabalık devlettir. 1991’de Sovyetler Birliği’nden bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Taşkent’tir. Jeopolitik konumu, enerji ve tarım kaynakları, genç nüfusu ve reform süreçleriyle bölgesinde stratejik öneme sahiptir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülkedir; 2017 sonrası ekonomik reformlarla büyüme hızlanmıştır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; yabancı yatırımcı çekmek için reformlar uygulanmaktadır.

- **Sanayi ve Üretim:** Pamuk işleme, tekstil, otomotiv, kimya, gıda işleme ve madencilik (altın, uranyum) öne çıkmaktadır.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pamuk, buğday, sebze, meyve ve ipek üretimi stratejiktir; sulama altyapısı ekonominin bel kemiğidir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Doğalgaz, altın, uranyum ve bakır rezervleri güçlüdür; enerji ihracatı ekonomiye katkı sağlar.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Rusya, Kazakistan, Türkiye ve Güney Kore en önemli ortaklardır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 36 milyona yaklaşan nüfusuyla Orta Asya'nın en kalabalık ülkesidir; genç nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık %99 düzeyindedir; yükseköğretimde reformlar yapılmaktadır.
- **Sağlık:** Sovyet sonrası altyapı güçlendirilmektedir; kırsal bölgelerde erişim sınırlıdır.
- **Kültür ve Medya:** İslam kültürü ile Türk mirası birleşmiştir; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve güreş popülerdir; gençlik istihdamı önemli bir politika alanıdır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni istikrarlıdır; reform süreci kontrollü şekilde yürütülmektedir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri geliştirilme aşamasındadır; yargı bağımsızlığı kısıtlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Radikal gruplara karşı güvenlik önlemleri alınmaktadır.
- **Savunma:** Orta ölçekli orduya sahiptir; sınır güvenliği ve bölgesel iş birliği odaklıdır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; ulusal stratejiler hazırlanmıştır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan ve Türkmenistan ile sınırları vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin (Kuşak-Yol Girişimi kapsamında), Rusya, Türkiye ve Güney Kore ile güçlü iş birlikleri yürütülmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Şanghay İşbirliği Örgütü, Türk Devletleri Teşkilatı, Bağımsız Devletler Topluluğu üyesidir.
- **Diaspora:** Rusya, Kazakistan ve Türkiye'de geniş Özbek diasporası bulunmaktadır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Aral Gölü'nün kuruması büyük bir çevre felaketi olarak ülkeyi etkilemektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Amu Derya ve Sir Derya nehirleri stratejiktir; su yönetimi kritik önemdedir.
- **Tarım:** Pamuk ve tahıl üretimi merkezi önemdedir; ürün çeşitliliği artırılmaya çalışılmaktadır.
- **Enerji:** Doğalgaz ve hidroelektrik ana kaynaklardır; yenilenebilir enerji yatırımları başlamıştır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve teknoloji merkezleri geliştirilmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital ödeme sistemleri yaygınlaştırılmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; uluslararası ortaklıklarla kapasite artırılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal siber güvenlik ajansı kurulmuştur; farkındalık artırılmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Orta Asya ticaret koridorlarında stratejiktir; demiryolu modernizasyonu sürmektedir.
- **Havayolu:** Taşkent Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; Hazar ve Orta Asya koridorlarına entegrasyon hedeflenmektedir.
- **Kentsel Altyapı:** Başkent ve büyük şehirlerde metro, yol ve konut projeleri sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Merkeziyetçi yapı hakimdir; yerel yönetim kapasitesi sınırlıdır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları sürmektedir; reformlarla şeffaflık artırılmaya çalışılmaktadır.
- **Hukuk Devleti:** Yargı bağımsızlığı sınırlı; reform süreçleri devam etmektedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Genç nüfus, enerji ve doğal kaynak zenginliği, tarımsal kapasite, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Yolsuzluk, çevresel sorunlar, su kıtlığı, hukuk devletindeki zayıflık.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, çevresel sürdürülebilirlik, bölgesel entegrasyon, dijital dönüşüm.
- **Politika Önerileri:**
 - Pamuk bağımlılığını azaltacak tarım çeşitliliği politikaları.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması.
 - Aral Gölü çevre felaketine yönelik bölgesel iş birliği programları.
 - Yargı ve kamu yönetiminde reformların derinleştirilmesi.
 - Orta Asya ulaşım koridorlarında lojistik kapasitenin artırılması.

Özbekistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	80,4	90,8	98,0
Kişi başına GSYH (\$)	2.250	2.500	2.650
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,7	6,0	5,5

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Enflasyon oranı (yıllık, %)	11,0	9,0	8,0
İşsizlik oranı (%)	9,0	8,8	8,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,5	-7,0	-6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	55,0	62,0	65,0
Kamu borcu / GSYH (%)	37,0	36,0	35,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,5	-3,0	-2,8
Nüfus (milyon kişi)	35,6	36,3	37,0
Yoksulluk oranı (%)	17,0	16,5	16,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,727	0,730	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,2	0,2	0,2
Demokrasi Endeksi	1,9	2,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,44	0,45	0,45
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	28	31	31
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,0	2,0	2,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,2	1,2	1,2

VANUATU GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Vanuatu Cumhuriyeti, Güney Pasifik'te 80'den fazla adadan oluşan bir ada devletidir. 1980'de Fransa ve Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Port Vila'dır. Turizm, tarım ve balıkçılık temelli küçük ölçekli ekonomisiyle bilinir; iklim değişikliğine en hassas ülkelerden biridir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli küçük ada ekonomisidir; dış şoklara karşı kırılgandır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi büyük ölçüde dış yardımlara bağımlıdır; afet sonrası destek paketleri önemlidir.
- **Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, inşaat ve küçük ölçekli imalat sektörleri öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kök bitkileri (taro, manyok, yam), kahve, kakao ve kava stratejik ürünlerdir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Fosil yakıta bağımlı; güneş ve jeotermal potansiyeli yüksektir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Avustralya, Yeni Zelanda, Çin ve Fiji başlıca ortaklardır; diasporadan gelen havaleler ekonomiye katkı sağlar.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 340 bin; nüfusun büyük kısmı kırsal bölgelerde yaşar.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %85 civarındadır; eğitim altyapısı sınırlıdır.
- **Sağlık:** Tropikal hastalıklar (sıtma, dengue) önemli risklerdir; sağlık altyapısı yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** Melanezyen kültür ağırlıklıdır; medya kapasitesi sınırlıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve ragbi popülerdir; genç nüfus işsizlik sorunu yaşamaktadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genelde istikrarlıdır; afetler güvenlik risklerini artırır.
- **Adalet Sistemi:** Anglo-Fransız karma hukuk sistemi uygulanır; kapasite kısıtlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi bulunmamaktadır.
- **Savunma:** Ordusu yoktur; küçük bir polis ve sahil güvenlik gücü vardır. Savunma ve güvenlik için Avustralya ve Yeni Zelanda ile iş birliği yapılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Yeni gelişmektedir; kapasite artırımı gereklidir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Fiji, Solomon Adaları, Yeni Kaledonya ve Avustralya'ya yakın konumdadır.
- **Küresel Aktörler:** Çin, Avustralya ve Yeni Zelanda kalkınma yardımlarında öncüdür.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Pasifik Adaları Forumu, Commonwealth ve ACP üyesidir.
- **Diaspora:** Avustralya ve Yeni Zelanda'da çalışan Vanuatu diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Tropikal siklonlar, deniz seviyesinin yükselmesi ve volkanik faaliyetler en önemli risklerdir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar biyoçeşitlilik açısından zengindir; su kaynakları iklim değişikliğine karşı hassastır.
- **Tarım:** Kava, kahve, kakao ve kök bitkileri temel ürünlerdir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji (güneş ve jeotermal) yatırımları artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; tarım ve çevre odaklı küçük ölçekli projeler yürütülmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil iletişim yaygınlaşmaktadır; internet erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji oluşturulma aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolları sınırlıdır; demiryolu yoktur.
- **Havayolu:** Port Vila Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Adalar arası deniz taşımacılığı kritik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Port Vila ve Luganville başta olmak üzere afet dayanıklılığı düşük altyapı vardır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi; devlet başkanı sembolik, başbakan yürütmenin başıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Geleneksel şeflik sistemi ile modern belediyeler paralel çalışır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk sorunları zaman zaman gündeme gelir; şeffaflık reformları sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Mevzuat Anglo-Fransız karma sistemine dayanır; kapasite kısıtlıdır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynaklar, turizm, tarım (kava, kahve, kakao), güçlü toplumsal dayanışma.
- **Zayıflıklar:** Afetlere yüksek maruziyet, küçük pazar, sınırlı altyapı, enerji ve gıda ithalat bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** İklim dayanıklılığı, enerji çeşitlendirmesi, turizmin geliştirilmesi, dijital bağlantılılık.
- **Politika Önerileri:**
 - İklim değişikliğine uyum projelerinin hızlandırılması.
 - Yenilenebilir enerji ve afet dayanıklı altyapı yatırımlarının artırılması.
 - Tarımda katma değerli üretim ve ihracat kapasitesinin geliştirilmesi.
 - Eğitim ve sağlık sistemlerinde dış yardımların verimli kullanılması.
 - Bölgesel iş birlikleriyle ticaret ve lojistik entegrasyonunun artırılması.

Vanuatu – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	1,0	1,1	1,2
Kişi başına GSYH (\$)	3.200	3.400	3.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,8	3,5	3,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	5,0	4,5	4,0
İşsizlik oranı (%)	6,0	5,8	5,7
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,0	-6,5	-6,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	0,85	0,90	0,95
Kamu borcu / GSYH (%)	48,0	47,0	46,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-3,0	-2,8	-2,5
Nüfus (bin kişi)	312	318	324
Yoksulluk oranı (%)	25,0	24,8	24,5
İnsani Gelişim Endeksi (HDI)	0,609	0,610	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	5,7	5,7	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,54	0,55	0,55
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	42

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	2,1	2,1	2,1
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0	0,0	0,0

Not: Vanuatu'nun ordusu yoktur; güvenlik esas olarak **polis teşkilatı ve bölgesel güvenlik iş birlikleri** ile sağlanmaktadır. Ekonomi büyük ölçüde **tarım, turizm, balıkçılık ve dış yardımlara** dayalıdır.

VATIKAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Vatikan Şehir Devleti, Roma şehrinin içinde yer alan dünyanın en küçük bağımsız devletidir. 1929 Laterano Antlaşması ile kurulmuştur. Katolik Kilisesi'nin merkezi, Papa'nın ikametgâhı ve dünya çapında 1,3 milyardan fazla Katoliğin ruhani liderliğinin merkezidir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Mikro-devlet statüsündedir; ekonomi ağırlıklı olarak bağışlar, turizm, hediyelik eşya ve posta hizmetlerinden oluşur.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Bütçesi küçüktür; şeffaflık ve mali reformlar son yıllarda güçlendirilmiştir.
- **Sanayi ve Üretim:** Sanayi üretimi yoktur; basım, yayıncılık ve dini objeler üretimi sınırlı faaliyetlerdir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tarımsal üretim yapılmaz; tüm gıda ithal edilmektedir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Elektrik ve diğer enerji kaynakları İtalya'dan sağlanır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** İtalya ile entegrasyon tamdır; uluslararası ölçekte yatırım kapasitesi bulunmaz.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 800 kişi; çoğunluğu ruhban sınıfı, memurlar ve muhafızlardır.
- **Eğitim:** Vatikan'da eğitim faaliyetleri sınırlı; papalık üniversiteleri ve enstitüler İtalya'da faaliyet gösterir.
- **Sağlık:** Sağlık hizmetleri İtalya üzerinden sağlanır.
- **Kültür ve Medya:** Katolik kültürünün merkezidir; Vatikan Kütüphanesi ve RAI Vaticano gibi medya organları vardır.
- **Gençlik ve Spor:** Vatikan amatör futbol takımı ve küçük çaplı spor faaliyetleri yürütmektedir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** İsviçre Muhafızları Papa'yı korur; İtalya polisiyle koordinasyon vardır.
- **Adalet Sistemi:** Kendi hukuk sistemine sahiptir; ancak uygulamada İtalyan hukuk kurumlarıyla uyumludur.
- **Terörle Mücadele:** Düşük riskli olsa da Papa'ya yönelik olası tehditlere karşı üst düzey güvenlik önlemleri alınır.

- **Savunma:** Ordusu yoktur; savunma İtalya tarafından güvence altına alınmıştır.
- **Siber Güvenlik:** Vatikan internet ağları ve dijital platformları için güvenlik protokolleri geliştirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülke:** İtalya ile çevrilidir.
- **Küresel Aktörler:** Tüm dünyada diplomatik ilişkiler yürütür; “Vatikan Diplomasi Okulu” ve nuncio ağları ile tanınır.
- **Uluslararası Örgütler:** BM’de gözlemci devlettir; birçok uluslararası platformda insani, dini ve barışçıl katkılar sunar.
- **Diaspora:** Dünyadaki Katolik toplulukları Vatikan’ın manevi diasporası kabul edilir.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Küçük ölçekte yeşil alan yönetimi yapılır; Papa çevre ve iklim değişikliği konusunda küresel çağrılar yapmaktadır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Doğal kaynakları yoktur; tüm ihtiyaçlar İtalya’dan karşılanır.
- **Tarım:** Yapılmamaktadır.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kullanımı artırılmaktadır; güneş panelleri Vatikan’da uygulanmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Vatikan Gözlemevi bilimsel çalışmalarıyla bilinir.
- **Dijitalleşme:** Vatikan kütüphaneleri dijitalleştirilmekte; dini yayınlar internet üzerinden yapılmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Etik tartışmalarda küresel katkı sunar.
- **Siber Güvenlik:** Dijital ağların korunması için İtalya ve AB kurumlarıyla iş birliği yapılır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Vatikan içinde sınırlı; İtalya ağlarıyla bağlantılıdır.
- **Havayolu:** Havaalanı yoktur; Roma Fiumicino Havalimanı kullanılır.
- **Denizyolu:** Yoktur.
- **Kentsel Altyapı:** Tarihi ve dini merkezler, müzeler ve meydanlar ana altyapıyı oluşturur.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Mutlak monarşi; Papa hem devlet hem de Katolik Kilisesi’nin başıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Yoktur; yönetim Papalık makamı tarafından yürütülür.
- **Şeffaflık:** Finansal şeffaflık son yıllarda reformlarla artırılmıştır.
- **Hukuk Devleti:** Kilise hukuku (kanonik hukuk) temel alınır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Manevi otorite, diplomatik ağ, tarihi ve kültürel miras.
- **Zayıflıklar:** Küçük ölçek, ekonomik bağımlılık, askeri kapasitenin olmaması.
- **Stratejik Hedefler:** Dini ve diplomatik nüfuzun sürdürülmesi, finansal şeffaflık, dijitalleşme.
- **Politika Önerileri:**
 - Uluslararası barış, insan hakları ve çevre konularında liderliğin pekiştirilmesi.
 - Katolik dünyasıyla dijital platformlar üzerinden etkileşimin artırılması.
 - Vatikan finans sisteminde şeffaflık ve hesap verebilirliğin sürdürülmesi.
 - Kültürel mirasın korunması ve turizm yönetiminin geliştirilmesi.

Vatikan – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Vatikan, çok küçük bir şehir devleti olduğu için ekonomik veriler sınırlı, çoğu tahmini veya özel raporlardan alınmaktadır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	0,8	0,9	0,9
Kişi başına GSYH (\$)	~11.500	~12.000	~12.200
Ekonomik büyüme oranı (%)	3,0	2,0	2,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	8,0*	6,0*	4,0*
İşsizlik oranı (%)	0,0	0,0	0,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	Çok düşük	Çok düşük	Çok düşük
Kamu borcu / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,0	-1,5	-1,0
Nüfus (bin kişi)	0,0008 (~800 kişi)	~800	~800
Yoksulluk oranı (%)	0,0	0,0	0,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	Veri yok (teokratik mutlak monarşi)	Veri yok	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,0	0,0	0,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	0,0 (koruma İtalya/İsviçre Muhafızları)	0,0	0,0

Not:

- Vatikan'ın ekonomisi büyük ölçüde **Katolik Kilisesi bağışları, turizm, müze gelirleri ve posta/hediyeleş eşya satışlarına** dayanmaktadır.
- **İşsizlik, yoksulluk ve suç oranı resmi olarak yok kabul edilmektedir.**
- Savunma, **İtalya ile yapılan Lateran Antlaşması** ve **İsviçre Muhafızları** tarafından sağlanır.

VENEZUELA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti, Güney Amerika'nın kuzeyinde, Karayipler'e kıyısı bulunan stratejik bir devlettir. 1811'de İspanya'dan bağımsızlığını ilan etmiştir. Latin Amerika'nın en büyük petrol rezervlerine sahip ülkesidir. 2010'lardan itibaren siyasi kriz, ekonomik çöküş ve kitlesel göç ile gündeme gelmiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek enflasyon ve ekonomik daralma uzun süre devam etmiştir; son yıllarda kısmi toparlanma başlamıştır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; dış borç ödemelerinde temerrüt yaşanmıştır.
- **Sanayi ve Üretim:** Petrol ve doğalgaz sektörü ekonominin %90'ına yakınına oluşturur; sanayi üretimi gerilemiştir.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Gıda üretimi yetersizdir; ithalat bağımlılığı yüksektir.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervlerine sahiptir; enerji sektörü altyapısı çöküş yaşamıştır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Başlıca ortaklar Çin, Rusya ve Türkiye'dir; ABD ve AB yaptırımlar uygulamaktadır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 28 milyon; 7 milyondan fazla kişi son yıllarda ülkeyi terk etmiştir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95 civarında; ekonomik kriz nedeniyle eğitim kalitesi düşmüştür.
- **Sağlık:** İlaç ve malzeme eksikliği; sağlık sisteminde çöküş yaşanmıştır.
- **Kültür ve Medya:** Latin kültürü, müzik (salsa, joropo) ve edebiyat öne çıkar; medya büyük ölçüde devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Beyzbol ve futbol en popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Yüksek suç oranları; uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suç yaygındır.
- **Adalet Sistemi:** Yargı bağımsızlığı sınırlıdır; siyasal kontrol altındadır.

- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük; ancak sınır bölgelerinde yasa dışı gruplar faaliyet göstermektedir.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; siyasi sistemin korunmasında aktif rol oynar.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite sınırlıdır; devlet kontrolü yoğunlaştırılmıştır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Kolombiya, Brezilya ve Guyana ile kara sınırı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve Rusya başlıca destekçileridir; ABD ve Batı ile ilişkiler gergindir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, OAS, OPEC ve CELAC üyesidir.
- **Diaspora:** Kolombiya, Peru, Şili, İspanya ve ABD’de büyük bir Venezuela diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Ormansızlaşma, yasadışı madencilik ve petrol kirliliği büyük sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Amazon havzası ve Orinoco Nehri ekosistemleri stratejiktir.
- **Tarım:** Kriz nedeniyle üretim gerilemiştir; gıda güvenliği ithalata bağlıdır.
- **Enerji:** Yenilenebilir yatırımlar düşük seviyededir; hidroelektrik potansiyel kullanılmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Ekonomik kriz nedeniyle kapasite gerilemiştir.
- **Dijitalleşme:** Mobil penetrasyon görece yüksektir; internet hızı ve erişimi sınırlıdır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz gelişmemiştir.
- **Siber Güvenlik:** Devlet kontrolü altında sınırlı kapasite vardır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı bakımsızdır; ulaşım kapasitesi düşmüştür.
- **Havayolu:** Caracas Maiquetía Havalimanı ana merkezdir; uçuşlar sınırlıdır.
- **Denizyolu:** Karakas ve Maracaibo limanları önemlidir; petrol taşımacılığı ön plandadır.
- **Kentsel Altyapı:** Kriz nedeniyle elektrik ve su altyapısında sık sık kesintiler yaşanmaktadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır; yürütme üzerinde yoğunlaşmış bir iktidar vardır.
- **Yerel Yönetimler:** Merkeziyetçi yapı hakimdir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır; uluslararası endekslerde düşük sıralardadır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Zengin petrol rezervleri, genç nüfus, coğrafi konum.

- **Zayıflıklar:** Ekonomik kriz, yüksek enflasyon, göç, sağlık ve eğitimde çöküş, siyasi kutuplaşma.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik istikrarın sağlanması, enerji sektörünün yeniden yapılandırılması, demokratik reformlar, sosyal refahın güçlendirilmesi.
- **Politika Önerileri:**
 - Petrol gelirlerinin şeffaf yönetimi ve enerji altyapısının yenilenmesi.
 - Tarım ve gıda üretiminde yeniden canlanma için teşvikler.
 - Yolsuzlukla mücadele ve hukuk devleti reformlarının uygulanması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına uluslararası destekle yatırım yapılması.
 - Diasporanın kalkınmaya katkı sağlayacak mekanizmalarla sürece dahil edilmesi.

Venezuela – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Ülkedeki ağır ekonomik kriz nedeniyle veriler uluslararası kuruluşların tahminlerine dayanmaktadır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	90	96	100
Kişi başına GSYH (\$)	3.000	3.150	3.250
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,0	-7,0	-3,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	210,0	360,0	250,0
İşsizlik oranı (%)	33,0	34,0	35,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+4,0	+3,0	+2,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	25,0	23,0	22,0
Kamu borcu / GSYH (%)	241,0	238,0	240,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-10,0	-12,0	-11,0
Nüfus (milyon kişi)	30,0	29,5	29,0
Yoksulluk oranı (%)	70,0	72,0	72,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,691	0,690	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	2,2	2,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,27	0,26	0,26
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	14	13	13
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	40,0	38,0	37,0
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,5	1,5	1,6

VIETNAM GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Güneydoğu Asya'da yer alan, 1975'te Vietnam Savaşı'nın sona ermesiyle birleşmiş bir devlettir. Başkenti Hanoi'dir. 1986'da başlatılan *Doi Moi* reformlarıyla planlı ekonomiden piyasa temelli sosyalist modele geçilmiş ve son yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmuştur.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Orta gelirli ülke; son 20 yılda %6-7 civarında istikrarlı büyüme göstermiştir.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yönetilebilir düzeydedir; mali disiplin sürdürülmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Elektronik, tekstil, ayakkabı, mobilya, gemi inşası ve otomotiv yan sanayi öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Pirinç, kahve, çay, kauçuk, deniz ürünleri ve tropikal meyvelerde küresel üretici konumundadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Kömür ve hidroelektrik ağırlıklı enerji üretimi vardır; rüzgâr ve güneş yatırımları hızla artmaktadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** ABD, Çin, Japonya, Güney Kore ve AB en önemli ticaret ortaklarıdır; doğrudan yabancı yatırımda bölgesel cazibe merkezidir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 100 milyon; genç ve çalışabilir nüfus oranı yüksektir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %95'in üzerindedir; STEM odaklı eğitim güçlenmektedir.
- **Sağlık:** Kamu ağı güçlüdür; ancak kırsal bölgelerde hizmet kalitesi sınırlıdır.
- **Kültür ve Medya:** Konfüçyüs, Budist ve sosyalist değerlerin birleşimi; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol, voleybol ve dövüş sporları popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Genel olarak istikrarlıdır; siyasal muhalefet kısıtlıdır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri sınırlıdır; yargı yürütmenin etkisi altındadır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Büyük ve disiplinli bir orduya sahiptir; Güney Çin Denizi'nde Çin ile sınır anlaşmazlıkları güvenlik gündemindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal güvenlik için sıkı internet denetimi ve siber güvenlik stratejileri uygulanmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Çin, Laos ve Kamboçya ile kara; Güney Çin Denizi üzerinden birçok ülke ile deniz komşusudur.
- **Küresel Aktörler:** Çin ile ekonomik iş birliği ve rekabet; ABD ile stratejik ortaklık; ASEAN içinde bölgesel liderlik.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, ASEAN, APEC, Dünya Ticaret Örgütü ve CPTPP üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Avrupa ve Avustralya'da geniş Vietnam diasporası mevcuttur.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi Mekong Deltası'nı tehdit etmektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormansızlaşma ve su kirliliği önemli sorunlardır.
- **Tarım:** Pirinç üretiminde dünya liderlerinden biridir; tarımsal modernleşme devam etmektedir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları (özellikle güneş ve rüzgâr) hızla artmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Bilişim ve elektronik odaklı yatırımlar artmaktadır.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital ödeme sistemleri yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasında; yabancı ortaklıklarla geliştirilmektedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal siber güvenlik yasaları sıkı uygulanmaktadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Modernizasyon sürmektedir; kuzey-güney koridorları stratejiktir.
- **Havayolu:** Hanoi ve Ho Chi Minh City havaalanları bölgesel merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Haiphong ve Ho Chi Minh limanları dış ticaret için kritik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Ho Chi Minh City ve Hanoi'de metro projeleri devam etmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Tek partili sosyalist sistem (Vietnam Komünist Partisi) yönetimindedir.
- **Yerel Yönetimler:** Merkeziyetçi yapı hakimdir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzlukla mücadele reformları sürdürülmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Siyasi özgürlükler sınırlıdır; ekonomik reformlar ön plandadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Genç nüfus, güçlü tarım ve ihracat kapasitesi, jeostratejik konum, hızlı ekonomik büyüme.
- **Zayıflıklar:** Hukuk devleti zafiyetleri, çevresel kırılganlık, gelir eşitsizliği, Çin ile deniz anlaşmazlıkları.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir büyüme, dijital dönüşüm, enerji çeşitlendirmesi, bölgesel liderlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Mekong Deltası için iklim uyum projelerinin hızlandırılması.
 - Yüksek katma değerli üretim ve teknoloji yatırımlarının teşviki.
 - Eğitim-istihdam uyumunun güçlendirilmesi.
 - Çin ile deniz anlaşmazlıklarında uluslararası iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesi.
 - E-devlet ve dijital dönüşüm süreçlerinin hızlandırılması.

Vietnam – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	408	430	450
Kişi başına GSYH (\$)	4.120	4.330	4.500
Ekonomik büyüme oranı (%)	8,0	5,1	6,0
Enflasyon oranı (yıllık, %)	3,2	3,3	3,5
İşsizlik oranı (%)	2,3	2,1	2,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+1,0	+1,5	+1,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	730	745	770
Kamu borcu / GSYH (%)	37,0	36,5	36,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–4,5	–4,0	–3,8
Nüfus (milyon kişi)	99,5	100,3	101,0
Yoksulluk oranı (%)	4,3	4,1	4,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,703	0,706	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,5	0,6	0,6
Demokrasi Endeksi	2,9	2,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,49	0,50	0,50
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	42	42	43
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	1,6	1,6	1,6
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,2	2,2	2,3

YEMEN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Yemen Cumhuriyeti, Arap Yarımadası'nın güneyinde stratejik Babülmendep Boğazı'na hâkim konumda yer alan bir devlettir. 1990'da Kuzey ve Güney Yemen'in birleşmesiyle kurulmuştur. 2015'ten bu yana süren iç savaş, ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal yapısını ağır şekilde etkilemiştir.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Dünyanın en kırılgan ekonomilerinden biridir; GSYH büyük ölçüde daralmıştır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu gelirleri sınırlıdır; bütçe açığı dış yardımlarla kapatılmaktadır.
- Sanayi ve Üretim:** Petrol ve doğalgaz üretimi savaş öncesi önemliydi; altyapı zarar görmüştür.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Kahve ve kat bitkisi (khat) üretimi gelenekseldir; gıda güvenliği krizi yaşanmaktadır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Petrol ve gaz altyapısı çatışmalar nedeniyle çalışmaz durumdadır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Ticaret büyük ölçüde durma noktasındadır; insani yardımlar ekonominin omurgasıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** Yaklaşık 34 milyon; dünyanın en ağır insani krizlerinden birini yaşamaktadır.
- **Eğitim:** Okullaşma oranı savaş nedeniyle ciddi oranda düşmüştür.
- **Sağlık:** Sağlık sistemi çökmüş; kolera ve açlık başlıca ölüm nedenleri arasındadır.
- **Kültür ve Medya:** Arap-İslam kültürü hakimdir; medya büyük ölçüde taraflıdır.
- **Gençlik ve Spor:** Genç nüfus yüksek oranda çatışmalardan etkilenmiştir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Ülke, hükümet güçleri, Husi hareketi ve diğer silahlı gruplar arasında fiili olarak bölünmüştür.
- **Adalet Sistemi:** Devlet kapasitesi zayıftır; farklı bölgelerde farklı hukuk uygulamaları vardır.
- **Terörle Mücadele:** El Kaide ve DEAŞ'ın kolları aktif tehdit oluşturmaktadır.
- **Savunma:** Ulusal ordu zayıf; dış destekli milisler öne çıkmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kurumsal kapasite yok denecek kadar zayıftır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Suudi Arabistan ve Umman ile kara sınırı; Kızıldeniz ve Aden Körfezi'ne kıyısı vardır.
- **Küresel Aktörler:** Suudi Arabistan ve BAE hükümeti desteklerken, İran Husi hareketini desteklemektedir. ABD ve BM insani yardım ve arabuluculuk faaliyetlerinde etkindir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Arap Birliği ve İİT üyesidir.
- **Diaspora:** Körfez ülkeleri ve Batı'da geniş Yemen diasporası vardır; havaleler önemli bir gelir kaynağıdır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Su kıtlığı, çölleşme ve iklim değişikliği ülkenin uzun vadeli en büyük sorunlarıdır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Yeraltı suyu rezervleri hızla tükenmektedir.
- **Tarım:** Kahve üretimi tarihsel öneme sahiptir; ancak günümüzde gıda üretimi yetersizdir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımları başlangıç seviyesindedir; elektrik altyapısı çökmüştür.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kurumsal kapasite yok denecek kadar sınırlıdır.
- **Dijitalleşme:** İnternet erişimi düşük seviyededir; iletişim altyapısı savaşta zarar görmüştür.

- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Uygulama bulunmamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Sistematik bir kapasite mevcut değildir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Altyapı ağır hasar görmüştür.
- **Havayolu:** Sivil uçuşlar kısıtlıdır; Sana ve Aden havalimanları savaş nedeniyle kapalı veya sınırlı çalışmaktadır.
- **Denizyolu:** Hudeyde Limanı insani yardımlar için kritik önemdedir.
- **Kentsel Altyapı:** Elektrik, su ve kanalizasyon altyapısı çökmüş durumdadır.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Merkezi otorite zayıf; fiili bölünmüşlük vardır.
- **Yerel Yönetimler:** Kontrol farklı silahlı gruplar arasında paylaşılmıştır.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır; uluslararası endekslerde en düşük seviyelerdedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti fiilen uygulanmamaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Stratejik coğrafi konum, tarihsel ticaret yolları, genç nüfus.
- **Zayıflıklar:** İç savaş, devlet otoritesi eksikliği, insani kriz, yoksulluk, çevresel kırılganlık.
- **Stratejik Hedefler:** Barış ve siyasi çözüm, insani krizin hafifletilmesi, devlet kurumlarının yeniden inşası, su ve gıda güvenliği.
- **Politika Önerileri:**
 - Ateşkes ve siyasi çözüm için uluslararası arabuluculuk mekanizmalarının güçlendirilmesi.
 - Acil insani yardım programlarının genişletilmesi.
 - Su yönetimi ve tarımsal üretim için bölgesel destek mekanizmalarının devreye sokulması.
 - Yeniden inşa için uluslararası fonların kullanılması.
 - Eğitim ve sağlık hizmetlerinin BM ve STK iş birlikleriyle yeniden organize edilmesi.

Yemen – Temel Göstergeler (2022–2024)

(Not: Devam eden iç savaş ve insani kriz nedeniyle veriler büyük ölçüde tahmini ve sınırlı güvenilirliğe sahiptir.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	21,0	22,0	23,0
Kişi başına GSYH (\$)	650	670	690
Ekonomik büyüme oranı (%)	-2,0	1,0	1,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	45,0	40,0	35,0
İşsizlik oranı (%)	17,0	16,8	16,5

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-8,0	-7,5	-7,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	8,0	8,3	8,5
Kamu borcu / GSYH (%)	90,0	92,0	93,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-6,0	-6,2	-6,0
Nüfus (milyon kişi)	32,0	32,8	33,5
Yoksulluk oranı (%)	74,0	73,5	73,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,455	0,456	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	Veri yok	Veri yok	Veri yok
Demokrasi Endeksi	1,9	1,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,27	0,26	0,26
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	16	16	16
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,5	6,5	6,5
Askeri harcamalar / GSYH (%)	5,5	5,5	5,6

YENİ ZELANDA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Yeni Zelanda, Güney Pasifik’te yer alan, anayasal monarşiyle yönetilen bir ada devletidir. İngiltere’den 1947’de tam bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Wellington, en büyük kenti Auckland’dır. Demokratik kurumları, doğal kaynakları, güçlü tarımı ve çevre politikalarıyla öne çıkar.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Yüksek gelirli bir ekonomidir; hizmetler, tarım ve turizm temel sektörlerdir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi disiplinlidir; borç seviyesi yönetilebilir düzeydedir.
- Sanayi ve Üretim:** Gıda işleme, tarım ürünleri, süt ve et ürünleri, şarap ve ahşap ürünleri sanayinin temelini oluşturur.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Süt, et, yün, şarap ve meyve ihracatında küresel liderlerdendir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Jeotermal, hidroelektrik ve rüzgâr enerjisi kullanımı yüksektir; yenilenebilir enerji oranı %80’in üzerindedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Avustralya, ABD, Japonya ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** 5,2 milyon; Maori halkı ülkenin yerli topluluğudur.

- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı çok yüksektir; yükseköğretim ve araştırma kurumları uluslararası ölçekte güçlüdür.
- **Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi vardır; hizmet kalitesi yüksektir.
- **Kültür ve Medya:** Maori kültürü, İngiliz kökenli gelenekler ve modern kültür birleşmiştir; medya özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Rugby ulusal spor kimliğinin merkezindedir; ayrıca kriket ve futbol da popülerdir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni güçlüdür; suç oranları düşüktür.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; yargı bağımsızdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir; 2019 Christchurch saldırısı sonrası güvenlik tedbirleri güçlendirilmiştir.
- **Savunma:** Küçük ama modern bir orduya sahiptir; bölgesel barışı koruma görevlerinde aktiftir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal strateji mevcuttur; kritik altyapı koruması geliştirilmiştir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Avustralya en yakın müttefik ve ekonomik ortaktır.
- **Küresel Aktörler:** Çin ve ABD ile dengeli ilişkiler; Pasifik ada ülkeleriyle dayanışma politikası.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Commonwealth, OECD, APEC ve Pasifik Adaları Forumu üyesidir.
- **Diaspora:** Avustralya, İngiltere ve ABD’de geniş Yeni Zelanda diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, deniz seviyesinin yükselmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması öncelikli konulardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Ormanlar ve tatlı su kaynakları zengindir; sürdürülebilir yönetim uygulanmaktadır.
- **Tarım:** Süt ürünleri, et ve şarap küresel ölçekte rekabetçidir; çevre dostu üretim modelleri desteklenmektedir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji kapasitesi yüksektir; 2030 sonrası için %100 yenilenebilir hedefi bulunmaktadır.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma merkezleri güçlüdür; tarım teknolojileri, biyoteknoloji ve çevre bilimleri öne çıkar.
- **Dijitalleşme:** E-devlet, dijital sağlık ve mobil ödeme sistemleri gelişmiştir.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasında; kamu hizmetleri ve tarım teknolojilerinde pilot uygulamalar yapılmaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal CERT ve iş birlikleriyle güçlendirilmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu yük ve yolcu taşımacılığında sınırlıdır.

- **Havayolu:** Auckland, Wellington ve Christchurch havalimanları uluslararası merkezlerdir.
- **Denizyolu:** Büyük limanlar (Auckland, Tauranga) dış ticaret için stratejiktir.
- **Kentsel Altyapı:** Şehirlerde sürdürülebilir ulaşım ve akıllı şehir projeleri geliştirilmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi; anayasal monarşi ile yönetilmektedir.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler güçlüdür; yerel hizmetlerde özerklik yüksektir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk en düşük seviyededir; dünya sıralamalarında en şeffaf ülkelerden biridir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ve insan hakları standartları güçlüdür.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Demokratik istikrar, düşük yolsuzluk, güçlü tarım ve turizm, yenilenebilir enerji liderliği.
- **Zayıflıklar:** Küçük iç pazar, coğrafi uzaklık, ihracat bağımlılığı.
- **Stratejik Hedefler:** Sürdürülebilir büyüme, dijital dönüşüm, iklim değişikliğiyle mücadele, Pasifik bölgesinde liderlik.
- **Politika Önerileri:**
 - Yenilenebilir enerji ve çevre dostu tarım uygulamalarının ölçeklendirilmesi.
 - Yüksek teknoloji ve Ar-Ge yatırımlarının artırılması.
 - Pasifik ada ülkeleriyle iklim ve güvenlik alanında dayanışmanın güçlendirilmesi.
 - Turizmde çeşitlilik ve sürdürülebilirlik odaklı yatırımlar.
 - Eğitim-istihdam uyumunun artırılması, özellikle genç nüfus için dijital beceri programlarının genişletilmesi.

Yeni Zelanda – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	247	253	260
Kişi başına GSYH (\$)	48.800	49.200	50.000
Ekonomik büyüme oranı (%)	2,6	1,0	1,7
Enflasyon oranı (yıllık, %)	7,2	5,2	4,0
İşsizlik oranı (%)	3,3	3,7	4,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-7,9	-7,5	-7,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	123	125	128
Kamu borcu / GSYH (%)	39,0	40,0	41,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,2	-3,0	-2,5
Nüfus (milyon kişi)	5,1	5,2	5,2

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
Yoksulluk oranı (%)	11,0	11,2	11,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,937	0,939	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,5	1,6	1,6
Demokrasi Endeksi	9,2	9,1	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,84	0,83	0,83
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	87	85	85
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,7	0,7	0,7
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,5	1,5	1,6

YUNANİSTAN GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Yunanistan Cumhuriyeti, Güneydoğu Avrupa’da Balkanlar’ın güneyinde, Ege, Akdeniz ve İyon denizleri arasında yer almaktadır. 1830’da Osmanlı İmparatorluğu’ndan ayrılarak bağımsızlığını kazanmıştır. Avrupa Birliği ve NATO üyesi olup, bölgesel jeopolitik dengelerde kritik bir konuma sahiptir. Başkenti Atina’dır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** AB’nin orta ölçekli ekonomilerinden biridir; 2008 sonrası borç krizinden toparlanma sürecindedir.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu GSYH’nin %160’ı civarındadır; AB mali disiplinin mekanizmalarıyla yönetilmektedir.
- Sanayi ve Üretim:** Gemi inşası, turizm, yiyecek-içecek, kimya, alüminyum ve tekstil öne çıkar.
- Tarım ve Gıda Güvenliği:** Zeytin, zeytinyağı, üzüm, şarap, narenciye ve pamuk önemli ürünlerdir.
- Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Yenilenebilir enerji yatırımları artmaktadır; rüzgâr ve güneş projeleri stratejik önemdedir.
- Dış Ticaret ve Yatırım:** AB ülkeleri başlıca ticaret ortaklarıdır; Çin liman yatırımlarında aktiftir.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- Nüfus:** 10,5 milyon; nüfus yaşlanmaktadır.
- Eğitim:** Okuryazarlık oranı %98’dir; üniversiteler AB standartlarına entegredir.
- Sağlık:** Evrensel sağlık sistemi vardır; ekonomik kriz döneminde hizmet kalitesi düşmüştür.
- Kültür ve Medya:** Antik Yunan mirası, Ortodoks Hristiyanlık ve Akdeniz kültürü hâkimdir.
- Gençlik ve Spor:** Futbol ve basketbol popülerdir; genç işsizlik yüksek seyretmektedir.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Kamu düzeni genelde güçlüdür; ekonomik krizler toplumsal protestoları artırmıştır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri güçlüdür; ancak yargı süreçleri yavaş işlemektedir.
- **Terörle Mücadele:** Düşük ölçekli aşırı sol ve anarşist gruplar mevcuttur.
- **Savunma:** NATO üyesidir; Türkiye ile Ege ve Doğu Akdeniz’de sınır anlaşmazlıkları güvenlik gündemindedir.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal kapasite gelişmektedir; AB ile iş birliği yapılmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Türkiye, Bulgaristan, Arnavutluk ve Kuzey Makedonya ile kara sınırları vardır.
- **Küresel Aktörler:** AB, ABD ve NATO ile yakın ilişkiler; Rusya ile enerji alanında geçmişte bağlar bulunmaktaydı.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, NATO, AB, OECD, Avrupa Konseyi üyesidir.
- **Diaspora:** ABD, Kanada, Avustralya ve Almanya’da geniş Yunan diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** Orman yangınları, deprem riski ve iklim değişikliği başlıca sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Su kaynakları bölgesel farklılık gösterir; orman yangınları büyük risk taşır.
- **Tarım:** Zeytin, üzüm, pamuk, buğday ve narenciye stratejik ürünlerdir.
- **Enerji:** Yenilenebilir enerji yatırımlarında özellikle rüzgâr ve güneş potansiyeli değerlendirilmektedir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Üniversiteler ve araştırma kurumları AB fonlarıyla desteklenmektedir.
- **Dijitalleşme:** E-devlet ve dijital altyapı geliştirilmekte; AB ile uyum süreçleri hızlanmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Başlangıç aşamasındadır; girişimler desteklenmektedir.
- **Siber Güvenlik:** AB ile ortak güvenlik projeleri yürütülmektedir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Karayolu ağı gelişmiştir; demiryolu modernizasyonu sürmektedir.
- **Havayolu:** Atina Eleftherios Venizelos Uluslararası Havalimanı bölgesel merkezdir.
- **Denizyolu:** Pire Limanı Doğu Akdeniz’in en büyüklerinden biridir; Çin COSCO yatırımlarıyla gelişmiştir.
- **Kentsel Altyapı:** Atina ve Selanik’te metro projeleri, altyapı modernizasyonu devam etmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Parlamenter demokrasi; Cumhurbaşkanı sembolik, Başbakan yürütmenin başıdır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler ve bölgeler sınırlı kaynaklarla hizmet verir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk AB ortalamasının üzerindedir; reform ihtiyacı sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri geçerlidir; yargı reformu gündemdedir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** AB ve NATO üyeliği, turizm, zengin kültürel miras, deniz taşımacılığı.
- **Zayıflıklar:** Yüksek kamu borcu, genç işsizlik, demografik yaşlanma, yapısal reform eksiklikleri.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik istikrar, dijital dönüşüm, enerji çeşitlendirmesi, bölgesel istikrarın korunması.
- **Politika Önerileri:**
 - AB fonlarıyla ekonomik ve dijital dönüşüm yatırımlarının hızlandırılması.
 - Yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması ve enerji bağımlılığının azaltılması.
 - Genç işsizliğini azaltacak eğitim-istihdam uyum politikalarının geliştirilmesi.
 - Yargı süreçlerinin hızlandırılması ve şeffaflık reformlarının uygulanması.
 - Turizmde sürdürülebilirlik ve çeşitliliğin artırılması.

Yunanistan – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	219	243	255
Kişi başına GSYH (\$)	20.700	22.800	23.800
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,6	2,0	2,3
Enflasyon oranı (yıllık, %)	9,3	4,1	3,0
İşsizlik oranı (%)	12,4	11,2	10,5
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	-9,7	-7,5	-6,5
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	143	150	155
Kamu borcu / GSYH (%)	171,0	166,0	162,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	-2,3	-1,5	-1,0
Nüfus (milyon kişi)	10,4	10,3	10,3
Yoksulluk oranı (%)	17,0	16,5	16,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,887	0,889	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	1,5	1,6	1,6
Demokrasi Endeksi	7,9	7,9	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,69	0,70	0,70
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	52	53	54
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	0,9	0,9	0,9
Askeri harcamalar / GSYH (%)	3,6	3,5	3,4

ZAMBİYA GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Zambiya Cumhuriyeti, Güney Afrika’da denize kıyısı olmayan bir kara ülkesidir. 1964’te İngiltere’den bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Lusaka’dır. Maden kaynakları, özellikle bakır, ülke ekonomisinin temelini oluşturur.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- **Makroekonomik Göstergeler:** Düşük-orta gelirli ülkedir; büyüme büyük ölçüde maden ihracatına bağlıdır.
- **Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu borcu yüksektir; IMF ile mali disiplin ve borç yeniden yapılandırma programları yürütülmektedir.
- **Sanayi ve Üretim:** Bakır madenciliği, tarımsal işleme, çimento ve inşaat sektörleri öne çıkar.
- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Mısır, tütün, pamuk, şeker kamışı ve soya başlıca ürünlerdir; gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Hidroelektrik enerji üretiminde güçlüdür; bakır, kobalt ve manganez rezervleri stratejiktir.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin, Güney Afrika, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve AB başlıca ticaret ortaklarıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 20 milyon civarında; nüfusun büyük kısmı gençtir.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %60-70 bandında; eğitim altyapısı gelişmektedir.
- **Sağlık:** HIV/AIDS ve sıtma temel sağlık sorunlarıdır; uluslararası yardımlar önemli rol oynar.
- **Kültür ve Medya:** 70’in üzerinde etnik grup vardır; medya görece özgürdür.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol en popüler spordur; genç nüfus işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Ülke genelinde istikrar vardır; suç oranları bölgesel farklılıklar gösterir.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır; yargı kapasitesi sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Düşük tehdit seviyesi vardır.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; sınır güvenliği önceliklidir.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; stratejik altyapılar korunmaya çalışılmaktadır.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Tanzanya, Malavi, Mozambik, Zimbabve, Botsvana, Namibya, Angola ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile kara sınırına sahiptir.

- **Küresel Aktörler:** Çin, ABD, AB ve Hindistan ekonomik ilişkilerde öne çıkar.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği, SADC ve COMESA üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Afrika, İngiltere ve ABD’de önemli bir Zambiya diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kuraklık ve ormansızlaşma ülkeyi tehdit etmektedir.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Zambezi Nehri ve Victoria Şelalesi stratejik doğal kaynaklardır.
- **Tarım:** Mısır başlıca gıda ürünüdür; ticari tarımda pamuk, tütün ve şeker kamışı öne çıkar.
- **Enerji:** Hidroelektrik üretim kapasitesi yüksek, ancak kuraklık dönemlerinde risklidir.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; tarım ve madencilik odaklı araştırmalar yapılmaktadır.
- **Dijitalleşme:** Mobil bankacılık ve iletişim yaygınlaşmaktadır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Ulusal stratejiler gelişmektedir; altyapı yatırımı gereklidir.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Bölgesel ticaret koridorları için stratejiktir; modernizasyon ihtiyacı vardır.
- **Havayolu:** Lusaka Uluslararası Havalimanı ülkenin ana merkezidir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; dış ticaret için komşu ülkelerin limanlarına bağımlıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Lusaka ve Ndola’da altyapı yatırımları sürmektedir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk önemli bir sorundur; reform ihtiyacı sürmektedir.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti ilkeleri kısmen uygulanmaktadır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Zengin maden rezervleri (özellikle bakır), genç nüfus, bölgesel ticaret koridorlarındaki stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Yoksulluk, yolsuzluk, sağlık sorunları, altyapı eksiklikleri, iklim kırılganlığı.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik çeşitlenme, tarımsal modernleşme, enerji güvenliği, şeffaf yönetim.
- **Politika Önerileri:**
 - Bakır bağımlılığını azaltacak sanayi çeşitlendirme programları.
 - Tarımda modern sulama ve iklim dayanıklı ürün politikalarının uygulanması.
 - Yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık reformlarının güçlendirilmesi.
 - Enerji çeşitliliği ve yenilenebilir kaynakların artırılması.
 - Bölgesel ticaret altyapısına yatırım yapılması.

Zambiya – Temel Göstergeler (2022–2024)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	29,1	31,1	32,5
Kişi başına GSYH (\$)	1.480	1.550	1.600
Ekonomik büyüme oranı (%)	5,2	4,2	4,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	11,0	9,8	9,0
İşsizlik oranı (%)	5,0	4,9	4,8
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	+3,0	+2,5	+2,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	22,0	23,0	24,0
Kamu borcu / GSYH (%)	121,0	118,0	115,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–7,0	–6,5	–6,0
Nüfus (milyon kişi)	19,7	20,3	20,9
Yoksulluk oranı (%)	54,0	53,5	53,0
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,565	0,566	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	4,9	5,0	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,44	0,45	0,45
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	33	34	34
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	6,5	6,4	6,4
Askeri harcamalar / GSYH (%)	1,5	1,5	1,5

ZİMBABVE GENEL RAPORU

Devlet Destek Ofisi – 2025

1. GİRİŞ

Zimbabve Cumhuriyeti, Güney Afrika’da denize kıyısı olmayan bir kara ülkesidir. 1980’de bağımsızlığını kazanmıştır. Başkenti Harare’dir. Doğal kaynak zenginliği, tarımsal potansiyeli ve jeopolitik konumuyla dikkat çekse de, uzun yıllardır ekonomik krizler ve siyasi istikrarsızlıkla anılmaktadır.

2. EKONOMİK POLİTİKALAR

- Makroekonomik Göstergeler:** Hiperenflasyon, işsizlik ve yüksek dış borç ülke ekonomisini zayıflatmıştır.
- Mali Disiplin ve Borç Yönetimi:** Kamu maliyesi kırılgandır; uluslararası borç ödemelerinde sorunlar yaşanmıştır.
- Sanayi ve Üretim:** Tarım, madencilik ve imalat sektörleri ekonominin belkemiğidir.

- **Tarım ve Gıda Güvenliği:** Tütün, mısır ve pamuk başlıca ürünlerdir; ancak gıda güvenliği kırılgandır.
- **Enerji ve Doğal Kaynaklar:** Altın, platin, elmas ve kömür rezervleri zengindir; elektrik üretiminde sıkıntılar vardır.
- **Dış Ticaret ve Yatırım:** Çin ve Güney Afrika başlıca ticaret ortaklarıdır; Batı ile ilişkiler yaptırımlar nedeniyle sınırlıdır.

3. SOSYAL POLİTİKALAR

- **Nüfus:** 16,5 milyon civarında; nüfusun çoğu kırsal bölgelerde yaşar.
- **Eğitim:** Okuryazarlık oranı %90'ın üzerindedir; Afrika kıtasında eğitim düzeyi en yüksek ülkelerden biridir.
- **Sağlık:** HIV/AIDS, sıtma ve kolera başlıca sağlık sorunlarıdır; sağlık altyapısı yetersizdir.
- **Kültür ve Medya:** Shona ve Ndebele kültürleri ağırlıklıdır; medya devlet kontrolündedir.
- **Gençlik ve Spor:** Futbol ve kriket en popüler sporlardır.

4. GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI

- **İç Güvenlik:** Toplumsal huzursuzluk dönemsel olarak artmaktadır.
- **Adalet Sistemi:** Hukuk devleti ilkeleri zayıf uygulanır; yargı bağımsızlığı sınırlıdır.
- **Terörle Mücadele:** Terör tehdidi düşük seviyededir.
- **Savunma:** Orta ölçekli bir orduya sahiptir; iç politikada belirleyici rol oynamaktadır.
- **Siber Güvenlik:** Kapasite gelişmektedir; uluslararası destekle altyapı geliştirilmektedir.

5. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- **Komşu Ülkeler:** Güney Afrika, Botswana, Mozambik ve Zambiya ile kara sınırına sahiptir.
- **Küresel Aktörler:** Çin ekonomik yatırımlarda öne çıkar; Batı ile yatırım ve siyasi gerilimler sürmektedir.
- **Uluslararası Örgütler:** BM, Afrika Birliği ve SADC üyesidir.
- **Diaspora:** Güney Afrika ve Birleşik Krallık'ta büyük Zimbabve diasporası vardır.

6. ÇEVRE VE TARIM POLİTİKALARI

- **Çevre:** İklim değişikliği, kuraklık ve toprak erozyonu büyük sorunlardır.
- **Orman ve Su Kaynakları:** Zambezi ve Limpopo nehirleri stratejiktir.
- **Tarım:** Tütün başlıca ihracat ürünüdür; gıda güvenliği için mısır kritik önemdedir.
- **Enerji:** Hidroelektrik ve kömür enerji sisteminin temelini oluşturur.

7. TEKNOLOJİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM POLİTİKALARI

- **Bilim ve Ar-Ge:** Kapasite sınırlıdır; üniversiteler bölgesel düzeyde gelişmektedir.
- **Dijitalleşme:** Mobil ödeme ve iletişim yaygındır.
- **Yapay Zekâ ve Stratejik Teknolojiler:** Henüz başlangıç aşamasındadır.
- **Siber Güvenlik:** Altyapı gelişmektedir; ulusal strateji hazırlık aşamasındadır.

8. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI POLİTİKALARI

- **Karayolu ve Demiryolu:** Bölgesel ticaret için önemlidir; modernizasyon ihtiyacı yüksektir.
- **Havayolu:** Harare Uluslararası Havalimanı ana merkezdir.
- **Denizyolu:** Denize kıyısı yoktur; dış ticaret için Mozambik limanlarına bağımlıdır.
- **Kentsel Altyapı:** Elektrik, su ve ulaşım altyapısı yetersizdir.

9. YÖNETİM VE İDARİ YAPI

- **Kamu Yönetimi:** Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.
- **Yerel Yönetimler:** Belediyeler sınırlı mali kapasiteye sahiptir.
- **Şeffaflık:** Yolsuzluk yaygındır; uluslararası endekslerde düşük sıralardadır.
- **Hukuk Devleti:** Hukuk devleti zayıf; siyasi etki yüksektir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME VE STRATEJİK ÖNERİLER

- **Güçlü Yönler:** Doğal kaynak zenginliği (altın, platin, elmas), yüksek okuryazarlık, stratejik konum.
- **Zayıflıklar:** Ekonomik kriz, hiperenflasyon, yolsuzluk, sağlık sorunları, siyasi istikrarsızlık.
- **Stratejik Hedefler:** Ekonomik istikrarın sağlanması, doğal kaynakların verimli yönetimi, demokratik reformlar.
- **Politika Önerileri:**
 - Ekonomik reformlar ve mali disiplinin güçlendirilmesi.
 - Doğal kaynak gelirlerinin şeffaf ve sürdürülebilir yönetimi.
 - Tarımda gıda güvenliğini sağlayacak modernleşme projeleri.
 - Yolsuzlukla mücadele ve hukuk devleti reformlarının uygulanması.
 - Eğitim ve sağlık altyapısına yatırım yapılması.

• Zimbabve – Temel Göstergeler (2022–2024)

- (Not: Yüksek enflasyon ve ekonomik kriz nedeniyle veriler büyük ölçüde tahmini ve dalgalıdır.)

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
GSYH (milyar \$)	28,0	30,0	32,0
Kişi başına GSYH (\$)	1.720	1.820	1.900
Ekonomik büyüme oranı (%)	6,5	4,0	3,5
Enflasyon oranı (yıllık, %)	190,0	150,0	120,0
İşsizlik oranı (%)	19,0	18,5	18,0
Cari işlemler dengesi (% GSYH)	–2,5	–3,0	–3,0
Dış ticaret hacmi (milyar \$)	12,0	12,5	13,0
Kamu borcu / GSYH (%)	84,0	83,0	82,0
Bütçe dengesi (% GSYH)	–3,5	–3,8	–3,5
Nüfus (milyon kişi)	16,6	16,9	17,2
Yoksulluk oranı (%)	70,0	69,0	68,0

Gösterge	2022	2023	2024 (tahmini)
İnsani Gelişme Endeksi (HDI)	0,571	0,573	Veri yok
Ar-Ge harcamaları / GSYH (%)	0,3	0,3	0,3
Demokrasi Endeksi	2,9	2,8	Veri yok
Hukukun Üstünlüğü Endeksi	0,34	0,34	0,35
Yolsuzluk Algı Endeksi (100)	23	24	24
Suç oranı (cinayet, 100 bin kişide)	7,5	7,4	7,3
Askeri harcamalar / GSYH (%)	2,0	2,0	2,0